G. de Villadiego

1496

I
222

i 182

Tractatus
contra hereticam pravitatem.

Tractatus
de irregularitate.

Gundisalvus de Villadiego auct.

— // —

1496.

Inmuebles.

A-I = Tabla 6ª = nº 5.

Ad illuſtriſſimam reginam hiſpa-
nie tractatus contra hereticam prauita
tem per Gundiſſaluum de villadiego ſa
cri palacij apoſtolici auditorem editus
incipit feliciter.

ſ

Aluator noſter Regi-
na clariſſima olim in
euangelio predixerat:
Circa finē ſeculi pſeu
do chriſtos: ⁊ pſeudo
prophetas ſurgere ⁊
multos ſeducere ⁊ fide
les ſuos multas in mundo habituros
preſſuras: ſed tamen portas inferi non
preualituras: Proinde vt dicit Apoſto
lus. Oportet hereſes eſſe vt qui proba-
ti ſūt manifeſti fient: Quapropter opor
tet nos cum propheta ex aduerſo cōſur
gere ⁊ murum opponere pro domo iſra
el: ⁊ euangelici meminiſſe mandati quo
ab ipa veritate precipitur: ꝙ ſi nos ocu
lus aut pes aut dextra ſcandalizauerit
manus a cōpage corporis auferatur: cū
melius ſit hijs carere membris. Nam ſu
perfluo extra eccleſiam poſitis reſiſtim⁹
ſi ab hijs que intus ſunt in eis quos de-
cipiunt vulneramur. Hij enim nec vt in-
fideles diſcedunt neqꝫ permanēt vt fide
les: ſed myſteriorum percepta noticia ⁊
fidei noſtre ſecretioribus perſcrutatis:
Conuerſi poſtmodum impugnant nos
⁊ contradictioni h⁹ſuis corda noſtra diſ
rumpunt: conculcantes verbi dominici
margaritas ⁊ ornamenta fidei maculan
tes. Ex quibus nouiſſimis diebus iſtis
multi in prouincijs ⁊ regnis tue ditioni
ſuppoſitis in lucem prodierunt qui an-
te in antris latebant: legem veterem ſu-
ſcitantes que ab olim ſepulta iacet: ac
in paſſione chriſti cōſumata eſt: iuxta ip
ſius vocē inter crucifixores emiſſam quā
do etiam velum quod ipius ſecreta tege
bat ſciſſum eſt in duas partes a ſummo
vſqꝫ deorſum: vt reuelata facie myſteria
ieſu conſpiceremus. quiqꝫ emulatores
moyſi ſe iactant: cum reuera ipius capi-
tales exiſtant inimici vtpote doctrinam
eius vt falſam reſpuētes. Si enim vt ve
ritas inquit Moyſi crederent: vtiqꝫ et
chriſto crederēt. De illo enim ipe ſcripſit
Unde ⁊ illud Hieronymi: Prochdolor
prouincie tue competere ſatis video: ibi
enim ceſpite terra fecundo: dominici ſe-
minis puritatem centeno fructu olim re
ferebat. Nunc aūt ſulcis obrupta frumē
ta in loliū auenaſqꝫ degenerāt: ibi quon
dam ſol iuſticie chriſtus oriebatur. Nūc
aūt lucifer ille qui ceciderat: ſupra ſide-
ra poſuit thronum ſuum. Cum itaqꝫ ſce
ptrum regni de manu altiſſimi ſuſcepe-
ris ⁊ pro tanti honoris faſtigio talionez
ei iuxta vires tua celſitudo impēdere te
neatur. Aſſurge obſecro viriliter ⁊ veſti
gia redemptoris amplectere ⁊ vbi muli
eres hieruſalem eum plangebant ⁊ lamē
tabantur: cum baiulans ſibi crucem exi
ret in caluariam: tu qui iam exanimatuz
in cruce ⁊ poſtea reſurgentē adoras fon-
tem aperi lachrymarum vbi rurſus ma
nibus huiuſmodi ſceleratorum hominū
illum expui blaſfemari, crucifigi ⁊ lācea
perforari dietim vides. Nā iuxta illud
Heſter: Quis nouit vtrum idcirco vene-
ris: vt in tali tempore parareris: quod
vbi tua maieſtas vt dignum eſt perege-
rit vniuerſi ditioni tue ſubiecti clama-
bunt: teqꝫ benedicent dicentes. Tu glo-
ria hieruſalem: tu leticia iſrael: tu hono
rificentia populi noſtri quia feciſti viri-
liter. ⁊ poſtremo poſt temporale regnuz
quod obtines eterni regni gloriam con-
ſequeris. Et quo magis iuridice iſta pe
ragi queant preſentem tractatum agere
inſtitui: ⁊ materiam proſequi ordine ſub
ſequenti.

Prima queſtio.

p

Rimo quero quid faciat here
ticum: ⁊ quid ſit hereticus.
Ad hoc reſpondet magiſter
quarto ſen. di. xiii. inducēdo varias ſan-
ctorum ſententias. Ait enim Jllarius.
Extiterunt plures qui celeſtium verbo-
rum ſimplicitatem non veritatis ipius
abſolutionem ſuſciperēt aliter interpre
tantes ꝙꝫ dictorum virtus poſtularet.
De intelligētia enim hereſis non de ſcri
ptura eſt: ⁊ ſenſus non ſermo fit crimen:
idem intelligentie ſenſus in crimine eſt.

FILOSOFIA Y LETRAS ... MADRID

Hieronymus dicit ꝙ ex verbis inordi-
nate prolatis incurritur hereſis. Augu-
ſtinus diffiniens quid ſit hereticus ait.
Hereticus eſt qui pro alicuius tempora-
lis cōmodi ꝛ maxime glorie principatuſ
ꝗ ſui gratia falſas ac nouas opinioneſ
vel gignit vel ſequitur. Gregorius ſuper
Ezechielem: qui in expoſitione ſacri elo
quij: vt auditoribus placeat aliquid fin
git ſua verba loquitur nō dei. Qui aūt
in verbis dominicis aliter ꝗ is qui pro
tulit ſenſerit: ꝛ ſi ſub alio intellectu ta-
men ad edificationē charitatis tendit do
mini ſunt verba que dicit hec ille. Inter
iſtas aūt diffinitiones illa Auguſtini vi
detur eſſe preſtantior. ꝛ hanc ſecutus eſt
Gratianus. xxiiii. q. iii. c. heretic⁹. ꝛ glo.
in cle. vnica de vſur. Sanct⁹ tho. quarto
ſenten. di. xiii. arti. iii. dicit ꝙ hereticus
dicitur qui a fide diuiſſus eſt. ꝛ hoc facit
ex quadam electione: ad cuius euidentiā
cōſiderandū eſt ſecundum eum ꝙ in fide
ſunt aliqua ad que explicite cognoſcēda
omnis homo tenetur: vt ſunt articuli fi-
dei. Unde ſi in hijs aliquis errat infide-
lis reputatur: ꝛ hereticus ſi pertinantiā
ad iungat: Si aūt circa illa ad que expli
cite credenda homo nō tenetur errat: nō
iudicatur heretic⁹. vt ſi aliquis ſimplex
credat Jacob patrem fuiſſe Abrahe qđ
eſt contra veritatē ſcripture quam fides
profitetur: quouſqꝫ ſibi innoteſcat ꝙ fi
des eccleſie contrarium habet: quia non
diſcedit per ſe loquēdo a fide eccleſie: ni
ſi ille qui ſcit hoc a quo recedit de fide ec
cleſie eſſe. Et quia quedā ſunt que in fi-
de eccleſie implicite cōtinentur vt cōclu-
ſiones in principijs: ideo in hijs diuerſe
opiniones ſuſtinentur quouſqꝫ per eccle
ſiam determinetur ꝙ aliquid eorum eſt
contra fidem eccleſie quia ex eo ſequitur
aliquid contrarium fidei directe. Idem
ſequitur prefatus doctor ſcđa ſcđe. q. xi.
arti. ii. vbi ſubiungit ꝙ aliqua dicūtur
pertinere ad fidem dupliciter. Uno mō
directe ꝛ principaliter ſicut articuli fidei
Alio modo indirecte ꝛ ſecundario ſicut
ea ex quibus ſequitur corruptio alicui⁹
articuli: ꝛ circa vtraqꝫ poteſt eſſe hereſis
eo modo quo ꝛ fides. Idem tenet prima
parte. q. xxxii. arti. iiii. ꝛ inde eſt ꝙ nedū
eſt heretic⁹ qui male ſentit de articulis
fidei: ſed etiā ille qui nō tenet rectā fidē
erga ſacramēta eccleſie: de here. ad abo-
lendam in prin. Ex qbus ſequitur ꝙ ſi
extra pdictos caſus reperiatur alius in
quo quis dicatur hereticus illud erit lar
ge ꝛ improprie per quem modū debet ītel
ligi id qđ dicitur ꝙ ſimonia eſt hereſis
.i. q. i. eos de ſimo. c. quotiens. Itē ꝛ qui
libet excōmunicatus: ꝛ qui priuilegium
Romane eccleſie infringit ꝛ qui eius pre
cepta tranſgredit. Item cōtumax ꝛ qui
libet īfidelis ꝛ plures alij modi qui no.
per glo. xxiiii. q. iii. illi qui. ꝛ per Inno.
de here. firmiſſime. per Hoſti. in ſum. de
here. §. i. ꝛ. c. ſi papa. xl. di. ita tenet Cal.
conſi. iiii. ti. de here. Cōfirmatur etiam
iſtud per id qđ dicit ſanct⁹ Tho. iiii. ſen.
vbi ſupra: vbi dicit ꝙ ſimoniaci dicunt
heretici per ſimilitudinē quia ſicut here
ticus contra fidem ſentit: ita ſimoniac⁹
operatur ac ſi cōtra fidem ſentiret dum
precio ſacra vult adipiſci. ꝛ per eundem
modum ītelliges alios modos īproprie
hereſis de quibus pdictum eſt. ꝛ quia fi
des principaliter cōſiſtit in corde. Et eti
am ſecundario in ore: iuxta illud Apo-
ſtoli ad Roma. x. Corde creditur ad iu-
ſtitiam ore aūt cōfeſſio fit ad ſalutē. Si
militer hereſis principaliter conſiſtit in
corde: ſcđm quod Hilarius dicit. Intel
ligentie ſenſus in crimine eſt: ſed ſecūda
rio in ore. Unde Hieronymus dicit ꝙ ex
verbis inordinate prolatis īcurritur he
reſis: nō quia hereſis per ſe in hijs con-
ſiſtat: ſed quia ſunt occaſio ꝛ cauſa erro
ris vt Tho. dicit ibi. Adde etiā ꝙ ver-
ba ſunt ſigna earum que in anima ſunt
paſſionum vt Phūs dicit. Non eni pre
ſumitur quis dicere que ante animo nō
cogitauit. de lib. lega. labeo.

Sed qro iuxta hoc. Pone ꝙ ille q̄ dixit
aliqđ cōtra fidē dicit ſe nō ſerioſe nec ex
aīo: ſed poti⁹ per lubricū lingue aut ioco
illud dixiſſe an ſit puniendus. Lapus ꝛ
dñs Cardi. in dicta cle. vnica. §. ſane de
vſur. Dicūt ꝙ extraordinarie puniet ar
bitrio iudicis ꝛ īponetur ei aliqua leuis
pnīa ſalutaris. xvii. di. nec licuit. xxiiii.

q.i.hec eſt fides. Augerem tamē ego penam ex qualitate perſone ⁊ ex qualitate loci ⁊ perſonarū aſtātiū ⁊ ſcandali exinde inſurgentis que oīa ⁊ etiā alia in puniēdis delictis ſunt attēdēda: de homi. ſicut dignū.i prin.ff.de pe.aut facta.talis eni iocus nō eſt permittēdus per quē venitur ad crimina.ff.ad.l.acquil. nam ludus.de homi.cōtinebaƚ.⁊ ibi in glo. Item quādo per lubricū lingue: ſi fuit in culpa.vt hec lubricitas in eo cauſaretur punieƚ alias nō. Preſumerē tamen ego verba ſerioſe fuiſſe dicta ⁊ ex malo aio proceſſiſſe per iura p̄dicta: ⁊ etiā q2 omne male factū praue preſumiƚ actum vt in.l.ſi non conuicij.C.de in iur. ⁊ de preſump.c.i.niſi ex alijs coniecturis contrarium appareret. Eo tamen caſu quo huiuſmodi verba nō ſaperēt hereſim ſ3 excuſarentur ioco vel lubrico lingue non poſſet penā infligere inquiſitor.ar.c.accuſatus.§.ſane de here.li.vi.ſed ordinarius illud faceret.

Secunda queſtio.

Secundo quero vnde dicatur hereſis. Ad qđ dicendū ſcđ3 Iſidorū ꝙ hereſis eſt nomē grecū ⁊ idē ꝙ diuiſionē importat. Unde ⁊ heretica diuiſiua dicūtur. Hieronymus tamē in ep̄la ad Galatas ⁊ habeƚ trāſumptiue.xxiiii.q.iii.hereſis. Dicit ꝙ hereſis grece ab electiōe diciƚ ꝙ ſcilicet eā ſibi quiſq̄ eligat diſciplinā quā putat eſſe meliorem.⁊ vtrumq̄ iſtorū dicitur cōuenienter. Ex hoc eni quis efficitur heretic9 ꝙ eligit ſingularē opinionē tenere diuiſa3 ⁊ diſtinctam a cōmuni eccleſie catholice dogmate ⁊ determinatione. Unde ſi q̄s nunquā fuiſſet in vnitate eccleſie vtpote iudeus vel ſarracenus etiā ſi teneat contraria fidei nr̄e nō eſt iudicādus heretic9 nō eni poteſt dici diuiſus ab vnitate eccleſie qui nunquā in ea fuit: vt dicit glo. in cle.vnica.de vſur. Similiter etiā ſi q̄s catholicus teneret contrariū aliq̄d fidei nō tamē eligēs ſed per errorē credens illud etiā per catholicā eccleſiā tenere paratus corrigi vbi in errorē ſe lapſum cognoſceret non eſſet hereticus. Pro quo eſt optimus textus.xxiiii.q.iii.dixit apoſtolus.ibi cū dicit. Sed qui ſniam ſuam quāuis falſam atq̄ peruerſā: nulla pertinaci obſtinatione defendunt: preſertim q̄ nō audacia ſue preſumptionis pepererint ſ3 a ſeductis atq̄ in errore lapſis parētib9 acceperūt: querūt aūt cauta ſolicitudine veritatē: corrigi parati cū inuenerint: nequaquā ſunt inter hereticos deputādi. Cōpetit aūt ⁊ latine hoc nomen eidē. Nā poteſt dici hereſis ab herendo q2 ſue opinioni vehemēter iheret per electionē vt prediximus.⁊ ex p̄dictis iuſtificari poteſt qđ not. Inno.de ſum. tri.c.firmiter.dicēs ꝙ ſi aliq̄s hab3 fidē catholicā īplicite q2 credit quicq̄d eccleſia credit ſed falſo opinaƚ naturali rōe motus ꝙ pater maior vel prior ſit filio vel ꝙ tres perſone ſunt tres res a ſe inuicem diſtincte ⁊ ſepate ⁊ diſtātes qđ nō eſt heretic9: dūmō hunc errorē ſuū nō defendat ⁊ hoc ip̄m credit q2 credit ſic eccleſiam credere ⁊ ſuā opinionē fidei eccleſie ſupponit parat9 ſe ſubmittere iudicio eccleſie vbi eccleſiā ſciret contrariū ſentire hereſis eni req̄rit pertinaciā.vt de ſum. tri.cle.vnica: §.porro.⁊ dicta cle.vnica.§. pe.de vſur. Licet tn̄ ego excuſarē huiuſmodi hominē ab hereſi. Nō tn̄ excuſarē illū a pctō ſi errauit in hijs q̄ ſcire tenebatur.de pertinētibus ad fidē. De q̄bus per ſanctū Tho.ſcđa ſcđe.q.ii.arti.v.q2 ⁊ ip̄a ignorātia eſt pctm̄ in hijs que ſcire q̄s tenetur.xxxviii.di.qui.ea.⁊ p Phūm tertio ethi.⁊ p magiſtrū.ii.ſen.di.xxii.

Tertia queſtio.

Tertio quero an ſciſmatici ſint iudicandi heretici. Ad qđ reſpōdet Hieronym9 in ep̄la ad Galatas: ⁊ habeƚ tranſumptiue.xxiiii.q.iii inter hereſim.qđ inter hereſim ⁊ ſciſma hoc intereſt: qđ hereſis peruerſu3 dogma habeat ſciſma xͦ poſt epiſcopalē diſceſſionē ab eccleſia ſeparat. Qđ quidem in principio aliqua ex pte itelligi pōt diuerſum. Ceterū nullū ſciſma eſt niſi ſibi aliquā hereſim cōfingat vt recte ab eccleſia

receſiſſe videatur. Et ad clariorē intelle
ctum huiuſmodi conſidera ꝙ hereſis ⁊
ſciſma diſtinguūtur ſcd'm ea q̄bus vtrun
q̄ per ſe directe opponitur. Nā hereſis
per ſe opponit fidei. Sciſma aūt oppo
nitur vnitati eccleſiaſtice charitatis. Et
ideo ſicut fides ⁊ charitas ſunt diuerſe
virtutes: quāuis q̄cūq̄ careat fide careat
charitate. Ita etiā ſciſma ⁊ hereſis ſunt
diuerſa vitia. quāuis q̄cunq̄ ē heretiꝰ ſit
etiā ſciſmaticus: ſed nō cōuertitur. Verū
eſt tamē ꝙ ſicut amiſſio charitatis ē via
ad amittendū fidē: iuxta illud .i. Thimo.
i. A q̄bus quidam aberrantes ſcilicet a
charitate ⁊ alijs huiuſmodi cōuerſi ſūt
in vaniloq̄uiū ⁊ cetera. Ita etiā ſciſma eſt
via ad hereſim. Et ſic innuit Hierony
mus in auctoritate preinducta: ita decla
rat ſanctꝰ Tho. ſcd'a ſcd'e. q. xxxix. arti. i.
⁊ propter hoc dicit glo. xxiiii. q. i. didiſci
mus. ꝙ ſciſma inueteratū ſapit hereſim
quaſi velit ꝙ ſi nō eſſet hereticus nō per
duraret tam diu in ſciſmate. Ex q̄bus in
fertur ꝙ ſi q̄s recederet ab obedientia
pape qui vices xp̄i tenet qui eſt caput ec
cleſie nolens ſuperbe ⁊ cōtumaciter ⁊ in
cōtemptū ei ſubijci eſſet ſciſmaticꝰ tantū:
Vbi tamen ideo recederet ab ipſius obe
dientia q2 crederet ꝙ ille nō haberet pote
ſtatem cōdendi canones: aut ꝙ poteſtas
ſuprema eccleſie nō reſidet penes ip̄m tā
quam qui vicem gerit eius qui eſt caput
eccleſie qui eſt xp̄us. Iuxta illud Apoſto
li ad Collo. ii. ⁊ ad Ephe. i. qui dedit ip
ſum caput ſupra oēm eccleſiā: iſte hereti
cus iudicandus foret vt dicit glo. xix. di.
c. nulli. ⁊ in. c. generali. de elect. li. vi.

Queſtio quarta.

Q Uarto quero: Quot ſūt ſpe
cies hereſis. Hoc determi
nat Iſidorus. viii. li. ethi. c. v. ⁊ habetur
tranſumptiue. xxiiii. q. iii. c. quidam. vbi
multe enumerant: q̄bus ſic enumeratis
magiſter Gratianus ſubinfert aliam he
reſim dicēs. Sed quicunq̄ aliter ſanctā
ſcripturam itelligit q̄ ſenſus ſpūs ſcti
flagitat a quo ſcripta eſt licet de eccleſia
nō receſſerit tamē hereticus iudicari po
teſt. Et habuit hoc a Hieronymo vt ſu
pra diximus in primo mēbro. Et intelli
ge q̄d ille dicitur aliter exponere ſanctā
ſcripturam q̄ ſpūs ſanctꝰ flagitat qui
ad hoc ſancta ſcripturā retorquet quod
cōtrariatur ei q̄d per ſpūm ſanctū eſt re
uelatum. Ita dicit Tho. ſcd'a ſcd'e. q. xi.
arti. ii. Ex quo ſequitur q̄d ſi quis daret
aliquem itellectū ſacre ſcripture qui nō
eſſet cōtra veritatē reuelatam per ſpiri
tum ſanctū ſed preter illam: nō ad corru
ptionem fidei: ſed edificationē fidelium
nō eſſet hereticus iudicandus. Et hoc ſa
tis aperte innuit Gregorius ſuper Eze
chielem vt patet in auctoritate inducta
ſupra in primo mēbro. Auguſtinus etiā
in li. de hereſibus: cōmemorat aliquos
catholicos tractatores qui de hereſibus
ſcripſerunt diuerſas earum ſpecies enu
merantes: ipſe etiam ibidē noīatim plu
res exprimit. Inter oēs aūt hereſes poſt
xp̄i aduentū prima fuit illa quam q̄dam
diſcipuli incurrerūt de ſacramento alta
ris: de qua ſcribit Io. vi. Cum eni xp̄us
p̄dixiſſet: niſi manducaueritis carnē filij
hoīs: ⁊ biberitis eius ſanguinē nō habe
bitis vitam in vobis. Et ſubiunxiſſet q̄
dam alia iuxta hoc: illi perditi hoīes di
xerunt: durus eſt hic ſermo ⁊ q̄s poterit
eum audire ⁊ ex illa die abierunt retro.
Et vt dicit ibi Nicolaus: Nō eſt itelligē
dum hoc de duodecim Apl'is vel de ſep
tuaginta duobꝰ diſcipulis: q2 iſti xp̄o ad
heſerunt: ſcd'm ꝙ patet ex diſcurſu eua
gelioꝝ: ſed multi alij ſequebātur ip̄m
ad audiendū eiꝰ doctrinā: ⁊ de iſtis mul
ti retroceſſerūt ⁊ ꝙ iſta fuerit prima he
reſis. patet de cōſe. di. ii. prima hereſis.
Et poſtq̄ illi ſctī p̄res de q̄bus p̄diximꝰ
p̄dictas hereſes cōſcripſerūt multe alie
ſuborte ſunt nouiter ⁊ dietim ſuboriun
tur. Et iuxta verbū ſaluatoris nr̄i. De
quo in primo themate premiſimus: quo
magis finis ſeculi appropinquat: eo ma
gis hereſes ſubcreſcēt: q̄d partim ex pre
latorum negligentia prouenire cōſpicuū
eſt. dormientibꝰ eni hoībus: vt ſaluator
inquit Inimicus hō ſuperſeminauit zi
zania. Ex alio etiam hoc prouenit quo
niam poſt illa tēpora quo illi ſancti do

ctores ſcripſerunt: multi articuli fuerūt
per eccleſiam determinati ꝙ ſint contra
fidem. Unde ſi quis modo pertinaciter
cōtrarium affirmaret: hereticus cenſere
tur qḋ minime cōtigiſſet ante determina
tionem eccleſie: vt dicit Tho. i. parte. q.
xxxi. arti. iiii. ⁊ prodeſt ſcire huiuſmodi
hereſum ſpecies vt ex illis poſſit cogno/
ſci quid ſit hereticus: vel quid faciat he/
reticum: de quo in primo dubio tactum
eſt: qḋ nō ſine difficultate cognoſcit̄ in
aliquibus articulis: vt dicit Auguſtin⁹
in li. de hereſibus. Illud tamē indubita
tum exiſtat ꝙ cum malum infiniti ſit vt
Pithagorici dicūt teſte philoſopho. ii.
ethi. ⁊ per cōſequēs infiniti errores poſ/
ſent occurrere contra fidem: cōſequenter
poſſent hereſes in infinitū multiplicari.

¶ Sed iuxta predicta quereret ali/
quis curioſus: de ſcola eorum qui volūt
ſapere plus ꝙ̄ oportet ſapere cōtra do
ctrinam apl'i. Cur de⁹ permittat tot he/
reſes eſſe totq; eorū ſectatores in infer/
na demergi. Ad hoc reſpōdet Auguſtin⁹
⁊ habetur in. c. fi. xxiiii. q. iii. Ideo diui/
na prouidentia multos diuerſi erroris
hereticos eſſe permittit: vt cum interro/
gant nos: ea que neſcim⁹: ſic diſcutiam⁹
pigriciam. ⁊ diuinas ſcripturas cupia/
mus. Ideo enī apl'us ait. Oportet here
ſes eſſe vt qui probati ſunt manifeſti fi/
ant. Hij enim deo probati ſunt qui bene
poſſunt docere. Et quāq; iſte intellectus
Aug. ſit bonus ad illam auctoritatem
apoſtoli: ſuperficies tamē littere magis
capit hūc ſenſum: vt ideo deus pmittat
hereſes eſſe: vt cōſtantia fideliū cōprobe
tur ſed vtrumq; recte dictū extat. Uel di
cas ꝙ iſta q̄ in ſecretis dei cōſiſtunt non
ſūt a nobis īquirēda: iuxta illud Eccle.
iii. Altiora te ne q̄ſieris: ⁊ fortiora te ne
ſcrutatus fueris: ⁊ in plurib⁹ operibus
eius ne fueris curioſus. ⁊ poſtea ſubdit̄:
Multos enī ſubplantauit ſuſpicio illo
rum: ⁊ in vanitate detinuit ſenſus eorū.
⁊ Eccle. vii. Quid neceſſe eſt homini ma
iora ſe q̄rere: cū ignoret qḋ cōducat ſibi
in vita ſua: ⁊ poſt pauca: Nec plus ſa/
pias ꝙ̄ neceſſe eſt: ne obſtupeſcas. Ha/
bemus etiā exemplū Apl'i qui cū de pde
ſtinatione verba ageret: ⁊ perueniſſet ad
illud: quare quoſdā eligat: alios aūt re/
probet iuxta illud: Jacob dilexi Eſau
aūt odio habui. ſapientiſſime intulit. O
altitudo diuitiarum ſapientie ⁊ ſcientie
dei ꝙ̄ incōprehenſibilia ſunt iudicia ei⁹
⁊ inueſtigabiles vie eius. ⁊ de eodē Aug.
ſuper Jo. in illo verbo: Nemo poteſt ve
nire ad me niſi pater qui miſit me traxe
rit eum. Dicit quare hunc trahat ⁊ qua
re illū nō trahat noli inueſtigare ſi non
vis errare. Per idem reſpōdet magiſter
ii. ſen. di. xxiii. hijs qui querūt: cur deus
pmiſerit primū hominē peccare cū poſſet
eius voluntatē vertere in bonum q2 om
nipotēs eſt. Poſſet inquit ille reuera: cur
nō fecit: quia noluit. Cur noluit: ipſe no
uit. Nō debemus plus ſapere quā opor
tet ſapere: hoc vnū in huiuſmodi debet
nobis habūde ſufficere ꝙ vt dicit Aug.
in enchiridion. Deus oīpotens cui rerū
eſt ſumma poteſtas: cum ſumme bonus
ſit. nullo modo ſineret aliquid mali eſſe
in operibus ſuis: niſi vſq; adeo eſſet oī/
potens ⁊ bonus ⁊ bene faceret etiam de
malo. quo aūt illud intelligatur: ⁊ qua/
liter ex malis deus eliciat bona: latiſſi/
me proſequit̄ magiſter. i. ſen. di. xlvi. ⁊ p
p̄dicta etiā ſufficiēter reſpōdet̄ ad id qḋ
multi petunt: Quare deus permittat le
gem machometi in tantū preualere.

Queſtio quinta.

Q Uinto q̄ro de cōparatiōe here
ticorū ad alios īfideles: ⁊ infi
deliū inter ſe inuicē. Ad qḋ dicedū ſcḋm
Tho. ſcḋa ſcḋe. q. x. arti. vi. ꝙ in infideli
tate duo poſſunt cōſiderari. quorū vnū
eſt cōparatio eius ad fidem. ⁊ ex hac par
te grauius peccat contra fidem qui reni/
titur fidei ſuſcepte. Sicut grauius pec/
cat qui non implet quod promiſit quā
qui nō implet quod nunquam promiſit:
⁊ ſecundum hoc infidelitas hereticorum
qui profitentur fidem euangelij ⁊ ei reni/
tuntur eam corrumpentes grauior eſt ꝙ̄
iudeorum ⁊ aliorum infidelium qui nu/
quam fidē euangelij ſuſceperūt: Sed q2
iudei ſuſceperunt figurā euangelij in ve/

feri lege quā male interpretantes corrū punt. Ideo etiā eorum īfidelitas eſt grauius pctm̄ ꝙ infidelitas gentiū qui nunquā fidē euangelij ſuſceperūt. Aliud qḋ in īfidelitate cōſideraꝛ eſt corruptio eoꝝ q̄ ad fidem pertinēt. ⁊ ſcḋm hoc cū in pluribus errēt gētiles ꝙ iudei: ⁊ iudei quā heretici: grauior eſt infidelitas gentiliū quam iudeorū: ⁊ iudeorū quam hereticorum: niſi forte quorundā puta manicheorum qui etiam circa credibilia plus errant quam gentiles. Harū tamē duarū grauitatū prima prepōderat ſecūde quātum ad ratione culpe: qꝛ infidelitas habet magis rationē culpe ex hoc qḋ renititur fidei quam ex hoc qḋ non habet ea que ſunt fidei. hoc enī vltimū videꝛ magis ad rationē pene pertinere. Unde ſimpliciter loquendo infidelitas hereticorū eſt peſſima. Si aūt queras: ex quo inter infideles peiores ſunt heretici vt proxime diximus. Quid ſi cōparemus eos ad idolatras Ad hoc dicendū ſcḋ Tho. ſcḋa ſcḋe. q. xciiii. arti. iii. quod grauitaſ alicuius peccati attendi poteſt dupliciter. Uno modo ex parte ipſius peccati. ⁊ ſic peccatū ydolatrie eſt grauiſſimū. Sicut eni in terrena republica grauiſſimū eſſe videtur qḋ aliquis honorē regium alteri īpendat quam vero regi: qꝛ quantum in ſe eſt totum reipublice perturbat ordinē. Ita in peccatis que cōtra deum cōmittunꝛ que tamē ſunt maxima: grauiſſimū eſſe videtur qḋ aliquis honorem diuinū creature īpendat: quia quantum in ſe eſt facit alium deum in mūdo minuens principatū diuinū. Alio modo poteſt attēdi grauitas ipſius peccati ex parte ipſius peccantis: ſicut dicitur grauius peccatū eius qui peccat ſcienter quā eius qui peccat ignoranter. ⁊ ſecundum hoc nihil prohibet grauius peccare hereticos qui ſcienter corrumpunt fidem quā acceperunt: quam ydolatras ignoranter peccantes. Ex hijs tu clare poteris īferre qḋ cum iſti heretici qui nouiter in hiſpania detecti ſunt potius apoſtate quā ſimplices heretici ſint iudicandi: cū non in parte tantū de fide ieſu xp̄i male ſentiant: ſed in totū eam abijciant ad legem Moyſi iam diu ſepultā reuerſi: peiores quam alij heretici ſunt iudicandi: qꝛ in pluribꝰ imo in totū aberrant. Unde ſup illud Apl̄i ad Gala. iiii. Quō conuertimini iterum ad egena ⁊ infirma elemēta dicit glo. Hiero. Legis obſeruantia cui tunc dediti erant: erat pctm̄ pene par ſeruituti ydolorū cui ante cōuerſionē vacauerant. ⁊ ſic apparet qḋ eſt crimen pene par ydolatrie: ⁊ nedum ꝓpter atrocitatē delicti quin etiam ꝓpter periculū proditionis deberent principes eos a ſuo conſortio ī totū expellere: ꝓſerti ne pncipes fierēt cōſilioꝝ ſuoꝝ: aut eoꝝ q̄ ſtatū regium cōcernūt qḋ aperte dicit cōciliū Toletanēſis. De quo hētur. ii. q. vii. nō pōt. cuius verba ſunt. Nō poteſt erga hoīes eſſe fidelis: qui deo extiterit infidelis. Unde ſubiūgit de quibuſdam iudeis q̄ dudū xp̄iani facti fuerant ⁊ demū in xp̄i fide ſunt preuaricati: vt a teſtimonio repellantur. Nō eſt eni eis credendū: qui fidei veritatē a ſe abiecerunt. ⁊ iſtud ſtat in aperto: qui eni fidē xp̄i ſuſceptam ad quam ſtrictiſſime tenetur fefellit: quō fidem quam principi terreno debet firmā tenere poterit: Ad qḋ etiam facit qḋ ſcribitur ꝓuerbio. vi. Homo apoſtata: vir inutilis gradiens ore peruerſo: annuit oculis: terit pede: digito loquitur: prauo corde machinatur malum: ⁊ in omni tempore iurgia ſeminat. Habet etiam aliud malum huiuſmodi apoſtaſia. qḋ qui eā incurrit vix poteſt ad bonum reparari: vt dicit apoſtolus ad Hebre. vi. Impoſſibile eſt eos qui ſemel illuminati ſunt: ⁊ poſt pauca ⁊ prolapſi ſūt: ſcꝫ per apoſtaſiam: rurſus renouari ad penitētiā. ⁊ accipitur ibi impoſſibile pro difficili. Hic eſt enim vnus modus impoſſibilitatis vt habeꝛ. v. metha. quod potiſſimū in iſtis de quibus paulo ante premiſſimus locum habet: qui a parentibus iudeis perfidiam legis veteris cū ſanguīe trahūt. Et ex hijs īferri poteſt ad queſtionē quam poſuit Oldradus cōſi. li. An iudeus tranſiēs ad ſectā ſarracenoꝝ ſit puniēdus. ⁊ tandē poſt multa cōcluſit ꝙ nō: ⁊ inter cetera motiua ſua eſt illud ꝙ deterior eſt infidelitas iudeoꝝ quā Sar

racenoꝝ aut gentilium vt ſuperius di-
ximus. Pro quo etiā eſt tex. aptus. i. q.
i. nōne. cū ergo de peiori tranſeat ad mi
nus malā. non eſt ob hoc puniēdus. Ex
quo etiā ſequitur qđ iſti apoſtate qui in
legem iudeoꝝ reciduūt: peiores ſunt quā
ſi eſſent apoſtate legem ſarracenoꝝ am
plectantes vel aliam huiuſcemodi. Unū
tamē nō omittā qđ licet oēs infideles tā
iudei quā alij ſint mali ⁊ iniqui vtpote
infideles: tolerātur tamē per eccleſiā in
infidelitate ſua: vt vel ſic tollerati fina-
liter cōuertantur ad fidem. vt de multis
iam vidimus: vt in. c. qui ſincera. xlv. di.
⁊. c. ſicut iudei. de iude. Magis tamen
ſunt tolerabiles ritus iudeoꝝ ꝙ aliorū
infideliū: licet iudei ſint peiores vt dixi
mus. Cui⁹ ratio eſt: quia cū in eis olim
pfigurabat veritas fidei quā tenemus:
puenit hoc bonū ꝙ teſtimoniū fidei nr̄e
habemus ab hoſtib⁹ ⁊ quaſi in figura re
preſentatur nobis qđ credimus: quod in
alijs īfidelib⁹ nō cōtingit. vt dicit Tho.
ſcđa ſcđe. q. x. arti. xi. ⁊ hac cōſideratiōe
licet iure nō ſit expreſſa: iura prohibēt
ne ſarraceni publice faciant cerimonias
ſuas inuocādo publice nomē machome
ti vl' ſimilia faciēdo vt in cle. vnica de iu
de. Hoc tamen nō reperitur prohibitū
in iudeis. ⁊ hoc tenēt Math. ⁊ do. Car.
di. ⁊ Jo. de Jmo. in dicta cle.

Sexta queſtio.

Sexto quero an heretici ſint tollerandi? Et diſtinguēdū
eſt: q2 aut occurrit caſus in quo nō poſ-
ſent puniri heretici quin ſimul puniant
⁊ boni. Uel quia latent inter bonos. Uel
quia habēt multos ſequaces: ita ꝙ ſine
catholicoꝝ periculo interfici nō poſſunt
⁊ tali caſu heretici ſunt tollerādi. ⁊ hoc
aperte domin⁹ oſtendit Mathei. xiii. vbi
in parabola prohibuit colligi zizania:
ne forte eradicantes zizania: eradicarēt
ſimul ⁊ triticum. Quādo vero ex occaſi-
one hereticoꝝ non iminet periculum bo
nis: ſed magis tutela ⁊ ſalus tunc licite
poſſunt occidi: vt dicit Aug. contra per-
menianū. Sicut eni ſi ſaluti totius cor-
poris humani expediat preciſio alicui⁹
membri: puta cum eſt putridū vel corru
ptiuum alioꝝ membroꝝ: laudabiliter
⁊ ſalubriter abſciditur. Jta cum quelī
bet perſona ſingularis cōparetur ad to
tam cōmunitatē ſicut pars ad totū. Si
aliquis hō ſit periculoſus cōmunitati ⁊
corruptiuus ip̄ius ꝑpter aliquod pctm̄:
laudabiliter ⁊ ſalubriter occidit: vt bo-
num cōmune cōſeruetur. modicū eni fer
mentum totā maſſam corrūpit. vt. i. ad
Corin. v. Ad hec adaptari poſſunt not.
per Tho. ſcđa ſecūde. q. lxiiii. arti. ii. ⁊ ſi
hoc in alijs enormib⁹ criminib⁹ locū ha-
bet fortius in crimine hereſis: quod ſua
grauitate flagicioſiſſimū eſt: vt in preha
bitis patet. eo maxime q2 iuxta Apl'm
. ii. ad Thimo. ii. hereſis vt cancer dicit
ſerpere. Unde reſecanda eſt a principio:
ne paulatim intima cordis corrodat: ⁊
ſpiritualē vitā adimat: reſecande ſiqdē
ſūt putride carnes ⁊ ſcabioſa ouis a cau
lis repellenda: ne tota domus maſſa: cor
pus: ardeat: corrūpatur: putreſcat: inte
reat. Arrius in Allexandria vna ſcintil
la fuit: ſed qm̄ nō ſtatim oppreſſus ē: to-
tum orbē eius flāma eſt populata. xxiiii
q. iii. reſecande. Joannes quoq; apl's in
canonica ſua. Si quis inqt venit ad vos
⁊ hanc doctrinā nō affert: nolite eum re-
cipere in domū: nec ei dixeritis. Qui eni
dicit illi aue: cōmunicat operibus illius
malis. Hec Joannes que de ſciſmaticis
ſiue hereticis vitādis verbis docuit etiā
factis exhibuit. Narrat eni de illo audi
tor eius vir ſanctiſſim⁹ Policarpus: ꝙ
tpe quodā cum apud epheſum balneas
lauandi gratia fuiſſet ingreſſus ⁊ vidiſ
ſet ibi cherintum: exilijt continuo ⁊ diſ-
ceſſit non lotus dicens. Fugiamus hinc
ne ⁊ ipſe balnee corruāt in quibus Che
rintus lauatur inimicus veritatis: de
quo eſt textus. xxiiii. q. i. oīs qui. Ad hoc
pulchrum tex. ea. cā ⁊ que dignior. Un
de ⁊ ſi in alijs criminibus occultis tene-
atur quis crimen proximi celare pro-
pter charitatem vt in. c. ſi ſacerdos. de
offi. ord. ⁊. i. q. i. chriſtus. hoc tamen fal-
lit in crimine quod pertinet ad corrupti
onem cōmunitatis ſpiritualē vel corpo-

ralem. Hoc enī caſu tenetur quis illud propalare teſtificādo vel denunciando: vt dicit Tho. ſcda ſcde. q. lxx. arti. i. Idē ſentit Inno. de teſti. cogen. c. i. ꝛ ponit exemplum in hereſi quod vt patet ex premiſſis ſpirituale detrimentū inferre cōmunitati eſt aptiſſimū. Prodeſt etiā hec punitio criminum reipublice vt ceteri metu pene arceantur a ſimilibus cōmittendis. xxiii. q. v. nō eſt innocentie. de vi. ꝛ hone. cler. vt clericorū. ꝛ inde eſt ꝙ vt magis iſta in plurimorū exemplum veniant publice debēt malefactores puniri. l. capitalium. §. famoſos. ff. de pe. vii. q. i. deniqꝫ. verſi. turibula quoqꝫ.

Septima queſtio.

SEptimo quero. Ad quē ſpectat iudicare de hereſi. In hoc diſtinguerem quia Aut agitur de articulo nōdum deciſo per eccleſiam. Aut de articulo iam deciſo. Primo caſu iudicium ſpectat ad papā: vt probat tex. xxiiii. q. i. quociēs: ꝛ. c. hec eſt fides. ꝛ. c. i. de iura. calū. ꝛ. c. maiores de bap. qđ etiam ſacre ſcripture auctoritate oſtenditur. Nam ꝛ ſaluator Petro dixit: quem ſummū pōtificem conſtituit. Ego pro te rogaui Petre vt nō deficiat fides tua. ꝛ tu aliquando cōuerſus confirma frēs tuos. Luce. xxii. Et vbi xp̄us diſcipulos interrogauerat: vos aūt quē me eſſe dicitis? Petrus reſpondit. Tu es xp̄us filius dei viui: Math. xvi. Hoc etiā tenet ſanct⁹ Tho. ſcda ſcde. q. i. arti. x. Et huius ratio eſt: quia vna fides debet eſſe totius eccleſie. ſecūdū illud. i. ad Corin. i. id ipm dicatis oēs ꝛ nō ſint in vobis ſciſmata: quod ſeruari non poſſet niſi queſtio de fide exorta: determinaretur per eum qui toti eccleſie preeſt: vt ſic eius ſentētia a tota ecceleſia firmiter teneatur. Illud idem ſequitur Aug. de anchona in ſumma ſua de poteſtate eccleſie. q. x. arti. i. ꝛ. ii. ꝛ hoc ſatis figuratum eſt Exo. xviii. vbi dictum eſt Moyſi qui fuit rector iudeorum: ſicut papa rector eſt oīum xp̄ianorum. Eſto tu populo in hijs que ad deum pertinent: vt oſtendas ei cerimonias ꝛ ritum colendi deum. Sicut ergo omnes queſtiones emergentes de lege ꝛ de cultu dei: reſeruabāt Moyſi determinande. Sic omnia que ſunt fidei chriſtiane ſpectant ad determinationem pape. Unde dicit Cirill⁹ in li. teſau. vt membra maneamus in capite: in noſtro apoſtolico throno romano pontifice maneamus: a quo noſtrū eſt querere quid credere ꝙđ tenere debeam⁹. ꝛ Maximus in epiſtola orientalibus miſſa: dicit. omnes fines orbis terre qui dominū ſincere receperunt ꝛ vbiqꝫ terrarum catholici veram fidem cōfitentes: in pontificem romanorū tanquam in ſolē reſpiciunt: ꝛ ex ipo lumine catholice ꝛ aplice fidei recipiunt veritatē: licet enī apud alios forte poſſet eſſe profundior ſciētia ad iſta decidenda quā in romanū pont. Deeſt tamen eis poteſtas de hijs iudicādi ꝛ ſtatuēdi: que in ſolo romano pōtifice reſidet vt prediximus. Caute tamē ageret papa ſi cum de iſtis dubius articulus occurrit cōcilium generale faceret cōgregari: vt cum eius cōſilio decideret qđ eſſet tenendū ꝛ credendū. Sicut apl'i fecerunt actuū. c. xv. quando inſurrexit hereſis illorū qui dicebant legē moyſi ſimul cū euāgelio obſeruandā. Cōuenerūt enī Hieroſolimis videre de verbo hoc. Simile fuit in. c. firmiter. de ſum. tri. ꝛ. c. dāpnamus. eo. ti. ꝛ. c. vnico eo. ti. li. vi. ꝛ cle. vnica e. ti. Et hoc idem in oībus arduis cōſulte eſſet agendum vt appare. l. di. de eo. xcvi. di. bene quidē. xxxv. q. v. ad ſedem. xxxv. q. ix. quod quis integrum eſt enī iudicium: quod plurimorū ſententijs confirmatur: de offi. deleg. prudentiam in prin. xx. di. de quibus. C. de fideicon. l. fi. Eſt enim tāta in hoc pape poteſtas ꝙ ſi poſſibile foret ꝙ angel⁹ de celo aliquid contra fidem doceret aut ſentiret: per papā iudicari ꝛ excōmunicari poſſet vt probatur ad Gal. i. c. Sed licet nos aut angelus de celo euangelizauerit vobis: preterquam quod euangelizauim⁹ vobis: anathema ſit. Si tamen cōtingeret papā errare in hijs q̄ ſunt fidei tunc dāpnari poſſet per cōcilium generale. vt in. c. ſi papa. xl. di. cū glo. ꝛ per glo. xv.

di· ſicut.⁊.xix.di. Anaſtaſius.⁊ Inno.in
c.ex parte de verb.ſigni.⁊ per docto. in
c.in.fidei fauorem de here.li.vi. Nec per
hoc dicimus inferiorem dicere ius in ſu-
periorem cum papa ſit maior cõcilio ge
nerali vt in.c.ſignificaſti.de elec.⁊.c.alio
rum.⁊.c.nemo.ix.q.iii.quoniã cum pa-
pa incurrit hereſim:deſinit eſſe papa:cũ
non ſit de corpore eccleſie pro quo ẽ glo.
xxiiii.q.in acatius.ergo ⁊ multo minus
poteſt dici gerere vices eius qui eſt caput
eccleſie. Et huic ſententie generalis con-
cilij ſtari debet:vtpote que veritatem cõ
tinet indubitatã. Nam ⁊ ſi papa poſſit
errare in hijs que ſunt fidei. Nam ⁊ le-
gimus aliquos romanos pontifices he
reſim incurriſſe. vt patet in dicto.c. Ana
ſtaſius.xix.di.c.nunc aũt.xxi.di. Tamen
concilium generale in tangentibus fide
errare non poteſt:⁊ de hoc vere intelligi
tur predicta auctoritas Luce. Ego pro
te rogaui Petre vt nõ deficiat fides tua
Dictum enim eſt ei in perſona totius ec
cleſie.cui etiam conſonat illud verbũ ſal
uatoris noſtri Math.xxviii. Ego enim
vobiſcum ſum oĩbus diebus vſq₃ ad cõ
ſumationem ſeculi. Non ſiquidem tantũ
Petro nec duodecim apoſtolis dictum
intelligitur:cum morte finierint dies ſu
os:nec vſq₃ in finem ſeculi perſeuraue-
rint:ſed potius vniuerſali eccleſie que in
finem eſt duratura que in generali conci
lio repreſentatur.⁊ tante auctoritatis ẽ
concilij determinatio in huiuſmodi.qđ
euangelium illa nominatur.vt patet ad
Gala.ii.quando Paulus dixit qđ Pe
trus non ambulabat ad veritatem euan
gelij. Id tamen in quo paulus reprehẽ
debat Petrum erat quod ipſe ſubtrahe
bat ſe agentibus nolens manducare de
cibis eorum:ſed obſeruabat ritus iude-
orum in cibis:propter timorem iudeo-
rum qui ſuperauerant a Hieroſolymis
hoc tamen non erat contra aliquod de
quattuor euangelijs:ſed erat contra de
terminationem concilij generalis quod
ab apoſtolis fuerat celebratũ ſuper hu-
iuſmodi legalibus non ſeruandis.actuũ
xv. Ad qđ etiã oſtendendũ ſola vniuerſa
lis ſinodus loquitur ſub nomĩe ſpũs ſcĩ
vt ibi patet. Nã cum in eodem cõcilio fie
ret diffinitio:dictũ fuit.placuit ſpiritui
ſancto ⁊ nobis.⁊ iſtis verbis poſtmodũ
vſa fuerunt generalia cõcilia que in eccle
ſia vniuerſali fuerunt cõgregata:vbi er
go talis aſſeſſor accedit locus errãdi nõ
poteſt occurrere. Et ſi cõtrariũ dicerem⁹
nil certũ eſſet in fide. Vnuſquiſq₃ eñi ſe-
queretur opinionẽ ſuã ⁊ fluctuaremus
omni vento doctrine ſicut paruuli:cõtra
Apl'm ad Ephe.iiii.vbi ait qđ xp̄us de
dit in eccleſia quoſdã apl'os:alios pphe
tas: alios vero paſtores ⁊ doctores ad
cõſumationẽ ſanctorum in edificationem
corporis xp̄i:donec occurramus oẽs in
vnitatẽ fidei:⁊ paulo poſt:vt iam nõ ſu-
mus paruuli fluctuãtes ⁊ circũferamur
omni vento doctrine in nequicia ⁊ aſtu-
tia hominũ ad circumuentionẽ erroris:
quaſi velit ꝙ cum fuerim⁹ in fide iſtorum
qui fidem eccleſie repreſentãt nõ fluctua
bimus in doctrina fidei tanquã paruuli
Sed pdictis videt̃ obſtare.c.tria.iuncto
c.placuit.xxxvi.q.ii.⁊.c.fi.de rap.vbi ap
paret qđ illud qđ circa m̃rimoniũ nõ cõ-
trahendũ inter raptorẽ ⁊ raptã fuerat
erronee per cõcilium ſtatutũ fuit poſtea
emendatũ. Ad hoc tamẽ ſtat reſpõſio:ꝙ
illud nõ eſt deſpectãtib⁹ ad fidẽ in q̃bus
obtinet qđ prediximꝰ. Vel aliter dicẽdũ
ꝙ illud nõ fuerat erronee ſtatutũ.lꝫ eẽt
cõtra teſtimonia veteris legis: vt voluit
glo.⁊ male in dicto.c.tria. Nã cũ illud
eſſet preceptũ iudiciale nõ obligabat in
lege noua:ſed fuit correctum:q₂ pro hoc
tẽpore ſic fuit viſũ legiſlatori:ſiue quia
ſibi placuit qđ ſufficit.vt.§.ſed qđ prin
cipi.inſti.de iur.natu.⁊ per Phũm.v.
ethi. Hec dixi ſubmittẽs me determina-
tioni ſancte matris eccleſie. Aut q̃rimus
circa ea que iam ſunt per eccleſiã deciſa:
⁊ tunc legat⁹ ſedis apl'ice eſt cõporẽs iu
dex vt.c.vt cõmiſſi.de here.li.vi. Item
ep̄us poterit iudicare de queſtione fidei
⁊ cõtra hereticos procedere:⁊ etiã capi-
tulum ſede vacante in.c.ad abolendã.de
here.in prin.⁊ etiã inquiſitores per ſe-
dem apoſtolicã deputati.in.c.p hoc ⁊.c.
vt inquiſitiõis.de here.li.vi.⁊ cle.i eodẽ
ti. Per hoc eñi ꝙ papa deputat inqui-

ſitores ſuper heretica prauitate non vi-
detur facultatem ſuper his procedendi
ordinarijs tollere vt in dicto.c.per hoc.
Ex quo infertur ꝙ per poteſtatem datã
delegato ad vniuerſitatem cauſarum nõ
videtur etiã in illis cauſis abdicata po-
teſtas ab ordinario.hoc colligitur ex il-
lo tex.iuncta glo .que vult ꝙ inquiſitor
heretice prauitatis dicitur eſſe delegat⁹
ad vniuerſitatem cauſarũ.ex quo habes
optimam limitationem ad .c.ſtuduiſti.
de offi.le.vt nõ habeat locum in delega-
to ad vniuerſitatem cauſarum.pro quo
eſt glo.in dicto.c.per hoc.facit in ſimili
qđ no.Bar.in.l.i.C.de offi.perfec.vr.
vbi tenet ꝙ licet in ciuitate fiat vn⁹ offi-
cialis ſuper damnis datis vel ſuper ha
bundantia:nõ tamen propter hoc tolli-
tur iuriſdictio quam habet poteſtas qui
habet vniuerſalẽ iuriſdictionẽ.pro quo
bene facit tex.in dicta.l.i.⁊ in.l.fi.iũcta
glo.C.de iuriſ.om.iu.⁊ glo.in.c.in gali
arum.xxv.q.ii. Hoc tamen limita veruȝ
eſſe quotiens vna iuriſdictio ſubalterna
tur alteri vt in exemplo predicto. Si ta-
men ille ſpecialis iudex eſſet ſuperior ge
nerali:vtputa iudex deputatus per ſta-
tutum ſuper cauſis appellationũ ⁊ nulli
tatum:tunc generalis iudex non ſe intro
mittit de ſpeciali. Idem etiam ſi non ſe
habet tanquã ſuperior ſed tanquam dif
ferens ſpecie:vt eſt iudex inſinuationũ:
C.de teſta.conſulta diualia.ita determi
nat Bal.in.l.vnica.ff.de offi.conſu. Po
terit etiam cognoſcere de crimine hereſis
delegatus ab epiſcopo deputatus:aut a
capitulo ſede vacante vt in cle.i.§.i.⁊ in
cle.ii.de here. Debet tamẽ talis inquiſi
tor:ac etiam delegatus annum quadra
geſimum attingere vt eſt tex.in dicta cle.
.ii.in prin.cum glo.ex quo limitatur.c.
cum viceſimum de offi.deleg. Idem ſi ſit
delegatus a papa cum tex.dicte cle.gene
raliter loquatur. ¶ Sed an inquiſi-
tor poſſit cõmittere vices ſuas. Solutio
glo.in dicta cle.ii.arguit pro ⁊ contra.
Finaliter tenet quid ſic per illum tex. ⁊
per tex.in cle.i.§.porro.eo.ti.⁊ hanc opi
nionem tenet cõmuniter doctores. Sed
dubium eſt de vicario generali epiſcopi
aut capituli ſede uacante.⁊ dicẽdum eſt
ſecũdum Lapum ⁊ Io.de ymo: in dicta
cle.i.de here.quod non poterit ſine ſpe-
ciali cõmiſſione epiſcopi de hoc crimine
cognoſcere per tex.in.c.licet de offi.vica.
li.vi. Eſt aũt tam lata iſtorum poteſtas
quod contra quoſcunqȝ etiam quantũ-
cunqȝ exẽptos poterunt procedere ⁊ eos
de hoc crimine condẽpnare:nõ obſtante
quocunqȝ priuilegio exẽptionis vt in.c.
ad abolendam.§.fi.de here. Fallit tamẽ
hoc in epiſcopis contra quos procedere
nõ poſſunt ĩquiſitores:niſi expreſſe hoc
ſibi cõmittatur.vt in.c.inquiſitores.eo.
ti.li.vi. Debent tamẽ nunciare Romano
põtifici ſi illi de hoc crimĩe ĩfamati ſiue
ſuſpecti extiſtãt vt dicit ibi tex. Crederẽ
tamẽ ꝙ vbi eſſẽt ſuſpecti đ fuga.carcera
ri poſſẽt vt ad papã remitterẽt:vt in.§.
audiẽt.in aut.de defẽſo.ciui.coll.iii. Ad
quod faciũt not.per Bar.in.l.magiſtra
tibus.ff.de iuriſ.om.iu. ¶ Sed que-
ro iuxta hoc an ille tex.procedat tantuȝ
in inquiſitoribus: an etiam locum ſibi
vendicet in ordinarijs de hoc crimine in
quirentibus. Ego putarem quod tantũ
in inquiſitoribus locum habeat:nõ enĩ
debet extendi ad epiſcopũ aut ad capi-
tulum ſede vacante:cum de ipis non lo-
quatur: nec per hoc quod ſint epiſcopi
qui hereſim incurrunt effugiunt iuriſ-
dictionem epiſcopi.in cuius territorio
delinquũt. Pro quo eſt glo.in.c.ibi enĩ
iii.q.vi.⁊ in.c.i.de rap.⁊ per Inno in.c.
cum inferior.de maio.⁊ obe. ¶ Vlteri
us iuxta idem querit̃:an epiſcopus poſ
ſit procedere contra inquiſitorem:ſi he-
reſim incurrat. Lapus Abb.in dicto.c.
inquiſitores:dicit ꝙ nõ:durante officio
niſi crimen eſſet adeo notorium ꝙ nõ re
quireretur cauſe cognitio.de fil.preſbi.
qm̃. Idem ſequitur ibi Domi.hec opi-
nio poſſet etiam iuſtificari per ea q̃ not.
Bar.in.l.fi.ff.de re.diui.vbi tenet ꝙ ſi
duo ſint domini inſolidum alicuius ca-
ſtri ⁊ vnus delinquat:non poterit puni
ri a cõdomino quia nõ habet in eum iu-
riſdictionem. Nam par in parem nõ ha
bet imperiũ de elec.c.innotuit. Sed hoc
nõ obſtante ego crederẽ indiſtincte poſſe

dici ꝙ poſſit contra eum ſuper huiuſmo
di crimine procedere:cum iſtud ſit deli-
ctum per quod perditur iuriſdictio ipo
iure. Pro quo faciunt not.in predicta
materia per Bar.in.l.qui iuriſdictioni
ff.de iuriſdi.om. iudi.in additi. ⁊ ponit
exemplum in crimine leſe maieſtatis.C.
de digni.l.ſi gradatim.⁊.l.quotiens.li.
xii.C.de offi.rect. prouin.l.ii. vbi videt
glo.eo etiā caſu quo delinqueret in ma-
le procedēdo in officio:indubie poſſet eū
punire:cum ordinarius delegatum apo
ſtolicum male ſe gerētem in cauſa ſibi cō
miſſa punire poſſit: ſic tamen vt ex hoc
iuriſdictio eius non impediatur: iuxta
not.per doc.in.c.fi.de reſcrip.⁊ per Cy.
⁊ legiſtas in aut.qua in ꝓuincia.C.vbi
de cri.agi.oportet.In proceſſu autē ſu-
per hoc crimine faciēdo epiſcopi ⁊ inqui
ſitores apoſtolice ſedis habent exhorta-
tionem a iure in virtute ſancte obedien-
tie:⁊ ſub interminatione maledictionis
eterne vt cōtra ſuſpectos vel diffamatos
de huiuſmodi prauitate:diſtricte ⁊ prō-
pte procedant.ſic tamen ꝙ malicioſe ⁊
fraudulenter hoc nefandum crimē falſo
alicui non imponāt. ꝙ ſi odij gratie vel
amoris:lucri aut cōmodi tēporalis ob-
tentu contra iuſticiam ⁊ conſcientiam ſu
am omiſerint contra quemquam proce
dere vbi fuerit procedendum ſuper hu-
iuſmodi prauitate: Aut obtentu eodem
prauitatem ipſam alicui impoſuerint ac
eū ſuper hoc preſūpſerint quoquo modo
vexare:preter alias penas pro qualita-
te culpe eis imponēdas.Epiſcopus aūt
ſuperior ſuſpenſionis ab officio per tri-
ennium.Alij vero excōmunicationis ſen
tentiā eo ipſo incurrāt a qua quidē excō
municatiōis ſnīa ꝗ eā icurrerint: nō niſi
ꝑ ſummū pontificē poterunt: preterquā
in mortis articulo. ⁊ tunc ſatiſfactione
premiſſa obſolutionis beneficium obti-
nere:nullo in hac parte priuilegio ſuffra
gante. De quo eſt tex.in cle.i.§.verū.de
here.Inſuper ſi quis epiſcopꝰ in expur
gando hereſes de ſua dioceſi negligens
fuerit vel remiſſus cum id certis iudicijs
apparuerit:deponēdus eſt ab officio epi
ſcopali:⁊ in locum ipius alter ſubſtituē-
dus eſt:qui velit ⁊ poſſit hereticam con-
fundere prauitatem.de heret.excōmuni-
camus.in.fi. Ex quo manifeſte apparet
quam damnabiliter ⁊ cum quanto ani-
marum ſuarum periculo epiſcopi ⁊ alij
ad quos huiuſmodi inquiſitio ſpectat
tam deteſtādum facinus perſequi ac pu
nire omittant. Inferiores aūt prelati de
hoc crimine ſe intromittere nequeunt:cū
ſuperioribus prefatis ſit reſeruatuꝫ vt
prediximus. Poteſtates aūt ſiue domi-
ni temporales ac eorū officiales de hoc
crimine cum ſit mere eccleſiaſticum ſe in
tromittere nequeunt:vt de eo cognoſcāt
aut iudicent aut incarceratos ab epiſco-
po ⁊ inquiſitore a carcere liberent.execu
tionem tamen ſuper hoc crimine fiendā
ſibi a iudicibus eccleſiaſticis predictis
iniunctam adimplere nō detractent: aut
eorum iudicium ſeu ſentētiam directe vl
indirecte īpedire quoquo modo nō pre-
ſumant. Si quis vero de prefatis ſecula
ribus iudicibus contra predicta fecerit:
aut prefatis epiſcopo ⁊ inquiſitoribꝰ in
predicto fidei negocio ſe oppoſuerit:ſiue
illud quouis modo īpediuerit:⁊ qui ſci-
enter in predictis dederint auxilium:cō-
ſiliū:vl fauorē.excōmunicatiōis ſentētiā
incurrat ipſo iure quam ſi per annū ani
mo ſuſtinuerit indurato ex tunc velut he
reticus condempnetur.c.vt inquiſitiōis
§.fi.de here.li.vi.

Queſtio octaua.

O Ctauo quero de ordine:qui
debet teneri ꝑ iudices in pro
cedendo contra hereticos. Ad quod di-
cendum ꝙ in primis clerum ⁊ populum
cōuocabunt exponendo eis inquiſitionē
quam facere intendunt. Auxilium quoqꝫ
⁊ conſilium ⁊ fauorem ab ipſis petēt.c.
vt cōmiſſi.in.§.i.de here.li.vi.⁊ ſolent in
quiſitores primo ire ad epiſcopum loci
vel vicarium ⁊ oſtendere eis facultatem
⁊ auctoritatem ſuam:⁊ rogare ꝙ congre
get clerum.quo congregato oſtēdunt eis
litteras ⁊ facultatem predictas:ſermo-
nem faciunt ⁊ eorum auxilium ⁊ fauoreꝫ
poſtulant. Poſtea ſimile faciunt cū po-

teſtate ſiue correctore ciuitatis ⁊ cōcilio
ſiue in hiſpanice loquamur conſiſtorio.
demum cōuocant totam contionem po⸗
puli:⁊ habito ſermone ad populū idem
faciunt vt prediximus. Poſtea interpo
latim inquiſitor facit ſermones ad popu
lum de fide. Et cōueniens eſt ꝙ ad min⁹
due monitiones premittantur cōtra om
nes hereticos:vt relictis erroribus ſuis
ad fidem catholicam reuertantur: ⁊ ad
eccleſie gremium redeant:que tanquam
pia mater nō claudit gremium redeunti
vt.c.ſuper eo.de here.li.vi. Et pro hijs
monitionib⁹ ſatiſfacit auctoritas Apo⸗
ſtoli ad Titum.iii.vbi dicit hereticū ho
minem poſt vnam ⁊ ſecundum admoniti
onem de vita.ad idem.xxiiii.q.i.que di⸗
gnior.⁊.q.iii.dixit apoſtolus. Inquiſi⸗
tores etiam ⁊ habūdanti.cōſueuerūt ad
dere tertiam monitionem vt magis pro
ceſſus ſuos videātur iuſtificare. In qui⸗
bus monitionibus quarum ſingule de⸗
cem dies cōtinent monent eos ad cōuer⸗
ſionem:⁊ reuertentibus promittunt be⸗
nignam miſericordiam. Quibus pactis
procedendū eſt ad inquiſitionē:recipiē⸗
do in vnaquaqꝫ parrochia iuramentuꝫ
a rectore parrochiali:⁊ ab alijs probis
⁊ honeſtis viris.⁊ ſi illi deponāt aliquoſ
de parrochia fore hereticos: aut diffa⸗
matos ſiue ſuſpectos:cōſueuerunt ſecre
to eos coram ſe vocare ⁊ ſecreto ad con⸗
uerſionē monere.⁊ vbi nec ſic voluerint:
proceditur contra eos ſecundū formam
iuris:qui proceſſus determinatur aper
te per tex.in cle.i.§.i.de heret.vbi tex.di
cit ꝙ procedendū eſt per dioceſanos epi
ſcopus ⁊ per inquiſitores a ſede apoſto
lica deputatos ſimul cōuenientes. Sūt
tamē quedā que poſſunt vnus ſine alio
agere:vtpote citare arreſtare:ſeu capere
ac carceri mancipare.etiā ponendo in cō
pedibus vel manicis ferreis prout ſecū
dum deum viderit expedire. Poterit eti
am inquirere quiſqꝫ predictorū ſine al⸗
tero cōtra illos de quibus viderit inqui
rendum.diro tamē carceri mancipare ſi
ue arto qui magis ad penā quā ad cuſto
diam videatur:aut tormentis ſuppone
re eos cōtra quos proceditur:aut diffi⸗
nitiuā ſententiā ferre cōtra eos nō pote
rit epiſcopus ſine inquiſitore:aut inqui
ſitor ſine epo:aut eius vel capituli ſede
vacante ſuper hoc delegato.qđ tamē in⸗
tellige dūmodo ad inuicem copiā habe⸗
re valeant infra octo dierum ſpaciū poſt
quā inuicem ſe requiſiuerint. Si aūt cō
uenire non potuerint propter premiſſa
tunc inquiſitor ordinario:vel ecōtra or⸗
dinarius inquiſitori poterit ſuper pre⸗
miſſis cōmittere vices ſuas vel per litte
ras ſignificare eidē ſuum conſilium vel
aſſenſum vt dicit ibi tex.⁊ vt cum maiori
puritate ⁊ integritate res agatur. Inhi
bitum eſt inquiſitoribus ⁊ tam ipſorum
ꝙ eporū a capitulorū ſede vacante dele
gatis ſiue cōmiſſarijs:ne pretextu inqui
ſitionis officij quibuſuis modis illicitis
ab aliquib⁹ pecuniā extorqueant:⁊ ſi ſe⸗
cus fecerint eoipſo ſentētiā excōmunica⸗
tionis incurrūt.a qua nō poſſunt abſol
ui preterquā in mortis articulo: donec
plenariā ſatiſfactionē fecerint hijs a qui
bus extorſerūt a qua ſatiſfactiōe nullis
pactis aut priuilegijs aut remiſſiōibus
poterunt liberari.⁊ ne hoc latere poſſit:
notarij ⁊ officiales dicti officij nec nō fra
tres ⁊ ſocij inquiſitorū ipſorū ⁊ cōmiſſari
orū qui dictos inquiſitores aut cōmiſſa
rios ſecrete predicta nouerint cōmiſiſſe.
ſi indignationē dei ⁊ ſedis aplice offenſā
voluerint euitare:grauiter ipſos arguere
⁊ corrigere ſtudeāt in ſecreto. ꝙ ſi taliter
ea ſciuerint vt probare valeant prelatis
inquiſitorū ⁊ cōmiſſariorū eorundē ſtu⸗
deant nūciare.vt in cle.ii.eo.ti. Pōdera
tamē illū tex.qui nō loqtur de epis.vnde
licet ipi ab hijs debeant abſtinere.nō tñ
pena pdicta haberet locū in illis cū non
ſit expreſſum.voluit enī dignitati eoruꝫ
deferre.vt in.c.ſane.io.ii.de offi.deleg.⁊
in.c.ii.eo.ti.li.vi. ita tenet glo.in dicta
cle.ii.quā ſequūtur ibi cōmuniter docto
res. Epus tamē nō debet aliqđ habere
propter inquiſitionē nec partē aliquam
de deputatis inquiſitionis officio vt pa
tet in extrauagan. Boni.ex eo.§. pe.ita
tenet Io.an.in c.fi.§.i.de here.li.vi. Cō
ſidera etiā circa idē ꝙ tex.ille ꝓhibet illi
citas extorſiones:nō tamē per hoc tollit

penas pecuniarias: applicandas officio
imponi ⁊ exigi ſcd̄m glo. ibi circa qđ di-
cit Math. quod bene poſſunt in culpa-
tis de hoc crimine imponi penitentie in
pecunia pro pauperibus: vel alijs pijs
operibus vt.c. accuſatus.§. de queſtioni
bus.⁊.§. ſi vero. de hereti. li.vi. Refert
etiā fratrem aluarum hiſpanū tenuiſſe
ꝙ hanc multam pecuniariam inquiſito
res imponunt quotiens aliqui proferūt
verba heretica: aut ludendo: aut ex ira:
aut ex fatua ſimplicitate ⁊ ignorantia q̄
tamen excuſationem non habet. Et hijs
caſibus ⁊ ſimilibus poſſunt pecuniali-
ter puniri. Nam ⁊ eccleſia hoc facit. xxiii
di. quamquā. de iude. ad liberandā. de
rapto. in archiepiſcopatu. Item inqui
ſitores poſſunt hereticis cōuerſis penas
cōmutare vel minorare in.c. vt cōmiſſi.
de here. li.vi. Nam ⁊ alias iudex ex cer-
tis cauſis minorat penam. ff. de penis.
aut facta.§. fi. Item pro hoc facit littera
dicte cle. ii. a contrario. per hoc enī qđ di
cit ꝙ modis illicitis nō poſſunt extorque
re pecuniam ergo licitis ſic. de preſump.
nōne. xxv. di. qualis. ff. de iudi. cū pretor.
Item quia dicta cle. ponit verbum extor
queant qđ ſonat in vitium violentie vel
fraudis ergo ſecus ſi iuſte cōdempnent:
ſed caueant ſcd̄m eum ne imburſent quia
reputaretur extorſio: ſed dent pauperi-
bus vel applicent officio inquiſitionis.
in cle. ſtatutum de elec. de preſump. litte
ras de offi. ordi. dilectus. Idem per oīa
ſeqtur do. Cardi. in dicta cle. ii. ⁊ in cle.
ad noſtrū. in fi. eo. ti. ¶ Sed q̄ro iux-
ta predicta: vtrum inquiſitores poſſint
recipere modica exēnia que conſiſtunt in
eſculentis ⁊ poculentis mera liberalita-
te oblatis que paucis poſſunt conſumi
diebus ⁊ veritas huius queſtionis pen-
det ab illa. An alij iudices poſſint iſta
recipere. In quo fuit varietas inter do-
cto. nā glo. in. l. plebiſcito. ff. de offi. p̄ſi.
tenuit ꝙ licet olim illud licitū eſſet per
dictam. l. ⁊ per. l. ſolent. ff. de offi. precō-
ſu. tamen hodie illud eſt immutatū per
iura noua ⁊ correctum. Sed Bar. in di-
cta. l. plebiſcito. poſt Guil. tenet opinio-
nem cōtrariam. Sed in aut. vt iudi. ſine
quoquo ſuffra.§. ſcriptum. tenet opi. di-
cte glo. quod etiam tenet glo. in dicto.§.
⁊ dicit ꝙ lex plebiſcito ⁊ alia iura q̄ in-
nuunt cōtrarium poſſent habere locum
in defectum ſui ſalarij. ⁊ tūc etiam medi
ocriter ⁊ a ſponte dātibus vt innuit tex.
in dicto.§. ⁊ glo. in dicta. l. plebiſcito.
Predicta dicit fore vera in iudice ordi
nario. ſed iudex delegatus īdiſtincte po
teſt ſecundum eum accipere eſculentum
⁊ poculentum qđ paucis conſumi poſſit
diebus: dūmodo mera liberalitate ſit ob
latum. vt.c. ſtatutū.§. īſuper. de reſcrip.
li. vi. Et iſtam opi. ſequitur Bal. in di-
cta. l. ſolent. licet nō ita plene diſtinguat:
⁊ opi. iſtorū doctorū ſatis eſt conformis
legibus ordi. hiſpanie: q̄ indiſtincte pro
hibent iudicibus ne aliquid a partibus
recipiant. Adiungit tamen Bal. ibi ꝙ
pro quibuſdam minimis nō offenditur
lex vt pro vno pari faſianorū vel pro du
abus fialis maluaſie. ff. de condi. ⁊ de-
mon. l. quāuis. quia pro tam paruo iu-
dicis animus nō flectitur. Ad qđ etiam
ego induco tex.c. ⁊ ſi queſtiōes. de ſimo.
vbi pro modico voluntarie oblato in col
latione rei ſpiritualis nō cōmittitur ſi-
monia: licet in ſpiritualibus omnis tra-
ditio ⁊ promiſſio ceſſare debeat. Adde
glo. not. xi. q. iii. nō licet. Ex quibus īfer
tur ad deciſionem queſtionis propoſite:
ꝙ cum inquiſitoribus ⁊ cōmiſſarijs ſint
deputati redditus officij: ⁊ ſic in eis mi-
litet ea ratio que in ordinario: preſertim
quia cum ſint delegati ad vniuerſitatem
cauſarum. vt not. in.c. per hoc. de here.
li. vi. naturā ordinariam ſapiunt ſcd̄m
glo. de appl. cū cauſam. Idem in eis qđ
in ordinarijs erit dicendū. ¶ Alteri⁹
q̄ro circa p̄miſſa in quo territorio ſit he
reticus de hoc crimine cōueniendus. Ad
hoc reſpōdetur per tex. in.c. vt cōmiſſi.§.
.i. de here. li. vi. ꝙ in loco vbi hereſim in
currit etiā ſi ad aliā iuriſdictionē ſe con
ferat. Sed an in loco illo ad quē ſe tran
ſtulit poterit cōueniri. Dic ꝙ ſic. vt dicit
ibi glo. cū etiā ibidē cenſeat delinquere
hereſim illā retinendo. facit in ſimili qđ
not. Bart. in. l. ſi dominiū. ff. de fur. ⁊. l.
ſi abducta. C. e. ⁊. l. ſed nec legatari⁹. ff.

de condi.furti.vbi tenet ꝙ ſi aliquis fe-
cit furtum Florentie ⁊ reperitur Paru
ſu cum re ſubtracta poterit ibi conueni-
ri.ſ.Paruſij: Nam ſic mutatione domi
nij naſcitur noua actio furti ad penam
applicandā parti ſic mutatione territo-
rij ⁊ iuriſdictionis noua naſcitur actio
ſiue accuſatio furti ad vindictam publi
cam per dictam.l.ſi dominium.

Queſtio nona.

n Uno quero:cōtra quos poſ
ſit procedi obtentu hui⁹ cri
minis.Dicēdum eſt ꝙ contra hereticos
credentes fautores ⁊ receptatores eorū
vt in.c.vt officium.in prin.⁊.c.vt inquiſi
tionis in prin.de here.li.vi. Qui aūt di
cantur heretici determinat tex.in.c. ad
abolendā.in prin.eo.ti.in volumine.De
quo tamen vide que late ſcripſi ſupra in
primo mēbro.Inter ceteros aūt ille qui
diceret ꝑtinaciter ꝙ exercere vſuras non
eſt peccatū:hereticus iudicaretur in cle.
vnica.§.pe.de vſur.Item qui propter cō
tumaciam in cauſa hereſis excōmunicat᷑
ſi per annum in excōmunicatione perſi-
ſtat:eſt velut hereticus cōdempnandus
in.c.cum cōtumacia.de here.li.vi.Et ne
dum contra hereticos procedi poteſt: ve
rumetiam cōtra ſuſpectos ⁊ infamatos
de hereſi.vt in dicto.c.vt officiū in prin.
⁊ de huiuſmodi ſuſpitione eſt exemplum
in caſu.c.fi.de penis.contra illū qui diu
in excōmunicatione etiam pro qualicun
ꝗ cauſa inflicta perſeuerauit ⁊ in ſimi-
libus.De ſortilegijs vero ⁊ diuinationi
bus nō ſe poterunt inquiſitores intro-
mittere:niſi hereſim ſapiant manifeſte.
vt.c.accuſatus.§.ſane.de here. li.vi. Ex
hijs infertur ad queſtionē. Quidā fra
ter profeſſus exiuit ordinē ⁊ accepit vxo
rem: An inquiſitor heretice prauitatis
poſſit de hoc cognoſcere. Butri.in.l.iii.
C.de ſum.tri.diſtinguebat:quia aut ac
cepit eam clam ⁊ preſumitur doloſe hoc
feciſſe ⁊ nō per errorē:⁊ ſic contra eū nō
poterit procedere.Aut accepit palam:⁊
eo caſu nō preſumitur in dolo ſꝫ erronee
hoc feciſſe:putās ſibi licere ⁊ qđ erret in
fide:⁊ ſic cognitio pertinebit ad inquiſi-
torem.Idem ſequitur Panor.in.c.cum
quidā.de iure.iurā.⁊ ī ſuo cōſilio.lxviii.
Infert᷑ etiā ad aliā queſtionē. An inqui
ſitor heretice prauitatis poſſit procede-
re cōtra illum qui binas nuptias contra
xit itaꝗ viuente prima vxore duxit ſecū
dam:⁊ Lapus abbas in dicto.§.ſane:di
cit qđ fuit cōſultum qđ ſic: quia videtur
cōmittere cōtra vnū de ſacramētis eccle-
ſie:⁊ per cōſequēs hereticus eſt habēd⁹
de here.ad abolendā in prin. Idem ſeꝗ
tur ibi Dominic⁹: ſed ego diſtinguerem
vt ſupra proxima queſtione:An ſcꝫ clam
vel palā illud fecerit:⁊ per hoc poteris
ad multa ſimilia reſpōdere. ¶ Ulteri
us q̄ro circa ꝑmiſſa:an inquiſitores pre
fati ꝓcedere poſſint cōtra diuinatores ⁊
ſortilegos.Ad hoc dicendū eſt ꝙ nō:niſi
hereſim ſapiāt manifeſtā vt prediximꝰ:
quādo aūt dicant᷑ ſapere hereſim:eſt ſa-
tis difficile diffinire. Sed Oldra.cōſil.
ccx.volēs hoc determinare dicit: ꝙ ſi q̄s
per inuocationē demonis vult aliqđ fu-
turum ſcire:hoc hereſim ſapit manifeſte
qꝛ vult demoni attribuere qđ ſoli deo ē
reſeruatū.iuxta illud Iſaye.xli.Annun
ciate nobis q̄ futura ſunt ⁊ dicem⁹ quia
dij eſtis vos. Idē tenet Io.an.in addi.
ad ſpecu.ti.de ſortile.⁊ hoc caſu poteſt ī
telligi tex.xxvi.q.v.epi in prin.vbi predi
ctos appellat hereticos.Nō tamē ego
crederē hoc eſſe verꝫ ſic ſimpliciter loquē
do.Sed pro veritate huius cōſiderādūꝫ
eſt:qꝛ futura dupliciter cognoſci poſſūt
Uno quidē mō in ſuis cauſis. Alio mō
in ſe ipſis.Cauſe aūt futurorꝫ tripliciter
ſe habēt.Quedā eni producūt ex neceſſi
tate ⁊ ſemper ſuos effectus:⁊ huiuſmodi
effectus futuri per certitudinē prenoſci ⁊
prenunciari poſſunt.ex cōſideratione ſu
arum cauſarū:ſicut aſtrologi prenunci-
ant eclipſes futuras. Quedā vero cauſe
producūt ſuos effectus nō ex neceſſitate
⁊ ſemꝑ ſed vt in pluribus raro tamē de
ficiunt:⁊ per huiuſmodi cauſas poſſunt
precognoſci effectus futuri:nō quidē per
certitudinē ſed per quādā cōiecturā:Si
cut aſtrologi per cōſiderationē ſtellarūꝫ
quedā prenoſcere ⁊ prenunciare poſſunt

de pluuijs ⁊ ſiccitatibus: ⁊ medici de ſa-
nitate vel morte. Quedā vero cauſe ſūt
que ſi ſcḋm ſe conſiderent̄ habent ſe ad
vtrumlibet: qḋ precipue videtur de po-
tentijs rationabilibꝰ que ſe habēt ad op
poſita ſcḋm Phūm: ⁊ tales effectus vel
etiam: ſi qui effectus vt in paucioribꝰ ca-
ſu accidunt ex naturalibus cauſis per cō
ſiderationē cauſarū prenoſci nō poſſunt
niſi in ſeipis cōſiderentur. homines aūt
huiuſmodi effectus in ſeipis ſolum cōſi-
derare poſſunt dum ſunt preſentes: ſicut
cum homo videt ſortē currere vel ambu
lare. Sed cōſiderare huiuſmodi anteꝗ̄
fiāt eſt propriū dei: qui ſolus in ſua eter
nitate videt ea que futura ſunt tanquā
preſentia: ⁊ de hoc intelligit̄ preinducta
auctoritas Iſaie. Annunciate nobis ⁊
cetera. Si ꝗ̇s vero huiuſmodi futura pre
noſcere aut prenunciare quoquo modo
preſumpſerit: niſi deo reuelāte manifeſte
vſurpat ſibi qḋ dei eſt. Hec ponit ſanctꝰ
Tho. ſcḋa ſcḋe. q. xcv. ar. i. de quo etiā vi
de eundē ſcḋa ſcḋe. q. clxxii. arti. i. cū agit
de prophetia: ⁊ in ſumma cōtra gentiles
li. iii. ca. cliiii. vbi ſubiungit ꝙ maligni
ſpūs veritatē fidei corrūpere molientes:
Sicut abutuntur operatione miraculoꝝ
vt errorem inducāt hoībus ⁊ argumētū
vere fidei debilitent: nō tamē vere mira-
cula faciendo: ſed ea que hoībus miracu
loſa apparēt ita etiā abutunt̄ propheti
ca prenunciatione: nō quidem vere pro-
phetando ſed prenunciādo aliqua ſcḋm
ordinē cauſarū huiuſmodi occultarū: vt
videātur futura prenoſcere in ſeipis qḋ
hoībꝰ perſuadēt qui occultas rerū cau-
ſas nō cognoſcunt. Predicti ſiquidē ſpi
ritus ſubtilitate intellectus ſui: magis
poſſunt cognoſcere quā hoīes: qūo ⁊ qua
liter effectus naturalium cauſarū impe-
diri poteſt ⁊ cauſas effectus aliquos oc
culte producētes: ⁊ ideo in prenunciādo
futura: mirabiliores ⁊ veratiores appā
rent ꝗ̄ hoīes quantūcunꝗ̄ ſcientes: hec
ille. pro quibus allego bonū tex. xxvi. q.
v. ſciendū. vnde quidā aſtrologi qui ho-
mines diuinos ſe gētibus oſtētare volūt
cū videant ꝙ per principia illius ſciētie
de futuris actibus hoīum qui ex arbitrij
libertate procedūt aliqḋ certū ſeu firmū
determinare nō valent: cū enī intellectus
aut ratio nō eſt corpus nec actus organi
corporei: ⁊ per cōſequens nec voluntas
ꝗ̄ eſt in ratione vt patet per Phūm. iii.
de aīa. Nullum aūt corpus poteſt impri
mere in rem incorporeā: ex quo ſeꝗ̇tur ꝙ
īpoſſibile eſt corpora celeſtia directe im-
primere in intellectū ⁊ voluntatē: ſed tm̄
indirecte in quibuſdā beſtialibꝰ hoībus
qui rationē ⁊ intellectū ſubiciunt appe-
titui ſenſitiuo: huiuſmodi vani hoīes ⁊
inſani recurrunt ad demones: a quibus
per quedā occulta pacta multa de futu-
ris intelligunt. Unde Auguſtinus ſcḋo
ſup gene. ad litterā dicit fatendū eſt qūo
a mathematicis vera dicuntur inſtinctu
quodā occultiſſimo dici qḋ neſciētes hu
mane mentes patiuntur. qḋ tamē ad de
cipiendos hoīes fit: ſpirituū īmundorū
⁊ ſeductorū operatione: qui quedā vera
de tēporalibus rebus noſſe permittunt̄.
Unde concludit Qua propter bono xp̄i
ano ſiue mathematici ſiue quilibet īpie
diuinantiū ⁊ maxime dicentes vera: cauē
di ſunt ne cōſortio demoniorū animam
deceptā pacto quodā ſocietatis irretiāt:
⁊ pondera illud qḋ Auguſtinus dicit il
los diuinantes qui vera dicunt: maxime
fore vitandos. Demon enī qui intendit
perditionem hoīum. ⁊ iuxta apl'i Petri
vocem: Tanquā leo rugiens circuit que-
rens quem deuoret: Sepiſſime in ſuis re
ſponſis vera dicit: vt hoīes aſſuefaciat
ad hoc vt ei credatur. Unde Athanaſius
exponēs illud qḋ habetur Luce. iiii. in-
crepauit illum dicens. Obmuteſce dicit
quamuis vera fateretur demon: cōpeſce
bat tamen xp̄us eius ſermonem ne ſimul
cum veritate etiam ſuam iniquitatē pro
mulget: vt nos etiam aſſuefaciat ne cure
mus de talibus: etiam ſi vera loqui vi-
deantur. Nephas enī eſt vt cum aſſit no
bis ſcriptura diuina: a diabolo inſtrua
mur. Interdum etiā deus permittit ea
que a demonibus predicuntur euenire:
vt ipi qui hoc audiunt ⁊ vident probent̄
⁊ appareat quali fide ſunt vel deuotiōe
erga deū. ſicut in deutero. legitur: Moy
ſes ex ꝑcepto domini populo precepiſſe

dicens. Si ſurrexerit in medio tui pro-
pheta. aut qui dicat ſomnium ſe vidiſſe
⁊ predixerit ſignum atq; portentum. et
venerit qd̄ locutus eſt. non audies verba
prophete aut ſomniatoris. quia tēptat
vos dominus deus veſter. vt palam fiat
vtrum diligatis eum an nō. in. c. nec mi-
rum. xxvi. q. v. qui eſt tex. Augu. Simili
ter quoq; demones ſe habent in operati
onibus. Operantur eni quedā ſcd̄m or-
dinem naturalem: cum propter ſubtilita
tem ingenij ſui. naturas rerum occultas
ſciant que hoībus propter groſſiciem in
genij miraculoſa videntur. eo qd̄ illorū
cauſas nō attingunt. nō tamē demones
preter nature ordinem quicquā efficere
poſſunt. de quo optimus tex. Auguſtini
in dicto. c. nec mirum. Quibus premiſſis
quo ad queſtionē propoſitā videtur di-
cendum. qd̄ ſi quis inuocās demones vel
ſortilegia aut diuinationes exercēs. cre-
dit demones aliqua de futuris ſcire. ad
quorum cognitionē non pertingunt. aut
in operabilibus credit eorum virtutem
ad aliqua ſe extendere. ad que ſecundum
rei veritatem ſe nō extendit. huiuſmodi
error cum pertinacia hereſim induceret.
Et ſic itelligo tex. in dicto. c. epi. ad qd̄
etiam bonus tex. ea. cauſa. q. vii. non ob
ſeruetis. qd̄ ſatis aperte domin' inſinua
re voluit deutero. xviii. vbi iter abbomi
nationes gentilium predicta maleficia ⁊
ſortilegia cōnumerauit. Si vero iſta cre
dulitas falſa ceſſaret: licet res ſit valde
illicita: nō tamen hereſim ſaperet: cū diſ-
ceſſum a fide nō haberet in quo ratio he
reſis conſiſtit: vt ex ſuperioribus patet.
Ex quibus manifeſte deprehenditur q̄
magnū inſtet periculū hijs qui ad has
vanitates ⁊ inſanias falſas ſe cōuertūt.
Ex huiuſmodi etiā dampnāda cum de-
monibus ſocietate deteſtabile ydolatrie
ſcelus ſepiſſime incurritur. Demon eni
ſuperbie caput: ſummope ab hoīb' ado
rari deſiderat: vt patz Mathei. iiii. Un
de quibuſdā auidiſſime hijs vanitatib'
deditis: taliter perſuadet: ⁊ talibus mo
dis eos allicit vt ſacrificiū vel reuerentiā
ei exhibeant. Contra quos dicit Iſaie
xxviii. dixiſtis percuſſimus fedus cū mor
te: ⁊ cū inferno fecimus pactū. ⁊ in ſuma.
qui talibus ſocijs ſe īmiſcet nō valet ille
ſus euadere. Ulterius quero: an inqui
ſitores prefati poſſint procedere contra
iudeos: qui inducunt xpianos ad eorū
ritum. aut eos defendunt: occultant: ⁊ fo
uent in dictis erroribus. ⁊ dicendū eſt ꝙ
ſic. ſcd̄m Oldra. conſi. xxxvi. Idem tenet
Jo. an. in. c. contra xpianos. de here. li.
vi. in noul. qd̄ dicit ex extraua. Grego. ⁊
Clemē. clare patere. que quidē extraua.
reſeruate ſunt in ſuo vigore per. c. fi. in
prin. eo. ti. ⁊ li.

Queſtio decima.

D Ecimo quero: quibus mo-
dis procedi poſſit contra he
reticos ad puniendū eos de hereſi. Ad
qd̄ dicendū ꝙ tribus modis. ſcilicet ac-
cuſando: inquirendo: ⁊ denunciando. ad
de ⁊ quartum ſcilicet per viam notorij.
De primis tribus eſt tex. de accu. ſuper
hijs in prin. ⁊. c. licet heli. de ſimo. De vl
timo eſt textus in dicto. c. licet heli. Pro
euidētia primi aduerte ꝙ ⁊ ſi accuſatio
nis genus illaudabilis intētionis eſſe di
catur. vt in. c. ſi quis eps. ii. q. vii. de quo
per glo. ii. q. vi. c. decreto. Illud tamē de
bet intelligi quo ad vulgi opinionē: ali-
as eni preſumitur quis bono zelo accuſa
re de dol. ⁊ contu. veritatis. Ex charita-
te eni debet accuſatio prouenire de accu.
ſi quis epus. ⁊ nō zelo vindicte priuate
aut odij perſonalis eo. ti. accuſaſti. ⁊ qui
accuſat: publice ſalutis cuſtodiam gerit.
C. de famo. libel. l. vna. Pro quo vide
bonā glo. in dicto. c. ſi quis eps. ii. q. vii.
⁊ ſi in omni crimine hoc procedat: a forti
ori in huiuſmodi crimine hereſis quod
grauiſſimū eſt vt ex ſuperiorib' patet. cū
etiam in opprobrium dei cedat: cui' op-
probria diſſimulare non debemus: qz
ipe noſtra deleuit. vt in. c. in non nullis.
de iude. Et licet regulariter laicus cleri-
cum accuſare non poſſit vt. c. i. ⁊. ii. ⁊ qua
ſi per totum. ii. q. vii. ⁊ de accu. c. cum. p.
Tamē fallit hoc in crimine hereſis vt vo
luit glo. ii. q. vii. in ſum. Eſt ⁊ aliud ſpe
ciale in hoc qd̄ regulariter nō poteſt rece

di ab obedientia prelati inſtituta accuſa
tione aut iudicio cõtra illum.viii. q.iiii.
nõne. Fallit tamẽ in hoc crimine:nã etiã
ante inſtitutã accuſationẽ recedi poteſt a
ꝓlato heretico: iuxta glo.c. ſacerdos.ii.
q.vii.⁊.c.cum nõ liceat.de preſcrip. Eſt
etiam ⁊ aliud: ꝙ quãquam in alijs crimi
nibus accuſator in publicum prodire de
beat.iii.q.ix.c.non oportet.⁊.c.habetur
⁊inſcriptionẽ facere vt.l.libellorũ.ff. de
accuſa.⁊.l.q̃.crimẽ.C.q̃ accuſare nõ pñt
⁊.l.pe.C.de.accu.⁊.c. ſuper hijs.e. ti.⁊
c.licet heli.de ſimo.⁊ ſimilẽ carceris cu
ſtodiaꝫ ſubire.C.ca.l.fi. Speciale tamẽ
eſt in hoc crimie ꝙ vbi propter potentiã
perſonarũ contra quas proceditur:vide
at eps vel inquiſitores graue periculũ
iminere:ſi cõtingat fieri publicationem
nominũ eorum qui accuſant: procedi po
terit eorum nominibus ſub ſecreto ſerua
tis vt in.c.fi.§.iubemꝰ de here.li.vi.ſerua
ta forma illius.c.adde etiam ꝙ hereticꝰ
hereticum accuſare poteſt.ii.q.vii.ſi here
ticus.⁊ per glo.xxiii.q.iiii.ipſa pietas.
quod in hoc crimine ſpeciale eſt:cum ali
as regulariter criminoſus criminoſum
accuſare nõ poſſit.iii.q.vii.c. qui ſiue. ⁊
c.paſtoralis.⁊ de accu.c.i. Quo autẽ ad
inquiſitionis ordinem ſi ſpecialite r con
tra aliquem infamatum de hoc crimine
procedatur:procedendũ eſt iuxta formã
c.qualiter.lo.ii.§.debet de accu. Si aũt
generalis inquiſitio fiat in ciuitate vel
dioceſi:tũc ex teſtibus in illa generali in
quiſitione examinatis:etiã ſi ſufficiẽter
contra aliquẽ deponãt:nõ poterit ille cõ
demnari: ſed oportet ꝙ eo nominatim
vocato ⁊ data ſibi copia defenſionis con
tra eum procedatur.⁊ iterum probatio
nes ſufficientes fiant vt voluit Inno.de
elec.bone.lo.i.⁊ ſpec.ti.de no.cri.ĩ prin.
ymo ex talibꝰ probati.in generali inqui
ſitione habitis:adhuc ad torturam non
poſſet ꝓcedi:iuxta doctrinaꝫ Bar.in.l.
fi.ff.de queſtio. Quantũ aũt ad denunci
ationẽ:dicendũ eſt ꝙ precedere debet euã
gelica monitio:iuxta illud euangelij.Si
peccauerit ĩ te frater tuus ⁊ cetera.ii.q.i.
ſi peccauerit de iudi.nouit.⁊ qui hãc mo
nitionem non premitteret a denunciatio
ne repelleretur.de accu.c.ii.⁊.c.qualiter
lo.ii.⁊.c.ſuper hijs.hoc tamen limita ve
rum cum peccatum eſſet occultum ſecus
aũt ſi publicum: Nam eo caſu premoni
tio non requiritur:ſecundũ illud apoſto
li.i.Thi.v. Peccantem coram oĩbus ar
gue vt ceteri timorem habeant.quod in
telligit de peccatis publicis vt dicit Au
guſti.in li.de verbis domini. Item in he
reſi occulta vbi poſſet iminere periculuꝫ
in dilatione:vt quia eſt aliquis hereticꝰ
occultus qui priuatim homines a fide a
uertit. Aut fit tractatus occultus quõ ci
uitas tradatur hoſtibus quod etiam ce
lerrimum ex optat remedium. His caſi
bus alio etiam non expectato:ſtatim pro
cedẽdum eſt ad denunciationem:niſi for
te aliqs firmiter eſtimaret ꝙ ſtatim per
ſecretam admonitionem huiuſmodi ma
la poſſet impedire:vt dicit ſanctꝰ Tho.
ſcda ſcde.q.xxxiii.arti. vii.⁊.iiii. ſenten.
di.xix. Generale tamen eſt in oĩbus de
nunciationibꝰ: ꝙ ſi crimen eſt adeo occul
tiſſimum ꝙ nequeat probari:non habet
locum huius denunciatio:in tantum q̃
etiam ſi prelatus contrarium mandaret
non eſſet ſibi in hoc obediendum:cuꝫ ſit
contra preceptuꝫ domini.qui delicta fra
trum occulta noluit reuelari.ymo eo ca
ſu peccaret precipiens ⁊ obediens. Obe
dire enim oportet deo magis quam ho
minibus.iuxta illud actuum.v.⁊ ſi gene
raliter prelatus preciperet vt ſi dicatur
quod quis ſciuerit corrigendum. Intel
ligendum eſt ſane illud preceptum.ſcili
cet ſaluo ordĩne iuris ⁊ fraterne correcti
onis.quia tamen medicus corporalis ſa
nitatẽ egroto confert ſi poteſt ſine alicu
ius membri abſciſione. Si autem nõ po
teſt.abſcindit membrum minus neceſſa
rium.vt vita totius conſeruetur. Sic ⁊
medicus ſpiritualis agere debet.ſi enim
poteſt emendare fratrem quantum ad cõ
ſcientiam ſalua fama ⁊ illeſa.illud faci
at vt predictũ eſt.ſi tamẽ hoc nõ põt.tũc
qꝛ cõſcientia preferenda eſt fame. voluit
dñs vt etiã cũ diſpendio fame cõſcia fra
tris ꝑ publicã denũciationẽ a pctõ libe
ret.vbi tñ de occultis aliq̃ indicia appa
rent.puta per ĩfamiã vel ꝑ alias ſuſpiti

ones poſſet prelatus precipere iſta ſibi reuelari eo modo ſicut ⁊ iudex inquirit cõtra infamatum: quia iam illud non eſt oino occultu3: nec ab hoc deuiat id quod in capitulis religioſorũ fit: vbi etia3 ſine aliqua preambula monitione denunciãtur ſecreta proximi delicta. Na3 illa ſũt de aliquibus leuibus qu efame nõ dero gant: ⁊ ſi eſſent talia de quibus frater i famaretur cõtra preceptum domini face ret: qui per hunc modum peccatũ fratris publicaret. qđ eſt intelligendũ modo pre dicto. iſta ſunt de mẽte ſancti Tho. ſcđa ſcđe. q. xxxiii. arti. vii. ⁊. iiii. ſen. di. xix. te net idem dicens etiam in peccato oino oc culto regulam euangelij locum habere. ⁊ inducit qđ Augu. in regula dicit. Innocentes nõ eſtis ſi fratres veſtros quos iudicando corrigere poteſtis tacendo pe rire permittatis. nec ex hoc aliquis effici tur proditor criminis: quia non manife ſtat crimen ad infamandũ ſed ad corrigẽ dum. Sed Jo. an. in. c. nouit. de iudi. te net ꝙ in peccato oino occulto taliter ꝙ probari nõ poteſt nõ habeat locum hec denunciatio. talia enĩ oino occulta diui no iudicio ſunt relinquẽda. vi. q. i. ſi oia. ⁊ hoc videt voluiſſe glo. in dicto. c. ſi pec cauerit. Sed Panor. ibi dicit ꝙ ſtante hoc ſecreto: licet in publicum non debeat res produci. pro quo videtur mihi bonꝰ tex. in dicto. c. ſi peccauerit. ⁊ ibi glo. De bet tamẽ fieri diligens exhortatio ⁊ fra terna admonitio erga ipm in ſecreto: vt ſe emẽdet. vt dicit ibi tex. ⁊ adhuc ſi opor tuerit poterit hoc ſignificare preſbytero ſuo aut prelato in ſecreto: qui monẽdo ⁊ orando poterit prodeſſe ⁊ non obeſſe. Pro quo ho. tex. xxii. q. v. hoc videtur. ⁊ quia ſãctus Tho. tenuit cõtrarium vbi ſupra: ad motiua ſua ſtat reſponſio: qđ debent intelligi modo predicto. ⁊ ad pre dicta multum facit tex. in cle. ii. de here. vbi probatur ꝙ delictum quod probari non poteſt non debet iudici denunciari. Ad idem induco etiam tex. in. c. qualiter lo. i. de accu. in fi. vbi iudex qui generali ter inquirit ſuper ſtatu eccleſie nõ debet ad occulta reuelanda aſtringere teſtes in inquiſitione deponentes. Pertinet eni3 ad debitum charitatis crimen fratris ce lare de offi. ordi. ſi ſacerdos. i. q. i. xpus quid fecit eo precipue: quia cum res eo modo eſt occultiſſima iudicialis auctori tas nil prodeſſe poteſt: cum nec probari omnibus iſte cõuinci queat: nec ſubici tor ture vt inuitus confiteatur: ex quo indi cia non precedunt. Et ex hijs infertur ad iſtas generales monitiones que fiunt in eccleſijs a iudicibus ſub pena excõmuni cationis: vt ſciẽtes furta vel alia delicta huiuſmodi debeat reuelare. per pdicta enim colligere poteris qualiter ille ſint intelligẽde: ⁊ qũo: ⁊ ad quid aſtringant.

Undecima queſtio.

U Ndecimo quero de citatione hereticoru3. Et pro huiꝰ euidentia eſt diſtinguendu3 quia aut querimus de citatione verbali. Aut de citatione reali. Primo caſu citã dus eſt qui de hoc crimie impetitur quacunq3 via procedatur contra eum: vt ha beat copiam ſe defendendi: cum enim de fenſio ſit de iure naturali. vt in cle. paſto ralis. §. ceterum. de re. iudi. nemini deneganda eſt quantũcunq3 excõmunicato ⁊ criminoſo. de excep. cum iter. ⁊. c. fi. Si tamen eſſet hereticus relapſus ſine aliqua audientia eſſet iudicio ſeculari relinquendus de here. ad abolendam. §. il los. ⁊. c. ſuper eo. ti. li. vi. Quis aute3 di catur relapſus. vide pulchrum tex. c. accuſatus eo. ti. ⁊ li. Ego tamen putarem. ꝙ licet relapſus non debeat audiri ſuper crimine. vt in dictis iuri. ſi tamẽ vult excuſare ſe relapſum non fore bene eſſet audiendus. Nam cum diſpoſitio excludens exceptiones fundatur ſuper certa qualitate. non videtur excludere excepti ones detrahentes illi qualitati. vt voluit glo. c. cupientes. §. qđ ſi per. xx. de elec. li. vi. ⁊ clem. vnica. de ſecreſ. po. ⁊ fruc. ⁊ Bar. in. l. i. §. parui refert. quod vi. aut clam. Sic in propoſito eſt dicendũ vt cũ illa iura ſe fundent ſuper relapſu. nõ vi deantur tollere defenſionem quo ad hoc qđ iſte poſſet dicere ſe nõ relapſu3. ⁊ hãc citationem poterunt epi ⁊ inquiſitores

nedū per ſe ſed per alios facere vt in.c. vt cōmiſſi.in prin.de here.li.vi. Aut querimus de citatione reali hoc eſt per capturam perſone: ⁊ ſimiliter illam facere poſſunt.⁊ tam verbalē ꝗ̄ hanc realē citationes epus ſine inquiſitore:⁊ inquiſitor ſine epo facere poterit de here cle.i. §.i. Regulare enī eſt ꝙ cōuentus ſup crimine capi poteſt perſonaliter ⁊ incarcerari:⁊ preſertim quādo delictū eſt maximum ſicut heresis de qua materia vide late per Bar.in.l.fi.ff.ad leg.iul.pecu. ⁊ i.l.i.ff.de cuſto.reorū.⁊ in hac captura ſeruatur de more iſta practica:ꝙ informatione prehabita per iudicem de maleficio ⁊ malefactore:ſine alia citatiōe verbali precedente:mittunt ad capiendum reum ſi crimen ſit enorme cuiuſmodi eſt iſtud.⁊ hoc ne fugam arripiat conſcius de crimine.ita dicit Salic.in.l.ii.C.de exi.⁊ intro.re qd̄ dicit probari per illum tex.preſertim iuncta glo.⁊ licet iſta modeſtia incarcerādo ſit ſeruanda vt nemo ſit de domo ſua trahendus ad carcerem vt.l.nemo de domo.ff.de reg.iur.⁊.l.plerīq3.ff.de.in ius vocan. Hoc tamen procedit in ciuili nō tamen in criminali iuxta glo.in dicta.l.nemo. Seruandū tamē eſt:ꝙ mulieres nō ponantur in eodē carcere cum maſculis:ſed ad partem in alio carcere:quia periculoſa eſt ſexuum commixtio.vt in.l.qm̄.⁊ i aut.nouo iure.C. de cuſto.reo.⁊ in autē.vt nulli iudi.§.ſi vero col.ix.quod procedit nedum in carcere deputato ad cuſtodiam:ſed etiā deputato ad penam.iuxta formā.c.pe.de here.⁊.c.ꝗuis.d pen.li.vi.ita tenet glo. in dicto.c.quāuis. Et de forma que debet teneri in huiuſmodi carceribus hereticalibus ⁊ de cuſtodibus adhibendis ⁊ ſubſtitutis ab eis ⁊ de iuramento quod per eos preſtandū eſt.⁊ qualiter diuerſas claues debeant carcerari adhibere ⁊ modo miniſtrandi neceſſaria carceratis. vide tex.note.in dicta cle.i.§.i.de here.

Sed pone ꝙ in caſtro ſiue territorio alicuius domini tēporalis hereticus manet.⁊ citatus verbaliter per inquiſitores nō vult coram eis cōparere.an dominus caſtri teneatur eum in manibus inquiſitorum ponere ſi ſit ab eis requiſit⁹. Ad hoc dicas ꝙ ſic.pro quo eſt tex.apertus.c.vt inquiſitiōis.in prin.de here.li.vi. Quid aūt ſit in alijs criminib⁹. vide bal.i vſi.feu.ti.de pace te.§.ſi iudex.vbi dicit ꝙ ſi eſt ſuus ſubditus nō tenet eū tradere.ſecus aūt ſi alienus eſt ſubdit⁹. in quo tamē examinādo nō inſiſto:qꝛ nō eſt preſentis ſpeculationis. Sed cui⁹ expen.erit remittēdus. Bal.vbi ſupra tenet qd̄ ſi aliqꝭ priuat⁹ pro ſuo intereſſe hoc petit:fiet expenſis petentis.vt.l.cum ſepe.C.de ero.mili.anno.li.x. Si aūt iudex ex officio hoc petat.tunc expen.publicis illi⁹ terre ad quā fit remiſſio.ar.l. mulier in opus.ff.de cap.⁊ poſt limi.reuer. Ego tamē putarē ꝙ in crimine hereſis ſi officium ſufficeret ex redditib⁹ illi⁹ eſſent fiende. Sed iuxta predicta qro an delegatus ab epo vl capitulo ſede vacante aut ab inquiſitore poſſit hanc perſonalē capturam facere.⁊ videret qd̄ nō: quia delegatus nō poteſt citare perſonaliter vt voluit glo.in.l.cōſentaneum.C. quō ⁊ quādo iu. S3 glo.in.l.ii.ff.de iur.om.iu.dicebat qd̄ delegat⁹ principis hoc poteſt.ſecus in delegato iferioris a principe qui hoc nō pōt ante lit.cōteſtatā ſ3 bene carcerare poteſt poſt li.cōteſta. Sed Bar.ibi ⁊ in dicta.l.plerīq3 tenet delegatum inferioris a principe nequaquā hoc facere poſſe per tex.in aut.de teſti.§. ſi vero ignoti.vbi delegatus non poteſt cohercere teſtes ⁊ eos torquere. Non obſtat ſecundum eum tex.in aut.de exhibē.rei.§.ſi vero etiam.vbi dicitur ꝙ delegatus nō poteſt aliquid facere:quia lis nō eſt conteſt.quaſi innuat ꝙ litē cōteſtare poſſet quia nō vult hoc dicere.ſed debet intelligi ꝙ ſi lis eſſet cōteſta.poſſet deuenire ad ſententiam etiam abſente reo. ⁊ ſic poſſet aliquid facere per que videret ꝙ cū delegati predicti de quibus in queſtione propoſita ſint inferioris a principe nō poſſent huiuſmōi capturā pſonalem facere:cōtrariū tñ ego teneo.p quo i duco tex.expſſū in dicta cle.i.§.i.de here. vbi aperte hoc pbat.hoc etiā pbari pōt qꝛ ea ratione qua iſtud venit in generali delegatione facta per principem:vt pa-

tet in pꝛecedētibꝰ: ſcilicet quia pꝛinceps poteſt iſta cōmittere que ſunt meri imperij: ⁊ videtur cōmiſiſſe tanquā ſine q̄bus illuſoꝛia videretur iuriſdi. delegati. videtur idem dicendum in pꝛedictis inferioribus de iure canonico: ſcdm q̄d ea que ſunt meri īperij ſunt delegabilia de offi. oꝛdi. q̄d ſedē. ⁊ de rapt. in archiepiſcopatu. cum ſi. Et ex dicta cle. pꝛobatur ꝙ ille qui habet iuriſdictionem in crimine: poteſt carcerem creare pꝛo cuſtodiendo criminoſos. Sed pꝛo veritate huius eſt aduertendum ꝙ quadꝛuplex eſt carcer.

¶ Pꝛimus eſt perpetue pene ⁊ huiuſmodi carceratio eſt meri īperij: quia illa pena equiparatur moꝛti. vt not. Inn. de accu. c. qualiter. ii. ¶ Secūdus carcer eſt modice cohertionis: vt cum iudex facit ponit nuncios in cippis. ⁊ iſte carcer eſt meri imperij: ſed minimi. de quo poteſt intelligi. l. ii. C. de ſpoꝛt. quia iſte carcer adhibetur quia foꝛte nuncius cōtempſit iuriſdictionē iudicis. ¶ Tertius eſt carcer cuſtodie: ⁊ ē eiuſdē ſpeciei cuius eſt cauſa pꝛincipalis. ſcdm Guil. ⁊ Bal. in. l. imperiū. ff. de iuri. om. iudi. vnde ſi cauſa eſt pecuniaria: eſt iuriſdictionis. ſi ſit criminalis: eſt meri īperij.

¶ Quartus eſt carcer domeſticꝰ qui nō eſt licitus niſi in caſibus expꝛeſſis in iure. ff. de offi. pꝛeſi. l. diuus: ⁊ iſte carcer nō eſt ſub aliqua ſpecie iuriſdictionis qꝛ cōpetit pꝛiuato. vt voluit Bal. in dicta. l. imperium. ex quibus cōcludere potes ꝙ ille qui licite poteſt carcerare q̄d quo modo ſit ex pꝛedictis colligitur poterit carcerem cōſtituere. ⁊ per cōtrarium: qui nō poteſt carcerare nō poterit cōſtituere carceres. Et de hac materia multiplicis carceris vide eundē Bal. in aut. ſi captiui. C. de epiſ. ⁊ cleri. ¶ Ulterius quero quis pꝛouidebit de expenſis cuſtodibus carcerum pꝛedictoꝝ. Solutio hoc determinatur per tex. dicte cle. i. §. ſane ſcilicet q̄d epiſcopus pꝛouidebit cuſtodi deputato per ipm: ⁊ intellige de ſuis redditibus non de parte pꝛouentuum inquiſitionis officio deputata. vt in extraua. Benedicti ex eo. §. verū ita tenet glo. in dicta. cle. ⁊ inquiſitoꝛ ſimiliter pꝛouidebit illi: quē ipſe deputabit ſcilicet de pꝛouentibus deputatis officio. vt in dicta glo. ex quo patet ſcdm zen. ibi q̄d carceratus non pꝛouidebit cuſtodibus: quod dicit nō eſſe dubiū in deputatis ad perpetuos carceres: quia tales ſunt pꝛiuati bonis. facit. l. cum ſepe. C. de ero. mili. anno. li. xii. Idem tenet ibi Mathe. tu dicas in cauſa hereſis nullum foꝛe dubium p iſtū tex. in alijs aūt dicūt Mathe. ⁊ Jo. de ymo. ſeruandam eſſe conſuetudinem qua ceſſante glo. in dicta. l. cū ſepe. dicit q̄d ſeruari debet expēn. eius qui illum facit cuſtodiri. illas tamē poſtea reſartiet cuſtoditus ⁊ ſic ſeruatur. Hoc ego limitarem vbi iſti cuſtodes non eſſent ſalariati de publico. Nam tunc nihil poſſent a partibꝰ petere. pꝛo quo facit tex. optimus in ar. in. l. archiatris. C. de pꝛofeſſo. ⁊ medi. li. x. ⁊ not. in ſimili per Inno. in. c. i. de poſtu. ⁊ vbi aliquis carceraretur iniuſte iudex qui iniuſte fecit eū detineri tenetur ei ad intereſſe iuxta doctrinā. glo. ⁊ Bal. in. l. ii. §. fi. ff. ſi quis cauti. Quis aūt ꝓuidebit carceratis: ⁊ circa crimen hereſis dicas q̄d epiſcopus ⁊ inquiſitoꝛ debent oꝛdinare vnde eis pꝛouideatur vt pꝛobat tex. i dicta cle. §. poꝛro. in alijs vero glo. in. c. diffiniuit. xvii. q. iiii. tenet quod cuſtos carceris pꝛouidebit carceratis. ſed nō ītelligas q̄d habeat pꝛouidere de ſuo ſed de elemoſynis deſtinatis ad vſum pauperum. hoc poterit facere. vt. l. iudices. C. de epi. audi. vbi āt iſta ceſſarent conſuetudo habet q̄d is ad cuius petitionē fuit carceratus pꝛouideat carcerato. poſtea aūt carceratus ſatiſfaciet eidem de pꝛedictis. Sed pone q̄d cum demandato pꝛedictoꝝ volūt incarcerare eoſdem hereticos ipi ſe defendunt. Dicas q̄d inuadi poſſunt cum armis per miniſtros iuſticie ⁊ ſi in illa defenſione occiderentur cum ſit illicita nullam penam incurrerent occiſoꝛes: vt pꝛobat tex. optimꝰ in. l. ſi ſeruus. C. de his q̄ ad eccle. cōfu. nō eni permittitur iuſte inuaſo ſe defendere iuxta not. per bar. i. l. vt vim. ff. de iuſti. ⁊ iu: ⁊ p do. Car. in cle. ſi furioſus. de homi. An autem hereticus ad eccleſiā confugiens gaudeat emunita

te:ita vt de eccleſia extrahi non poſſit ⁊
capi.⁊ dicas ꝙ non gaudet:pro quo eſt
glo.in autē.de mā da.princi.§.neqꝫ aūt.
col.iiii.facit ad idem tex.in.l.i.C.de hijs
qui ad ecc.confu.Et quū ad hanc incarce
rationem facienda:neceſſarij ſunt offici-
ales armati habent inquiſitores facul-
tatem a iure:vt poſſint habere officiales
armatos ad hoc exequendū ſecundū tex.
in cle.ii.§.fi.de here.Ex quo infertur ad
queſtionē:nunquid epiſcopus qui iuriſ-
dictionem ordinariam habet poſſit ha-
bere officiales armatos pro executione
iuriſdictionis ſue. Panor.mouet hanc
queſtionem.in.c.ſignificaſti.de offi.dele.
⁊ dicit ſe fuiſſe interrogatū de hoc a quo
dam epiſcopo:cui refert ſe reſpōdiſſe ꝙ
nō.niſi haberet tēporalē iuriſdictionem
in loco.ad quod primo inducit iura que
dicunt epiſcopū in executione iuſticie de-
bere implorare auxilium brachij ſecula
ris vt.c.ad miniſtratores.⁊.c.principes
xxiii.q.v. Itē alibi cauetur ꝙ ſicut pro
ſpiritualibus debent principes recurre-
re ad eccleſiam.ita in tēporalibus debēt
prelati recurrere ad principes ſeculares
vt.c.cuꝫ ad verum.⁊.c.ſi imperator:xcvi.
di.nec promiſcuis actibus ſunt eorū offi
cia turbanda.vt.l.conſulta diualia.C.
de teſta. Item eccleſie fuit interdicta exe
cutio gladij temporalis dicente domino
Petro.Conuerte gladium tuum in lo-
cum ſuum vt le.⁊ no.in.c.nouit de iudic.
Item arma clericorum ſunt lachryme ⁊
orationes. vt in.c.conuenior.xxiii.q.viii.
ſed vide Bal.in.l.nam ſalutem.§.fi.ff.
de offi.prefec.vigi.qui contrarium tenet
cum ipſe habeat īperium in ſua dioceſi
nullum aliud inducens fundamentū ad
hoc.⁊ hec opinio mihi placet.⁊ eam ob-
ſeruat communis vſus.⁊ pro huius funda
mento facit tex.in dicta cle.vbi papa cō-
ceſſit facultatē inquiſitoribus:vt poſſint
armatos officiales habere.Ex quo innu
itur ꝙ penes papam eſt poteſtas haben
di armatos ⁊ mouēdi arma in huiuſmo-
di criminibꝰ ad eccleſiaſticum forū ſpectā
tibus alias nō potuiſſet eam inquiſitori
bus cōcedere.Non ergo de neceſſitate ad
laicos in hijs eſt recurrēdū vt contraria
opinio preſupponit. Preterea fundaꝛ
⁊ aliter ex eadē cle.vbi papa per cōceſſio
nem ſpiritualem dedit hanc facultatem
inquiſitoribus:nō aūt epis qui in predi
cta inquiſitione cum eis cōcurrunt.oſten
dens aperte ꝙ epis nō erat neceſſario cō
ferenda:quia de iure eis licebat:alias ſi
cut inquiſitoribus conceſſit:ſic ⁊ epiſco-
pis conceſſiſſet.Cōfirmatur etiam:quia
epiſcopus per iuriſdictionē ſuam poteſt
etiam laicos in certis criminibus capere
⁊ corporaliter cohercere.vt ē tex.cū glo.
xxvi.q.v.contra ydolorum.⁊.xvi.q.iiii.
attendēdum.⁊ de adult.c.ii.quod nemo
dubitat egere miniſtris armatis.nec ob
ſtant fundamenta in cōtrarium inducta
videlicet ꝙ eccleſia non habeat exercitiū
gladij materialis.Nam illud eſt ad infe
rendū alicui mortē vel mēbri mutilatio
nem ⁊ hoc caſu intelligunꝛ iura pro con
traria parte inducta.Secus aūt ad exe-
quendū iuſticiā ſibi cōpetentē.vt proba
tur per pdicta. Similiter ad illud qd di
citur ꝙ eccleſia īplorat auxiliū brachij
ſecularis.dici pōt ꝙ inde nō cōcludiꝛ in
tentū opinionis cōtrarie. Nā inter ipos
met ſeculares iudices idē obſeruatur:ꝙ
vnus īplorat auxiliū alterius vbi vires
ipius nō ſufficiunt ad exequendū qd ſibi
incūbit.vt ē tex.in.l.ſi qs in hoc genꝰ.C.
de epi.⁊ cler.⁊ etiā iudices ſeculares in
uocāt in ſubſidium auxiliū eccleſie vbi p
ſe nō poſſunt ſuos ſubditos domare.vt
not. Inno.in.c.licet ex ſuſcepto. de for.
cōpe.⁊ hec nota bis.

Duodecima queſtio.

D Uodecimo qro de ordine pro
cedēdi cōtra hereticos quo
ad telā iudiciariā ordinandā.Dicas qd
licet in alijs criminibꝰ pleniſſimo iuris
ordine ſeruato debeat pcedi.de quo vi-
de tex.in.l.ab ſentē.ff.de pe.⁊ in.le.i.C.
de requi.re.⁊ per glo.iii.q.ix.in ſumma.
⁊ per Bar.ī dicta.l.abſētē.⁊ per Sali.
.l.abſenten.C.de accu.vbi plene.⁊ per
docto.ī capitulo veritatis de do.⁊ cōtu.
tamē in hoc crimīe hereſis eſt ſpirituale:
quia procedi poteſt ſuper eo ſimpliciter

⁊ de plano ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij. vt in.c.fi.in prin.eo.ti.li.vi. Ex quo infertur ꝙ in accuſatione non erit neceſſaria ſolemnitas requiſita per.l.libellorū ff. de accuſa. ⁊ in.l.in cauſis.C.co. pro quo ex tex.in cle.ſepe de verb.ſigni. Infertur etiam ꝙ concluſio in cauſa nō eſt neceſſaria per glo.ibi.imo quomodocūqꝫ reus ſe defendere voluerit admittet. Ad quod faciunt not.per Bar.in extrauagam.ad reprimendam.in verſi. ſequētia.⁊ vbi is contra quem in hoc delicto proceditur cōtumaciter ſe abſentat. prouiſum eſt de remedio vt debeat excōmunicari.⁊ ſi per annum in excōmunicatione perſiſtat:velut hereticus eſt puniendus.de here.cum contumatia.li.vi.

Sed pone ꝙ ſecundum veritatem iſte non eſt hereticus:nūquid huiuſmodi pena a iure in eum inflicta propter contumaciam teneat? ⁊ dicendum eſt ꝙ ſic.qꝛ contumax fuit ſecundum rei veritatem: venire enim tenebatur ad iudicem. vt.l. ſi quis ex aliena.ff.de iudi.ff.de iuriſdi. om.iudi.l.ii.vbi hoc tenet bal.Sed bar. in dicta.l.abſentem:dicit ꝙ iſtis caſibꝰ quibus proceditur contra abſentem ⁊ habetur pro confeſſo propter contumaciam ſi poſtea conſtaret iudici de innocētia contumacis:vt ſi videret viuum hominem quem abſens dicitur occidiſſe:nō poterit ad punitionem criminis procedere. Nam ex vera confeſſione talem nō cōdempnaret.ff.ad.l.acquil.inde neracius §.fi.cum.l.ſe.quanto magis ex ficta.hoc tamen in crimine hereſis non poteſt practicari:quia cum ſit crimen quod in mente intrinſecus latet:non poſſet in aperto liquere iudici de alicuius innocentia erga illud vt mihi videt.pōdera tñ tex. cum glo.in dicto.c.cum contumacia.loquitur enim quando citatio fuit decreta contra illum qui ſuſpectus erat in fide. Nam tunc ad primam ſuſpitionem additur alia ex cōtumacia.⁊ ſic prima ſimplex preſumptio tranſit in violentam vt innuit ille tex.Secꝰ ergo vbi citatio emanaret contra non ſuſpectum. Item pondera in alio:nam loquitur de eo qui animo ptinaci perduraret per annum in excōmunicatione.ſecus ergo ſi non daretur pertinacia: vtpote quia aliquo impedimento pretermiſit contumaciam predictam purgare:vbi tamē per hunc modū puniendi contumaciam non procederet poſſent recipi teſtes contra abſentem legittime citatum ⁊ ad diffinitiuam procedi conſtito de crimine ex quo lit.cōteſta. non requiritur vt prediximus.

Queſtio decima tertia.

Decimo tertio quero de probatiōe fienda in crimine hereſis. Ad quod dicas ꝙ fieri poteſt per diuerſas ſpecies probatiōis.poteſt enī probari per confeſſionem propriam: cū illa inter omnes probationis ſpecies obtineat principatum.⁊ ad eruendum illā poterit procedi ad torturam eiꝰ qui de hoc crimine impetitur.requiritur tamē qđ precedant indicia:alias non eſt quis torture ſubijciendus.vt.l.de minore.§. tormenta.ff.de queſti.⁊.c.cum in contemplatione.de reg.iur.etiam ſi de grauiſſimo crimine agatur.C.ad le.iul.maie.l. iii.alia tamen ſunt indicia ex quibus iudex poteſt iudicare diffinitiue in cauſa vt in.l.indicia.C.de re.vendi. ⁊ etiā in criminali.C.de proba.l.ſciant cuncti:⁊ iſta debent eſſe ita vehementia qđ ſint indubitata.vbi aūt eſſent dubitata ſufficerēt ad torturā.ita tenet Jo.an.in addi.ad ſpecu.ti.de proba.in.fi.⁊ in ti.de noto. cri. Que aūt ſint illa:multi multa dixerunt.ſed concluſio vera eſt qđ de hoc nō poteſt dari certa doctrina ſed relinquit arbitrio iudicis.l.iii.§.eiuſdē quoqꝫ.ff. de teſti.hoc tenet bar.in.l.fi.ff.de queſti. vbi ad inſtruendum iudicem ex quibus animum ſuum debeat mouere ponit certa exempla.ſubiungens eiuſdem iudicis arbitrio cōmitti an plura indicia requirantur:ant vnum tantum ſufficiat. Adde tamen qđ eo magis debet augeri tortura quo maior ſuſpicio eſt contra delinquentem.vt not bal.in vſi.feu.ti.de controuer. inueſti.c.i.§.item ſi vaſallus. Qualis aūt probatio ſufficiat ſup hijs indicijs ad ſubiciendum quem torture.

De probanda hereſi

dicit requiri duos teſtes vbi illi depo-
nunt de indicio tantu₃ iuxta glo.l.fi.C.
familiber. vbi tamen ſuper delicto vnus
tantum ſufficeret ad torturam vt voluit
glo.in dicta.l.iiii.C.ad le.iul.ma. Et ad
dit Bar. vbi ſupra ꝙ ex eo ꝙ dari deb₃
defenſionis copia parti anteꝗ ſubijcia
tur torture: non ſufficerent teſtes qui in
generali inquiſitione fuerunt examinati
contra reum: quia non fuerunt examina
ti ipſo citato ꝛ exiſtente contradictore.
Conſidera inſuper ꝙ etiam vbi alia in-
dicia extrinſeca nō precedunt ex eo ꝙ re
us facit coram iudice: puta loquēdo tre
pide: pauendo: ꝛ variando poteſt habe-
re indicia ſufficientia ad torturam. ſcđm
Bar. in dicto.§.tormenta. Et inter cete
ra tormenta ſolent inquiſitores prefati
criminis indicere ieiunia ad veritatē eru
endam: que etiam queſtionis nomine in-
telliguntur. quod etiam patet per ethi-
mologiam. Nam tormētum dicitur qua
ſi torquens mentem. nemini tamē dubiū
ꝙ per ieiunium aſperum torqueatur ꝗs
pro quo eſt glo. in dicta cle.i.de here. in
verſi. tormentis. in hac tamen confeſſio-
ne per tormēta extorta requiritur perſe
uerantia in.l.i.§.diuus.ff.de q̄ſtio. opor
tet enim ſcđm Bar. ibi vt ille qui fuit cō
feſſus in tormentis reducatur in loco pu
blico iudicij. ꝛ ibi coram teſtibus ꝛ nota
rio confiteatur ſeu ratificet confeſſionem
primam ꝛ ita obſeruatur de conſuetudi
ne ꝛ quoniā in ſupponendo reum tortu
re de grauiſſimo preiudicio agitur ob-
ſeruat cōmunis conſuetudo quod prius
debeat ſolēnis aduocatorum diſputatio
corā iudice fieri ſuper hoc an ſit torquē-
dus vbi aduocatus rei debebit admitti
vt pro eo alleget vt.l.ſi poſtulauerit.§.
queſtioni. de adulte. ꝛ per glo.l.legis vir
tus.ff.de legi. ſed ipſi queſtioni ꝛ exami-
nationi nō debent intereſſe ita tenet glo.
in aut. de teſti.§.quia vero in glo. ſuper
verſi. aduocatorum. ꝛ glo. videtur idem
velle in.l.ii.circa prin.C.de iura.ca.ita
determinat Bar.i.l.cuſtodias.ff.de pu
bli.iudi. ꝛ in dicta.l.legis virtus. ꝛ pro-
pter grauitatem preiudicii eſt inductum
quod i hereſi nec inquiſitor ſine ordina
rio: nec ordinarius ſine inquiſitore pro
cedat: ad faciendū reum torqueri ſed am
bo ſimul. vt eſt tex. in dicta cle.i.§.i. Po
teſt etiā fieri probatio per teſtes. Sed
dubitatur: quot teſtes debeant interueni
re. Quidam dixerunt ad effectum condē
natiōis nō ſufficere duos teſtes. pro quo
allegant.c. excōmunicamus.§. addicim⁹
de here. ꝛ hoc no. hoſti. in ſumma eo.ti.
§.qualiter. vbi ſubiungit ꝙ iniquum vi
debatur: qđ de tanto crimine dampnare
tur ex dicto duorum teſtium. ſed in con-
trarium facit.c.vt officium.§.verum.eo.
ti.li.vi. Jo. de ligna. in dicta cle.i. in fi.
dicit non eſſe dubium ꝙ per vnum teſtē
ꝛ famam qnis non poteſt dampnari de
tanto crimine. vt no. de teſti. tam litteris
ꝛ idem tenet Mathe. eo.ti.cle.ii. allegat
not. per glo. de teſti. veniens. ꝛ ſimiliter
nec ex pſumptione de preſump. litteras.
tamen videtur ꝙ per duos teſtes poſſit
dampnari. ad hoc quod not. Inno. de ſi
mo. ſicut. vbi dicit ꝙ licet in alijs crimi-
nibus requirantur probationes luce me
ridiana clariores: tamen in crimine here
ſis ſufficiunt minores. C. de here.l.ii. ꝛ
ſecundum eum leuia ſigna ſufficiunt ad
conuincēdum quem de hereſi de pſump.
litteras. Sed hoc dictum Inno. debet
intelligi ſecundum not. in dicta.l.ii. ꝛ ſic
trāſit Jo. de ymo. in dicta cle.i. Idem te
net do. Car. ibi propter regulam gene-
ralem que habet qđ ſufficiāt duo teſtes
ad probandum crimen: niſi vbi contra-
rium reperitur vt in.c.licet vniuerſis ꝛ
c.in omni negocio đ teſti. Idē tenet Jo.
an. ꝛ doct.c.vt officium.§.verū. de here.
li.vi. ꝛ hec opinio mihi videt᷑ vera. pro
qua etiā facit glo. not. in ſimili.ii.q.iiii.
preſul nec obſtat tex. in dicto.§. addici-
mus: quia non requirit᷑ ille numerus te
ſtium ad conuincendum vnum hereticū:
ſed ad conuincendum plures: ꝛ inde eſt
ꝙ ille tex. remittit hoc arbitrio iudicis:
vt ſi videat expedire pro multitudine he
reticorum nedum tres ſed etiam plures
ꝛ adhuc totam viciniam poſſit ad teſtifi
candū cogere. Eſt tamen ſpeciale in hoc
crimine: qđ teſtes qui alias a iure repel-
luntur admittuntur in hoc caſu in f. dei

fauorem.vtpote iudei.vt.c.contra xpia-
nos.de here.li.vi.idem dicerem de alijs
infidelibus:quia illi ſolū repelluntur a
teſtimonio contra fideles.c.pagani.ii.q.
vij.⁊.c.iudei.⁊ licet vniuerſis.de teſti.de
quorum numero iſti heretici nō exiſtunt.
Item quia nō apparet ratio ſpecialita-
tis in iudeis.vt illi magis admittantur
cum ſint peſſimi infideles.vt.i.q.i.nōne.
de quo ſuperius dictum eſt. Admittunt
etiam excōmunicati ⁊ participes ⁊ ſocij
criminis in teſtimonium:preſertim in de
fectum aliorum teſtium.⁊ ſic hereticus
contra hereticū admittitur.vt dicit tex.
in.c.in fidei fauorem de here.li.vi.⁊ per
illum tex. dicit Panor. in.c.litteras de
preſump.etiam fratrem eſſe cogenduȝ cō
tra fratrem ſuper predicto crimine ferre
teſtimonium. Admitterē etiam domeſti-
cos ⁊ familiares eorum:quoniā cū iſtud
crimen ſecretum ſit:melius ⁊ aptius per
familiares q̄ȝ per alios probari poterit
vt.l.conſenſu.C.de repu.quinymo etiaȝ
ſerui contra dominos cum tormētis ad-
mittendi forent:quia admittuntur in cri
mine leſe maieſtatis.C.ad le. iul.ma.l.
fi.ergo a fortiori ī crimīe hereſis:cū lon
ge grauius ſit eternā q̄ȝ temporalē lede
re maieſtatē:⁊ hanc argumentationē fa-
cit tex.in ſimili in.c.vergentis.de here.
Ad idem tex.cum.glo.xii.q.ii.queſtionē.
Periuri etiam admittuntur dūmodo con
tra ſe ⁊ contra alios in hoc crimine atte
ſtentur:dum tamē ex manifeſtis apparu
erit indicijs:tales nō animi leuitate aut
odij fomite ſeu corruptione pecunie: ſed
zelo fidei orthodoxe velle deponere: aut
dictum ſuum qđ ante in forma teſtimo-
nij depoſuerant emendare ⁊ corrigere:ac
que prius tacuerant reuelare:⁊ hoc in fa
uorem fidei ſpecialiter cōceditur vt.c. ac
cuſatus.§.licet de here.li.vi.ex quibꝰ li-
mitabis tex.in.c.preterea de teſti.cogen.
quatenus de corrigendo dictum teſtis lo
quitur ⁊ no.per Bar.in.l.eos.ff.de fal.
Aduerte tamē iuxta hoc q̄ cuȝ iſti inabi
les admittuntur:ita domū eorum dictis
fides adhibetur:ſi ex veriſimilibus con-
iecturis ⁊ ex numero teſtium:⁊ ex quali-
tate tam deponētium q̄ȝ eoꝝ cōtra quos

deponit̄:ac illis circūſtantijs ſic teſtificā
tes nō falſa dicere preſumatur:ut in di-
cto.c.in fidei fauorē. cōſpiratores tamē
⁊ inimici nō admittētur ſicut nec in alijs
exceptis criminibus:pro quo optimus
tex.de ſimo.per tuas lo.i.⁊ no.hoc:quia
valet generaliter ad oēs caſus in quibꝰ
minus ydonei teſtes admittūtur. Quid
aūt conſiderari debeat in alijs exceptis
criminibꝰ circa teſtes criminoſos vt ad-
mittantur.vide glo.i.q.i.ſi quis ep̄us.⁊
ii.q.i.deus oīpotēs.⁊ per docto. ī dicto
c.per tuas.de ſimo. Intellige tamen pre
dictos inabiles teſtes in hoc crimine ad
mittendos fore contra hereticos creden-
tes fautores ⁊ receptatores ⁊ defenſores
eorum:nō tamē ſic eſſet ſi pro eorū par
te inducerentur ad hoc q̄ de hoc crimine
ſe purgarent.eo enī caſu requirerent̄ te-
ſtes oīno integri ſine aliqua ſuſpitione ⁊
catholice fidei zelatores eo.ti.c.filij ī fi.
An aūt huiuſmodi ſuſpecti teſtes cū exa
minantur ſint tormētis ſubijciendi vide
glo.v.q.vi. in ſum.que dicit q̄ ſic. ſi eſt
ſeruus vel vilis perſona:vel ſi ſit liber ⁊
ſit criminoſus ⁊ infamis vel obſcurus vł
ignotus tales enī ſine tormentis nō ad
mittuntur:torquetur etiā quelibet libe-
ra perſona:licet nō ſit vilis:dum tamen
vacillet in teſtimonio de materia tamen
vide Bar. in.l.ex libero.ff.de queſti.
Sed quero iuxta predicta:an id quod di
ctum eſt de minus ydoneis teſtibꝰ admit
tendis in crimine hereſis habeat tantuȝ
locū quādo procedit̄ per viā inquiſitiōis
aut etiā idem ſit cū proceditur per viam
accuſatiōis vel exceptiōis. Et videt̄ q̄ ſic
qꝛ eadē eſt ratio:ſcilicet fidei fauor ⁊ odi
um criminis.ergo idē ius de reſcrip.īter
ceteras cū ſumi. Cōtrariū tamē cōcludit
glo.in dicto.c.in fidei:qꝛ ab illo iure re-
gulari quo cauet̄ tales perſonas ad te-
ſtimoniū admitti nō debere nō eſt recedē
dum:niſi in quantū reperiat̄ a iure per-
miſſum. Qui ergo accuſat vel excipit ha
beat probatiōes ydoneas:nec eſt accuſa
tio fauorabilis vt inquiſitio ad hoc.ii.
q.vii.ſi quis epiſcopus. ⁊ verbum iſtud
inquiſitionis debet aliquid operari ali-
as quare fuiſſet expreſſum. de deci. ad

audientiam cum concor. ꝛ ſic tranſit pre
dicta. glo. Sed contrarium tenet Arch.
in dicto. c. in fidei. ꝛ alle. ii. q. vii. c. here
ticus. Sed Jo. an. tenet glo. in nouel. ꝛ
ad. c. ſi hereticus. reſpondet ꝙ nõ tenet
vt ibi dicit glo. ꝛ hoc idem probat tex. in
dicto. c. in fidei. quia ſi ille tex. teneret nõ
eſſet neceſſaria dicta decre. ꝛ ſic trãſit ibi
Domi. ſimpliciter recitando predictos
doct. Ego tamẽ potius tenerẽ opi. Archi.
pro quo facit: quia eadem ratio eſt vtro
bique: ſcilicet fauor fidei. ex qua ratione
etiam in penalibus attento ꝙ expreſſa
eſt i lege: argui poteſt ad ſimilia vt ẽ tex.
inſti. de legi. patro. ſuce. in prin. ꝛ glo. in
cle. i. de elect. ꝛ. c. i. de tempo. ordi. li. vi.
Preterea diſpoſitio predicta nõ eſt odi
oſa: ymo fauorabilis: cum non in odium
hereticorum principaliter ſed in fauorẽ
fidei ſit inducta vt tex: ibi innuit in prin.
Vnde illud eſt conſiderandum ꝛ nõ odiũ
hereticorum quod venit in conſequentiã
iuxta glo. c. ſciãt cuncti de elect. li. vi. ꝛ. l.
qui exceptionem. ff. de condi. inde. Nec ẽ
ſimile de accuſatione in alijs criminibus
intentata ꝛ de accuſatione facta in crimi
ne hereſis: Nam ꝛ ſi in alijs criminibus
accuſatio dicatur genus illaudabilis in
tentionis iuxta moderationem predictã
non tamen ſic eſt in crimine hereſis: vt in
ſuperioribus diximus. Poſſet etiam di
ci ꝙ ille tex. nõ ſe reſtringit ad proceſſum
inquiſitionis: quia non dicit cum proce
ditur per viam inquiſitionis: ſed dicit: in
fidei fauorem concedimus vt in negotio
inquiſitionis heretice prauitatis: ꝛ loq
tur papa inquiſitoribus: vt patet in ſu
praſcriptione: de quibus certum eſt ꝙ li
cet per viam accuſationis poſſunt proce
dere: appellantur tamen inquiſitores. ꝛ
eodem modo ex eorum nomine appella
tur negocium inquiſitionis licet per viã
accuſationis vel exceptionis cognoſcant
ꝛ per hoc fundata manet ſatis iſta pars
ꝛ reſponſum reſtat ad motiua cotraria.
ꝛ quia in tanto crimine cum multa opor
tet cautela procedi in examinatione teſti
uum quos recipi ſuper crimine predicto
contigerit debent adhiberi due religio
ſe ꝛ diſcrete perſone: in quarum preſen
tia per publicam ſi poteſt haberi perſo
nam: aut per duos viros ydoneos fide
liter eorundem teſtium depoſitiones con
ſcribantur. per tex. in. c. vt officium. §. ve
rum de here. li. vi. ꝛ pondera illum tex.
qui requirit interuentum predictarum
perſonarum nedum in examine teſtium:
ſed etiam in deſcribendo eorum depoſi
tiones. ꝛ predicta practica examinandi
teſtes poteſt ꝛ iuſte debet obſeruari in
omnibus arduis cauſis: vt ſine omni ſu
ſpitione res procedat. ita tenet Panor.
de elec. quia propter. ꝛ. c. cum cauſam de
teſti. ꝛ quo liberior ſit facultas in hijs
procedendi datur facultas a iure religi
oſis: qui ante cum eſſent in ſeculo erant
notarij ac etiam clericis qui ante clerica
tus, ordinem notariatus officio fungebã
tur: vt in hac examinatiõe ꝛ in alijs huic
officio incumbentibus: officium predi
ctum notariatus exerceant. vt dicto capi
tulo. vt officium. §. ad conſcribendas.
Probatur etiam hoc crimen per inſtru
menta vtpote: ſi apud aliquem reperian
tur libri improbate lectionis: ſecundum
Archi. ꝛ Jo. an. in dicto capitulo filij.
Sed ego crederem vltra hoc requiri ali
as coniecturas ex quibus iudex iformet
animum ſuum. poterat enim eſſe quod
erant in domo ſua eo neſciẽte: aut quod
habebat illos libros vt deprehenderet
errores hereticorum: non ad illos ſequẽ
dum ꝛ imitandum: ſed potius ad confun
dendum ꝛ impugnãdum: iuxta tex. in ca
pitulo ꝗ de menſa ꝛ in. §. ſed cõtra. xxxvii
di. An autem alias delictum probari
poſſit per inſtrumẽtum: remitto ad glo.
capitulo. cum in eccleſijs de maio. ꝛ obe
di. ꝛ capi. cum in poſitionibus de iureiu
rando libro. vi. ꝛ per Jo. an. in regula ſe
mel malus de regulis iur. libro ſexto in
mercu. ꝛ per Bar. l. in ſenatus. ff. ad tur
pill. ꝛ per Bal. in. l. contra negantẽ. C.
ad leg. acquil. ꝛ Sali. in. l. fi. C. de pro
ba. Probari etiam poteſt crimen here
ſis per preſumptiones: ſed propter gra
uitatem preiudicij requirerentur euiden
tiſſime coniecture. Nam etiam ſi quodli
bet crimen probari queat per indicia. vt
in dicta. l. finali. C. de proba. ꝛ late per

Jo.an.in addi.ad ſpecu.ti.de probati. circa finē. Sed quo magis crimen eſt graue maiores preſumptiones ⁊ euidentiora indicia requiruntur. ſic probat text⁹. not.cum glo.in dicto capitulo.litteras. de preſump. ⁊ ibi tenet Panor. quando tamen ex preſumptionibus iudicatur tēperare debet iudex penam aliquantuluꝫ vt no. Inno. de preſump. q̄ veriſimile.

Queſtio decimaquarta.

Decimoquarto quero de publicatione teſtium fienda in hoc crimine. Ad quod dicas ꝙ fieri debet ſicut ⁊ in alijs cauſis vt reus habeat facultatem ſe defendendi. Si tamen propter potentiam perſonarum contra quos deponunt graue periculuꝫ imminere ſperaretur ex publicatione nominum predictorum: tūc non publice ſed ſecreto coram dioceſano vel ipſo abſente corā eius vicario vbi inquiſitores procedunt. quando vero procedit epiſcop⁹ coram inquiſitoribus. ⁊ vtroqꝫ caſu coram alijs perſonis prouidis ⁊ honeſtis iuriſqꝫ peritis: huiuſmodi publicatio eſt fienda. ⁊ vt efficatius huiuſmodi periculis occurratur: epiſcopus vel inquiſitores prefati poterunt ſuper hijs ſecretum indicere illis quibus hanc publicationem facient. ⁊ in eos ſi archano conſilij ſeu proceſſus patefecerint excōmunicationis ſententiam quam ex ſecreti violatione ipſo facto incurrant poterunt promulgare. pro quo eſt textus in capitulo finali. §. pe. de here. libro ſexto. Sed occurrit dubitatio: an vbi ſimile periculum occurreret etiam in alijs criminib⁹ poſſit huiuſmōi publicatio omitti. ⁊ do. Antonius in capitulo preterea. de ſpon. lo. ii. tenet ꝙ in materia peccati eſſet dūtaxat hoc admittendum. pro quo inducit textus ibi. ſed Panor. ibi dicit quod pro ⁊ contra facit tex. in dicto capitulo ſi. contra facit: inducendo ꝑ locū a ſpeciali. pro quo facit: īducēdo generaliter. ſed ipſe ſtat primo dicto. Ego tamen tenerem ꝙ cum diſpoſito illius capituli. ſit exorbitans a iure: exceptio a cōmuni regula iuris non habebit locum: niſi in illo caſu expreſſo: ⁊ vbi ſimilis caſus occurreret. quod vix poſſet contingere: attenta grauitate huius delicti. Nam caſus excepti a cōmunibus iuris regulis non extenduntur: niſi vbi eſt per omnia eadem ratio. vt tenet glo. in. l. i. C. de cōdi. inde ⁊ in. l. illud. C. de ſacroſan. ecc. ⁊ tex. c. cum delicta. de confir. vti. vel inuti. nec dictum do. Anto. placet indiſtincte: quoniam ille tex. c. preterea. loquit̄ quādo agitur de modico preiudicio vtpote de ſponſalibus de futuro. imo fundatur contrarium ex eo in quantum probat ꝙ ſi ſponſalia eſſent iurata: illud non foret admittendum.

Queſtio decimaquinta.

Decimoquinto quero de ſententia ferenda in crimīe hereſis: ⁊ de pena huius delicti. Modus autem qui debet obſeruari eſt ꝙ anteqꝫ ſententia feratur: inquiſitores prefati ⁊ epiſcopus faciant ſecuꝫ conuenire viros ſapientes ⁊ doctos deum timentes: cum quorum conſilio procedere habent ad ſententiam ferendam. vt in capitulo vt commiſſi. de here. li. vi. ⁊ ſi videatur eos iudicandos fore hereticos: tunc eis citatis debet ſententia declaratoria ferri contra eos: per quam declarentur heretici ⁊ ſeculari curie tradēdi. ac bona eorū occupanda fore per eos ad quos ſpectant. vt. c. cum ſecundum leges. eo. ti. ⁊ li. quia idem ſeruatur vbicūqꝫ pena ipſo iure imponitur vt no. glo. c. cōmiſſa. de elect. eo. libro. ⁊ per Jo. an. ⁊ domi. c. pro humani de homi. eo. libro.

Pena autem hereticorum eſt: ꝙ ſunt excomunicati ipſo iure. ⁊ poſtquam per iudicem eccleſiaſticum fuerint de hoc crimine dampnati: tradi debent iudici ſeculari. animaduerſione debita puniēdi. clericis a ſuis ordinibus degradatis. bona autem hereticorum ſi fuerint clerici: applicantur eccleſijs in quibus fuerant beneficiati. Si vero laici extiterint: fiſco ſeculari in capitulo excōmunicamus. lo. i. de here. in prin. ⁊ de hoc vltimo eſt

tex.eo.ti.vergentis.⁊.c.cum ſecundum le
ges eodem titulo libro ſexto. Hodie ta
men bona hereticorum in tres partes di
uiduntur.quarum vna aſſignatur domi
no temporali:alia officialibus inquiſiti
onis:tertia vero ipſi officio vt ī extraua.
Clemen.ſed illa tantum loquitur de in
quiſitoribus italie:⁊ ſic de alias prouin
cias non extenderetur.iuxta no.per In
no.⁊ Jo.an.ī ſimili ī.c.i.de loca.Lex eti
am Frederici Imperatoris que eſt ter
tia ⁊ īcipit patarenorū.diffidat ⁊ banit
hereticos credentes fautores ⁊ recepta
tores eorum ac perpetue infamie eos ſu
biiciat.⁊ iſte leges Frederici ſunt appro
bate capitulo.vt inquiſitionis.in prin.
de here.libro.vi. Sed iuxta premiſſa
quero:qua pena debent puniri per iudi
ces ſeculares quorum poteſtati relinquū
tur.glo.tangit queſtionem in capi.excō
municamus.lo.ii.eo.ti.⁊ dicit ꝙ pena vl
timi ſupplicij.hoſti.⁊ Jo.an.in capitu
lo ad abolendam eodem titulo.tenent ꝙ
pena ignis.debent ergo cremari ſecundū
euangelium Joānis.xv.capitulo.Si qs
in me nō māſerit:mittet foras ſicut pal
mes ⁊ areſcet:⁊ colligēt eū ⁊ in ignē mit
tent ⁊ ardet. Et ius ciuile punit hereti
cum pena mortis.vt.l.arriani.C.de he
reti.iuncta.l.vltimum ſupplicium.ff. de
penis.⁊ ſic tranſit recitando predictos
doctores. Panor.in dicto capitulo ad
abolendam.idem tenet in capitulo.excō
municamus.lo.ij. eodem titulo. ſed iſta
fundamenta non probant.Nam illa au
ctoritas euangelij non intelligitur de he
reticis tantum ſed etiam de hijs qui re
cedunt a deo per defectuȝ charitatis nec
loquitur de igne materiali:ſed de igne ī
fernali.leges etiam ciuiles ſuperius in
ducte loquūtur de pena mortis :non ta
men per ignem infligenda.quod vbi iu
ra volunt exprimunt tanquam ſeuerri
mam ⁊ atrocem penam vt patet in mul
tis caſibus quos enumerat Sali.in.l.
vnica.C.de uili.age. non rumpen. inter
quos non enumerat iſtum.vnde crederem
ignem ipſis dari potius ex cōſuetudine
que eſt optima legum interpres:quā ex
aliqua expreſſa iuris diſpoſitione. Va
ſalli autem ⁊ alij quicunqȝ eis teneban
tur aſtricti debito fidelitatis vl' hominij
aut alicuius obſequij:ipſo iure ab om
ni huiuſmodi obligatione ſunt liberi.vt
eſt textus de heret.capitulo finali. Quo
ad penam autem confiſcationis bonorū
quero de queſtione no. ſuppoſito ꝙ bo
na hereticorum confiſcata debent diuidi
in tres partes vt dictum eſt.pone ꝙ ha
bens immobilia Ferrarie per inquiſito
rem Florentinum ſit Florentie legittime
condemnatus de hereſi:ad quos illa bo
na pertineant. Jo.cal.diſputauit iſtam
queſtionem ⁊ arguit primo ꝙ illa bona
licet ſint ſita Ferrarie pertineant ad offi
ciales ⁊ cōmune Florentie poſtquam ibi
fuit de hereſi condemnatus: nam bona
veniunt acceſſorie ⁊ in conſequentiam ad
perſonaȝ que comdemnata eſt Florētie.
ar.regule acceſſorium.de reg.iu.li.vi.⁊
⁊ capitulo de prudentia.de dona. inter
vir.⁊ vxor.ff.de aur.⁊ argen.lega. cū an
rum.in fi.faciunt ad idem not.per glo.in
capitulo.quod ad te.de cler.coniu.⁊. C.
de exacti.tribu.l.fi.li.x.vbi in publican
dis bonis attenditur locus perſone que
deliquit: Secundo ſic dicit lex:vbi quis
iniuſticiam fecerit ibi penas ſubeat deli
ctorum vt non alius tale quicquam age
re preſumat:ad exemplum reſpiciens vt
in auct.vt iudi.ſine quoqȝ ſuffra.§.ſi qs
autem.col.ii. ⁊ canon dicit: ibi vindicet
iniuria vbi pletibilis eſt orta preſump
tio. xxiii.q.iiii. ſi illic. Item officiales
Florentini laborauerunt in procedendo
⁊ condemnando hereticum:ergo bona vi
dentur eis debita ratione laboris:⁊ offi
cialibus Ferrarienſis dicendum eſt qui
non laborat non manducet.de cenſi.pro
curationes.⁊ not.ff.de dam.infect. quā
uis.Tertio ratiōe perſone ſortitur quis
forum etiam ſuper rebus alibi ſitis.c.ſa
ne de for.compe. C.vbi in rem actio.l.vl
ti.⁊ ibi no. Quarto pro hoc facit.c.cum
ſecundum leges.de here.libro.vi. debet
enim intelligi ille textus de domino tem
porali illius loci cuius erat epiſcopus
qui tulit ſententiam.ad hoc optime lege

ticium.§.tutores.ff.de admi.tu. In con
trarium videtur ꝙ ad officiales officij in
quiſitionis ferrarie: ⁊ cōmune illius ciui
tatis pertineant bona ibi ſita: licet alibi
ſit facta cōdemnatio. Primo quia diſ
poſitio ſuper rebus concepta debet re
ferri ad ſuperiorem loci vbi res ſita eſt
vbicunqꝫ fuerit dominus dicte rei. patet
hoc in iuriſdictione vt dictum.c. ſane ⁊.c.
ex parte. ⁊.c. fi. eo. ti. idem in ſuppletiōe
negligentie.x.q.ii. caſelas. ⁊ cle. quia re
gulares. de ſup. negli. prelat. Item cum
bona hereticorum ſint confiſcata vt pre
dictum eſt: ⁊ occupatio ſit fienda per pro
curatorem in prouincia deputatum vbi
ſūt illa bona. C. de boni. vacan. l. fi. quā
do. li. x. ergo ad Florentinos predictos
pertinere nō poterunt. ad idem facit.c.
poſtulaſti. de fo. cōpe. ⁊. l. cum vnus. ff.
de bo. auct. iudi. poſſi. ⁊.c. romana. §. con
trahentes. de fo. cōpe. li. vi. ⁊ de here. vt
officiū. ⁊.c. per hoc. eo. li. ⁊ pro iſta ſecun
da parte concludit. ⁊ hanc firmat per iu
ra pro hac parte inducta: ⁊ ne detur con
fuſio iuriſdictionum. De tertia vero par
te inquiſitorum dicit ꝙ debeatur illis de
Florentia ratione laboris quem ſuſtinu
erunt: ⁊ cum hijs ſe expedit de iſta que
ſtione. Petrus de ancho. in repeti.c. ac
ceſſorium. de regu. iur. li. vi. et iſta cōclu
ſio mihi placet: cum iura que de confiſca
tione predicta loquuntur ad bona referā
tur ⁊ in rem ſint concepta. ad quod facit
doctrina Bar. in. l. cunctos populos. C.
de ſum. tri. An aūt in hac confiſcatione
veniant bona que hereticus tenebat in
feudum vel emphiteoſim ab alijs. vide la
te p ſpecu. ti. de feu. §. i. verſi. xl. ⁊ p bar.
in. l. ſi finita. §. de vectigalibus. ff. de dā.
infec. ⁊ per Egi. de bella. deci. cl. cxxv.

Quid autem ſi vir ſit hereticus: an pro
pter hoc dos vxoris ſit cōfiſcata. Dicas
ꝙ non: niſi vxor ſciens a principio eum
eſſe talem: ipſum in maritum acceperit.
vt capitulo decreuit. de here. libro. vi. ex
quo habes vnum caſum in quo dos con
fiſcatur. An autem propter vxoris he
reſim confiſcetur dos. videtur quod non
per. l. quinqꝫ legib⁹. ff. de bo. dam. quia
iſte caſus non eſt de illis. Sed ego dice
rem contrarium. Nam ex quo in crimine
leſe maieſtatis illud habet locum vt ibi
ergo a fortiori in crimine hereſis: ſic ar
guit textus de here. vergentis. vbi tamē
vir vel vxor in hereſim laberetur: qui fi
delis eorum manet: poſſet propria aucto
ritate ab alio recedere. Si tamen ille he
reſim abiuraret: cogeretur ad eum redi
re: quod intellige ſi ſine iudicio eccleſie
ab eo receſſerat. ſecus ſi iudicio eccleſie.
Fit tamen iſta ſeparatio quo ad cohabi
tationem: non quo ad vinculum. proba
tur hoc ī capitulo de illa. de diuor. ⁊ eo
caſu quo fidelis recederet: totā dotē aut
donationem propter nuptias recupera
re deberet. de dona. inter vir. ⁊ vxo.c. i. ⁊
conſultum eſt coniugi catholico: ab here
tico ſeparari: ne ſeducatur ab eo ⁊ in er
rorem labatur. ⁊ propterea domin⁹ pre
cepit Deutero. vii. dicens: Filiam tuam
non dabis filio eius: neqꝫ filiam illius ac
cipies filio tuo quia ſeducet filium tuum:
ne ſequatur me: ⁊ vt magis ſeruiat dijs
alienis. Iraſceturqꝫ furor domini ⁊ de
lebit te cito. Si autem non conuincātur
de hereſi ſufficienter hij cōtra quos pro
ceditur: ſed alias de hoc crimine inueni
antur ſuſpecti. tunc iuxta conſideratio
nem ſuſpitionis qualitatūqꝫ perſone de
bent canonice ſe purgare. quod ſi renue
rint: excōmunicandi ſunt vſqꝫ ad ſatiſfa
ctionem cōdignam. ⁊ ſi per annum in ex
cōmunicatione perſtiterint: ſunt velut he
retici cōdemnandi. vt in dicto capitulo.
excōmunicamus. lo. i. in. §. i. vbi vero ſuſ
ciperet purgationem ⁊ in ea deficeret tā
quam de crimine cōuictus haberi debet
quod in omni crimine eſt generale vt ca
pitulo iter ſolicitudines. de purg. cano.
⁊.c. tua. de coha. cleri. ⁊ mulie. Eſt ⁊
alius modus procedendi contra ſuſpe
ctos predictos: vt iuxta quantitatem ſu
ſpitionis: ⁊ alijs debitis circumſtantijs
conſideratis: diſcreta penitentia eis in
iungatur atqꝫ preter iuratoriam cautio
nem: ab ipſis ſufficiēs exigatur ſecuritas
ſcilicet de certa pena ſoluenda ſi penitē
tiam non impleuerit: vt ſaltem pene tem
poralis timore debeant coherceri. pro
quo eſt textus.c. litteras de preſumpt. in

fi.⁊ vbi ipſi in vita nō̄ impleſſent hāc pe
nitentiam iniunctam: compellendi ſunt
eorum heredes eam ad implere per tex.
in capitulo parrochiano de ſepul.⁊ capi
tulo in litteris.de rap.⁊ capi.a nobis.
lo.ii.de ſenten.excō. Secus autem ſi pe
nitentia non iniuncta illi deceſſiſſet.vt.c.
accuſatus.§.porro.de here.libro.vi. Et
vbi predictus ſuſpectus obligaſſet bona
ſua pro huiuſmodi penitentia iam iniū
cta adimplenda:tranſirent bona huiuſ
modi in quemcunqꝫ etiam particularem
ſucceſſorem dictorum bonorum cum pre
dicto onere.vt probat idem textus.§. ſi
vero.qui tex.ſatis aperte terminat illam
difficultatem:an pro delicto bona delin
quentis ſint tacite obligata fiſco:de qua
per glo.in.l.reſcriptū.ff.de pactis.⁊ in
.l.aufertur.§.fiſcus.ff.de iur.fiſci.⁊ per
Bar.vtrobiqꝫ.⁊ etiam per eum in lege.
poſt contractum.ff.de donat.⁊ per illum
textum dicti.c.accuſatus.§.ſi vero vide
tur fundari ꝙ non inducatur illa tacita
ypotheca ſecundum Petrum de ancho.
ibi.ſed ego dicerem ꝙ ille textus non fa
cit ad propoſitum.loquitur enim de pe
nitentia iniuncta ſuſpectis de hereſi: nō
autem de bonorum confiſcatione que fit
ipſo iure cōtra conuictos de hereſi:hoc
tamen indubie probat ille textus ꝙ pro
penitentia alicui iniuncta non ſunt bo
na illius tacite ypothecata: cum ibi ex
preſſa fuerit facta bonorum ypotheca.
Quo ad queſtionem autem principalem
Bar.in dicta lege reſcriptum.tenet qꝺ̄
ſint tacite ypothecata fiſco:ſed non tali
ypotheca q̄ faciat preferri creditoribus
ipſum fiſcum:ſed in dicta lege aufertur
§.fiſcus.⁊ in dicta lege poſt contractum.
indiſtincte tenuit tacitam ypothecam il
lo caſu ceſſare:ſed quia de hoc principa
liter hic non agitur:remitto ad not.ple
ne per Bal.in dicta lege reſcriptum.vbi
videbis longam diſtinctionem que eua
cuat iſtam materiam ſatis ad longum.

Queſtio decimaſexta.

d Ecimoſexto quero de pena
imponenda contra credētes
fautores ⁊ receptores here
ticorum. hoc determinatur
per textum in dicto capitulo
excōmunicamus.§.credētes.de here. vbi
tex.decernit tales excōmunicationi ſub
iacere.⁊ ſi taliter excōmunicatione noda
tus ſatiſfacere neglexerit infra annum:
extunc efficitur infamis ⁊ excluditur ab
officijs publicis ⁊ conſilijs:nec ad eligen
dos alios publicos officiales: nec in te
ſtem admittitur: ⁊ efficitur inteſtabilis
actiue ⁊ paſſiue:⁊ alie multe pene con
tra tales ibidem imponuntur:que cauſa
breuitatis omittantur. Predicta vero
ſunt quatenus de credentibus loquun
tur in hijs qui credunt hereticos fore bo
nos ad catholicos viros ⁊ fauent eis.
Si tamen crederent eorum erroribus:eo
caſu eſſent heretici iudicandi tanquam
a fide deuiantes.vt in capitulo pe.§.fina
li eodem titulo. Sed iuxta hoc quero:
ex quibus actibus dicatur quis preſtare
auxilium ſiue opem aut fauorem heriti
cis.Archi.⁊ Jo.an.in capitulo. quicun
qꝫ eodem titulo libro.vi.late proſequū
tur hanc materiam. Sed tu dicas ꝙ in
terdum preſtatur auxiliū de iure vtputa
exercēdo officium aduocationis ſiue pro
curationis pro eis.ad quod faciunt no.
per Hoſti.in.c.propoſuit.de cle.excō.mi
niſt.⁊ tex.in.c.ſi aduerſus de here. Quā
doqꝫ nō p viā iuris ſꝫ venie ſiue miſericor
die obtinende:⁊ licet illud regulariter li
citum ſit vt.l.ſi fuerit.ff.de re.du.⁊.l. in
metallū.⁊.l.diuus.ff.de peni.tenet bar.
in.l.in furti.§.ope.ff.de furt.Jn foro ta
men conſcientie dicerem: ꝙ ibi non eſſet
ſpes de correctione illud eſſet illicitum ⁊
videretur impendi fauor delinquenti.
Ad quod induco glo.xxiii.q.v.reos.Sꝫ
in crimine hereſis generaliter dico nō li
cere:etiam vbi ſpes eſſet de correctione.
Nam ſi hoc obtinet in crimine leſe maie
ſtatis:vt non liceat pro criminoſo in il
lo crimine ſupplicare.vt.l.quiſqꝫ.C.ad
le.iul.maie.a fortiori in crimine hereſis
locū habere debet.cuꝫ longe grauius ſit
eternā quā tēporalē ledere maieſtatē.de

BIBLIOTECA DE FILOSOFIA Y LETRAS MADRID

here.vergentis. ad qd facit glo.vi.q.i.ſi quis cum militibus. Quandoq; preſtatur fauor alias extra iudicium et tunc proſequere materiam vt late proſequitur glo. in cle.i.de peni. et in.c.i.de offi.dele. et in capitulo notum.ii.q.i. et per Inno.de homi.ſicut dignum. et per Bar.in dicto.§.ope. et per Sali.in.l.no eo minus.C. de accuſ. et licet alias receptatores delinquentium ſi eorum ſunt conſanguinei mitius puniantur.vt in.l.ii.ff.de recepta. Hoc tamen non putarem in hoc crimine hereſis locum habere:cum et pro delicto patris filij puniantur propter tanti criminis atrocitatem.vt dicta.l.quiſquis. et dictum.c.vergentis. et.c.quicunq;.§.filij.eodem titulo libro.vi.licet ipſi non delinquerint:quantomagis non eſſet eis habenda miſericordia vbi tales flagitioſiſſimos receptarent:eorum delictis quodammodo per hoc comunicantes.ſed in hoc vltimo cogita.

Queſtio decimaſeptima.

D Ecimoſeptimo quero: An penam inflictam a iure cotra hereticos poſſint iudices qui de hereſi iudicant minuere vel etiam ex cauſa augere aut mutare. Reſpondeo quod ſic. Nam hoc eſt generale in omnibus criminibus vt in.l.quid ergo.§.pena grauior ff.de hijs qui no.infa. et.l. et ſi ſeuerior. et lege ſi poſſidonium.C.ex qui.cau. infa. intro. Unde hec regula non reperiatur violata in crimine hereſis debet idem in eo quod in alijs iudicari. Que autem ſint iuſte cauſe minuendi penas delictorum ad hoc reſpondet glo.in dicto.§. pena grauior.dicens multas fore cauſas. Poteſt enim minui pena ratione ſenectutis vel iuuentutis.vt.l.auxilium.§.in delictis.ff.de minor.vel quia ſine dolo deliquit.ff.de peni.l.ſi quis aliquid.§. inſtrumenta. et.l.abſentem.§. finali. et lege reſpiciendum.§.delinquunt.eodem titulo. Augeri autem poſſunt pene quando multitudo e in delicto:quia multis craſſantibus opus eſt exemplo.ff. de penis. aut facta.§.finali.Sed iſtud vltimum limita verum vbi multitudo illa patienter et ſine ſcandalo penam ſuſtineret.ſi tamen ſcandalum timeretur de punitione multitudinis detrahendum eſſet propter multitudinem ſeueritati et rigori:ita tenet glo. not.in capitulo comeſſationes.xliiii.di. et in capitulo latores.de cleri.exco.mini. At vbi multitudo vellet errorem ſuum pertinaciter defendere ſeuere eſſent puniendi vt voluit gloſa in dicto capitulo comeſſationes. et in capitulo quotiens.lo. .ii.i.q.vii.vel ſi confidentes in multitudine vſum peccandi ſibi feciſſent.vt in.c. pmo de peni.di.vi. Si tamen iſta ceſſarent et parati eſſent illi multi corrigi et de eorum correctione eſſet ſpes:ex miſericordia mitius eſſet cum eis agendum.l. di. vt conſtitueretur. et capitulo fi.de traſac. et dicto capitulo comeſſationes.cum multis ſi. Quot autem dicantur multi.vide glo.in dicto capitulo latores .De modo autem extirpandi vitium a multitudine videlicet ex.not.in dicto.c. comeſſationes. et de modo puniendi multitudinem delinquentem.vide omno tex.in dicto capitulo latores. Que autem ſint conſideranda in agendis ſiue diminuendis penis:vide textum in lege reſpiciendum. et.l.aut facta.ff.de penis. et in.l.ii.ff.de termi. mo. et glo.ii.q.iii.§.notandum. Reperitur tamen vnum ſpeciale iuxta hoc in crimine hereſis:quod licet ſit regulate i alijs criminibus quod vbi pena venit ex cauſa augenda vel minuenda:illud debet iudex facere in ſententia:non autem poteſt poſt ſententiam vt voluit gloſa in dicto §.pena grauior. et dicta lege. ſi ſeuerior. in tantum vt etiam ſi de innocentia condempnati poſt ſententiam conſtet: id tamen quod ſententiatum eſt ſine principis licentia immutari non poteſt .vt in.l.i. §.fi.ff. de queſti. et.l.diui.ff. de penis.tamen in hoc crimine eſt ſpeciale vt etiam poſt ſententiam poſſit pena mitigari vel mutari cum vſum fuerit iudicibus expedire:vt eſt no.tex.in.c.vt comiſſi.§.nec no de here.li.vi.Sed illum tex.ego intelligerem ſtricte in terminis in quibus loqtur

cum exorbitet a iure communi: videlicet
quando redeuntibus ab hereſi vel alias
ſuſpectis eſt impoſita pena carceris vel
alia huiuſmodi. Secus autē ubi quis
eſſet tanquam hereticus condempnatus
quod enim non mutatur quare ſtare pro
hibetur. C. de teſta. ſancimus. ⁊ de ap-
pel. l. precipimus. Unum tamē non omit
tam quod alteratio pene que eſt neceſſa
ria nedum poteſt fieri in ſententia: ſed eti
am poſt ſententiam. vnde ſi condemna-
tus in pecunia propter crimen non po-
teſt ſoluere: iudex ex interuallo poterit
ad penam corporalem permutare. ⁊ hoc
obtinet in quocunqꝫ crimīe. pro hoc. ff.
de in ius uo. l. finali. ⁊ de iure. om. iudi.
lege ſi quis id quod. §. ſeruos. Cautius
tamen faciet iudex ſi formet ſententiam
bimembrem. hoc modo videlicet: condē-
nate in pecunia ⁊ niſi ſolueris infra ta-
lem terminum mando quod patiaris ta
lem penam corporalem. ita. not. Bal. in
dicta lege. ⁊ ſi ſeuerior. faciunt not. in ſi
mili per eum in lege cum iudex. C. de ſen
tentijs.

Queſtio decimaoctaua

D Ecimooctauo quero. An in
cauſa hereſis liceat appella
lare. Et diſtingue: quia aut
eſt lata diffinitiua: ⁊ ab ea non licet ap-
pellare vt in capitulo. vt inquiſitionis.
§. i. de here. libro. vi. ibi cum dicit condē-
natos. Aut grauamen contingit in pro
ceſſu cauſe. ⁊ tunc poteſt appellari ſecun
dum Archi. ibi. Nam nulli eſt neganda
legittima defenſio de excep. cum inter. et
ne innocens grauetur premiſſum eſt om
nibus oppreſſus appellare. ii. q. vi. c. ii.
⁊. iii. nec obſtat ille tex. in dicto capitulo.
vt inquiſitiones. ſecundum eum. imo fa-
cit pro quo loquitur de illis de quibus
iam conſtabat per ſentētiam latam fore
hereticos. Sic etiam conſtitutio Innocē
tij. iiii. de qua hic fit mentio dicit. Item
appellationes ⁊ proclamationes huiuſ
modi perſonarum ⁊ ceſa: ⁊ alia conſtitu
tio que incipit. Commiſſij nobis celitus
ſic dicit. igitur proclamationis ⁊ appel
lationis beneficium ab hereticis recepta
toribus ⁊ fautoribus eorū penitus amo
uemus. Ex quibus verbis apparet ꝙ de
hijs quos hereticos eſſe conſtat predicta
iura loquuntur. Idem ſequitur ibi Io.
an. Hij enim quos conſtat eſſe tales nul
lo iuris beneficio gaudere debent. vt in
auct. de priuile. dot. circa mediū. ⁊ in tā
graui crimine cum multa debet cautela
procedi. de here. vt officium. §. verum. li.
vi. Idem. Gen. idē ſequitur Domi. qui
ex predictis infert quod vbi lex vel ſtatu
tum tollit remedium appellandi a diffi
nitiua: non videtur tollere ab interlocu
toria quod eſt notandum. ⁊ pro hoc ego
induco doctrinam Inno. in capitulo ſig
nificauerunt. de teſti. ⁊ in capitulo pe. de
no. ope. nunc. vbi tenet quod ⁊ ſi in iudi
dicio poſſeſſorio non admittatur appel
latio. vt i lege vnica. C. ſi de momen. po.
Illud tamen eſt verū in diffinitiua quo
caſu iura loquuntur. ſecus autem in iter
locutoria de qua non diſponunt: tollen
do remedium appellandi ab ea. qđ etiā
iuſtificari poſſet: quia eo magis admit
tenda eſt in hoc caſu appellatio ab inter
locutoria: quia grauamen non eſt repa
rabile per appellationem a diffinitiua
per ea que no. in. l. ante ſententiam. ff. de
appl. nō reci. ⁊ in. l. ante ſentētie. C. quo.
appel. non reci. ⁊ per glo. in cle. i. de here.
in verſi. ipſo iure. que optime facit ad
hoc. Aduerte tamē iuxta hoc qđ quātū
cunqꝫ lex vel ſtatutum tollat appellatio
nem: non tamen tollitur facultas appel
landi: vbi propter dolum iudicis vel ad
uerſarij eſſet ſententiatum. ⁊ preſumitur
dolus in iudice ſi erat capitalis inimi-
cus eius contra quem pronunciat vt. ff.
de arbi. lege non diſtinguemus. §. cū qui
dam probatur autem predicta concluſio
ex tex. l. diem proferri. §. ſtari. iuncta lege
ita demum. ff. de arbi. ⁊. l. iii. C. eo. Do
lus autem aduerſarij colligitur ex hijs q̄
dicit tex. in dicta. l. ita demum. videlicet
ſi corrupit iudicem: vel pecunia: vel am
bitione: vel aduocatum: aut procuratio
nem partis aduerſe ⁊ generaliter ſi in li
te doloſe verſatus eſt. ⁊ hanc concluſio
nem firmat bal. in capi. paſtoralis. §. fi.

Queſtio decimanona.

D Ecimonono quero de execu tione fienda contra condem natos de hoc crimine. In quo eſt dicen dum ꝙ ſi ſunt eccleſiaſtici viri: tunc per inquiſitores ⁊ ordinarios fiet executio in bonis eorum. Ubi vero ſeculari iudici ſunt tradendi: debent prius a ſuis ordi nibꝰ degradari. quod generale eſt in om ni crimine vt in.c.cum non ab homine. de iudi. ⁊ in.c.nouimus. de ver.ſigni. vbi textus dicit ꝙ cũ maxima clementia per eccleſiaſticum iudicem ſunt tradendi pre cibus interpoſitis apud eum: ne ad mor tem vel membri mutilationem procedat Secularis tamen poteſtas faciet executi onem corporalẽ prout iura volũt. Illud enim cõuenit iudici eccleſiaſtico propter ſuam modeſtiam ⁊ eccleſie clementiam. ⁊ hoc incumbit ſeculari iudici propter ri gorem diſcipline ⁊ iuſtum conſeruandũ. In degradatione autem predictoruꝫ re peritur ſpecialiter in hoc crimine ſtatu tum: vt non requiratur numerus epiſco porum de quo in capitulo degradatio. de pen. libro. vi. ymo quia tantus epiſco porum numerus faciliter conuenire non poteſt. Solus epiſcopus conuocatis ab batibus aliiſqꝫ prelatis ⁊ religioſis per ſonis: ac litteratis ſue dioceſis de quibꝰ ſibi expedire videbitur: poterit eos de gradare. vt in.c.i. de here. li. vi. ⁊ licet ille textus dicat ꝙ ille perſone conuocate de beant eſſe de dioceſi. vbi tamen ibi nõ re perirentur recurrendum eſſet ad aliã di oceſim vt dicit ibi. Jo.an. in nouel. Sed occurrit iuxta hoc dubitatio: An iſta de gradatio debeat fieri tantum vbi clericꝰ traditur curie ſeculari mortis ſupplicio deputandus. An etiam ſit idem quando debet perpetuo carceri mancipari. iuxta formam.c.excommunicamus lo.ii.co.ti. Panor. mouet ibi queſtionem. ⁊ tandeꝫ concludi etiam in ſecũdo caſu: ſcilicet per petui carceris habere locum predictam degradationem. pro quo facit ſecunduꝫ eum aperte textus in dicto capitulo.i. ibi cum dicit: aut perpetuõ immurãdus ⁊ cetera. Si vero laici fuerint de hoc cri mine condempnati: ſtatiꝫ ſine alio admi niculo ſeculari ſunt relinquendi iudicio: animaduerſione debita puniendi. Po teſtates autem ſiue iudices ⁊ alij domini temporales officiales ſiue eoruꝫ nuncij: taliter ſibi relictos ſtatim recipiant ⁊ ſi ne dilatione debita animaduerſione pu niant. non obſtantibus appellationibꝰ per eos interpoſitis aut interponendis cum tam ſecundum ius canonicum quaꝫ etiam ſecundum legem imperialem: ap pellationis remedium ſit hereticis fau toribus ac eorum receptatoribus ⁊ de fenſoribus interdictum vt in capitulo vt inquiſitionis. de here. libro ſexto ⁊ ex il lo tex. infert ibi glo. ꝙ ſententia lata in cauſa criminali debet ſtatim mandari ex ecutioni non expectato lapſu decendij. ſed ille textus iudicio meo probat con trarium: cum ibi permittatur fieri execu tionem incontinenti ex eo quod in crimi ne hereſis non admittitur appellatio vt dicit ibi textus. ergo vbi appellatio non excluderetur: quod eſt regulare in omni bus criminibus in tantum quod in eis nedum condempnato: ſed etiam tertio permittitur appellare. ff. de appl. nõ tã tum. eſſet differenda executio nec ſtatim eſſet fienda. de materia tamen quia non eſt preſentis ſpeculatiõis remitto ad no. per Bar. in dicta lege. non tantum. ⁊ la tius per eum. lege qui vltimo. ff. de peni. ⁊ per Bal. lege. aditoſ. C. de epi. audi. ⁊ in lege vnica. C. ne ex deli. defun. Con ſuetudo tamen habet quod in quocunqꝫ crimine non expectato decendio ad ap pellandum mandatur incontinenti ſen tentia executioni quo ad penam corpo ralem. quod intellige vbi non eſſet ap pellatum de quo remitto ad no. per do ctores in locis ꝑdictis. ⁊ per canoniſtas in capitulo ſecundo de re iudi. ⁊ quo ma gis ſint aſtricti huiuſmodi ſeculares po teſtates ⁊ officiales contra hereticos hu iuſmodi executiones facere: ſtatutum eſt quod ad requiſitionem dioceſanorũ ſeu officialiũ ſuorum: aut inquiſitorũ hereti ce prauitatis iurẽt preciſe attẽdere atqꝫ

inuiolabiliter obſeruare ⁊ facere a ſuis
ſubditis obſeruari toto tēpore ſui regi
minis in terris ſue iuriſdictioni ſubiec-
tis: cōſtitutiones editas cōtra hereticos
credentes fautores ⁊ receptatores atq;
defenſores eorum ipſorumq; filios ⁊ ne-
potes. ⁊ qui iurare id noluerint ⁊ ſerua
re velut heretici ac de fide ſuſpecti ⁊ in-
fames officio ⁊ honore ſui regiminis ſpo
lientur ⁊ ſunt inabiles ad officia publi-
ca de cetero cōſequenda. vt in. c. vt officiū
§. fi. de here. li. vi. ⁊ vltra hoc predicti om
nes ſi executionem ſibi iniunctam contra
hereticos prefatos delatā prompte pro
ut ad ſuum ſpectat officiū facere ſeu ad
implere detractent: aut alias ſententiaꝫ
vel proceſſum iudicum qui ſuper hoc cri
mine procedunt directe vel indirecte im
pedire preſumpſerint: ⁊ q̄ ſcienter in pre
dictis dederint cōſilium auxilium ⁊ fauo
rem: excōmunicatiōis ſentētiā ipo facto
incurrunt. quam ſi per annum animo ſu
ſtinuerint indurato: extunc velut hereti-
ci ſunt cōdempnandi. vt in dicto. c. vt in
quiſitionis. §. prohibemus. Ex quibus
aperte monſtratur q̄ ſolliciti ⁊ attenti
debeant eſſe ſeculares poteſtates ⁊ offi-
ciales circa ea que ſuper hoc crimine eis
incumbunt peragēda. horrendūq; eſt qḋ
poteſtates ⁊ domini tēporales qui eos
debite modo predicto nō puniunt: imo ⁊
qui deterius cōmittētes eis fauent. illud
domini iudicium per eos prophete pro-
latum incurrant: quia dimiſiſti viruꝫ di
gnum morte de manu tua: erit anima tua
pro anima eius: ⁊ populus tuus pro po
pulo eius. vt habetur. iii. Regū. xx. multa
etiā flagella diuine vltionis que in popu
lo propter hoc deteſtandū crimen ſeuire
quotidie decernim⁹: habita de eis vin-
dicta miſericorditer tollerentur. vt cōtin
git in ſimili caſu. iiii. Regū. xviii. Ex pre-
dictis infertur ad queſtionem que in hac
materia eſt ſatis neceſſaria. pone q̄ iu-
dex eccleſiaſticus tradit cōdempnatū de
hereſi iudici ſeculari vt ipm puniat. An
iudex ſecularis poſſit petere a iudice ec-
cleſiaſtico vt cōmunicet ſibi proceſſum
quem fecit contra cōdempnatū: vt ſic vi-
deat: an iuſte fuerit proceſſum contra eū
vel nō: vt in euentum procedat ad exequē
dum ſententiam contra ipm vel nō. bar.
in. l. diuus. ff. de cuſto. ⁊ exi. re. tenuit qḋ
non tenebitur ad executionem faciendam
procedere: niſi proceſſus ſibi exhibeatur
⁊ idē tenet in. l. magiſtratib⁹. ff. de iuriſ.
om. iudi. ad quod allegat tex in dicta. l.
diuus. ad idem inducit quod habetur in
auct. de ſanct. epi. §. ſi vero. ſed Panor.
in. c. i. de offi. or. reprehendit in hoc bar.
⁊ dicit contra ipm eſſe tex. expreſſum in
dicto. c. vt inquiſitionis. §. prohibemus.
vbi dicitur q̄ de crimine hereſis cum ſit
mere eccliſiaſticum neq; directe neq; indi
recte poteſt iudex ſecularis cognoſcere.
ſed pura ⁊ nuda executio ad eū pertinet
ad requiſitionem iudicis eccleſiaſtici. Et
hec opinio ſatis placet: quia fundatur a
perte per dictum. §. prohibem⁹. Sꝫ, ego
limitarem hoc procedere vbi daretur de
iniuſticia contra ſentētiam ad impedien
dum executionem. ad quod etiam faciūt
not. per Inno. in dicto. . c. i. de offi. ordi.
⁊ in. c. cū in iure. de offi. deleg. ⁊ p Arch.
xxiii. q. v. adminiſtratores. vbi tamen di
ceretur eam fuiſſe nullam ⁊ de hoc exci
peretur ad impediendam executionem:
tunc admittēda foret hec exceptio per iu
dicem ſecularem exequentem: dūmodo in
breui poſſet de ea conſtare nec requireret
altiorem indaginem: iuxta not. per bar.
in. l. iiii. §. condempnatum. ff. de re iudi.
Nam nullitatis exceptio impedit execu
tionem ſententie vt in dicto. §. cōdempna
tum. ⁊. l. ſi cum nulla. eo. ti. ⁊. c. de cetero.
de re iudi. ⁊ per glo. in. c. paſtoralis. §. qr
vero. de offi. dele. ⁊ per Inno. in. c. cuꝫ in
iure eo. ti. Nec obſtat tex. in dicto. c. vt in
quiſitionis. §. i. in fine. vbi dicit q̄ iudex
ſecularis ſtatim recipiat condempnatos
de hereſi ⁊ indilatet ſententiam exequa
tur contra eos. nam ille tex. loquitur de
condempnatis de crimine predicto. Con
ſtat autem contra quem ſententia lata
eſt nulla non eſſe condempnatum. vt cla
re dicit textus in dicto. §. condempnatū.
Similiter nec obſtat textus in dicto. §.
prohibemus. eiuſdem capitulo. quia hic
non cognoſcit iudex ſecularis de crimi-
ne hereſis: quod ibi interdicitur. Sed

tantum de nullitate ſententie quod ibi-
dem minime prohibetur. Et pro hac cō
cluſione multū faciunt ea que notat An
gelis.conſilio.cclxxv.addo etiam aliam
limitationem ad predicta ꝙ vbi iudici
ſeculari alias conſtaret ſententiam fore
iniuſtam:non deberet ad eius executionē
procedere:ne animam ſuam dampnaret
iuxta not.per Inno.in dicto.§.quia ve-
ro.c.paſtoralis.ꝛ ſi cogeretur per iudicē
eccleſiaſticum per cenſuras ꝛ alias iuris
penas potius debet iſta humiliter tolle
rare quam mortem iniuſtam alicui iſer-
re ar.c.inquiſitioni.de ſent.exc.neqꝫ per
hoc dici poteſt qꝺ ſe intromittit de hoc
crimine cōtra diſpoſitionem dicti.§.pro
hibemus.quoniam non ſe intromittit co
gnitionem ſuper predicto crimine aſſu-
mendo quod ille tex.prohibet.ſed ex cō-
ſcientia priuata quam habet crimen ho
micidij declinando quod quemlibet vi-
rum catholicum decet.ꝛ eſt aliud ſpecia
le in hoc crimine qꝺ pro executionibꝰ fa-
ciendis ꝛ auxilio impendēdo contra he-
reticos poterunt eccleſiaſtici iudices re-
curſum habere ad poteſtates ꝛ iudices
ſeculares excōmunicatos:ꝛ de facto ꝛ nō
de iure officia illa ꝛ dignitates poſſiden
tes:dūmodo ſine periculo more ad ſupe
riores eorum legittime preſidētes recur
ſus nequeat haberi.vt probat tex.c.pre
ſidentes.de here.li.vi.ex quo tex.per lo-
cum a ſpeciali dicemus cōtrariū in alijs
caſibus vt ad tales non recurratur. Ex
quo poteris aſſumere nota. limitationē
ꝛ intellectum ad omnia iura que dicunt
qꝺ iudex eccleſiaſticuſ debet recurrere ad
auxilium iudicis ſecularis quando opꝰ
eſt.xcvi.di.cum ad verū.ꝛ.xxiii.q.v.prin
cipes.de offi.ordi.c.i.ꝛ econtra ſecularis
ad eccleſiaſticum.nam vna poteſtas per
aliam iuuatur.x.di.c.quoniaꝫ.ad quod
etiam faciunt no.per Inno.in.c.licet ex
ſuſpecto de fo.cōpe.ꝛ in dicto.c.i.de offi.
ordi.ꝛ per idem intelliges no.per Bar.
in.l.vnica.in prin.ff.ſi quis ius di. non
opten.vbi dicit qꝺ etiam inter ſeculares
iudices poteſt vnus implorare auxilium
alterius potentioris.C.de hij qui latro
ocu.l.ii.omnia enim iſta debent intelligi
modo predicto.ꝛ per eundem modum li
mitabis etiam not.per Uin.ꝛ Jo.an. in
c.per venerabilem.§.rationibus. qui fi.
ſunt legi.vbi per illum tex.dicunt qꝺ ſi
cauſa cōmittitur epiſcopo Paduano ꝛ
duo ſunt electi:alter canonice:ꝛ alter nō
qꝺ intelligitur cōmiſſa exiſtenti in cano-
nica poſſeſſione.ꝛ idem tenet Archi.xi.q.
.i.ſi quiſquam.debet enim intelligi de il
lo qui bona fide eſſet in poſſeſſione. ſecꝰ
autem ſi de facto tantum eſſet intruſus
per predicta.

Uiceſima queſtio.

u Iceſimo quero:An redeun-
tes ab hereſi indifferenter
ſint admittēdi.ꝛ an euadant per hoc pe
nas criminis.Archi i.c.vt cōmiſſi.§. nec
non.de here.li.vi.dicit qꝺ illi qui veniūt
infra tempus gratie admittendi ſunt:li-
cet enim fuerunt moniti:non tamen ſunt
coacti ex quo a nemine ſunt preuenti. be
ne facit.ff.ad tercul.l.i.§.mater. cum ſe.
Sed ipe tenet qꝺ etiaꝫ poſt tempus grā
tie admittendi ſunt re integra vtpote qꝛ
aliquis non fuit perſonaliter requiſitꝰ:
nec cōtra eum probationes ſunt recepte.
ad hoc de preben .ſi tibi abſenti.li. vi.
Qui tamen poſt predicta tempora vene
rit indignus eſt venia licet errorem dete
gat.ꝛ remittit ad not.in.l.i.C.de hij.qui
latro ocul.ꝛ ſic recitando ipſum tranſiūt
Jo.an.ꝛ Domi.ibi. ꝛ id quod iſti dicūt
de tempore gratie:innititur conſuetudi-
ni quam ſolent ſeruare inquiſitores he-
retice prauitatis: qui vt prediximus in
principio inquiſitionis premittunt ſer-
mones ad populum:vbi habent inquire
re de fide catholica differentes atqꝫ ad-
monent omnes hereticos:vt recognoſcē-
tes errorem ſuum ad fidem catholicam
conuertātur.que tamquam benigna ma
ter que nulli claudit gremium redeunti:
eos benigne recipiet. ꝛ ſolent prefigere
certum terminum infra quem iſti debe-
ant venire:ꝛ iſtud appellantur tempus
gratie:ſed Hoſti. in ſum.ti.de here. ſen-
tit aperte qꝺ antequā ſit conuictus de
hereſi quandocunqꝫ admittitur cōfitēs

erroꝛem ſuum ⁊ volens reconciliari: etiā
ſi timoꝛe pꝛobationum confiteatur. dū-
modo iudex videat ipſum contritū ⁊ ſpe
ret de conuerſione ſua. Jo.an.in.c.excō-
municamus.lo.i.§.dāpnati.eo.ti.in qua
dam apoſtilla ſentit ꝙ nedum antequā
ſint conuicti: imo etiam poſtquam ſunt
condempnati per ſententiam poſſunt re
dire ⁊ euadere penam moꝛtis. ⁊ ideꝫ ſen
tit glo.not.in.c.pe.eo.ti. Jn cōtrariū ta
mē facit tex.in.c.ad abolendaꝫ.§.i.eo.ti.
vbi tex: videtur requirere ꝙ incontinenti
redeant ⁊ ſponte. Nam poſt dampnati
onem videtur hoc facere timoꝛe pene im
ponēde. ⁊ poſt pꝛobationes videntur fa
cere timoꝛe pꝛobationum innuit enī ille
tex. ꝙ ad hoc vt redeuntibus ad fidem re
mittatur pena moꝛtis iſta requiruntur:
ſcilicet ꝙ ſponte abiurent ⁊ ꝙ incontinē
ti. Si ergo quis expectauit pꝛobatiōes
contra eum fieri ⁊ per eas conuinci ⁊ po
ſtea vult conuerti: nec hoc facit incontinē
ti nec ſponte: quia videtur timoꝛe pꝛoba
tionuꝫ feciſſe. Zen. ⁊ do. Car. in cle. ad no
ſtrum.§.pe.eo.ti.tenent ꝙ ſi poſtq̄ nega
uerunt ſunt conuicti nō admittantur ad
huiuſmodi reuocationem erroꝛis: ad fi-
nem euadendi penaꝫ coꝛpoꝛalē. ſed Pa
noꝛ. in dicto.c.excōmunicam⁹.§.damna-
ti. ſequitur opinionem quam Jo.an.ibi
tenuit in apoſtilla de qua pꝛedixi. ⁊ pꝛo
ea adducit tex.in.c.accuſatus.de here.li.
vi.vbi relapſis dumtaxat non parcitur.
ſemel ergo lapſis licet ſint condemnati.
parcendum eſt. ex quo volunt ad fidem re
dire. Dicit tamen ꝙ iſta opi. aperte non
pꝛobatur iure: imo potius poſſet defen-
di contrarium. quia dictum.§.dampnati
nullam indulgentiam dat dampnatis. ⁊
c.ad abolendam. vult ꝙ ſtatim redeant
⁊ ſponte vt dictum eſt. ⁊.c.pe.eo.ti.loqui
tur de depꝛehenſis in hereſi ⁊ non de cō
demnatis. ſed dicit ꝙ alia opinio tāquā
mitioꝛ eſt ſequenda ar. regule odia. ⁊ re-
gule ī penis. de regu.iur.li.vi. ⁊ ad.c. ad
abolendam ſatis coloꝛate poſſet reſpon
deri ꝙ ſatis incontinenti dicitur redire
ſi nullam dilationem expectat nec pene
impoſitionem.l.diſponderet. Uel poteſt
dici ſecundum eum ꝙ aut ſunt condem-
nati de hereſi ſed adhuc non ſunt tradi-
ti curie ſeculari: ⁊ habet locum peniten-
tia. Aut ſunt traditi curie ſeculari: ⁊ tūc
non ſic locus penitentie. Nam tunc pꝛo
pꝛie non dicuntur venire ſponte, nec incō
tinenti. Sed in hac opi. varietate ego di
cerem ꝙ vbi ad ſentētiaꝫ eſſet pꝛoceſſum
contra hereticum nullo modo eius cōuer
ſio eſſet admittenda ad effectum euaden
di penam moꝛtis. ⁊ pꝛo hoc induco tex.
in dicto.c.pen.de here.in.§.damnati.iun
cto.§.ſi qui au tem in.§.damnati. diſpo-
nitur de damnatis per ſententiam vt tra
dantur curie ſeculari. ſequitur ſtatim.§.
ſi qui autem. vbi tex. loquitur depꝛehen
ſis in hereſi: non tamen de condēnatis.
qui ſi redire voluerint: euadunt penam
moꝛtis: tamen perpetuo carceri ſunt mā
cipandi. hoc etiaꝫ pꝛobatur per tex.in.c.
vt cōmiſſi.eo.ti.li.vi.vbi ſolum concedi-
tur facultas mitigandi penam vel mutā
di hijs qui mandatis inquiſitoꝛum obe
dientes fuerunt: pꝛopter quod in carcere
vel muro fuerūt recluſi. ſecus ergo in eis
qui in pertinacia perdurarunt: quouſqꝫ
de crimine fuerunt condēnati. pꝛeterea
vt ſuperius diximus cuꝫ regula iuris ſit
ꝙ penam illam illatam per ſententiam
nullus poſſit ſine pꝛincipis auctoꝛitate
relaxare. ⁊ in hoc caſu hec regula non re
periat᷑ violata excepto caſu pꝛedicto di-
cti.c.vt cōmiſſi. non debemus hoc exten-
dere ad non expꝛeſſum. vbi tamen ad con
demnationem non eſſet pꝛoceſſum etiam
ſi eſſet per teſtes vel alias pꝛobationes
de hereſi conuictus: ſatis crederem reuer
tētem admitti debere. pꝛo quo facit tex.
in dicto.c.accuſatus.in pꝛin. ⁊ apertius
in.§.ille quoqꝫ. nec obſtat tex.in dicto.c.
ad abolendam. quem ſupꝛa induximus:
quia debet ſuppleri per tex.in dicto.c.ac
cuſatus. ⁊ hoc non eſt nouum ꝙ pꝛioꝛes
leges trahantur ad poſterioꝛes vt.l. nō
eſt nouum.ff.de legi. Pꝛouidendum ta-
men eſt caute quando iſti volunt redire:
ne ſimulata cōuerſione: redeant fraudu-
lenter: ⁊ ſub angni ſpecie gerant lupum
vt.c.vt officium.§.pꝛouiſo.eodē ti.li.vi.
Et aduertendum qꝺ ea que pꝛediximus
circa admittendos hereticos ad reconci-

liatione ⁊ gremium eccleſie:atq; erroris abiurationem:locum etiā ſibi vendicāt in hijs qui redeunt ab apoſtaſia. cū illa non conſtituat diuerſam ſpeciem ab hereſi:ſed tantum addat quandam circumſtantiam aggrauantem.vt dicit Tho.ſecunda ſcđe.q.xii.arti.i.in ſolutiōe ad tertium:iuxta illud ſecunda Pe.ii. melius erat eis viam domini non agnoſcere ꝗ̃ poſt agnitam retroire.cum ergo iura pre inducta generaliter admittāt hereticos non relapſos ad abiurationem ⁊ apoſtaſia non conſtituat diuerſam ſpeciem ab hereſi vt diximus. iure igitur apoſtate erunt admittendi.nec obſtat tex.in.l. hij qui.C.de apoſt.vbi tex.in fi.dicit eos reuertentes nō fore admittendos.Nā illa lex non eſt admittenda:cum diſponat de materia mere ſpeciali:ſcilicet hereſis ꝗ eſt mere eccleſiaſtica.nec ſub laicorum iudicio poteſt cadere vt in.c.vt inquiſitionis.§.prohibemus.de here.li.vi. Nā ergo imperator legem illam condere potuit.ad quod facit.c.bene quidem.xcvi. di. ⁊.c.eccleſia ſancte marie. de conſti. cum multis ſi.preſertim hoc caſu quo ius canonicum ſpecifice contrarium diſponit. pro quo induco tex.in.c.quidam.de apoſta.vbi cōpelli iubētur apoſtate per prelatos ſuos:vt fidem quam promiſerunt teneant.ac ritus iudaicos dimittant.Si igitur cōpellendi ſunt per eccleſiā ad id ergo a fortiori volūtarie ⁊ ſpontanee venientes debēt admitti quod caute eſt cōſiderandum.predicta vera ſunt in hereticis non relapſis.ſi enim eſſent relapſi: ſine aliqua audientia eſſent ſeculari iudicio relinquendi.vt dic.c.ad abolendā. §.illos quoq;.⁊ dicto.c.accuſatus. Sed intellige:ꝙ eorum cōuerſio nō eſt admittenda ad hoc vt penam mortis euadant. nequaq̃ tamē ſunt eis humiliter petita ſacramēta penitētie ac euchariſtie deneganda.vt in.c.ſuper eo.ti.li.vi. Et idem dicas eadem ratione vbi ſuperius dixi iſtorum conuerſionē non debere admitti debet enim intelligi iuxta determinationem dicti.c.ſuper eo. Sed quero quis dicatur relapſus. Hoc determinat tex. in dicto.c.accuſat⁹.in prin.⁊.in.§.i.⁊.ii. ⁊ nota ꝙ nedum ille qui poſt abiuratam hereſim recidit in eandem relapſus cenſetur.iuxta tamen diſtinctionem illi⁹ tex. ſed etiam ille cui propter ſuſpitionē hereſis fuit indicta purgatio ⁊ ſe purgauit relapſus dicitur.ſi in eam poſt abiurationem eſt relapſus.vt probat tex.in dicto.c.ab abolendam.§.illos quoq;.quia tamen inter cetera diſponit tex.in dicto c.accuſatus.§.eum vero. ꝙ ille q̃ in vna hereſis ſpecie vel ſecta aut in vno fidei articulo vel eccleſie ſacramento cōmiſit: ⁊ poſtmodum hereſim abiurauit ſimpliciter vel generaliter:ſi poſtea in alia ſpecie ſiue articulo cōmittat:debet vt relapſus in hereſim iudicari. Iuxta hoc occurrit dubitatio:Pone ꝙ non ſic ſimpliciter abiurauit ſed tantum in illo articulo.poſtea labitur in alio:an dicatur relapſus.⁊ glo.ibi dicit ꝙ nō.⁊ licet Archi. contrarium ibi teneat.tamen Jo.an. in nouel.ſequitur illam glo.cum verba debeant aliquid operari.de priuil.ſi papa ⁊ quia in penis benignior interpretatio eſt facienda. Subiungit tamen ꝙ raro practicabitur iſte caſus quia conſuetudo habet ꝙ omnis relapſus etiā in vno articulo generaliter abiuret hereſim. Sed domi.tenet contrarium propter cōnexitatem quam habent hereſes inter ſe quia de vanitate conueniunt in idipſum de here.excōmunicam⁹.lo.i.⁊.ii.⁊ ex hoc fundamento tollit motiua Jo.an.⁊ pro hac opi. Domi.ego induco ea que ſanctus Tho. dicit ſcđa ſcđe.q.v. articulo tertio.vbi tenet ꝙ in heretico diſcredente vnū articulum fidei non manet fides formata nec informis in alijs articulis. cui⁹ ratio eſt.quia ſpecies cuiuſlibet habitus rerum dependet ex formali ratione obiecti qua ſublata ſpecies habitus remanere non poteſt.Formale autē obiectum fidei eſt veritas prima.ſecundū qđ manifeſtatur in ſcripturis ſanctis ⁊ doctrina eccleſie : que procedit ex veritate prima.Vnde quicunq; non inheret ſicut infallibili.⁊ diuine regule:doctrine eccleſie que procedit ex veritate prima in ſcripturis ſanctis manefiſtata:ille non habet habitum fidei.ſed ea que ſunt fidei:

alio modo tenet ꝙ per fidem .ſicut ſi ali
quis teneat in mente aliquam concluſio
nem nõ cognoſcens medium illius demõ
ſtrationis:manifeſtũ eſt ꝙ nõ habet eius
ſcientiã ſed opinionẽ ſolũ.vnde ille qui
de hijs que eccleſia docet que vult tenet.
⁊ que nõ vult nõ tenet.iam nõ inheret ec-
cleſie doctrine tanꝗ̃ infallibili regule:ſ;
potius proprie voluntati.ex quo ſequit̄
ꝙ hereticus eſt ſimpliciter qui pertinaci
ter diſcredit vnum articulum fidei: non
eni eſt paratus in oĩbus ſequi doctrinã
eccleſie.ſi enim nõ pertinaciter iam non
eſſet hereticus ſed errans.vnde manife-
ſtum eſt ꝙ talis hereticus circa vnum ar
ticulum fidem nõ habet de alijs articu-
lis.ſed opinionem quandã ſecundũ pro
priam voluntatem.quia nõ credit ex ha
bitu fidei ſed quia ſic placet ſibi. For
ma aũt abiurandi hereſim traditur per
tex.in.c.ego berengarius.de conſe.di.ii.
⁊ debet ſcriptura fieri de hac abiuratio
ne:⁊ ſubſcribi manu propria ipſius ab-
iurantis.pro quo eſt glo.i.q.vii.cõueni-
entibus.⁊ vbi talis perſona fuiſſet ex cu
ius hereſi multe eccleſie fuiſſent ſcanda-
lizate:debet copia illius abiurationis
ad omnes illas trãſmitti:vt que male fu
erunt edificate de peruerſo gaudeant et
edificentur de conuerſo.vt ibi dicit tex.
in fine. ¶ Sed qualiter debet iu-
dex pronunciare in ſententijs ferẽdis vel
penis iniungendis redeuntibus ad fidẽ
⁊ hereſim abiurantib⁹. Solutio. Dicas
ꝙ nõ debet eos pronunciare hereticos
quia nõ ſunt.xxiiii.q.i.hec eſt fides. vbi
de hoc.⁊.q.vltima dicit apl'us. ⁊.c.qui ĩ
eccleſia.nec pronunciabit eos tales fuiſ-
ſe.quia modus iſte non eſt datus a iure.
ſed dicet ſic.quia te inueniemus per tuã
confeſſionẽ vel probationes legittimas
hereticũ vel hereticos adoraſſe:nunc aũt
ſaniori vſus conſilio. Uis prout aſſeris
ad vnitatẽ eccleſie,corde puro ⁊ fide non
ſecta redire.idcirco te in primis abiura-
ta omni heretica prauitate iuxta formã
eccleſie ab excõmunicatiõis vinculis:qui
bus tenebaris aſtrictus abſoluim⁹. Si
tamen ad eandẽ ex corde redieris.⁊ iniũ
cta tibi mãdata ſeruaueris. ⁊ quia in de
um ⁊ ſanctam eccleſiam modis predictis
deliquiſti ad peragendã penitentiam cõ
dignam:in perpetuum carcerem te detru
di volumus.⁊ precipimus ibidẽ perpe-
tuo remanere.nec miretur quis quia di-
ctum eſt ſic ſub conditione.nam cauſa de
lende queſtionis expedit ſic dici:vt ſi qḋ
ei imponitur non ſeruaſſet non cenſeat̄
abſolutus.⁊ hãc formam ponit Archi.
in dicto.c.vt cõmiſſi.§.nec non.quem ſe-
quitur Jo.an.in nouel.dicẽs ꝙ quicqd
dicat Archi. tamen inquiſitores noſtri
temporis bene pronunciant illum fuiſſe
hereticum.nec apparet quid obſtet ſecũ
dum eum. Sed quoniam in hac for
ma preinſerta fit mentio de abſolutione
que ſibi impenditur a ſententia excõmu
nicationis quam incurrit propter incur
ſum hereſis. Quero an inquiſitores poſ
ſint abſoluere hereticum etiam a ſenten
tijs quas papa die iouis ſancta promul
gat contra tales. Archi.in dicto.c.vt offi
cium.in prin.tenet ꝙ ſic.per illum tex. ꝗ
generaliter permittit eis abſolutionem
⁊ idem ſequuntur ibi Jo.an.⁊ Domi. ⁊
vlterius in eadem forma abſolutionis
ponitur per modum conditionis:ſi iniũ
cta mãdata ſeruaueris.⁊cet'a.hoc eſt ſa-
tis iuri conſonũ.nam tales reuertentes
errorem ſuum ad arbitrium epiſcopi de
bent abiurare ⁊ ſatiſfactionem idoneam
exhibere.vt dicit tex.in dicto.c.ad abolẽ
dam.§.preſenti. Iuxta id vero qḋ in
huius principalis queſtiõis themate de
ducebatur. Quero que pena ſit impo-
nenda hijs qui ab hereſi reuertuntur. ⁊
dicendum ꝙ hoc reſidet in arbitrio epiſ
copi ⁊ inquiſitorum:qui incrimine here
ſis inquirunt:vt ſecundum ꝙ eis viſum
fuerit ſatiſfactionẽ iniungant tali cõuer
ſo ⁊ penitenti. vt probat tex.in dicto.§.
preſenti. Bona tamẽ que propter here
ſim fuerant iudici ſeculari applicata nõ
reſtituuntur ei:niſi ex miſericordia ſecus
fiat.vt in.c.vergentis de here. Sed que
ro iuxta hec:quid ſi patronus eccleſie la
bitur in hereſim: an reuerſus recuperet
ius patronatus qḋ prius habebat hãc

queſtionem tangit glo.i.q.vii.maximus.
⁊ tenet ꝙ ſic.niſi eſſet lata ſententia ſup
amiſſiõe iuris patronat⁹.Sed Panoꝛ.
in:c.qꝛ diligētia.de elec.tenet indiſtincte
illũ nõ recuperare huiuſmodi ius patro
nat⁹ar.c.vergentis.iuncto.c.pe.de here.
⁊.l.cõmiſſa.ff.de publi.⁊ veti.niſi ex gra
tia ſibi reſtitueret.Ad quod ego induco
not.per Inno.in.c.fina.de here.In hac
etiam penitentia īponenda debet habe-
ri diſcretio:vt ſi a pꝛincipio cõuertantur
⁊ ſponte:mitius cum eis agatur.Si aũt
vlterius diſtulerint conuerſionē: vtpote
quouſqꝫ ſint conuicti.vel notoꝛius ſit eo
rum crimen.quia in eo fuerunt depꝛehē
ſi:augenda erit pena:⁊ ſi opus fuerit vſ-
qꝫ ad perpetuum carcerem.vt in dicto.c.
penul.§.ſi qui autē eo.ti.diſcretio itaqꝫ
iudicantis in hijs debitã moderationem
adhibebit attentis pꝛedictis.⁊ etiam cõ
iectura quam habet de cõuerſione ⁊ pe-
nitentia ⁊ doloꝛe huius conuerſi. In ca
ſu tamen ipſo iure reuerſus recuperat
pꝛimũ ſtatum.videlicet ſi mulier aliqua
catholica incidit in hereſim pꝛopter qđ
perdit pꝛiuilegia que catholice mulieres
habent in dote.ſi illa poſtea cõuertatur:
recuperat ipo iure omnia pꝛedicta pꝛiui
legia que amiſerat.vt in auct.de pꝛiui.
dot.§.quia enim.in fi.coll.vii.

Queſtio viceſimapꝛima.

Viceſimopꝛimo quero: An
ſi heretici in erroꝛe perſiſtũt
⁊ volunt publice diſputare cõfirmantes
erroꝛes ſuos:ſit cum eis diſputandum.
⁊ idem quero:circa quoſcunqꝫ alios infi
deles. Et dicendũ eſt ꝙ in diſputatione
fidei duo ſunt cõſideranda.vnum quidē
ex parte diſputantis.aliud aũt ex parte
audientium.Ex parte quidem diſputan
tis eſt cõſideranda intentio. Si eni diſ
putet tanquã de fide dubitans.⁊ verita
tem fidei pꝛo certo nõ ſupponens ſed ar
gumentis experiri intendens:pꝛoculdu-
bio peccat tanquã dubius in fide ⁊ infi-
delis.⁊ pro hoc induco glo.xvi.di.nos
ad fidem.⁊ in.l.iii.C.de ſum.tri.Si aũt
quis diſputet de fide ad cõfutãdos erro
res:vel etiam ad exercicium vt faciũt the
ologi:illud eſt laudabile.ex pte vero au-
dientium cõſiderandũ eſt:vtrum illi qui
diſputationē audiunt ſint inſtructi ⁊ fir
mi in fide.aut ſimplices ⁊ in fide titubã
tes:nam coꝛam ſapiētibus in fide firmis
nullum periculum eſt diſputare de fide.
Sed circa ſimplices eſt diſtinguendũ. qꝛ
aut ſumus ſollicitati ⁊ inuitati ab infi-
delibus:puta iudeis:hereticis:ſiue pa-
ganis intentibus coꝛrumpere fidem no
ſtram.Aut nõ ſum⁹ ſic ſollicitati. Pꝛi-
mo caſu neceſſarium eſt publice diſputa
re de fide:dũmodo reperiant ad hoc ſuf-
ficientes ⁊ idonei qui erroꝛes poſſint con
futare.pꝛo quo facit glo.in dicta.l.iii.⁊
capi.cum quibus.xxiiii.q.iii.⁊ crederem
ego ꝙ vbi infideles ⁊ heretici nõ vellent
ad fidei diſputationē venire zelo redeun
undi ad fidem veritate cõperta:ſed poti
us ad quandam inanem oſtentationem:
cautum eſſet eos pꝛudenter eludere. ver
baqꝫ ad aliam materiam cõuertere.dũ-
modo ſimplices qui adſtant nõ ſentirēt.
⁊ hoc ne ſecreta fidei noſtre indignis pã
damus.⁊ contra doctrinã xpi margari-
tas ſeminemus ante poꝛcos. nam nihil
oĩno eis reſpondere:auditoꝛũ cauſa vti
le nõ videtur.ne foꝛte ſimplices exiſtimēt
nos reſponſionis penuria declinare cer-
tamen.⁊ fides eoꝛum ledatur ex hoc.pꝛo
quo tex.cum glo.xliii.di.in mandatis. ⁊
eadem.di.§.i.in glo. Quando aũt liceat
ſecreta fidei occultare.vide glo.not.xxvii
q.ii.inuenta.Unde Gregoꝛius in paſto
rali.ſicut incauta locutio in erroꝛez per
trahit.ita indiſcretuz ſilentium eos qui
erudiri poterant in erroꝛē derelinquit.
vbi tamē iſta neceſſitas ceſſaret pericu-
loſum eſt diſputare de fide coꝛaz ſimpli
cibus.quia eoꝛuz fides ex hoc eſt firmioꝛ
ꝙ nihil diuerſum audierunt ab eo quod
credunt.vt determinat ſanctus Tho.ſe-
cunda ſcđe.q.x.arti.vii.hanc autem diſ-
putationem nõ permittitur laicis facere
imo excõmunicandi ſunt ſi publice de fi-
de diſputauerint.vt pꝛobat tex.in.c.qui
cunqꝫ.§.inhibem⁹.de here.li.vi.Diſcre-
tio aũt maxima adhibenda eſt in huiuſ-
modi diſputatione: vt in hijs que ſunt

fidei principaliter quis īuitatur auctori
tatibus noui ꝛ veteris teſtamēti. qꝛ ille
ſunt diuinitꝰ reuelate: ꝛ theologie prin
cipia ꝛ fidei nr̄e: nō humana ſed diuina
reuelatiōe que conſtat nobis per ſacras
ſcripturas fuerunt nobis tradita. Iſtis
tamen p̄ſuppoſitis cum gr̄a nō tollat na
turam ſed perficiat. oportet ꝙ natura
lis ratio ſubſeruiat fidei. ſicut ꝛ natura
lis inclinatio voluntatis ſubſeruit cha-
ritati. Unde ap̄ls dicit. ij. corin. x. In ca
ptiuitatem redigentes oēm itellectum in
obſequm xp̄i. ꝛ per hunc modum aucto
ritatibꝰ philoſophoꝝ: interdum ſacra do
ctrina vtitur: vbi per rōnem naturalē ve
ritatem cognoſcere potuerunt: ſicut pau
lus actuū. xvij. inducit verbum arati. di-
cens. Sicut q̄dam poetarū vr̄orum di-
xerunt. genꝰ dei ſumus. ꝛ idem fecit ſcd̄a
ad Titum. i. c. in fi. vbi iduxit illud Epi
menidis poete: Cretenſes ſemꝑ menda-
ces male beſtie ventris pigri. ꝛ in prima
ep̄la ad Corin. illud Terentij. Sepe bo
nos mores corrumpunt colloq̄a praua
de quo vide bonā glo. xxxvij. di. c. turbat
ſed tamen ſacra doctrina hijs vtitur q̄ſi
extraneis argumētis ꝛ ꝓbabilibꝰ. aucto
ritatibꝰ vero ſacre ſcripture ꝓpriis: tāq̄
ex neceſſitate argumentādo cōcludētibꝰ
ꝛ ſi q̄s aduerſarius nihil crederet eorū
que diuinitus inſpirantur: ꝛ per ſacram
ſcripturam habentur: nō remaneret cū
eo iā vlteriꝰ via ad ꝓbandum articulos
fidei per rōnem. ſicut ꝛ in alijs ſcientijs:
cōtra negantes principia nō eſt argumē
tandū. licet et ſic in hoc differentia: qꝛ alie
ſcientie ph̄ice: licet nō poſſint ꝓbare ſua
principia. ꝛ ideo cōtra ea negantem non
diſputent: ſed relinquunt ſup̄iori ſciētie.
ſuprema vero īter eas ſcilicet methaphi
ſica diſputat cōtra negantem ſua princi
pia ſi aduerſariꝰ aliq̄d cōcedat. Si aūt
nihil cōcedit: non pōt cum eo diſputare.
Poteſt tamen ſoluere rōnes ipſius. Sa
cra tamen ſcriptura cum nō habeat do-
ctrinam ſup̄iorem: diſputat cōtra negan
tem ſua principia. argumētando q̄dem
ſi aduerſarius aliquid cōcedat eorum q̄
per diuinam reuelationē traditam in ſa
cris ſcripturis habetur. Si vero aduer
ſarius de predictis nil credat: nō manet
amplius via ad ꝓbandū articulos fidei
per rōnem. poterunt tamen ſolui rōnes
que in cōtrarium inducunt cōtra fidē. cū
eni fides infallibili veritati initatur. im
poſſibile aūt ſit ꝙ vero demōſtretur con
trarium: qm̄ vero oīa cōſonant vt ph̄us
dicit. i. ethi. cōcluditur manifeſte ꝙ pro
bationes que cōtra fidem inducuntur nō
ſunt demōſtrationes ſed ſolubilia argu
menta. ita dicit ſanctꝰ Tho. p̄ma parte
q. i. arti. viij. hoc etiā cōfirmat. nā ſi fi
des nr̄a ratione humana poſſet oſtendi
preter hoc ꝙ derogaretur dignitati ſue
tolleretur ꝛ meritum fidei. nam fides nō
habet meritum cui humana ratio p̄bet
experimentū. ꝛ ſcd̄m p̄dicta debet itelli
gi illud q̄d ap̄ls Petrus ait. Parati
reddere rōnem omni poſcenti vos de ea:
q̄ in vobis eſt fide ꝛ ſpe. i. Pe. iij. Ex q̄-
bus pꝫ q̄ꝫ pernitioſe cōuincuntur errare
q̄dā qui ſciolos ſe eſſe iactant fidē nr̄ā
humanis rōnibus nitētes fundare. q̄ ta
men diu̇a veritate ꝛ reuelatione cōſſtit.
derogant eni dignitati eiuſdē vt p̄dixi-
mus: ꝛ iducūt īfideles in deriſionē fidei
credunt eni ꝙ huiuſmōi rōnibus innita
mur ꝛ ꝓpter eas credamus. Ex hoc etiā
patet ſūme reprehendendos eos qui q̄d
rōne attingere nō poſſunt admittere ī fi
de catholica nolunt. cū eni illa excedāt
oēm rōnis humane ſublimitatē. ſatis te
merariū eſt ea velle rōe īueſtigare. nā vt
ph̄us dicit. ij. metha. Intellectꝰ nr̄ ſic ſe
habet ad p̄ma entia q̄ ſūt manifeſtiſſima
ī natura. ſicut oculus veſpertiliōis ad ſo
lē. ꝛ Iob. xi. Forſitā veſtigia dei cōpre-
hendes ꝛ oīpotentē vſq̄ ad pfectū repe
ries: q̄ſi dicat nō. ꝛ. xxxvi. Ecce deus ma
gnus vincens ſciam nr̄ā. ꝛ. i. Corin. xiij
ex pte eni cognoſcimus. eo maxime qm̄ ex
defectu itellectus nr̄i etiā de rebus ſen-
ſibilibus q̄ nr̄i cognitioni ſubiacet plu-
rima ignoramus quāto magis ea q̄ intel
lectum nr̄m īfinitum excedunt cōprehen-
dere nō valebimus. vnde in hijs cōſultū
eſt humiliari deo. nec de ſe q̄cq̄ā p̄ſume
re. humilitas eni ad ſapiam diſponit. vt
dicitur prouer. xi. vbi humilitas. ibi ꝛ ſa
pientia. valde etiā admirandū eſt de iſtis
hereticis q̄ ſuperſtitionē iudaicā ſequūt

ꝙ cum in lege moſaica multa credēda
proponātur q̄ rōne humana cōprehendi
nequīt. illis toto corde inhererēt ꝛ fidē no
ſtrā abhorrerēt propterea ꝙ credenda ali
qua pdicat q̄ per dei potētiaȝ poſſibilia
ſūt. ſicut ꝛ illa q̄ in lege veteri cōtinētur
oſtēdit etiā veritas fidei nr̄e ex miraculiſ
in ea factis ꝛ q̄ adhuc dietim videmꝰ. ſi
cut ꝛ ego vidi miraculū de ſacramēto al
taris qđ ad oēs ifideles cōuincendū ſuf
ficeret. cuȝ enī miracula ſolū fiant virtu
te diuina iuxta illud ps. q̄ facis mirabi
lia ſolꝰ ꝛ deꝰ nō pōt eſſe teſtis falſitatis.
relinq̄tur ꝙ miracula q̄ ſunt facta ad cō
firmationē fidei nr̄e arguunt ipſius ifal
libilē veritatē. Itē ex alio cōfirmat qđ ē
mirabiliſſimū vt inq̄t Augu. ꝙ iter pſe
cutorū potētiſſimoꝝ tyrānidē q̄ fidē xp̄i
ipedire: imo extinguere ſunt conati. innu
merabilis turba nedū ſimpliciū ſȝ ſapiē
tiſſimoꝝ ad fidē xp̄i ꝑ vniuerſas prouin
cias cōuolauit: i qua oēm humanū itelle
ctum excedētia pdicant. voluptates car
nis cohibētur. ꝛ oīa q̄ in mūdo ſūt cōtem
pni docētur q̄bꝰ aīos mortaliū aſſentire
maximū eſt miraculoꝝ ꝛ excelletiſſimuȝ
dine inſpiratiōis opus. vt cōtēptis viſi
bilibus ſola inuiſibilia cupiant. adeo vt
cōtēpta etiaȝ corpali vita ꝑ crudeliſſima
tormētoꝝ genera: multi pro xp̄i fide vitā
finierint. qđ nō alr̄ q̄ȝ dina inſpiratione
fieri exploratū exiſtit. Si aūt dicat ꝙ ſi
ne miraculis fides xp̄i fuerit recepta hoc
oībus ſignis eſſet mirabiliꝰ: ſi ad credē
dum tā ardua: ad operandū tā difficilia
ꝛ ad ſperandū tā alta. mūdus abſq̄ mi
rabilibꝰ ſignis motus fuiſſet. ꝛ ꝑſertim
a ſimplicibꝰ ꝛ ignobilibꝰ hoībꝰ q̄les apl̄i
fuerūt q̄ xp̄i eccleſiaȝ plātauerūt. ꝛ ſi ar
guat in cōtrariū de lege machometi que
falſa eſt: ꝛ tn̄ a multis eſt recepta. dicēdū
ꝙ nō eſt ſilē qm̄ xp̄i fides habet oēs diffi
cultates de q̄bus pdiximꝰ ꝛ cuȝ eis a pn̄
cipio ſūpſit exordiū: atq̄ cum martirij a
cerbitate tanq̄ granū frumēti qđ in tra
mortuum eſt multuȝ fructuȝ attulit. Lex
aūt machometi proceſſit via cōtraria. nā
promiſit voluptates carnales eius ſecta
toribus ad quarū deſiderium carnalis
cōcupiſcentia inſtigat. pcepta etiaȝ tradi
dit pdictis promiſſis cōformia volupta
ti carnali. habeas relaxās in q̄bꝰ prom
ptum eſt etiā carnalibꝰ hoībus obediri.
documēta inſup veritatis nō attulit niſi
q̄ de facili a quolibet mediocriter ſapien
te naturali igenio cognoſci poſſunt. quin
potiꝰ vera q̄ docuit: multis fabulis ꝛ fal
ſiſſimis doctrinis imiſcuit. ſigna etiā nō
adhibuit ſupnaturalr̄ facta q̄bus ſolis
dine inſpiratiōi teſtimoniū cōueniēs ad
hiberet duȝ opatio viſibilis q̄ nō pōt eſſe
niſi dina: oſtēdit doctorē veritatis inuiſi
biliter inſpiratū. ſȝ dixit ſe in armoꝝ po
tentia miſſuȝ. q̄ ſigna ꝛ latronibꝰ ꝛ tyrā
nis nō deſunt. ei etiaȝ a principio nō cre
diderūt aliq̄ ſapientes in rebus dīnis ꝛ
humanis exercitati: ſȝ hoīes beſtiales in
deſertis morātes oīs doctrine dine ꝛ hu
mane prorſus ignari. ꝑ quoꝝ multitudi
nem alios armorū violētia in ſuaȝ legeȝ
coegit. Nulla etiā dina oracula pcedētiū
ꝓphetarū ei teſtimoniuȝ phibēt: q̄n poti
us q̄ſi oīa veteris ꝛ noui teſtamēti docu
menta: fabuloſa narratiōe deprauat. vt
patet legē eiꝰ inſpicienti. vnde aſtuto cō
ſilio libros veteris ꝛ noui teſtamēti ſuis
ſequacibꝰ nō reliq̄t legēdos: ne ꝑ eos fal
ſitatis argueret. Adhuc etiā pro vlterio
ri pdictoꝝ cōfirmatiōe nō pigebit in me
dium afferre q̄d lactā. in. v. ſui opis libro
deducit ſic inq̄ens. Quis ē tā excors tāq̄
cecus q̄ nō videat in martyribꝰ fuiſſe ſa
pientiaȝ. licet eorū pſecutores malicia ꝛ
furore excecati ſtultos eſſe arbitrant. qui
cū haberēt in ſua ptāte ſupplicia vitare
cruciari tn̄ ꝛ mori maluerūt. ſed poſſent
ipi ex eo videre nō eſſe ſtulticiā in q̄ranta
hoīuȝ milia ꝑ orbē totū vna ꝛ pari men
te cōſentiūt. ſi. n. femine ſexus infirmita
te labunt viri certe ſapiūt. ſi pueri ſi ado
leſcentes iprouidi ſunt ꝑ etatem. maturi
certe ac ſenes habent ſtabile iudicium. ſi
vna ciuitas deſipit: certe vtiq̄ inumera
biles ſtulte eſſe nō poſſūt. ſi vna prouin
cia vna natio prudentia caret: cetās oēs
hr̄e intelligentiaȝ recte neceſſe eſt: cū vero
ab ortu ſolis vſq̄ ad occaſuȝ lex diuina
ſuſcepta ſit: ꝛ omnis ſexus: omnis etas ꝛ
gens ꝛ regio ꝛ natio vnis ac paribꝰ ani
mis deo ſeruiant eadeȝ ſit vbiq̄ pacien
tia idem cōceptus mortis intelligere de
buerāt aliq̄d in ea re eſſe rōnis: q̄d nō ſi

ne cã vſq3 ad morte defendat: aliqd fūi
damenti τ ſoliditatis qδ ea3 religionem
nõ tãtũ iiurijs: vexatiõe: nõ ſoluat ſ3 au
geat ſemp τ faciat firmiorẽ. debuerãt p̃
terea exiſtiare cũ videãt dilacerari hoies
varias tormẽtoꝝ generib⁹: τ iter fatiga
tos carnifices iuictã tenere pacientiã: cõ
ſenſu3 tã multoꝝ pſeuerantia morientiũ
nõ vanã eſſe neq3 ipa3 paciẽtia3 ſine deo
tãtos cruciat⁹ poſſe ſupare. latrones eni
robuſti corpis viri eiuſmõi lacerationes
pferre nõ qunt. exclamãt τ gemit⁹ edunt
vincunt eni dolore. q2 deeſt eis inſpirata
paciẽtia. nři aũt vt de iuris taceã pueri τ
muliercule torturas ſuas tacite vincunt:
τ expmere illis gemitũ nec ignis põt. Ec
ce ſexus infirm⁹ τ fragilis etas. dilacera
ri ſe toto corpe vtiq3 patit. nõ neceſſitate
q2 licet vitare ſi velint. ſ3 volũtate: q2 cõ
fidunt in deo. hec ille. Jure igr̃ cõcludere
poſſum⁹ verba maximi epi in quodã ſer
mone in mediũ pferẽtes. Mouerim⁹ inqt
q2 nõ ſine magno diſcrimine de religiõis
veritate diſputam⁹: q3 tantoꝝ ſanguine
cõfirmatã videm⁹. magni periculi res eſt
ſi poſt pphetaꝝ oracula poſt aploꝝ teſti
monia. poſt martyrũ vulnera: veterẽ fidẽ
qſi nouellã diſcutere pſumas. τ poſt ta3
manifeſtos duces in errore pmaneas. et
poſt morientiũ ſudores ocioſa diſputati
one cõtendas.

Queſtio viceſimaſecunda.

u Jceſimoſecundo qro: An de
hereſi poſſit qs accuſari p⁹
morte. τ dicẽdũ ꝙ ſic. vt. xxiiii. q. ii. c. fi.
τ in. c. filij. de here. li. vi. de quo eſt bona
glo. xxiiii. q. ii. in ſum. hoc tñ limitat glo.
xxiii. q. iiii. c. ipa pietas. niſi illi dũ viue
rent eſſe bone fame. p. c. in pmis. ii. q. i. ſ3
itellige eã in caſu in quo loqt. ſ. qñ ille q
accuſat eſſet heretic⁹ vel al's iabilis. τ ſic
etiã loqt tex. in. d. c. in pmis. al's aũt cre
derẽ ꝙ huiuſmõi accuſatio etiã cõtra nõ
infamatũ eſſet poſt morte3 admittẽda. τ
hoc iudicio meo pbat ſatis apte tex. i. d.
c. filij. conuincit aũt in hoc caſu mortuus
de crimie. ſi poſtq3 erat accuſat⁹ ſeip3 oc
cidit. nam tũc cõſcia criminis ſe videt oc
cidiſſe. pro quo eſt glo. not. in. l. fi. C. de
iur. fiſ. li. x. τ ibi tenet bar. Jſtud tamen
limita niſi heres vellet inocentiã purga
re defuncti vel id qδ pro innocẽtia repu
tatur: vt eſt qlibet iuſta defenſio vtputa
pſcriptio. vel ꝙ fecit ad ſua3 defenſione3
τ ſilia. na3 q habet iuſta3 defenſionẽ ino
centi par eſt. na3 ei⁹ factũ põt defendi. q3
uis oino excuſari nõ poſſit. ff. ad le. iul.
repe. l. iulia. §. fi. ita tenet bal. in. l. ii. C.
q teſta. fa. po. ſ3 in crimie hereſis diffici
lime innocẽtia poſſet pbari: cũ in aĩo cõ
ſiſtat hereſis niſi eẽt caſus vbi ex aliquo
pticulari facto vel dicto illa cõcluderet.
τ adhuc eo caſu ſi illi in vita de hoc crimi
ne fuiſſent infamati vel ſuſpecti predicta
excuſatio nõ admitteret. vt i. c. filij. de he
re. li. vi. qδ tamẽ itellige iuxta ea q inferi
us dicã in eode3 mẽbro: pſcriptio etiã in
hoc crimine viuente heretico nõ pcedit.
ſed eo mortuo admittit ſola quadrage
naria ad tuendum heredes ſuos quo ad
bona q habuerũt ab hereticis. dũmodo
illi dum viuerẽt catholici putarent. al's
ſec⁹. totũ hoc pbat tex. no. in. c. ii. de pre
ſcrip. li. vi. p quẽ tex. declarat. l. apoſtata
rum. C. de apoſta. Formã aũt pnunciã
di hoc caſu τ ſilib⁹ cõtra mortuũ vide p
glo. no. in. §. p cõtrariũ. inſti. de heredi. q
ab inte. defe. Cõſidera tamẽ ꝙ iſta accu
ſatio admittit ad finẽ occupãdi bona il
lius quẽ in vita cõſtat hereticũ fuiſſe. nõ
aũt vt aliq pena alia puniatur. vt voluit
glo. in. d. ſum. τ ne mirandũ de hoc. cum
etiã ſi cõtra viuentẽ eſſet accuſatio inſti
tuta. ſi tamẽ anteq3 pena ſibi inferretur
mortuus extitiſſet nõ eſſet in ei⁹ corpus
aliq iuſticie executio poſt mortẽ fienda. p
tex. no. in. l. defuncto. ff. de publi. iudi. ex
quo manifeſte cõuincunt errare aſſeſſores
ſeu iudices maleficioꝝ q in defunctos fa
ciunt executionẽ pene capitalis. τ hoc te
net Aug. in. d. l. defuncto. τ faciũt ad idẽ
not. per Cy. in. l. ii. C. qui teſta. fa. po. ca
ueant igitur ab hoc: alias tempore ſin
dicatus conueniri poſſet. tanquam infe
rentes iniuriam cadaueri. in. l. i. §. quo
tiens. ff. de iniur. dicit tamen Jo. de imo.
in. d. l. defuncto ꝙ quãdoq3 de facto ſer
uatur contrarium. preſertim in grauib⁹
delictis. τ vbi eſſet talis conſuetudo to

leranda eſſet in odiū ⁊ deteſtationē eoꝝ.
⁊ ꝓpter facti memoriā.ar.eius qͦ habeť
xv.q.i.c.mulier.vbi etiaʒ aial irrationa
le punitur ꝓpter facti memoriā.⁊ ar.eiꝰ
qͦ habetur in.c.cuʒ ad monaſterium.de
ſtat.regu.vbi monachus q̇ in morte nō
reſignauit pecuniā quam tenebat tanqꝫ
ꝓpriaʒ ſine cōſenſu abbatis:iubeť ſepe
liri extra cimiteriū cum pecunia iſterqui
linio:in ſignuʒ ꝑditiōis. Pena tamen ex
cōmunicatiōis aſtringi pōt hereticꝰ poſt
mortē.xxiiii.q.iii.ſane.⁊ per glo.ea.cā.⁊
q.in ſum.⁊ idē tenet glo.in.c.ſi q̇s epus.
eo.ti.⁊ talis excōmunicatio nō ideo ferť
vt ille amplius ligeť.q2 iā ille eternalr̃ ē
dampnatꝰ.ſʒ in criminis deteſtationē.vt
ceteri hoc iudiciū terribile eccleſie audiē
tes:ſilia cōmittere cōtremiſcāt ſcd̄m ar-
chi.in.d.ſum.hodie tamē nō eſſet neceſſe
ī eos ferri ſniaʒ.cū a iure ſint excōmuni-
cati.ꝯ here.excōmunicamꝰ.lo.i.nō tamē
tolliť ꝓpterea q̇n poſſent etiā ab hoīe ex
cōmunicari.iuxta no.ꝑ glo.⁊ docto.i.c.
ita quorundā de iudei. Inferť etiaʒ ipis
alia pena poſt mortē.q̄m eoꝝ corpa non
debent hr̄e eccleſiaſticā ſepulturā.imo q̇
cunqꝫ eos p̄ſumpſerit eccleſiaſtice trade
re ſepulture:ipo fctō ſniaʒ excōis icurrāt
vſqꝫ ad ſatiſfactionē cōdignā.a q̄ abſol
ui nō debēt niſi ꝓprij manibꝰ publice ex
tumulēt.⁊ ꝓijciāt hmōi corpa dānatoꝝ
⁊ vltra hoc locꝰ ille ꝑpetua debet carere
ſepultura.vt.in.c.q̇cunqꝫ.in p̄n.de here.
li.vi.⁊ pondera illū tex.q̇ req̇rit ꝙ ſuis
manibꝰ extumulēt.⁊ ſic nō ſatis eſſet ſi ꝑ
aliū facerēt.vt dicit ibi glo.req̇rit etiam
tex.ꝙ extumulēt publice. Cōſidera tam̄
ꝙ iſta accuſatio poſt mortē habʒ locuʒ
tm̄ in hereticis.nō aūt i credētibꝰ fautori
bus ⁊ receptatoribꝰ eoꝝ q̇ nō ſunt hereti
ci.q2 morte eoꝝ hꝰmōi crimia extinguūť
vt ꝓbat tex.i.c.accu.§.porro.e.ti.li.vi.⁊
huiꝰ rō eſt.q2 iſtoꝝ bona nō ſūt ipo iure
cōfiſcata.vt i eo.c.§.ſi vero.⁊ hāc cōcluſi
onem tenēt arch.Jo.mo.⁊ io.an.in.d.§.
ſi vero.quo ad carentiā tm̄ ſepulture eo
iure quo heretici cēſenť.vt i.d.c.q̇cunqꝫ
in p̄n. Sʒ iuxta p̄dicta q̄ro eo caſu quo
ꝓceditur cōtra mortuuʒ.an ſi aliq̇s volu
erit eū defendere admittať.glo.tāgit q̇ſti
onē.xx.iii.q.ii.c.dānatiōis.⁊ tenet ꝙ ſic
ff.de procu.ſeruū quoqꝫ.§.publice.⁊ ma
xime cuʒ in cā criminali pro iuicto quis
poſſit appellare.ff.de appľ.nō tm̄.ſʒ op
ponit glo.q̄uo admitteť cuʒ nō poſſit ca
uere de rato.ad qͦ reſpōdet ꝙ ſatis vr̄
hr̄e ratuʒ.ex quo nō opponit obijcem cō
trarie voluntatis.de cōſe.di.iiii.q̄ris.ſʒ
ego limitareʒ hoc eo caſu quo illi i vita
nō erant diffamati de hereſi vľ ſuſpecti.
nā tunc nō eſſent aliq̇ etiaʒ filij vel here
des ad eoꝝ defenſionē admittēdi.ꝓ quo
iudicio meo eſt tex.aptꝰ in.d.c.filij. Sed
illo caſu aduertenduʒ eſt ꝙ etiā ſi nō ad
mittātur defenſoreres ad excuſandū de-
lictū.vľ ad opponenduʒ ſe cōtra proba-
tiones ⁊ cōtrariū probāduʒ. admittēdi
tamē ſūt ad ꝓbandū corruptionē vel fal
ſitatē illiꝰ ꝓbatiōis.ita ꝙ cōcludāt illā
nō eſſe legitimā probationē.q2 ſolūmō
a iure excludunť ad probanduʒ cōtrariū
directū eiꝰ qͦ pro batuʒ fuerat ſecꝰ aūt ꝑ
hūc moduʒ idirectū.ſic determiat io.an.
ī noueľ.i.d.c.filij.quē ſeq̇tur ibi domi.⁊
ꝑ hoc habes no.itellectuʒ ad oīa iura q̄
volūt ſtare alicui probatiōi ⁊ nō admit
tunt cōtrariā probationē.debēt.n.itelli
gi mō p̄dicto.facit i ſili qͦ no.glo.⁊ bar.
in.l.iuris gentiū.§.qͦ fere.ff.de pact. Li
mitarē etiā ⁊ ſcd̄o illū tex.vt itelligať tm̄
in filijs vľ heredibꝰ mortui heretici q̇ ſūt
admittēdi illo caſu.ſecꝰ aūt in alijs extra
neis arguēdo ex illo tex.ꝑ locū a ſpāli.ſi
cut ⁊ multa alia ſpālia propter deteſta-
tionē tanti crimis repiuūť ſtatuta.ad qͦ
etiā ſeruit rō glo.ibi poſite q̇ dicit ꝙ ali
orū nō intereſt ſe opponere huic defēſiōi
⁊ defēſio q̇ admittiť ex fauore publico ꝑ
quēcūqꝫ p̄ſtita.vt in.d.§.publice excludi
tur propť eundeʒ fauoreʒ publicū.cuius
maxime itereſt tam nefandū crimē indi
late puniri.⁊ inde eſt ꝙ etiam ſi in alijs
criminibus nedum condemnato:ſed etiā
tertia permittatur in fauorem condem-
nati appellare.ut.l.nō tantū.ff.de app.
in hoc tamen crimine etiam ipſi condem
nato appellationis remedium interdici
tur vt late ſuperius diximus:⁊ hoc pro
pter crimis enormitatē. Sʒ q̄ro cui pe-
ne ſubijcietur iſte qui mortuū accuſauit
ſi ſuccūbat in accuſatiōe:glo.in.d.c.ſane
dicit ꝙ ei cui ſupponereť accuſatꝰ ſi viue

ret ꝛ nō ei cui modo ſupponiť.nec mirū
cū grauius ſit peccare in mortuū ꝙ̄ in vi
uum.vt.C.de ſepul.vio.l.q̄ ſepulcra.ſed
ego dubito an illud ſit verū.cum accuſa
tor ſuccūbēs puniať ſimilitudine ſup
plicij.C.de accu.l.fi.imo ab hac pena in
multis caſib⁹ excuſať. de quib⁹ per glo.
no.in.l.athletas.§.calumpniator.ff.de
hi̇j.q ni no.infa.

Queſtio viceſimatertia.

u Viceſimotertio q̄ro de pena
filijs hereticoꝝ infligenda.
Ad qđ eſt dicendū ꝙ puniunť in ſucceſſi
one pn̄a.nā in bonis pn̄is minime ſuc
cedunt.imo illa fiſco applicātur.ſi eni in
crimine leſe maieſtatis hoc eſt iſtitutū.a
fortiori in crimine hereſis locū ſibi deb3
vēdicare.cū lōge magis ſit eternā ꝙ̄ tem
poralē ledere maieſtatē3.ſic dicit tex.de
here.c.vergentis.Puniunť etiā alia pe
na.q filij hereticorū ꝛ receptatorū ꝛ fau
torū vſq ad ſcđa3 generationē ad nullū
eccleſiaſticū beneficiū ſeu officiū publicū
admitti debēt.ꝛ ſi ſecus actū fuerit eſt il
lud irritū ꝛ inane.vt.c.quicūq.§.hereti
ci.e.ti.li.vi.qđ itellige de ſcđo gradu deſ
cendentiū per lineā maſculinā. In deſcē
dentib⁹ aūt per lineā femininā ad primū
gradum dūtaxat extēdiť.vt in.c.ſtatutū
lo.ii.eo.ti.ꝛ li.Itē illud itellige de illis
quoꝝ3 pgenitores iuxta predictā diſtin
ctionē fuerunt heretici vel deceſſerūt he
retici. nō aūt illorum quos emendatos
eſſe conſtiterit:ꝛ reincorporatos eccleſie
vnitati.ꝛ pro culpa huiuſmodi ad man
datum eccleſie pn̄iam recepiſſe quā ipſi
vel iam pfecerūt vel humiliter pſequunť
vel ſunt parati ad recipiendū eandē.vt i
d.c.ſtatutū.§.fi. Sed iuxta pdicta du
bitatur:nunqđ filius heretici ipo facto
pdat beneficiū eccleſiaſticū qđ hab3.glo.
in.c.ſatis pūerſu3.lvi.di.cōcludit ꝙ non
ꝛ ſic tranſit Panor.in.d.c.vergentis.re
mittens ad glo.in.d.c.quicūq.ſ3 aduer
te q glo in.d.c.ſatis pūerſu3 nō loqtur
in crimie hereſis:ſed i crimie leſe maieſta
tis.ꝛ glo.in.d.c.quicūq. ad quā remit
tit nil dicit đ hac materia.Jo.an.i noul.
ꝛ Domi.in.c.vt cōmiſſi.§.priuādi.eo.ti.
ꝛ li.tenent qđ tales ipo iure ſint priuati
beneficijs.nec eſt fienda diſtinctio:fuerit
talia bn̄ficia collata filijs vel nepotib⁹
ante delictū parentū vel poſt.ſ3 ſimplr
eſt dicēdū qđ pdixim⁹.pro quo facit tex.
in.d.§.priuādi.q ſimplr loqtur.ꝛ tex.in
c.felicis.§.qđ ſi qs.đ pe.li.vi. Nec obſtat
ſi dicať qđ ille.§.loqtur in alio caſu.q
ſcđm eos illud eſt lōge minus delictū ꝙ̄
iſtud.ad qđ etiā facit.d.c.ſtatutū.ſed ſal
ua meliori deliberatione ego crederē eſſe
fiendā illā diſtinctionē.q aut beneficia
fuerūt collata ante delictū parētū ꝛ filij
nō ſūt illis ipo iure pūati:aut fuerūt po
ſtea collata ꝛ ſunt pūati.ꝛ pro hac diſtin
ctione facit tex.in.d.c.q̄cunq⁹.§.heretici.
iuncto.d.c.ſtatutū.vbi inabilitanť ad be
neficia obtinenda filij hereticoꝝ.ꝛc.ꝛ ſic
iura pdicta loquūť tm̄ de obtinēdis poſt
hereſim parētū nō tn̄ ante.nec ob.tex.in
d.c.felicis.§.qđ ſi qs.q loqtur i alio cri
mine ꝙ̄ hereſis.nec eſt fienda extēſio cu3
ſit ius penale.p iura vulgaria.ꝛ ſi illud
eſſet verū oēs pene cōtente in.d.c.felicis.
haberēt locū cōtra hereticoſ.p fundamē
tum iſtorū de quo ſupra qđ eſt abſurdu3
pſertim q interdū pro minori delicto im
ponunť maiores pene.ꝛ ſic rō argumēta
tationis eorū nō pcedit.pro quo eſt tex.
in.c.admonere.xxxiii.q.ii.vbi maior pe
na iponiť occidēti vxorē ꝙ̄ occidenti ma
trem.cū tn̄ cōſtet lōge graui⁹ delictū eſſe
matrē occidere ꝙ̄ vxorē.Reſtat rn̄dere ad
d.c.vt cōmiſſi.§.pūādi.qđ ſatis videť vr
gere.ꝛ dicas qđ ille tex.eſt itelligēd⁹ ſcđ3
iura pdicta.nō eni inducit nouū ius quo
ad hāc pūationē.nā ille tex. pricipaliter
emanauit ad declarādū.in q̄bus inq̄ſito
res ſine dioceſano poſſet pcedere. Unde
qđ de priuatiōe beneficioꝝ dr̄ enūciatiue
narrať.ꝛ p cōſequens diſpōem nō facit.
iuxta tex.in.c.ſi.papa.de priuil.li.vi.ꝛ
vbi velles qđ diſpoſitionē inducere: de
bet itelligi de beneficijs:poſtꝙ̄ parentes
hereſim incurrūt filijs collatis p ea q̄ ſu
perius dixim⁹:vt iura iurib⁹ cōcordenť.
Alteri⁹ q̄ro:an pena q̄ iponiť filijs he
reticorū extēdať etiā ad baſtardos. glo.
in.d.c.ſtatutū.tangit hanc.q.ꝛ arguit p

⁊ cōtra. ⁊ finaliter tenet ꝙ extēdatur ad eos. ne plus habeat luxuria ꝙ̄ caſtitas. ⁊ ideȝ tenet ibi archi. ⁊ ſeqtur Jo. an. in nouel. q̄ dicit ſe ſic cōſuluiſſe cū quibuſdam doctorib⁹: cū illegittim⁹ ſit de ſanguine reſpectu generis: ⁊ in ipo etiā time atur crimē paternū. C. ad le. iul. ma. l. qſ quis.. Jtem ſi puniunť filij legittimi a fortiori baſtardi. q̄ ſūt odibiles legi. ar. de pben. cū qui. li. vi. cum ſuis cōcor. Jtē q2 iura generaliter loquunť bene facit ad hoc. ff. de in ius. vocā. l. fi. verū tamen ſcd̄m doctrinā Cy. in. d. l. qſqs illud eēt itelligendū de baſtardo q̄ patrē certum poſſet noīare. ſecus aūt eſſet in vulgo qſitis natis ex incerto coitu: q̄ certū patrem demōſtrare nequnt. q2 tūc ceſſat in eis ratio cū nō cōſtet illū eſſe patrē eoꝝ. ⁊ ideȝ ſeqtur Jo. an. in. d. c. ſtatutū. Subdit tamen ibi domi. ꝙ vbi cōis vſus alicui⁹ ciuitatis vel loci reputaret illos de domo ſcd̄m ꝙ dicit ſeruari Florētie ⁊ peruſij: vbi deferūt arma illi⁹ agnitiōis de qua eſſe putanť. tūc ad eos huiuſmōi pene extenderenť. ⁊ dicit fuiſſe hoc de mēte bar. in. l. pronunciatio. ff. de ver. ſignifi. ⁊ in lege filiū. ff. de hiꝫ. q̄ ſunt ſui vel alie iur. Cōfirmo etiā ampli⁹ hāc partē. nā in caſu odij ronabilis: ſimplex appellatio filij cōprehēdit etiā naturalē. vt in. l. libertinū. cōiuncta rubri. C. de iterdict. ma. inter. pu. ⁊ tu. hoc aūt odiū rōnabile eſt nā cū in crimine leſe maieſtatis filij dicanť digni pr̄no ſupplicio. vt i. d. l. quiſqs. §. filij vero. a fortiori in crimine hereſis ꝑ d. c. vergētis. ad idē facit qd̄ no. bar. i. l. .ii. ff. de accu. ⁊ in. l. tutelas. ff. de. c. dimi. ⁊ in. l. fi. C. de ver. ſig. vbi tenet ꝙ ſi ius ſiue diſpō loqtur ꝑ verba naturalia. vt pote filij vel nepotes cōprehēdunť etiaȝ naturales ⁊ baſtardi. q2 ſcd̄m naturā ſic trahunt naturā a pr̄ibus ſicut legittimi ſic eſt aūt in ꝓpoſito: qm̄ iura ſuperi⁹ inducta loqunť de filijs hereticoꝝ ꝑ verba naturalia. ſ. filij ⁊ nepotes. ⁊c. ⁊ preſumunť imitatores delicti pr̄ni ſicut ⁊ naturales: imo multo fortius cū ex talibus cōplexibus ſepe numero degeneres viri ⁊ ſcelerati naſci conſueuerūt vt dicit tex. lvi. di. ſi gens anglorum. Sed q̄ro: an pene predicte ſe extendāt etiā ad filios q̄ nati ſunt anteq̄ꝫ eorū pr̄es hereſim icurriſſent. Calde. mouet hāc. q. in conſilijs ſuis in ti. de here. conſi. iii. ⁊ arguit pro ⁊ contra finaliter tamē cōcludit qd̄ nō ſe extendant ad eos per. l. emancipatuȝ. ff. de ſena. cū materia ſua. Jtem facit quia filius ante natus ex ſuperueniēte dignitate in pſona pr̄is nō cōſequiť priuilegium vel honorē. vt. l. ſenator. C. de digni. li. xii. ⁊. l. filij. §. ſenatores. ff. ad muni. ⁊ per cōſequens ſi nō honorē ergo nec penam vel onus. vt. l. ex qua perſona. ff. de reg. iur. ad ideȝ. l. i. §. fi. ff. de bo. po. con. ta. ⁊. l. ſi neceſſe. §. ſi deportat⁹. ff. de bo. libert. per q̄ iura filij iam nati propter ſuper venientē caſum ī pſonā pr̄is. non repelluntur a ſucceſſione. ⁊ pro hoc etiā induci. l. diuomarco. C. de queſt. ⁊ dicit eē caſuȝ expreſſum in. l. ii. C. de libert. ⁊ eo. libe. Ad cuius cōfirmationē pōt induci qd̄ in ſimili not. Cy. in. d. l. quiſqꝫ. circa filios illius qui cōmiſit crimen leſe maieſtatis. ſed in cōtrariū facit qd̄ not. ibi Sali. qui tenet illā penā etiā habere locū in antea natis. cū non minus in eis hereditarij criminis exēpla ſint metuenda. ⁊ q2 iura generaliter loquuntur. nec ob. iura in cōtrariū inducta ſcd̄m eum. ꝓpter grauitatē eni criminis leſe maieſtatis cōtrariū in eo ſtatuitur. ⁊ per eaſdem rōnes idem ego dicerē in crimine hereſis: cum ſit longe maius. vt in. d. c. vergentis. ad hoc etiam facit text⁹ apert⁹ in dicto capi. ſtatutū. §. fi. de here. ibi cū dicit: vel tales etiam deceſſiſſe probantur: ex quo innuitur ſufficere quod patres eorum in morte fuiſſent heretici. nec poteſt dari conueniens ſolutio ad illum textuȝ ad idem facit. d. c. filij eodem titulo: qd̄ loqtur de illis q̄ oſtēderūt ſigna hereſis cū decūberēt in lecto ꝓpter īfirmitatē de q̄ deceſſerūt: ⁊ cōtraria tolluť ꝑ ea q̄ dixim⁹ ꝙ ſit i hoc crīe ſpāle: ꝓpter ei⁹ grauitatem. Sed an inquiſitores heretice prauitatis poterunt facere ſtatuta vtpote augendo penam contra hereticos vel alias circa hoc crimen diſponendo. ⁊ dicendum eſt ſecundum Lapum. in. c. ii. §. ſtatuto de cōſti. li. vi. ꝙ nō. quia ſunt de

legati.vt.c.per hoc.⁊.c. ne aliq̄.de here.
li.vi.ex quo infertur q̄d etiā delegat⁹ ad
vniuerſitatē cauſarum non poteſt facere
ſtatuta.quia a iure nō reperitur ſibi con
ceſſum.Iſti eñi ſunt delegati ad vniuer-
ſitatem cauſarum.vt not.glo.in.d.c.per
hoc.⁊ concluſionem iſtam ſequitur etiaʒ
Domi.in.d.§.ſtatuto.

Queſtio viceſimaquarta.

u Iceſimoquarto quero. An
ſi aliqui heretici ſūt in vna
ciuitate:poſſit tota ciuitas exuri ſiue ali
as deſtrui.⁊ glo.in.c.ſi audieris.xxiii.q.
v.arguit.q̄d ſic per illum tex.⁊ videntur
ibi velle Jo.⁊ Laurē.q̄d quilibet poſſit
hoc facere:ſed in contrariū inducitur ea
q.ſi nō licet.verſi.quaſdam.⁊ verſi. hijs
igitur.⁊.q.iiii.verſi.non ergo.⁊.q.vlti.
quicūq̄ʒ.⁊ q̄d no. xxxiii.q.ii.inter hec. in
prima glo.archi.in.c.preſidentes.de he-
re.li.vi.dicit q̄d eccleſia cōcedit generalē
auctoritatē exterminādi hereticos.xxiii.
q.v.ſi vos.⁊.c.ſi audieris. que nō tantū
diriguntur principib⁹. ⁊ facit ea .cauſa.
q.viii.legi.⁊ de heret.excōmunicamus.§.
catholici.vbi etiā ad eos exterminādos:
conceditur cruce ſignatis indulgentia vl
tra maria.tamē occaſio ⁊ ſpoliatio taliū
tutū eſt q̄d fiat ex edicto principis vel ec-
cleſie.c.cū ſcd̄m leges.eo.ti.li.vi.ne ex cu
piditate vel vltione potius q̄ʒ ex iuſticia
vel obedientia pugnare videantur.xxiii.
q.i.q̄d culpatur.⁊.q.ii.c.i.⁊.q.iii.ſex dif
ferētie .q̄d etiā tenuit. Ray.in ſum.eo.ti.
verſ.Sed nunq̄d.⁊ Goff.in ſum.eo.ti.§.
ſed nūquid catholici.⁊ Hoſt.in ſum.eo.
ti.§.qualiter euitentur.verſ. ſed nūquid
catholici. Idem ſeq̄tur Jo.an.in nouel.
in.d.c.preſidētes.⁊ Domi.qui ſubiūgit
oportere neceſſario p̄cedere iudicis decla
rationē ſup crimīe hereſis ad hoc vt iſta
executio fieret.p.d.c.cū ſcd̄ʒ leges.ſʒ iſta
videtur mihi cū ſupportatione nimis cru
de ⁊ indigeſte dicta ⁊ in tāta q̄ſtione:vbi
de tantorū periculo agit̄.⁊ p̄ſertim vbi
innocētes pro nocētib⁹ puniunt̄ grauius
⁊ profundi⁹ ſcribēdū ⁊ calam⁹ magis tē
perādus fuiſſet.qua ꝓpter ego dicerē q̄d
etiā ſi aliqui de ciuitate ſint heretici. dū
modo ciuitas ip̄a hereſim nō incurrerint
adeo q̄d delictū iſtud vniuerſitati ciuita
tis aſcribi poſſit.nō ꝓpterea ciuitas poſ
ſit exuri aut alias deſtrui.nullo eñi iure
hoc reperit̄ cautū.imo iura clamāt in cō
trariū.ſ.q̄d p̄ctā ſuos debent tenere au-
ctores.C.de peni.ſanctim⁹.de hijs. q̄ ſi.
ama.pte cap.q̄ſiuit.ad iura que in cōtra
rium inducunt̄ ſtat reſpōſio ad.c.ſi audi
eris.per q̄d glo.p̄fata ſe fundat.dici pōt
multiplr̄.Primo q̄d illud erat p̄ceptum
legis veteris ⁊ iudiciale vt patʒ clare.nā
hētur originaliter.Deutero.xiii.⁊ talia
in lege noua ceſſarūt.niſi de nouo fuiſſet
īſtituta.nec legit̄ noua īſtitutio. Nā Ci
prianus cui īſcribit̄ ille tex. in decretis
nō habuit facultatē iura generalia cōdē
di.cū nō fuerit Ro.pon.eo maxie vbi de ī
cendio ⁊ morte inferēdis diſponit̄.vt pʒ
in illo tex.q̄ pene ab eccleſia nō īponunt̄
ne cleri.vel mo.ſniaʒ ſanguis.⁊ eo.ti.eos
li.vi.⁊ de exce.prela.ex lr̄is:vel aliter di
cas q̄d ille tex.nō loq̄tur de hereticis ſed
de ydolatris.⁊ iſta crimina ſunt diuerſa
vt ex ſuperiorib⁹ pʒ.Aliter etiā pōt dici
q̄d loq̄tur quādo oēs de ciuitate inficerent̄
illo crimine.⁊ ſi nō oēs:illud tn̄ tpe illo
licite fiebat.ſtāte p̄cepto dei qui dñs ē vi
te ⁊ mortis.pro quo bonus tex.in.d.c.ſi
nō licet.⁊ in.c.gaudem⁹.de diuor.vbi de
homicidio Sampſon fit mētio. Ad alia
uero iura q̄ īducit Archi:videlicʒ.c. legi.
reſpōdetur q̄d auctoritate dei illa facta
fuerūt q̄ interius auctoritatē occidēdi in
ſpirabat:vt in.d.c.ſi nō lʒ.ad.c.ſi vos di
cendū eſt q̄d loq̄tur q̄n auctoritate iudi-
cis illa fiunt.vt pʒ in fi.eiuſdē tex.vbi di
cit diligētiſſimi rectores.⁊c.ad.c.excōmu
nicam⁹.§.catholici dicas q̄d itelligit̄ q̄n
in caſu licito bellū cōtra eos moueret̄.et
accedēte auctoritate ſupioris q̄ hāc cōce
dere poſſet:alias aūt ſeq̄ret̄ abſurdum.
q̄d pro actu illicito ⁊ reprobato papa cō
cedere indulgentias que tamen pro ope
re charitatis ſunt indulgēde.iuxta not.
per doct.c.q̄d autem.de peni.⁊ remiſ. ꝓ
quo eſt textus eodem ti.cum ex eo. tenet
ſanctus Tho.iiii.ſen.di.xx.Stabit ergo
ī hoc cōcluſio q̄d ſi ciuitas labat̄ in here-

ſini.tunc demum poſſit exuri ⁊ deſtrui.⁊
nō aliter. Hanc ſententiam firmat bar.
in.l.aut facta.§.non nunꝗ.ff.de peni.in
crimine hereſis ⁊ in crimine leſe maieſta
tis ⁊ alias vbicunqꝫ filius punitur pro
pter delictum patris.⁊ ſic fuit factum de
carthagine.que propter rebellionē paſ-
ſa eſt aratrum. vt.ff. qui.mo. vſufruct.
amit.l.ſi vſufructus. Dicit etiam ſe vi-
diſſe ſententiam diffinitiuam Imperato
ris Henrici quam dedit contra ciuitatē
brixie que fuit ſibi rebellis.in qua dice-
bat illam ciuitatem eſſe ſubijciendā ara
tro.quam penam poſtea ex miſericordia
relaxauit.que ſentētia diffinitiua eſt lex.
vt.l.ii.ff.de legi.⁊ in.l.finali.C.eodem ⁊
de re iudi.c.in cauſis.⁊ ita fecit papa bo
nifacius.qui propter delicta quorundā
templariorum totum ordinem eorū de-
ſtruxit:quia erant heretici.Hanc autem
ſententiam nullus inferior a principe fer
re poterit:nec ſine principis auctoritate
hoc fieri poteſt.ſecundum quod late pro
ſequitur Bar.in extraua. quoniā. ⁊ idē
ſenſit vno verbo Sali.i.l.i.C. de ſediti.
in fi. Sed quando dicimus ciuitatem
cōmittere hereſim vt modo premiſſo pu-
niatur.dicas quod ſi omnes eſſēt hereti
ci vel maior pars.vt in lege quod maior
ff.ad muni.⁊ hoc tenet Bar.in dicta ex-
traua.quoniam in ſimili materia.⁊ req-
ritur quod conueniant vt vniuerſitas ad
hoc faciendum vtpote communicato con
ſilio:alias dicerentur ſinguli facere ⁊ nō
vniuerſitas. iuxta no.per glo.l.ſed ſi ex
dolo.§.i.ff.de dolo.⁊.l.aliud.§. refertur
ff.de reg.iur.neqꝫ per hoc credas qđ pe-
na corporali puniantur innocentes pro
nocētibus.quod manifeſte patet per ea
que Bar.nō.in d.§.non nūquā ⁊ Sali.
in.d.l.i.C.de ſeditio. Sed iuxta pre-
dicta quero:an punita vniuerſitate de
hereſi modo premiſſo cenſeantur ſingu-
lares puniti ad hoc vt amplius puniri
nequeant.Ad hoc reſpōdeo quod ſingu-
lares non eo minus puniri poterunt ſi
culpabiles in hoc delicto reperiantur.
quia quod debet vniuerſitas non debēt
ſinguli ⁊ econtra.ff.quod cuiuſqꝫ vni.l.
ſicut.l.i.ff.de reg.iu.aliud.§.refertur: fa
cit.ff.quod vi aut clam.l.ſemper §.ſi ī ſe-
pulchro.Ad hanc deciſionē faciūt not.
per Jo.mo.⁊ Jo.an.in capitulo felicis.
de pen.libro.vi.in fi.⁊ per Bar.in.d.l.
aut facta.§.non nunꝗ.

Queſtio viceſimaquinta.

u Iceſimoquinto ſupereſt nō
nullis hereticorū predicto
rum obiectionibus ⁊ calūp
nijs reſpondere. Dicunt enim neminem
ad chriſti veritatē eſſe cogendum.verbo
eſſe agendum.diſputatione pugnandum
ratione vincendum.ne fictos catholicos
eccleſia habeat.⁊ huius opinionis fate-
tur Augu.ſe fuiſſe cum cecitate infideli-
tatis:primitus tenebatur. poſtmodum
vero cum faciem ſuam ad veritatis lucē
conuertit:cognouit nedum verbis ⁊ au-
ctoritatibus hanc confutari ⁊ confundi
ſententiam:quinymo ⁊ exemplis. Nam
⁊ ciuitas ſua cū primo tota eſſet in par
tes donati:ad vnitatem tandem catholi
cam legum imperialium timore conuer-
ſa eſt:quam tempore ſuo vidit ita perni
ciem prefatam deteſtari:vt in ea nunquā
fuiſſe crederetur. Item ⁊ alie multe ciui
tates ſibi nominatim cōmemorabantur
vt in ipſis rebus agnoſceret.etiā in hac
cauſa recte intelligi poſſe quod ſcriptū
eſt.da ſapienti occaſionem ⁊ ſapientior
erit.hec ille in epiſtola ad Vincentiū do
natiſtā.⁊ habentur tranſumptiue.xxiii.
q.vi.vides vt opinor.qualiter autem et
ſacre ſcripture teſtimonio hoc idem pro
betur conſidera patremfamilias ſeruis
ſuis precepiſſe cum ad inuitandum ad
nupcias in vias ⁊ ſepes omnes deſtinaſ-
ſet.quotcunqꝫ inueneritis inquit bonos
⁊ malos compellite itrare:legimus quo
qꝫ primo Saulum poſtea Paulum ad
veritatem cognoſcendam ⁊ tenendā ma
gna violentia chriſti cogentis eſſe cōpul
ſum:quin potius quod mirum eſt ille ꝗ
pena corporis ad euangelium coactus
intrauit plus illis omnibus qui verbo
tantum vocati ſunt:in euangelio labora
uit ⁊ quē maior timor compulit ad cha
ritatē:cuꝰ perfecto charitas foras mittit

timorem. Sed ⁊ circa idem aduerſarij predicti obijciunt deum dediſſe librum arbitrium. ⁊ ideo non debere hominem cogi ad bonum: quod ⁊ donatus Auguſtino obijciebat. cui ⁊ ipſe reſpondet. Attende ⁊ conſidera: ꝙ non ideo voluntas bona miſericorditer impenditur vt mala voluntas hominis diligatur. Nam quis neſciat nec damnari hominem niſi merito male voluntatis. nec liberari: niſi bonam habuerit voluntatem. non tamen ideo qui diliguntur male ſue voluntati impune crudeliter permittendi ſunt. ſed vbi poteſtas datur ⁊ a malo prohibendi: ⁊ ad bonum cogendi ſunt. Nam ſi voluntas mala ſemper ſue permittenda eſſet libertati. quare Iſrahelite recuſantes ⁊ murmurantes tam duris flagellis a malo prohibebantur. ⁊ ad terram promiſſionis cōpellebantur. vbi et ſubiungit multa alia noui ⁊ veteris teſtamenti euidentia teſtimonia. habentur tranſumptiue. xxiii. q. iiii. diſplicet. hoc etiam philoſophorū ſchola apertiſſime docet: qui enim nec natura ad virtutem inclinantur: nec ingenuos habent animos vt verborum doctrina duci queant. quod precipue hijs contingit qui aſſuetudine lōga malum habitum induerūt. neceſſe eſt quaſi beluas quaſdam ſub iugo ponere ⁊ legum auſteritate cohercendos fore. vt Philoſophus docet. x. ethi. ⁊ per hunc modum coacti recta operantes. virtutum actibus aſſuefaciendo: tandem in bonos viros euadunt. vt ipſe dicit ſcdo ethicorū. Ex eo enim ꝙ multotiens agitur ſecundum rationem: imprimit forma rationis in vi appetitiua. que quidem impreſſio nil aliud eſt quā virtus moralis. vt Thomas ibidem dicit ad predicta etiam facit textus. xxiii. q. vi. §. finali. Adhuc inſtant apoſtolos in ſui fauorem inducentes: quos non legimus violentia aliquos ad fidem compuliſſe. nec a regibꝰ terre ad hec auxilia petijſſe. ſed qui talia dicunt vt inquit Auguſtinꝰ ad Bonifacium comitem. non conſiderant aliud tunc fuiſſe ⁊ omnia ſuis conuenire tēporibus. quis enim tunc in xpm crediderat imperator: quis pro pietate cōntra impietatem leges ferendo ſeruiret: tunc enim adhuc illud propheticum implebatur. Quare fremuerunt gentes ⁊ populi meditati ſunt inania. Aſtiterunt reges terre: ⁊ principes conuenerūt in vnum aduerſus dominū ⁊ aduerſus xpm eius. nōdum enim agebatur quod paulo poſt in eodem pſalmo dicitur. Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram. Seruite domino in timore: ⁊ exultate ei cum tremore. xxiii. q. iiii. ſi eccleſia. Poſſet etiam aliter eorum obiecto confutari. aliter enim cum hijs qui nunquam fidei ſacramentū ſuſceperunt eſt agendum. qui non vi: ſed proprij arbitrij voluntate ſuadendi ſūt vt ad fidem conuertantur. vt. c. qui ſincera. ⁊. c. de iudeis. xlv. di. ⁊ aliter cum eis qui ſemel ſacramentum baptiſmi adepti ſunt. qui etiam ſi metu ad chriſtianitatem coacti fuiſſent a principio. ſicut factum eſt temporibus religioſiſſimi principis Siſebuti. quia iam conſtat eos ſacramētis diuinis aſſociatos: ⁊ baptiſmi ſacramētum ſuſcepiſſe ⁊ criſmate vnctos eſſe. ⁊ corporis domini extitiſſe pticipes: oportet vt fidem quam etiam vi vel neceſſitate ſuſceperunt: tenere cogantur. ne nomē domini blaſfemētur. ⁊ fides quam ſuſceperunt vilis ⁊ contēptibilis habeatur. vt in dicto. c. de iudeis. quod tamen diximus de conuerſis per vim: debet diſtingui. iuxta tex. in. c. maiores. §. item queritur. de bapti. Poſt hec aūt obijciunt ꝙ principes res eorum concupiſcunt. et vt auferant in eos ſeuiunt. Sed iſti peſſimi iudayca ſuperſtitione obcecati. ſuper quorum oculos vt ait apoſtolus: vſqꝫ hodie velamen illud Moyſi appoſitū manet: vt oculos habentes nō videant. non attendunt ꝙ ſint contraria veritati que loquuntur. Si enī principes prefati eorum valent bona: nequaquam miſericordiam pollicentes eos inuitarent ad penitentiam. Sed quia eorum ſalutem ex viſceribus ſitiunt: etiam quod fiſco ſuo cōpetebat. dum tamen conuertantur liberaliſſime ipſis relaxant. nec erubeſcunt heretici ſua dicere: qui in huiuſmodi errorem lapſi nil in ſuo dominio retinent.

vt in capitulo quo iure.viii.di.⁊.c.quod aūt.xxiii.q.vii. Clamant inſuper dicētes ſeuam crudelitatem in eos exerceri. Sed hijs reſpondetur per illud Hieronymi ſuper yſaiam. Non eſt crudelis qui crudeles iugulat. ſed crudelis patientibus eſſe videtur. Nam latro ſuſpenſus patibulo: crudelem iudicem putat.xxiii. q.v. Non eſt crudelis: Deus enim qui miſerator ⁊ miſericors eſt patiens ⁊ multū miſericors. non ideo crudelis ⁊ rigidus ⁊ cruentus reputatur: ꝙ diluuio genus humanum deleuit. ⁊ ſuper Sodomam ⁊ gomorram ignem ⁊ ſulfur pluit. Egyptios ſubmerſit in fluctibus. Iſrabelitarū cadauera proſtrauit in heremo. Dicūt poſtremo ꝙ reuerſi ad penitentiam non recipiuntur: cum eccleſia pia mater gremium non claudat redeunti. Quibus reſpōdetur per id quod ſcripſimus ſupra qſtione.xx. vbi latiſſime pertractauimus quomodo ⁊ qualiter reuerſi ab hereſi: admittendi ſunt. Friuolis igitur ipōrum peſſimorum hominum ſpretis querelis iuris cenſura in eos eſt exercenda. Aliter enim Rex ſeruit deo: quia Rex eſt. aliter quia homo eſt. quia homo eſt: ſeruit viuendo fideliter. quia Rex eſt ſeruit: leges condendo: iuſta precipientes: ⁊ cōtraria prohibentes. ac vigorem iuris in ſceleratos exercendo. Et cum hijs breuiter finem facio. Ad laudem ⁊ gloriam Jeſu chriſti domini noſtri qui cum patre ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorum Amen.

Ad illuſtriſſimam Reginam hyſpanie tractatus contra hereticam prauitatem per Gundiſaluum de villadiego ſacri palacij apoſtolici auditorem editus feliciter explicit.

Et incipit tractat⁹ de irregularitate vtile ac neceſſariū pro clericis per eundē doctorem.

qUoniam irregularitatum materia clericis alijſq; eccleſiaſticis viris ſumme exiſtit neceſſaria mandato ſuperioris vrgēte quorundā etiā amicorum precibus flagitantibus dignum cenſui paucula quedam ⁊ vtiliora de eadem materia hijs ſcriptis comendare.

Circa quē primo quero quid eſt irregularitas. Dicēdum ꝙ eſt nota ſiue impedimentum canonicum ex facto ſeu defectu proueniens qua quis prohibetur ad ſacros ordines promoueri. ⁊ in eiſdē miniſtrare. Unde dicitur irregularitas: dicendum ꝙ ab in quod eſt ſine ⁊ regula quia contra regulam iuris eſt irregularis eſt natus vel aliter procedente tēpore taliter diſpoſitus vel ꝙ non poteſt aſſumi ad ordines vel in ſuſceptis miniſtrare. Ulterius quero vnde habuit ortum irregularitas. Dicendum ꝙ a iure canonico ꝙ probatur ex diffinitione eiuſdem in qua dicitur ꝙ eſt impedimentum canonicum. Item ad hoc facit. c. is. qui de ſen. ex li. vi. idem tenet Inno. in. c. ad audientiam. de homi. ⁊ in. c. niſi. cum pridem. de renuncia. §. perſone. ⁊ ibi cōmuniter doct. nec obſtat illa auctoritas veteris teſtamenti. Non edificabis mihi templū quia vir ſanguis es. Quia debet intelligi de morte illicite lata alicui: vt notat abb. in. c. ii. de vita. et ho. cleri: contra hoc in vltimo dictu de morte: illicita facit ꝙ paulus homicida fuit: nam in morte ſtephani prothomartyris interfuit. tamen ad apoſtolatum fuit aſſumptus. Ad hoc dicendum ꝙ ex reuelatione ⁊ permiſſione diuina fuit excuſatus ⁊ humilis effectus: ita notat ſpecula. ti. delegatis. §. diſpēſatio. ſentit ergo abb. ex predictis ꝙ homicida in caſu non licito iure diuino ſit irregularis. ita tenet ipſe in. c. ſicut dignum de homicidio.

Sed contrarium mihi videtur itaq; ſit tenenda illa opinio. Inno. que cōmunis eſt. Et ad illam auctoritatem non edificabis ⁊ cetera. Reſpondeo ꝙ illa fuit prefiguratio quedam eorum que in nouo teſtamento fieri debebant arguendo a maiori vt cum deus nō permitteret tunc homicidam edificare domum templi. multominus in nouo teſtamento permitteretur conſtruere corpus ⁊ ſanguinem xp̄i. vel alia ſacra tractare. ita tenet glo. c. i. de conſe. di. i. qđ patet nam in veteri teſtamento. vt dicit ibi glo. multe homicide fuerunt ſacerdotes. Circa quod eſt conſiderandum qđ in veteri teſtamento erant irregularitates temporales non perpetue que certis diebus excludebant extra caſtra: ⁊ quādo quis tangebat morticinium ⁊ alia huiuſmodi: vna tamen erat perpetua. ſ. qđ ſummus ſacerdos debebat habere vnicam ⁊ non repudiatam ita notat Inno. in. c. niſi cum pridem. §. perſone. de renunciatione. ⁊ ibi hoſti.

Sed contrarium credo. imo qđ in veteri teſtamento erant multe irregularitates perpetue de quibus leui. xxi. vbi dicit tex. homo de ſemine tuo qui habuerit maculam non offeret panes deo ſuo. nec accedet ad miniſterium: eius ſi cecus fuerit ſi claudus vel paruo vel grandi vel torto naſo. ſi fracto pede ſi manu ſi gibus: ſi lipus ſi albuginem habens in oculo. ſi iugem ſcabiem. ſi impetiginem in corpore vel carnoſus. omnis qui habuerit maculam de ſemine aaron non accedet offerre hoſtias domino. nec panes deo ſuo.

Ex qua auctoritate manifeſte liq̄t multas adhuc eſſe irregularitates in lege veteri: que in nouo teſtamento nō ſunt ſuppoſito. tamen qđ alique de predictis litteraliter aſſumpte. metaphorice impediant ordinem ſiue promotinem in nouo teſtamento: omnes tamen predicte aſſumpte metaphorice impediunt. vt dicit tex. nota in. c. hinc ⁊ enim. xlix. di. vbi ponuntur metaphorice omnes predicte irre.

Et ſi dicatur que eſt ratio quare in veteri teſtamento ſtrictius obſeruabatur quod ſacerdotes non eſſent corpore viciati q̄ʒ in nouo obſeruatur. Dicendum quod duplex eſt ratio. Prima qđ ſacerdotes veteris teſtamenti ponebantur vt incitarent populum illum proteruum. ⁊ contumacem ad dei coltum. ſi igitur illi

viderent ſacerdotes contemnẽdos facile contẽnerent dei cultum. Alia ratio qꝛ ſacrificia veteris legis nõ habebant virtutem expiandi vel proficiendi propter circumciſionẽ naꝫ vt ait apoſtolus ebꝛe. x. Impoſſibile eſt ſanguinem taurorum aut hyrcorum auferre peccata. cum ergo hec myſteria nõ haberent in ſe reuerentiã debebãt honorari ex qualitate miniſtrorum que ratiões ceſſant in ſacrificijs noue legis que ex ſeipſis ſacratiſſima ſunt purgatoriũ cunctarum contagionum. vt dicit tex. in. c. veſtra de cohabitatione clericorum ꝛ mulieri predictas duas rationes ponit epus abulenſis leuitici. xxi.

Quero ex quibus cauſetur irregularitas. Dicendum qđ aliquando prouenit ex delicto. quandoqꝫ ex defectu. ex delicto vt in excõmunicato vel ſuſpenſo vel interdicto celebrante de quo per totum ti. de clerico excõi. ꝛ in. c. i. de re iudicata. li. vi. ꝛ in. c. i. de ſen. excõi. li. vi. Item de celebrante tempore interdicti pretermiſſa iuris obſeruãtia de qua in. c. alma mat̃ de ſen. ex. li. vi. de quo eſt tex. in. c. is qui. §. fi. eo. ti. traditur per Inno. ꝛ doctores in. c. tanta de exceſſibus prelatorum.

Item percuſſor vt in toto ti. de homi. ꝛ de clerico percuſſore Idem de ſimoniaco in ordine. vt in. c. tanta de ſimonia. Idem in clerico per ſaltum promoto vt per totum ti. de clerico per ſaltuꝫ. Idẽ in crimine notorio. vt in. c. fi. de tẽporibꝰ ordinandorũ. nota per glo. ꝛ docto. in. c. ex tenore eo. ti. Ex defectu vero cauſatur multipliciter. primo ex defectu natalium illegittimi enĩ ſunt irregulares de quo habetur. lvi. di. per totũ de filijs preſbyterorum per totum. Item propter defectum vel deformitatem membrorũ. vt in toto ti. de corpore vicia. ꝛ in. c. ii. de clerico egrotante. Item propter defectum ſacrum. vt in bigamia in. c. debituꝫ de bigamis. ꝛ per totam. diſtinct. xxvi.

Item prohibetur ordinari percuſſus lepra de quo habetur de clerico egrotante per totum: ꝛ vii. q. i. per totũ. Item eſt irregularis a repticius vel morbo caduco grauatus. vt in. c. maritum. ꝛ in. c. cõiunx. xxxiii. di. Itẽ eſt irregularis infamis infamia iuris. de quo vide ſingularẽ tex. in. c. q̃ in aliquo. li. di. ii. et. q. iii §. hic colligitur. Item infamia facti ꝛ redit q̃m irregularẽ. vt in. c. oĩpotens de accuſationibꝰ. ꝛ de hac materia vide op. tex. in dicto. c. qui in aliquo. ꝛ in. c. nõ confidat. l. di. in q̃bus plene de irregularitate diſponitur. Et generaliter irregulares dicũtur oẽs illi qui ſine diſpenſatione prohibẽtur ordinari. vt notat Inno. in. c. niſi cum pridem de renuntiatiõe. §. perſone. ꝛ ibi ſeq̃tur hoſti. Nunc vero de ſingulis predictorũ in particulari ex ordiri licet.

Et primo de excõmunicato miniſtrãte: circa q̃d eſt diſtinguendũ: qꝛ autꝰ eſt excõmunicatus excõmunicatiõe minori aut maiori. ſi minori licet celebrãs peccet nullius tamẽ notam irregularitatis incurrit. vt in. c. ſi celebrat de clerico. excõi. mi. Si vero maiori. aut ſcit ſe eẽ excõmunicatũ. vel ſcire debet aut neſcit. primo caſu irregularis eſt: ſi facit aliquẽ actum ſuo ordini reſeruatũ. Notãdũ eſt enĩ iuxta hoc q̃ tunc demũ excõmunicatus interdictus vel ſuſpenſus ex cõtractione diuinorũ incurrit irregularitateꝫ ſi adminiſtrat aliquod officiũ pertinẽs ad certum ordinẽ vt eſt tex. in. c. i. de cle. excõi. miniſ. ꝛ ibi tenẽt docto. facit. n. tex. in. c. i. de re. iudi. li. vi. ꝛ i tale q̃ũ illud officiũ pertinet ad aliquẽ ordinẽ de iure ꝛ cõſuetudine: ſi enim pertineret de iure ad certũ ordinẽ de cõſuetudine tamen expediretur per nõ ordinatos in illo ordine vt eſt dicere epl̃aꝫ ſine aparato. vl̃ dicere reſpõſum in choro vel miniſtrare in altari preſbytero celebranti exercens huiuſmodi actus excõi. ſuſpenſus vel interdictus nõ incurreret irregularitateꝫ. ita no. Inno. in. c. tanta de exceſi. prelatorũ quẽ ſequũtur cõmuniter docto. ita tenet Io. an. in. c. i. de re. iudi. li. vi. Ex quibus infertur q̃ excõmunicatꝰ vel ſuſpenſus benedicẽs mẽſam nõ eſt irregularis quia illud officiũ nõ eſt reſeruatũ de iure certo ordini. Infert etiã q̃ nedũ ordinati in ſacris ordinibꝰ poſſunt icurrere irregularitatem. ſed etiaꝫ in minoribus

conſtituti miniſtrandó in ordine ſuo modo predicto pro quo eſt tex. in dicto. c. ii. de clerico excōmunica. ⁊ in. c. clerici. eo. ti.

Infertur etiam ꝙ nullum habens ordinem celebrās modo predicto incurrit irregularitatē. ⁊ ſic moniales quātūcunꝙ excōmunicate interdicte vel ſuſpenſe exerceant diuina officia. etiā principaliter officiantes in choro vt illa que dicit capitulā vel orationē incurrat irregularitatem. Idem dico ſi hoc faciant tempore interdicti probatur hoc: per pdicta qꝛ per irregularitatē cōtrahendā requiritur ꝙ quis miniſtret in ſuo ordine iſte vero ut liquide patet nullū ordinem habebat. Idē dico in alijs laycis iſti vero ſi in apparatu exerceant aliquā do actum reſeruatū certo ordini nō debent ordinari. vt i. c. i. ď clerico nō ordinato. mi. non ex alio capite quia excōicati celebrauerunt. ſed qꝛ hec geſſerunt nō ordinati. ita not. calderinus in tractatu de eccleſiaſtico interdicto. ⁊ Franciſcus in. c. ſi celebrat de cleri. ex. mi. His primo premiſſis principio redeo ad illud ꝙ excōmunicatus maiori excōmunicatione qui ſcit vel ſcire debet ſe eſſe excōmunicatū ſi celebrat vel agit in officio ſicut prius incurrit irregularitatem. vt in. c. aplice. de cleri. ex. mi. Dixi vel ſcire debet ſi eni neſcit ignorantia tamē eſt craſſa ⁊ ſupina nō excuſatur. vt in dicto. c. apoſtolice.

Ex quo īfertur ꝙ ſi clericus ſcitatus per iudicē eccleſiaſticū extiterit cōtumax demū abſens ⁊ ignorans fuit excōmunicatus poſt hoc celebrauit ignorātia non excuſabit eū ab irregularite. debuit eni cogitare iſtud euenire ita not. Lap⁹ quē ſequitur pe. de ancha. in. c. quia cunctis de cōceſ. pre. li. vi. qď not. Item aduertendum qď dicitur craſſa ignorantia ſi iſte per famā cognouit ſe eſſe excōicatum ⁊ nō credens ingeſſit ſe celebrationi diuinorū. pro quo eſt tex. in. c. illud. de cleri. ex mi. qď ego itelligerē quādo illa fama eſſet aliqualiter adminiculata al. aūt nō dicit eſſe fama. ſꝫ vana vox ppli. q audienda nō eſt. vt i. c. oſius. de elec. ⁊ in. l. de curionū. C. de penis per ea. q no. Bar. i l. de minore. §. tormēto. ff. de queſtiōib⁹. ⁊ ab. in. c. veniens. infra de teſti. ⁊ qď dictum eſt de fama. pcedit etiā in aſertione multorū nā eis credendū eſt qď not. abb. in. d. c. illud pro quo eſt tex. not. in. c. vnico de cleri. p ſal. pro mo. Idē crederē de dicto vni⁹. ſi ille eſt amic⁹ excōicati. de quo nō ſit veriſile qď eū fallat pro hoc facit glo. no. in cle. cauſā. de elec. Idē dicerē. ſi eſt prob⁹ vir. is qui denunciat. nō eni cuilibet. referenti eſt credendū. vt in. l. ii. ff. ꝙ cū falſo tutore. no. glo. in. c. ii. de cōiu. le. pro. ⁊ glo. in. c. cupiētes in prin. in. vi. certā noticiā de electiōe. li. vi.

Qď limita dūmodo iſte denunciās dicat ſe vidiſſe. ſecus ſi dicat ſe ab alio audiuiſſe ita determinat bar. in. l. qdem decedens. §. fi. ff. de ad mi. tuto. Itē limita hic ſi iſte denunciatiōis ſue redit cām ⁊ reqſitus per denūciatū informat explicite eū de eadē ſecus. ſi talē rōnem non reddit vel ſi reddat reqſitus nō explicat pro quo faciunt notata per ſalicetū in. l. ſi fundū. C. de rer vendicatiōe. Si vero ignorauit ⁊ fuit ignorātia pbabilis tūc euitat irregularitatē. vt dicit. c. aplice.

Sed qro an excōicat⁹ nō celebrans ſed audiēs dina incurrat irregularitatē. in hoc diſtinguendū eſt qꝛ aut audit auctorizando puta cū ſit excōicatus facit corā ſe celebrari. vt faciunt qdā. ⁊ tūc incurrit irregularitatem per tex. in. d. c. illud ad finem. de cleri. ex mi. ⁊ per glo. in cle. archiepō de preui. Aut alias ſimpliciter audit dina. ⁊ tunc ſuppoſito ꝙ ille peccat mortaliter. qꝛ nō debet ſe ingerere aliorū cōioni ⁊ vſurpare cōionē ſibi interdictā. vt in. c. illud. Iam allegato nō tamen incurrit irregularitatē: ita determinat Io. an. quē ſequitur abb. in. d. c. illud. Excōicati aūt qui perturbāt diuinū officiū. itaqꝫ reqſiti celebrātib⁹ nolunt exire. poſſunt inde violenter eici. ⁊ inicientes ponere manus violētas i eos: etiā ſi tales ſint clerici excōicati nō icurrunt excōionē de qua in. c. ſiqs ſuadente xvii. q. iiii. pro quo eſt tex. in. c. veniēs de ſen. ex. imo ſi tales excōicati in pfidiā exiſtentes ipediāt miſſarū ſolēnia ne celebrentur pro eo ꝙ de eccleſia exire nolūt incurrunt ſententiā excōicationis a qua

nō niſi per roma.ponti.abſolui poſſunt vt in cle.grauis de ſen. Sed celebrantes coram talibus ſi ſunt eſenti incurrūt hanc penã.ſ.qḋ eis eſt interdictus igreſſus eccleſie vt in.c. epoꝝ de priui.li.vi. itaqꝫ ſi poſtea celebrant incurrūt irregularitatē.vt in.c.is cui de ſen.ex.li.vi. Si vero tales celebrantes nō ſunt eſenti in hoc fuerunt opiniones:nam qdam tenuerunt qḋ etiã predicta pena in eis locũ habeat.⁊ hoc tenuit glo.in.d.c. epoꝝ. ⁊ in dicto.c.is qui de ſen. ex.li.vi. Sed io.an. in nouella:⁊ dominic⁹ in dicto.c. epoꝝ tenent opinionem cōtrariam: imo qḋ illud ſit ſpeciale in exemptis:quia de illis loquitur ille titulus de preui:⁊ tex: dicto.c.epoꝝ:nō ergo pena illa debet extendi ad nō exemptos per regulam in penis de re.iu.li.vi. Nec obſtat verbũ quãtocũqꝫ poſitum in dicto.c.epoꝝ per qḋ vr̄ innui qḋ etiam nō exempti cōprehēdantur in illa diſpoſitione:nam ponitur illud vt faciat gradũ reſpectu exemptoꝝ vt ſupremo gradu nō tamen reſpectu nō exemptorũ ſunt eni exempti maiori exceptione:⁊ minori ſcḋm ea que tradit glo. in cle.attendentes de eſta.regu. Et ne mirandũ qḋ cōtra exemptos acrius hoc ſtatuitur fortius illi puniēdi ſunt ex quo maiori priuilegio inſigniti delinquere nō erubuerunt. Item illi qui procliuiores ſunt ad huiuſmodi perpetrãda eſperantes impugnitatē propter ſua priuilegia equũ fuit vt ſpeciali pena eorũ audacia cōpeſceref.ar.c.admonere.xxiii.q.ii.

De ſuſpenſione.

Circa ſecundum videlicet de ſuſpenſo an ille celebrãs ſit irregularis:in hoc eſt diſtinguendum qꝛ aut uſpenſus eſt ſuſpenſiōe minori que ſcilicet tantum a perceptione ſacramentorum ſeperat vt eſt excōmunicatus excōmunione minori:⁊ talis celebrans nō incurrit irregularitatem vt in dicto.c.ſi celebrat etiam ſi ab homine illa minor ſuſpenſio fuiſſet inflicta vt ſi iudex protuliſſet in aliquem ſententiam excōmunicationis minorē ꝙ ⁊ ſi nō ſit in cōſuetudie poſſet tamē fieri de iure vt in.c.cũgeltrudam.iii.q.iiii. Aut eſt ſuſpenſus maiori ſuſpenſione ⁊ diſtinguendũ.qꝛ aut ab homine aut a iure ſi ab homine irregularis eſt quia micius agitur cũ lege quam cum miniſtro legis vt in.l. celſus. ff.de arbi.itaqꝫ ꝙ eo caſu quo qs eſt ſuſpenſus a iure propter defectũ ſi ſuſpēdatur ab homine etiã ſi ex prima iuris ſuſpenſione ingerendo ſe adminiſtrationi diuinorũ.iſte nō incurreret irregularitatem incurrit eam ſi fuit ab homine ſuſpenſus ita no. glo.in.c.ii. de tpo.or.li. vi.qḋ itelligitur ſi ille intendat nouam ſuſpenſionis ſententiã proferre pro ea q̄ infra dicam. Aut eſt ſuſpenſus a iure maiori ſuſpenſione ⁊ tūc aut propter delictum aut propter defectum.aut propť infamiam. Si propter delictum incurrit irregularitatē vt in.c.i.de re.iu.li.vi. ⁊ in.c.i.de ſen.ex.eo.li. Aut propť defectum puta illegitimitatis vel huiuſmodi.⁊ tunc celebrans nō incurrit irregularitatē.quia nullo iure reperitur hoc expreſſũ vt in.c.is.qui de ſenex.li.vi. Aut propter infamiã vt ſunt illi qui primo propter crimina notoria prohibentur vt in.d.c.fi.de tpo.ordi.⁊ tunc celebrantes nō incurrunt irregularitatē:qꝛ hoc nullo iure cauetur:predictam diſtinctionem ponit Inno.in.d.c.ſi celebrat:vbi addit ꝙ ſuſpenſi a cōfeſſionib⁹ non incurrunt irregularitatem. Ad vnum tamen aduerte ꝙ ſi ſuſpenſum a iure iudex ſuſpēdat in dubio non preſumitur ſuſpenſus ab homine.preſumitur eni ꝙ iudex noluit exequi penam iuris non aũt nouã ſuſpēſionē infligere ita tenet Anto.⁊ abb. in.c.extuarũ de priuilegijs. Et ex hijs infertur ad vnũ ꝙ ſi promotus ante etatem legittimam miniſtret in ordine ſuſcepto non incurrit irregularitatē:quia eſt ſuſpenſus propter defectum.ſ.etatis ita no.io.de ſancto ieor.quem ſequitur dominicus in.c.eos de tpo.ordi.li.vi. tenet etiam Franciſcus in dicto.c.ſi celebrat.

Ex quo poſſet inferri.ꝙ ſi promotus ante etatem legittimã celebrauit nō indiget diſpenſatione.ſe.apo.ſed a ſuo curato poterit abſolui ex eo ꝙ cōtra iuris

pꝛohibitionem celebꝛauit ante etatem le
gittimā.⁊ ſic peccat moꝛtaliter. Ad hoc
tamen poſſet ante legittimā etatem ſine
peccato de cetero celebꝛare. requirit̃ diſ-
penſatio pape. ſcđm glo. in cle. generalē
de eta.⁊ quali. que ſic debet intelligi: ad
ueniente tamen legittima etate ad vlteri
us celebꝛandum nō requiritur ſuperio-
ris diſpenſatio cuꝫ ſuſpenſio tantū itelli
gatur a iure vſqꝫ ad legittimā etatem vt
eſt tex.in.c.vel nō eſt cōpos de tpe oꝛdi.

Et pꝛedicta maxime pꝛocedunt tenen
do illam opinionem que eſt cōis doctoꝝ
in dicto.c.vel nō eſt cōpos qđ pꝛomotus
ante etatem legittimā nō eſt ipo iure ſu-
ſpenſus ſed veniet ſuſpendendus.⁊ pꝛe-
dicta ſunt valde notanda.

Contrarium huius eſt determinatū per
quandam ſtrauagantē.pij.ſcđi. ymo qđ
incurrit irregularitatē cuius diſpenſa-
tio pape reſeruatur. Idem eſt in eo ꝙ
pꝛomouetur vt extra tēpoꝛa a iure ſtatu
ta: vel abſqꝫ litteris dimiſſoꝛijs pꝛomo
uetur ab epo non ſuo: omnes iſti ſunt ip
ſo iure ſuſpenſi: ⁊ ſi huiuſmodi ſuſpen-
ſione durante ingeſerint ſe diuinis icur-
runt irregularitatē. vt diſponitur in.d.
extraua. que incipit. cum ex ſanctoꝝ oꝛ-
dinum. Ex is etiā infero qđ ſi qs icur
rit irregularitatē quãqꝫ de iure ipa irre
gularitas iducat ſuſpenſionē quandam
vt in.c.i.de re.iudi.li.vi. ſi tamē celebꝛet
ſoluto pꝛioꝛi vinculo excōmunicationis
vel ſuſpēſionis pꝛopter qđ incurrit irre
gularitatem. manente tamen irregulari
tate non ex hoc incurrit irregularitatem
ratio eſt quia ſuſpenſus eſt pꝛopter irre
gularitatem que eſt defectus quidē non
tamen delictum quod pꝛobat tex.in di-
cto capi.ſi celebꝛat: ⁊ hoc eſt notandū.

Et ex hoc etiā inferri poſſet qđ ſi cōtrit⁹
de pctō deceſſit irregularis ſuppoſito
qđ nōdū obtinuerit abſolutionē a tali ir
regularitate nō min⁹ ad ſupernaꝫ patri
am euolabit. quia defectus eſt vt pꝛedixi
nō delictum. Ex pꝛedictis infertur ad
queſtionem quotidianā. an clericus noto
rius foꝛnicatoꝛ celebꝛans incurrat irre-
gularitatem. Inno. tenet. in.c.ſi celebꝛat
ꝙ nō quia nō eſt a canone directe ſuſpen
ſus. Sed tamen pꝛohibetur alijs ne
ab eo audiāt diuina. vt in.c.vr̃a de cohi.
cleri.⁊ muli.⁊ idem tenet in.c.ſicut eo.ti.
⁊ in.c.tanta de exceſ.pꝛela. Sed hoſ.
cōtrarium in.d.c.ſi celebꝛat.⁊ Jo.an.cō
trariū in.c.i.de re.iu.li.vi.⁊ in.c.i.ꝑlato
abb.in dicto capi.ſi celebꝛat dicit quod
tota difficultas iſtius queſtionis ſtat in
uidendo an ſint iſti directe vel indirecte
ſuſpenſi: ſed ipe determinat qđ in dicto
capi.vr̃a. dicendo iſtum incurrere irregu
laritatē nedū eni eſt pꝛohibituꝫ alijs ne
ab ipo notoꝛio foꝛnicario audiāt diuina
ſed etiā ipis foꝛnicatoꝛib⁹ eſt directe pꝛo
hibitū inflicta ne celebꝛent. vt patet per
tex.in.c.pꝛeter hec.ii.d. Sꝫ do.an.te-
net opinionē cōtrariā in.d.c.ſi celebꝛat.
dans rōneꝫ ſuppoſito eni qđ iſta ſit di-
recta ſuſpēſio.nō tamē eſt inflicta pꝛopt̃
delictū ſed ꝓpter iſamiā qđ patet nā nō
ponderat̃ delictū foꝛnicatiōis ſed quali
tas puta notoꝛietas. ſicut ergo ſupꝛa di
ximus in alijs criminib⁹ notoꝛijs qđ cuꝫ
ꝓpter infamiā cenſeat̃ inflicta ſuſpenſio
nō iſert irregularitatē celebꝛāti: ita erit
dicendū in hac ſuſpēſione. Sed p̃dictis
obuiare videt̃.c.ſi ꝙ ſunt p̃ſbyteri.lxxxi.
di. vbi dicit̃ qđ iſtis eſt iterdict⁹ ingreſſus
eccleſie. ergo celebꝛātes irregularitatē in
currunt: p.c.is cui de ſen.ex.li.vi.⁊ ideo
tenēda ē abbatis opinio.⁊ hanc etiā te-
net Inno.in.c.tanta de exceſ.pꝛela.⁊ in
capi.cū medicinalis.de ſen.li.vi. Quod
itellige anteqꝫ cōcubinas dimittant naꝫ
ſic loqtur tex.in dicto.c.ſi qui ſunt p̃ſby
teri. ſuppoſito quod pniam agant nō po
terunt celebꝛare ſine diſpēſatione pape
ꝓpter ipedimentū quod manet quouſqꝫ
diſpenſatio fuerit adhibita: pꝛo hac eſt
tex.in.c.fi.de tpo.oꝛdi.⁊ expꝛeſſus tex.i
c.peruenit.l.di. ita no.hoſti.in.c.fi.de co
hib.cleri.⁊ muli.⁊ ſpeculatoꝛ.ti.delega.
§.diſpēſatio.v. Itē quādo dicim⁹. Sed
qro iuxta p̃dicta an excōicat⁹ vel ſuſpen-
ſus dicens hoꝛas extra eccleſiam officiā
do ante populum puta in naui. vel in ex
itu. vel alibi ſit irregularis: intelligo qđ
ſi officiabat pꝛincipaliter dicendum eſt
quod ſic vt in capi. cōcedimus de conſe.
di.i. Sec⁹ ſi iſte ꝑncipaliter officiās di

cit horas cum vno vel duobus vel pluri
bus ſocijs officiando. tunc laudabiliter
agit ſi ſupprimit verba illa que a ſolo ſa
cerdote dici ſolent. ſ. dñs vobiſcum. ita
no. ſpecul. in ti. de le. §. diſpenſatio. v. q̄d
excõmunicatus. Ad vnum tamen ad-
uerte ꝙ ſolum quis incurrit irregulari-
tatē ſi excõicatus quis celebrat vel ſuſpē
ſus vel agat actum reſeruatum certo or
dini vt dictum eſt. Secus ergo ſi exer-
ceat iuriſdicionalia puta ꝙ excommuni
cat vel abſoluit. ita not. Inno. in. c. tāta
de exceſ. prela. q̄d intellige ſi abſoluit ſi-
ne eccleſie ſolēnitate. ſ. pſalmo penitētia
li. orone dñica. vt in. c. a nobis de ſen. ex.
Cum enim talis abſolutio ſit ordinis
ſacerdotalis excõmunicatus vel ſuſpen-
ſus eam exercens vel quis alius tempo-
re interdicti. efficitur irregularis ita te-
net abbas in. c. tāta pre allegato. ⁊ hoc
multū nota q2 multi clerici in hoc errāt
abſoluentes cum predicta ſolēnitate ex-
cõmunicatos tpe interdicti.

Ixi etiā q̄d interdictus ce
lebrans eſt irregularis hoc
d in diſtincte tenendum eſt per
d. c. is cui in prin. de ſen. ex.
li. vi. tenet abbas in. d. c. tāta. Exclu-
ſus eſt etiam ne dum a celebratione: ſed
etiam ab auditione diuinorū ⁊ a perce-
ptione ſacramentorū vt eſt tex. in. c. ſi ſen
tentia de ſen. ex. li. vi.

Ictum eſt etiam q̄d celebrans
tempore interdicti pretermiſſa
d iuris obſeruatiōe incurrit irre
gularitatē. Iuxta hoc q̄ritur
vtrum adminiſtratio ſacramētorum ſit
prohibita tempore interdicti. Et dicē
dum ꝙ olim cocedebātur baptiſma par
uulorum ⁊ penitentia morientium tātū
de quibus in. c. non eſt uobis de ſpõſa.
Item viaticum ⁊ penitentia de ceden
tib⁹ vt in. c. ꝙ inte de pe. ⁊. remi. hodie
tamen penitentia eſt permiſſa tēpore in
terdicti. etiam ſanis. vt in. c. alma mater
de ſen. ex. li. vi. in prin. c. Item ſacra-
mentū cōfirmationis vt in. c. q̄m. de ſen.
ex. li. vi. vbi dicit tex. q̄d baptiſmus ⁊ cō
firmatio nedum paruulis ſed adultis cō
ferri poſſunt. Item criſmatis cōfectio
vt ibi. De ordinib⁹ tamen dubitat an
poſſint cōferri illo tpe Inno. i d. c. nō eſt
vobis tenet q̄d clericis pmiſſū eſt ordi-
nes recipere. laycis vero nō: ratio diuer-
ſitatis q2 clerici nō cenſentur interdicti.
layci vero ſic: ſed iſta differētia nō proce
dit cum interdicto loco nō cenſeātur per
ſone interdicte vt in. c. ſi ſentētia de ſen.
ex. in prin. ymo abbas: illud indiſtincte te
net clericos ⁊ laycos de loco interdicto
poſſe ordinari etiā in loco interdicto: nā
cum permittat tpe interdicti celebratio
diuinorū certo modo ⁊ adminiſtratio di
ctorū ſacramentorū debet per ordinatos
exerceri per cõſequēs videt permiſſū q̄d
illi poſſint ordinari vt illa adminiſtrent
ar. optimū in dicto. c. q̄m. de ſen. ex reſtat
ergo q̄d oīa ſacramēta tpe predicto po-
terunt adminiſtrari: excepta extrema vn
ctione. Item excepta eucbariſtia que
⁊ ſi infirmātibus concedi valeat vt in di
cto. c. q̄d in te. ⁊ cum cāpanella. ⁊ alia cō
ſueta ſolēnitate vt no. calderinus in tra
ctatu de eccleſiaſtico interdicto nō tamē
ſic erit ſanis eis enī conferri nō poterit.
Quero tamen circa celebrationē diui
norum officiorū vtrum ſint permiſſa tpe
interdicti ⁊ qualiter. Iuxta hoc dicē-
dum q̄d olim miſſe celebratio nō erat p
miſſa. ſed propter eucbariſtiā ne ppter
infirmos de eſſet permiſſum extitit q̄d ſe
mel in ebdomada miſſa celebraret vt in
c. permittim⁹. de ſen. ex. ⁊ ex illo tex. colli
gitur q̄d eucbariſtia debet renouari qua
libet ſeptimana. Itē colligit q̄d deb3
taliter prouidere ſacerdos q̄d non deſit
eucbariſtia pro infirmis in ſacrario pro
quo etiā facit tex. i. c. officiū de offi. archi
pſbyteri. vñ nō tm̄ vnā cõſecratā ſ3 plu-
res debet ponere in ſacrario atēta tamē
quātitate parrochie: ⁊ multitudīe infir-
morū vt dicit. io. an. in. d. c. permittim⁹.
Circa alias vo canonicas horas erat
pmiſſū q̄d bini ſimul vel tres clerici icō
uētualib⁹ eccleſijs voce ſubmiſſa poſſent
ſuas horas dicere ita vt legere videant
potius q̄ȝ cantare vt eſt tex. in. c. q̄d inte
de peni. ⁊ remi. Hodie tamē eſt indu-
ctum iure nouo vt miſſa. ⁊ alia dina. i. of
ficia que prius celebrāt celebrētur tem-

pore interdicti. Cum hanc tamen obſervatione. ſ. ianuis clauſis nō pulſatis cāpanis interdictis & excōmunicatis excluſis: voce tamen ſub miſſa. itaq; exterius audiri nō poſſit. de quo eſt tex. in dicto. c. alma mater. §. adicimus de ſen. ex. li. vi.

Aduerte tamen ꝙ predicta celebratio non eſt permiſſa cum eccleſia ſeminis vel ſanguis effuſione eſt poluta pro eo facit no. glo. i. c. tuarū. de preui. ex quo. ſeqtur ꝙ durante tali polutione etiā in illis feſtiuitatibus exceptis nō debet celebrari.

Et in tantū premiſſa ſunt vera vel obſeruanda ꝙ ſi aliqḋ horum preter mitatur violari cenſetur interdictum ita no. Jo. an. i. d. c. alma i nouella. Ex quo infero valde reprehenſibiles eſſe quoſdam in tempore interdicti pulſari faciunt cāpanam cū in miſſa celebratur hoſtia ſalutaris. nam illa eſt pars quedam miſſe non ergo ad illam debet pulſari campana vt predictum eſt ſicut nec ad miſſam quia qḋ iuris eſt de toto quo ad totum eſt de parte ꝙ ad partem. vt in. l. qui de toto. ff. de reyuendi. & in. c. paſtoralis. §. Itē cū totū negotiū de offi. dele. Infert etiam violatoris eſſe interdicti illos qui perforant portas eccleſie vel modicū eas aperiunt cū corpus xpi in miſſa eleuatur vt ab extra a laycis videatur tēpore interdicti. illi eni ſunt violatores iterdicti per predicta. quia illa pars quedam eſt miſſe pro quo optime facit cle. i. in prin. de ſen. ex. Ex quo etiam infertur ꝙ tēpore interdicti pulſari poſſit cāpana ad aue maria cum illa nō ſit de horis canonicis. Item etiam ad ſermonē poterit pulſari ratione predicta. Item etiam cū predicatio populo ſit interdicto per miſſa ꝙ eſt antecedēs ad ipm. ſ. pulſari campanā. vt in. l. ad legatū. & in. l. ad rē mobilē. ff. de procura. & in. c. in cauſis de elec. Et hec duo de aue maria. & de ſermone tenet calderinus in tractatu de eccleſiaſtico interdicto. Predicta tamē que dicta ſunt tā circa adminiſtrationē ſacramētorū ꝙ circa celebrationē diuinorū officiorū tpe interdicti habēt locū in ceſſatiōe a diuinis ſi illa ſit generalis facit ad hoc. c. nō eſt vobis de eſpon. qui tex. de ceſſatione loquitur probatur per tex. in cle. i. de ſen. ex. Qḋ dixi tamē de celebratiōe diuinorū vt poſſit fieri cū predicta obſeruatione tpe interdicti habent locū ſi interdictū ſit generale qḋ eſt quādo locus. vel villa. vel. ciuitas interdicit. vt eſt tex. in. c. cū in prib' de verbo ſigni. ſecus ergo ſi interdictū ſit ſpeciale vt cū ipa eccleſia eſt interdicta. Ideo ſi oēs eccleſie loci ſint interdicte & hoc vltimū eſt. no. ita tenet calderin' in tractatu de eccleſiaſtico interdicto pro hoc facit tex. i dicto. c. alma mater. q̄ de iterdicto generali loqtur. Et qḋ dico de iterdicto ſpeciali, pcedit in ſpeciali ceſſatione a diuis cū a iure equipararētur ita not. hāc. ſ. ſeparationē. Jo. an. i. c. ſi canonici de offi. or. li. vi. in nouella. facit etiā tex. i dicta cle. i. de ſen. ex. q̄ loqtur de generalib' ceſſationibus. Sed circa pmiſſa dubitat de queſtione quotidiana nunqd tpe interdicti. vel ceſſationis generalis poſſint clerici extra eccleſiā in camera. ſ. recitare horas ſuas cum ſocio ſepe occurrit in ſcholarib' clericis. hoc in. c. quod inte. de pe. & remi. videtur innuere qḋ ſic dicit enim ſuper verbo in cōuentualib' poſitio. in illo tex. qḋ ex illo verbo innuitur non licere in capella dicere horas cū ſocio intra eccleſia. ergo a cōtrario ſenſu in camera poterit eas dicere cū ſocio. ar. c. nōne de preſſum. & c. qualis. xxv. di. Sed ſalua correptione ego tenerē cōtrariū. nā vt pdictū eſt olim nō licebat binos clericos dicere horas ſuas qḋ apparet nā ad hoc fuit nouū priuilegiū cōceſſum clericis: vt in eccleſijs cōuentualibus hoc poſſent. vt in dicto. c. qḋ in te. & ibi tenent docto. ſignanter. Jo. an. & ſi tu velis dicere qḋ extra eccleſiā nō erat prohibitū. ſed tantū intra eccleſiā vt ſentit hoc hoſti. in dicta argumētatione a cōtrario ſenſu dicendū eſt qḋ hic nō procedit tñ quia nullo iure videtur pmiſſū vel reperit expreſſū. tū etiā q2 diſponit a ratiōe qḋ circa celebrationē eēt maior pmiſſio extra eccleſiā ꝙ i eccleſia cū eccleſia ſit dom' orōnis p maxime cū ad horas dicēdas ille loc' ſit deputat' p quo ē hon' tex. in. c. ſi. xcii. di. Itē q2 phibita ē celebratio tpe interdi-

cti. qui ergo dicit illud eſſe permiſſum debet illud probare. ⁊ ex hoc clare patet reſponſio ad illud motiuũ hoſti. ⁊ hoc forte conſiderauerunt Jo. an. ⁊ fran. qui recitauerunt illud dictum hoſti. quantum ad primam partem dicentis q̃d intra eccleſiam, non poterat in capella cleric⁹ dicere horas cum ſocio. illam tamen ſecundam partem de extra eccleſiam obmiſerunt tanquam de ea dubitantes: ⁊ forte eam non credentes ex quibus concluderem quod extra eccleſiam puta in camera nõ poterunt duo ſimul dicere horas ſed vnus tantum. Nota tamen multum illud quod predictum eſt q̃d nec extra eccleſiam in aliqua capella minus. ergo in clauſtro eccleſie hoc licebit: vel in aliqua clauſtri capella vt non nunquam aliqui faciunt. ⁊ male quod probatur. nam iſta permiſſio eſt in eccleſia. vt in dicto capitulo. q̃d in te. ⁊ i dicto capi. alma clauſtrũ tamen ⁊ eius capelle non ſunt in eccleſia ſed extra. vt eſt textus in. c. ſi ciuitas de ſen. ex. li. vi. facit etiam quod not. Jo. de ymo. in cle. ſi dominũ de reli. ⁊ vene. ſancto. In quattuor tamẽ feſtiuitatibus ſcilicet in Natiuitate domini. in feſto Reſurrectiõis. Penthecoſtes. Aſſumptionis virginis glorioſe de quib⁹ in. c. alma. §. in feſtiuitatibus licitum eſt ianuis apertis. pulſatis campanis: voce alta excõmunicatis ⁊ interdictis excluſis celebrare diuina. vt in dicto. §. in feſtiuitatibus. Idem dicendum hodie in feſtiuitate corporis chriſti cum ſuis octauis. vt in bulla eugenij continetur. Circa tamen iſtas ſolemnitates occurrit dubitatio. an in eis poſſit corpus chriſti miniſtrari ſanis ad quod reſpondetur q̃d nõ nam tantum celebratio diuinorum illis diebus eſt permiſſa. non tamen ſanorum cõmunicatio. ⁊ cum maneat dictis dieb⁹ interdictum non debet vlterius violari quam reperiatur diſpoſitum. cum ergo hic non reperiatur permiſſum non erit admittendum ita notat Jo. an. in dicto §. in feſtiuitatib⁹ in nouella. vt colligit̃ i dicto capitulo. quod in te. Dubitatur etiam an in predictis feſtiuitatibus poſſit concedi eccleſiaſtica ſepultura. ⁊ glo. in cle. i. de ſepultu. tenuit q̃d non. contrarium tenet Calderinus in tractatu de eccleſiaſtico interdicto. Sed opinionẽ glo. tenent Fran. ⁊ Jo. de ymola. in dicto cle. i. de ſepulturis. Itẽ in dicto. §. in feſtiuitatibus nec alibi hoc reperitur permiſſuʒ. Et q̃d magis eſt ſuppoſito q̃d mortuus extra eccleſiam ſepeliatur non poterit pro eo dici officium intra eccleſiã quia cenſetur acceſorium ad ſepulturaʒ: cum ergo ſepultura ſit prohibita vt dictum eſt ergo. ⁊ officium ꝙ eſt acceſſoriuʒ ita determiat Jo. de ymo. in dicta. cle. i.

Eſt ergo magna dubitatio an in predictis feſtiuitatibus poteſt dici cõpletorium in ſc̃dis veſperis. ⁊ glo. in. c. alma. tenuit q̃d non. quia in primis veſpis inchoatur officium. ⁊ terminatur in ſc̃dis. Sed quidam tenuerunt contrarium. tucius tamẽ eſt ab illius celebratiõe ceſſari. Vnde tamen eſt q̃d ſi nõ ceſſetur propter concurſum opinionum poteſt excuſari qui huiuſmodi cõpletoriũ celebrauerit q̃d nõ debebit ad ire ad apo. ſe. ꝓ diſpenſatione. ſed legatus poterit cũ eo diſpenſare. ita not. Jo. an. in dicto. c. alma. in nouella. Sed ibi dominicus tenet poſſe cõpletorium celebrari. quia in diebus feſtiuitatum predictarũ permittuntur hore. quia illud eſt illius diei.

His primo principio ſuppoſitis a pñcipale queſitum. ſ. an celebrans in loco interdicto incurrit irregularitatem. Dicendum q̃d ſcienter hoc facit non incurrit vt notatur in. c. is. qui de ſen. ex. li. vi. Idem dico ſi ignoranter ignorantia craſſa aut ſupina cum quo ad irregularitatem contrahendam iſta equiparentur. vt i. c. apoſtolice de cleri. ex. mi. iſtud no. glo. in dicto. c. is qui in. §. fi. Et intellige craſſam ⁊ ſupinam ignorantiam eſſe modo quo ſupra dictum quo ad irregularitatem contrahendam de excõmunicatione ageretur hoc tamen ita ſane ẽ intelligendum ſi iſte durante interdicto propter obſeruationem predictaʒ adminiſtrat aliquod officium certo ordini reſeruatum de iure vel de conſuetudine. et intelligo eo modo quo dixi ſupra cuʒ de excommunicato celebrante ageretur.

Ultra hoc etiam dicendum predictam penam irregularitatis habere locum in epo vel in alio clerico qui facit corã ſe celebrari tanq̃ auctoritatem preſtans ita not. Inno. quem ſequitur cõmunis opinio docto. in. c. tanta de exceſ. prela. Dicit etiam abb. ibi vnū valde notabile ꝙ ſi epus vel alius potens inter eſt celebrationi ille videtur auctoritatem preſtare ad quod poſſet induci id quod no. ipe ꝛ probat tex. in. c. litteris de exceſ. prela. ꝛ hoc nota quod valet ad multa. Et poteris idē dicere pro ratione in eo qui cū ſit ſuſpenſus vel excõmunicatus maiore excõmunicatione facit coram ſe celebrari vel poſito ꝙ nõ faciat intereſt celebrationi ꝛ ſi eſt eps vel alius potẽs. Alij aũt audientes diuinum officium tẽpore interdicti non incurrunt irregularitatem peccant. tamen quia faciunt quod a iure eis vetitum eſt. ita notat hoſti. in dicto. c. tanta. Ultra predicta aũt violans interdictum modo predicto efficitur irregularis vt in. c. i. de poſtu. prela. Item non poteſt exercere ea que ſunt iuriſdictionis nec iudicare nec excõmunicare vel interdicere vel collationes beneficiorū facere. vt probat tex. in dicto. c. tanta. Rationē dat ibi abbas ꝙ cum iſte ex irregularitate ſit ſuſpenſus ab officio iuriſditionali non poteſt exercere illud ad qḋ induco illud qḋ notatur in. c. cum dilectus de conſuetu. vbi notatur ꝙ ſuſpenſus ab officio non poterit exercere iuriſdictionalia cum illa pendeant ab ordine: nam nõ ordinatus non poterit illa exercere tanq̃ incapax vt in. c. ii. de iudi. Suſpenſus ergo ab ordine vel ab officio cenſetur ſuſpenſus ab eo quod pendet ab officio.

Ex quibus infertur idem eſſe equali ratione in omni irregulari ꝛ hoc no. Sed iuxta premiſſa quero an quemadmodū celebrans in loco interdicto incurrit irregularitatem. ita cõmunicans in crimine criminoſo puta quia iuuat illum qui celebrat in loco interdicto. idem dico de cõmunicante in celebratione excõmunicato vel ſuſpenſo. Jo. cal. in tractatu de eccleſiaſtico interdicto tenet ꝙ ſic. ar. eius qḋ de excõmunicatione dicimus de cõmunicante in crimine criminoſo vt eandē excõmunicationē incurrat vt in. c. nuper. ꝛ in c. ſi cõcubine de ſen. ex. li. vi. Sʒ dñicus in c. is cui. de ſen. ex. tenet cõtrarium: nã primum actum cõmunicãs in crimine criminoſo. nõ incurrit excõmunicationē eandē vt notant docto. in. c. contingit de ſen. ex. facit glo in cle. eos de cõſan. ꝛ affini. ꝛ in cle. i. de reli. domi. Item quia irregularitas nõ cõtrahitur niſi in caſibꝰ a iure expreſſis. vt ē tex. in dicto. c. is qui. iſte tamen caſus nõ eſt in iure expreſſus.

Propterea cõmunio eſt prohibita cum excõmunicato nõ aũt cum ſuſpenſo vel cū celebrante tpe interdicti. Itẽ nec cū excõmunicato dicitur cõmunio ad incurrēdum maxime excõmunicationē. niſi cõmunicet in eo crimine pro quo erat iſte excõmunicatus. vt in dictis iuribus qḋ ceſſat in propoſito cū iſte cõcelebrans nõ ſit excõmunicatus vel ſuſpẽſus. ꝛ ſic nõ cõmunicat celebranti in crimine. cū ille excõmunicatus vel ſuſpenſus celebrat. nõ ergo cõmunicans in celebratione eſt irregularis nec excõmunicatus. Ego tame crederem hoc in eo qui nõ eſt excõmunicatꝰ vel ſuſpenſus cum celebraret ſecus in excõmunicato vel ſuſpenſo cõcelebrante vel incõcelebrante tẽpore interdicti. nam videtur ꝙ iſte ligetur: nam cum iſte cooperetur principaliter celebranti in illo delicto puta in illa illicita celebratione. videtur ꝙ liget̃ eadē pena ꝑ ea que not. in c. i. de offi. dele. ꝛ ſic eandem icurrit irregularitatem. cogitandi tamen in hoc.

Sed vlterius quero an quemadmodum violans interdictum modo predicto icurrit irregularitatem idem ſit inuiolante ceſſationem. ꝛ loquitur inceſſatiõe generali. Inno. i. c. irrefragabili de offi. ordi. tenet qḋ ſic. idem tenet Jo. an. in. c. ſi canonici de offi. ordi. li. vi. ſecꝰ dicit in ceſſatione ſpeciali diuerſitatis. ratio eſt ſcdm eū. qꝛ ſpecialis ceſſatio nõ eq̃parat̃ interdicto. ſecꝰ in generali per tex. in. c. nõ ē uobis de eſpon. ꝛ i cle. i. de ſen. excõi archi. tenet ibi cõtrariū. ꝛ abb. in. c. dilectis de appe. ꝑ quo facit nã irregularitas nūq̃ cõtrahitur niſi in caſibꝰ expreſſis a iure. vt in. d. c. is qui. iſte tamē caſus nõ ē ex-

preſſus in iure niſi tantum interdicto. nõ tamen in ceſſatione. Item hic confirmatur nam non per omnia equiparatur ceſſatio generalis interdicto. nam ceſſatio eſt quod facti per eam tamen ſuſpenduntur organa diuine laudis. hinc eſt ꝙ appellatio ſuperueniens eam non ſuſpēdit cum ſit facta. cuius contrarium contingit īterdicto vt probat tex. in dicto. c. is qui. §. fi. Sed predictis non obſtantibus prima opinio videtur verior. nam cum a iure iſta equiparentur vt probatum eſt. diſpoſitum in alio habebit locū in alio. Et ſi dicas ꝙ in ceſſatione non reperitur hoc expreſſum. imo contrariū dicendum eſt nam cum a iure iſta equiparentur. diſpoſitū de vno cenſetur diſpoſitum in alio. Ad quod optime facit nam ſi in penis dicamus ꝙ illi nō debeant exercere caſum non expreſſum extēduntur tamen ad ea que de iure ſint eq̄parata. ita tenet glo. ⁊ ſequitur Bar. ⁊ docto. in. l. ſi quis ſeruo. C. de furtis. et Bal. in autentica quas actiones. C. de ſacroſan. preſertim quia vbi eadē ratio ſubſiſtit expreſſum in vnum cenſetur expreſſum in alio. vt not. tex. inſti. de legatis in prin. Nec obſtat quod per omnia non equiparentur. nam quantū ad celebrationem ⁊ modum ⁊ obſeruantiam eius equiparatur vt eſt tex. in dicta cle. i. de ſen. ex. que multū facit in hac materia quod ſufficit etiam ſi quo ad alia que propoſitum noſtrum non tangunt ſint diſſimilia. ar. eorū. que no. per abb. in capitulo tranſacto de conſti.

Vlterius dixi ꝙ percuſſor incurrit irregularitatē iuxta hoc tamen dicendum ꝙ aut pcuſſio fuit facta citra mortem vel membri detroncationem. ⁊ non incurrit percuſſor irregularitatē. Aut fuit factum cum mutilatione membri vel occiſione. ⁊ tunc incurrit irregularitatē. vt eſt tex. in cle. ſi furioſus de homi. Et quia fit mentio de membro aduertendum ꝙ membrum eſt qđ habet per ſe officium diſtinctum. vt manus. ⁊ pes. ⁊ auris. ⁊ huiuſmodi. Digitum autē non eſt membrum. quia non habet per ſe officium diſtinctum. ſed eſt pars membri. ita notat Bar. in. l. ii. de publi. iu. §. ⁊ p hoc. ⁊ dicit ibi angel. ꝙ cum virilia ſint membra amputās alicui virilia dicitur membri mutilator. ⁊ per hoc poſſet dici ꝙ incurrat irregularitatem. Sed iuxta hoc quero quid ſi aliquis non amputat alicui membrū ſed debilitat et inabilem reddit an incurrat irregularitatē. Et videtur primo qđ ſic. quia nihil ⁊ inutile equipollent vt in. c. inter corporalia de tranſ. epi. vel electi. Contrariū tamen determinat Franciſcus. quem ſequitur abb. in. c. i. qui clerici vel vouentes. quia nullo iure cauetur hoc. Item quia non per omnia quo ad paria iudicantur membrum debile ⁊ mutilatū ſaltem propter deformitatem. His premiſſis quero an homicida indiſtincte incurrit irregularitatem. Et quod dicā de homicida intelligo per omnia in eo qui mutilat membrum cum iſta a iure equiparentur quantum ad irregularitatem contrahendam vt predictum eſt. Circa hoc conſiderandum qđ homicidiū cōmittitur tam facto q̄ precepto ſiue conſilio. Aut defenſione vt dicto tex. in. c. enricus in fi. de cleri. pug. in duelo. ⁊ i. c. ſi quis viduam. l. di. Aut facto aliquo modo voluntate ⁊ in aliquo caſu. Si voluntate aut percuſſio quis animatum aut inanimatum. ſi animatum incurrit quis irregularitatem. ⁊ ſi iuſte ⁊ meritorie occidat vt contingit in iudice iuſte occidente: vt in. d. cle. ſi furioſus. Item in occidente ſarracenum vel alium inimicum fidei vt in. c. petitum de homi. quod procedit nedum ſi per ſe occidat voluntate. ſed ſi cauſam dedit homicidio. vt in capi. de cetero de homi. quod intelligi debet ſi cauſa ſit propinqua ſecus ſi ſit remota vt in. l. qui domuȝ. ff. locati. ita no. glo. in dicto capi. de cetero. Sed huic ob. c. preſbyterum de homi. vbi videtur qđ ſuppoſito qđ percuſſio illa non intulerit immediate mortem ſi tamen ocaſione illius. ⁊ ex illa aliam infirmitatem incurrit imputari debet percucienti tale homicidium ad eo quod incurret irregularitatem. ⁊ ſic cauſa remota īcurrit irre

gularitatem ⁊ ſic cauſa remota incurrit irregularitatem. Dicẽdum ꝙ illa cauſa non eſt remota ſed coherens. imo cauſans ipam cauſam imediatam. ⁊ que religioſis aderent religioſa ſunt. vt in. l. q̄ religioſus. ff. de rer. vẽ. ita tenet Jo. an. in dicto. c. de cetero. ⁊ hic nota. pro intellectu iſtius materie. ⁊ dicitur cauſa remota que non eſt ordinata ad illud qḋ inde ſecutum extitit. Et aduertendum qḋ iſta non imputatur nedum id ante operam rei licite ſed etiam rei licite. ſed etiã rei illicite. quia remota eſt ita notat haberi in dicto. c. de cetero ex predictis infertur ad queſtionem pone ꝙ ego percuſſi aliquem illa tamen percuſſio tamẽ erat letalis. ſed propter incuriã ſuam vel propter impericiam medicorum ille vulnere deceſſit an de eo irregularis. Guilł. de monte lau. mouit queſtionem in. d. cle. ſi furioſus. ⁊ concludit ꝙ ſic ad qḋ allego tex. expreſſum in. c. exhibita de homi. vbi apparet ex tex. ꝙ mors non fuit ſecuta ex cuſator tamẽ percuſor ab irregularitate

Primum quia ibi debent doctores ſignanter abb. ille qui egecit lapidem dabat operam rei licite ergo al'. imputaretur ei homicidium illud quod contingerat non ex vulneris quantitate. ſed propter impericiam medicantis ⁊ incuriam patris pueri vt dicit ibi tex. Quid tamen ſi vulnus erat letale. non tamen ex eo fuit ſecuta mors forte. quia alius occidit nunquid ille prius qui letalitur percuſſit ſit irregularis. Rñdeꝭ qḋ illi incurrit irregularitatem pro quo ex tex. no. in c. ſignificaſti ḋ homi. ⁊ ita notat ibi glo. q̄ ſecuntur ibi docto. ſufficit enim qḋ ibi interfuit animus. Et ſi dicas quod ad irregularitatem requiritur actus conſumatus. nec ſufficit voluntas etiam cum atẽtactu. no. glo. in. c. exhibita de homi. ⁊ in. c. ſicut dignum de homi. Dicendũ qḋ ibi actus fuit ſecutus etiam ſi per alium qḋ ſufficit vt in dicto. c. ſignifi. ⁊ hoc eſt not. Ubi tamen de ſe vulnus eẽt letale ſi tamẽ mors non eſſet ſecuta: nec ex vulnere illo nec ex alio nõ incurrit irregularitatem ille percuſor quia factuꝫ cõſideratur ad irregularitatem contrahẽ-

dam nec ſufficit animus vt predictũ eſt. Et ex hijs infertur ad queſtionẽ pone qḋ ego habebam in domo vrſum vel leonuꝫ ille occidit aliquem ego inerro irregularitatem. Jnno. dicit qḋ non in. c. ad audientiam de homi. quia illa cauſa eſt remota que non debet attendi vt predictuũ ẽ. tamen dicit contrarium ſi eſt aliquid qḋ ei imputetur. ⁊ hoc vltimum videtur eſſe verius ſi non tenebam illa animalia ligata vt. d. glo. in. l. ij. ff. ſi quadru. pauꝫ fe. di. ita tenet Fran. in dicto. ad audientiam. Et hijs infertur qḋ acuſator criminalis cauſe ſecuta morte vel membri mutilatiõe erit irregularis quia dat cauſam homicidio. Jtem iudex. item aduocatus. item teſtis. ita not. Jnno. in dicto. c. ad audientiam. quia omnes iſti preſtabunt cauſam morti. Sed de aduocato quero an indiſtincte exercens aduocationis officium in cauſa criminali icurrat irregularitatem. Et in hoc eſt diſtinguẽdum quia aut eſt aduocatus acuſatoris ⁊ tunc ſubdiſtinguet quia ant eſt clericus in ſacris conſtitutus. Et tunc incurrit irregularitatem quia imicet ſe officio ⁊ inter dicto vt in. c. i. de poſtu. vbi ei prohibetur ergo quod inde ſequiꝭ etiã ſine culpa ſua imputatur ei pro hoc eſt op. tex. in ar. in. c. tua in principio de homi. Aut eſt in minoribus conſtitutus. aut merus laycus. ⁊ tunc defenſio illa eſt ei permiſſa vt traditur in dicto. c. i. ⁊ ſic ſecuta morte non incurret irregularitatẽ ita not. abb. in. c. ſententiam. ne clerici vł mo. Et ſi dicas contrariũ quia ex hoc ſequitur mors accuſatoris qui debet puniri pena talionis. dicendum quod ad hoc nõ debet haberi reſpectus. abſit enĩ vt ea que propter bonum facimus nobis putẽtur. Et hoc limita ſi iſte in nulla culpa fuit in morte forte quia defendit licite cauſam ad eo qḋ non eſt ei quid imputetur. alias aũt ſi propter impericiaꝫ vel incuriam obmiſit licitam offenſionẽ irregularitateꝫ incurrit. vt notat abbas in dicto capitulo. i. de poſtu. Et ideo vtile conſilium eſt quod quiſqꝫ clericus a talibus obſtineat vel volens fieri. Sꝫ iuxta hoc quero pone quod aliquis quo

[library stamp: Facultad de Filosofía y Letras]

operatus fuit in homicidio ipis obciſo-
ribus. an iſte incurret irregularitatem.
Ad hoc dicendum qđ ſi iſte venerit vt
occiſoribus opem ferret ſi ab alijs impe
direntur irregularitatem incurrit. vt in
capitulo ſicut dignum de homi.§.illi eti
am. Idem ſi cum poſſet a morte libe-
rare illum in vaſum hoc nõ faceret. vt in
dicto.§. Item preſtantes auxiliũ in
ſarcinis cuſtodiẽdis. vt dicit tex.in.§. hij
quoqz eo.ti. Illi etiam qui fuerũt ar
mati ſuppoſito qđ illi non occiderĩt ſecu
to homicidio ſũt irregulares. vt in dicto
capi. ſicut dignum.§.fi.
Sed hoc limita ſi bellum eſt iniuſtum. ſi
tamen eſt iuſtum puta pro defenſione fi
dei vel patrie iter expectẽtes vel etiã per
cucientes dũmodo ipi non interfecerit nõ
incurrunt irregularitatem ſi ſint clerici.
vt probat tex.in.c.perficio de homi. Idẽ
ſi inter ſint vt defendant alios priuatos
quoſcunqz qui inuaduntur dũmodo illi
in maxima neceſſitate eſſent poſiti. Si
tamen tanta neceſſitas non eſſet clericus
peccaret extrahendo arma vt aliuz defen
deret. ſecuto tamen homicidio dũmodo
ipe non occidiſſet non incurrit irregulari
tatẽ pro quo ꝛ ibi tenet abb.ꝑin.c.penul.
de cleri. pcu.tex.in.c.fi. eo. ti. Quero
pone ꝙ aliquis nõ occidit. ſed accelerat
mortez. vt ſi quis fuit ſagitta percuſſus
ꝛ alius preueniens mortem extrahit ſa-
gittaz propter quod ille citius moritur
an ille erit irregularis ſpeculator mouet
hanc queſtionem titulo delegatis.§.diſ-
penſatio.v̄.ſi tamen aliquis ꝛ concludit
predictam extrahentem eſſe irregularem
idem ſequitur abb.in.c.ſentẽtiã.ne cleri.
vel mo. Idem dicendum de tranſmutã
te in lecto ipm infirmum ad aliud vt citiꝰ
moriatur ille enĩ cum preueniat mortez
irregularis eſt. ita notat ſpeculator titu
lo delegatis.§.iuxta prepoſitiões.v̄. qđ
ſi alius infirmum. Predicta proce-
dunt quãdo cõſtat quia de vulnere quis
mortuus eſt. Sed pone ꝙ poſt longũ
tempus percuſſus obijt ita ꝙ poteſt de
hoc probabiliter dubitari. dicendum qđ
ſi nunquã conualuit preſumitur ex pmo
vulnere deceſiſſe. Si vero conualuit ꝛ
poſtmodum recidiuauit. ꝛ tunc ſi poſt oc
to menſes non preſumitur ex vulnere de
ceſiſſe. vt in.c.ii.de cleri.percuſſo. Se-
cus tamen ſi ante predictuz tempus. hoc
tamen relinquendum eſt arbitrio iudicis
hoc determiat abbas in dicto.c.ii.ꝛ hoc
tucius credo. ꝙꝫ id qđ not. ſalicetus in.l.
vnica.C.de emen. ſeruo. vbi tenuit indi-
ſtincte ꝙ ſi percuſſus obijt poſt octo mẽ-
ſes non preſumitur in dubio ex priore
vulnere deceſiſſe ſiue conualuerit ſiue nõ
per.d.c.ii.de cleri.percu. ꝛ hoc videt ve-
rius de iure. Sed contrarium eſt ti
cius percuſſit inanimatum vt quia de-
dit alicui herbam ne conciperet: vel maſ
culo ne generaret. ille non eſt irregularis
vt in.c.ſi aliquis de homi. Idem ſi fu
it cauſa vt mulier pregnãs faceret ab or
tum dũmodo partus non eſſet viuificatꝰ
vt in.c.ſicut de homi. Si vero quis cõ
miſit caſu homicidium tunc aut dabat
operam rex licite aut illicite. ſi licite aut
adhibuit diligentiam modo predicto. ꝛ
tunc non incurrit irregularitatem vt i.c.
ſignificaſti.ꝛ.c.dilectus.ꝛ.c.ioannes de
homi. Unum tamen eſt ꝙ ſi ſcandaluz
eſt hoc caſu deberet abſtinere a celebrati
one quia nihil eſt agendum cum ſcanda-
lo vt in.c.ex litteris.i.de homi. vbi ẽ tex.
no.de hoc. idem dicit ille tex. ſi infamia
ſub eſſet. Unum tamen eſt ꝙ in predi
ctis duobus caſibus eſt indicenda certa
purgatio que ſi faciat ceſſare ſcandaluz
poterit iſte celebrare alias: nõ ita no.io.
an. quẽ ſeqtur. abb. in.d.c.ex lřis. Aut
nõ adhibuit diligentiã ꝙꝫ debuit: ꝛ tunc
incurrit irregularitatem. primo caſu eſt
tex.in.c.ex litteris.ii.ꝛ in.c.ſignificaſti.i.
de homi. ſi eniz aliqđ proijciebat. ꝛ erat
locus quo vulgo iter fieri ſolebat debu-
it proclamare. Sed iuxta hoc dicit ꝙ
aut ipſe dicit tarde. aut quia iam aliqs
erat percuſſus vel fugere non poterat vł
dixit voce ſub miſſa. ita ꝙ ille audire nõ
poſſet. ꝛ tunc non ſufficit dicere caue.
Aut ipe proclamat ita vt ille audiat. et
non tarde: ꝛ tunc ſibi non imputatur: ni
ſi forte ille audire vel intelligere nõ poſ-
ſet vt ſurdus infans vel furioſus debuit
enim diligẽtior eſſe vt illum premoneret.

taliter vt itelligeret.ita tenet Dominic⁹
in ſyduo.l.di.al'.ſi aliquis occidatur ir-
regularis eſt.vt in.§.item ſi putator iu-
ſte.ad.l.acquile.ꝙ limito niſi aliquod ſi
gnum patens eſſet appoſitum quod de
notaret opus fieri vt reſtis illa que ad te
gulas confabricatur tectum ſolet appo
ni illa enim videtur tranſeuntes premo
nere.ita tenet Jo.faber ibi.

Si vero dabat operam rei illicite:tunc
quicquid inde ſequitur debet ſibi impu-
tari.⁊ ſi preter intentum ſuum.vt in.c.di
lectus de homi.⁊ in.c.cōtinebatur.eo.ti.
etiam cōtra ſuam prohibitionē:quia de
buit cogitare id euenire poſſe.vt in.c.fi.
de homi.li.vi. Dicitur aūt operam da
re rey illicite qui imiſcet ſe officio quod
ad eum non expectat.imo eſt ei prohibi-
tum.vt ſi clericus alicui medicinale impē
dat officium vel cirugiam homicidiū qđ
eger incurrit etiam ſine culpa ei imputa
bitur.vt eſt tex.in.c.tua i prin.de homi.
⁊ ibi tenet Inno. in alio tamen modico
cui non eſt prohibitū illud officium.tunc
homicidium ſecutum ei non imputabit̄
dūmodo ſit peritus in arte. Item nō
curret infirmo ſuo capite:ſed ſecundū
traditiones artis. Item adhibeat di
ligentiam quā debet vt eſt tex.in.c.ad au
res de eta.⁊ quali. Idem dic in cirugi
co vt probat tex.in dicto.c.i.de homi.
Item deſeruientibus infirmis debent ca
uere vt non indulgeant eorum apetitui:
ſed ſequantur mandatum medici.ita not
abbas ⁊ doctores in dicto.c.tua.alias ſi
ſequatur mors ex hoc ſunt irregulares.

Idem dico ſi officium non fuiſſet ſibi
interdictum.non tamen expectaret ad eū
ſed ad alium.vt ſacriſta exiſtente in eccle
ſia alius pulſaret campana:tunc homi-
cidium caſu contingens ſine culpa ſua ſi
bi imputabitur: quia imiſcuit ſe officio
ad ſe non pertinente.vt notat abbas in
dicto.c.ioānes de homi. Idem dico ſi
quis agat rem vtilem nec neceſſariaꝫ.ille
enim dicitur dare operam rei illicite ad
eo quod homicidium:qualitercunqꝫ ſecu
tum ei imputabitur.ita determinatur in
capitulo ex litteris.ii.de homi. Item
ſi faciat rem ſibi prohibitam vt ſi loca-
tur clericus cum layco vt eſt glo.⁊ tenet
abbas in.c.continebatur de homi.

Aduerte tamen circa id quod dictum
eſt ſupra ꝙ dans operā rei licite ſi nō ad
hibuit diligentiam qꝫ debet incurrit irre
gularitatem.debet eniꝫ hoc intelligi quā
do ille homicida fuit in lata culpa vel le
ui. Secus aūt ſi fuit in leuiſſima illa
enim non ſufficit ad irregularitatem con
trahendam vt eſt ſingularis tex.in.c.que
ſitum de peni.⁊ remi.⁊ ibi tenet abbas.

Sed ego limito dupliciter. Primo vt
procedat quando ſtamus in meris fini-
bus negligentie ſi actu vel habitu perpe
tratur tale homicidium.ita tenet Inno.
quem ſequitur Jo.an.in dicto.c.queſitū

Secundo limitarem niſi ille negligēs
daret operam rei illicite:nam tunc culpa
leuiſſima indiſtincte imputaretur ei ad
irregularitatem pro quo facit tex.no. in
c.ſepe.l.di.ibi hen.dicit opere neceſſario
⁊ ce.quod etiam confirmatur nam danti
operam rei illicite imputatur quicquid
inde ſequitur etiam preter ſuum intentū
vt predictum eſt. Ex predictis infertur
ad queſtionem.clericus illicite exercebat
rixam cum alio amicis vel cōſanguineis
interuenientibus alius fuit occiſus.nun
quid iſte ſit irregularis.⁊ in hoc dicendū
ꝙ ſic.ad hoc facit tex:in.c. petrus de ho
mi.nam excuſatur ibi clericus ille cuius
conſanguinei ſuum inimicum occiderunt
quia ille non dedit cauſam nec occaſionē
illi inimicicie. A contrario ergo ſenſu
ſecus eſſet dicendum niſi ille dediſſet cau
ſam vel occaſionē.⁊ etiam ex eo caſu quo
clericus non dedit cauſam rixe vel inimi-
cicie ad hoc vt homicidium factum per cō
ſanguineos.⁊ amicos ſibi non imputare
tur.oportet ꝙ ſi ille ſciebat illud homi-
cidium tractari contra ſuum aduerſariū
ipe illud prohibeat vt in d.c.petrus.
Et predicta diſtinctio procedit vbi ami-
ci vel cōſanguinei clerici interfeciſſent ini
micum illius ſecus ſi ſuperueniſſent ami
ci illius cum quo clericus diſcetabat. qr
tunc homicidium per alium cōmiſſum nō
imputaretur clerico.ita notat abbas in
dicto capitulo.petrus ⁊ doctores in ca-
pitulo ſignificaſti.ii.de homi.

Sed salua debita correptione mihi vi
detur contrarium. Nam cum ille dederit
causam huic rixe censetur dedisse causaꝫ
cuicunqꝫ homicidio qđ fuerit inde secutũ
siue commissum. cum ergo dederit causaꝫ
imputandum est sibi ad irregularitatem
ad qđ ego allego op. tex. in. l. multa faci-
nora. C. ad legem iu. de ui. pu. vl' priua.

Ulterius quero pone qđ clericus pati
tur furtum vel rapinam vel iniuriam ac
cusat malefactorem illum coram iudice
seculari ille iusticia exigente mandato iu
dicis occiditur vel mutilatur: an iste erit
irregularis. Dicendũ ꝙ non dũmodo
iste protestetur ꝙ in sua accusatione vel
querela non intendit ad vindictam san-
guinis. tex est in. c. ii. de homi. li. vi.
Illam tamen protestationem sicut expri
mit hore: ita debet gerere corde alias se-
cuto homicidio irregularis esset ita no.
Jo. an. in nouella quem sequitur domi-
nicus. ꝙ procedit etiam si det inter signa
latronis vt in. c. tua. §. fi. de homi. Rñsio.
est quia ex ipsis nõ cominatur fur ad hoc
vt debeat condẽpnari. Quid tamen si
ille cuius bona sunt derobata clamat la
trones. latrones capite vel aliud huius-
modi an secuto postea homicidio in per
sona latronis illud debeat sibi imputa-
ri vt irregularis efficiatur. dicendum est
ꝙ sic. nam ex negligentia cõmittitur ho-
micidium vt in. c. quesitum. de pe. ⁊ remi.
qđ intellige si iste credebat quomodo in
de sequi posse homicidium ita no. hosti.
⁊ Fran. in dicto. c. significasti. ii. ⁊ ibi ab
bas. nisi timeret iste ꝙ latrones eum oc-
cidere volebant. ita not. specu. ti. de le. §.
dispensatio. Sed pone quattuor erãt
in domo alius proiecit lapidem. ⁊ occidit
nescitur quis an omnes reputabũtur ir-
regulares vel quis eorum. bar. brixi. in
questione vermilli tenuit tucius esse oẽs
abstinere per dictum. c. significasti. ii.

Sed hosti. ⁊ Jo. an. tenent ꝙ nemo est
repellendus ex quo nescitur nec cõstat ꝙ
aliquis deliquerat licet dubitetur an oc
ciderit. ita tenent ipsi in dicto. c. significa
sti. quem sequitur ibi Antonius qđ pro-
cedit etiam quo ad penam criminalem in
fligendam. ita tenet florianus in. l. item
mella. §. si plures. ff. ad. l. acqui. quo ad
penam tamen pecuniariam que pro deli
cto imponitur si necessarium erat vnum
ex hijs deliquisse vt si statuto ponit cer-
ta pena deferenti gladium. ⁊ quattuor se
dentibus in vaco ad pedes eorum reperi
tur gladius. tunc enim quilibet eorum in
solidum conuenitur. sed vno soluente ce-
teri liberantur. scđm eum in dicta. l.

Sed iuxta questionem principalem de la
pide proiecto de domo mihi videtur qđ
de iure regni nostri si non constaret quis
occidit domin⁹ domus quantũ ad penaꝫ
tenetur de homicidio: ⁊ est quedaꝫ. l. fori
li. iiii. ti. de los homizillos que incipit to
do ome: que disponit ꝙ si in domo alicu
ius reperitur homo mortuus. ⁊ nescitur
quis occiderit: ꝙ dominus domus tene-
bitur de homicidio. Ita dicemus si de
domo alicuius fuit aliquis occisus. ⁊ ne
scitur a quo nam effectus productus ex
aliqua causa ei attribuitur vt est optim⁹
tex. in. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. ⁊ ĩ
l. dapni. §. sabini. ff. de dap. infec. ⁊ hoc ẽ
menti valde tenendum. Ulterius pone
ꝙ plures percusserunt aliquem vniuscu
iusqꝫ vulnus non sufficit per se ad mor-
tem: sꝫ omnia vulnera simul inflicta suf-
ficiunt. an omnes erunt homicide. Inno.
in dicto. c. significasti tenet ꝙ quilibet te
netur de occiso facit. xxiii. q. vlti. c. fi. idẽ
tenet bar. in. l. fi. ff. ad. l. corne. de sica. et
abbas in dicto. c. significasti. Sed que
ro an clericus presentiam suam adhibẽs
cum aliquis occiditur vel mutilatur pec
cet vel incurrat irregularitatem. Dicẽ
dum ꝙ ille grauiter peccat: quia contra
iuris prohibitionem illud facere ꝙ attẽ
tat vt in. c. sententiam ne cleri. vel mo. ille
tamen qui temporalem iurisdictionẽ ha
bent in loco si assistat cum ex precepto iu
sticie suspendium vel aliam mortem hu-
iusmodi patitur quis irregularitatẽ in-
currit pro quo est tex. in. c. ex litteris de
exces. prela. ⁊ ibi tenet abbas. ratio est.
quia adhibendo presentiam videtur au
ctoritatem prestare exco. non potest ĩfer-
ri casus in quo sola presentia adhibita
non inducat auctoritateꝫ facit ad hoc id
quod abbas in. c. tanta. de exces. prela. in

fi.vbi tenet ꝙ ſi epūs tempore interdicti
audiat diuina:videtur auctoritatem pre
ſtare:ita ꝙ tanq̄ auctorizās incurrit ir
regularitatem. Ex quibus poteſt ha
beri op.limitatio ad ea que no.abb.i.c.
dilectus de arbi.in illa queſtione an pre
ſentiam ſuā adhibens in actu videatur
auctoritatem preſtare. Conſequenter
q̄ro aliquis ſcribebat cuidā militi vt ali
quem interficeret dedit ille litteras ſuo
capellano vt legeret illis per lectis ſecu
tum eſt homicidiū.an iſte clericus incur
rit irregularitatē:dicendum eſt ꝙ ſic.qꝛ
dedit miſterium morti iſtius vnde ſuppo
ſito ꝙ neſciret quid in carta cōtinebatur
cum acceſſit ad locū illum debuit ſuper
ſedere ⁊ dicere militi hoc non ſpectat ad
officium meum.ita tenet Jo.an.⁊ hoſti.
in dicto.c.ſententiā. Quero an ſi cleri
cus miniſtrat alicui arma in bello ipſis
pugnātibus incurrit irregularitatem.
In hoc eſt diſtinguendum ꝙ aut queri
mus de bello iuſto an de iniuſto.
Si in iniuſto nō eſt dubium quin incur
rat irregularitatem quia prebet miſteri
um morti. Si vero bellum eſt iuſtum:
hic etiam erit dicendum ꝙ preſtatio ar
morum eſt immediatum miſterium ad
mortē.ita determinat Inno.in dicto.c.
ſententiā.qđ procedit etiam ſi miniſtrās
arma hoc non intendat.ratio eſt.debuit
cogitare hoc euenire poſſe.vt not.abbas
in dicto.c.ſententiā. Si tamē in bello
iuſto clericus non daret ita operam pro
pinquam morti non eſt irregularis:vt ſi
clericus propoſitus iuſto bello facit emi
baliſtas cum quibus pugnet:non tamē
impendat eas pugnantibus vt dictū eſt
ar.de.c.occidentes.xxiii.q.v.ita not.ſpe
culator ti.de le.§.diſpenſatio.ꝟ.qđ ſi cle
ricus in bello iuſto. Quod ſi clericus
ſupra ſcribit ꝙ capiatur aliquis:nō ta
men ſcribit de morte ſecuta eſt mors inde
Certe iſte erit irregularis.ita no.hoſti.
in dicto.c.ſententiā.qđ procedit etiam ſi
iſte nō cogitabat vere ſimiliter hoc poſſe
euenire.quia forte ſcripſit qđ ſnper cau
ſam mere ciuile caperetur qđ verū intel
lige ſi iſte fuit in culpa hoc ſcribēdo:for
te quia non expectabat ad officium ſuū
ita not.abb.in dicto.c.ſententiā.qđ no.
facit enī ad multa. Signanter ad illā
queſtionem de illo qui indicauit aliquē
qui querebatur vt caperetur qui poſtmo
dum fuit captus ⁊ occiſus vel mutilatꝰ.
an hijs qui eum indicauit incurrit irre
gularitatem.ſpeculator mouet hanc que
ſtionem.ti.de le.§.diſpenſatio.ꝟ.quid ſi
iudex:qui concludit qđ ſi ego ſciēs quod
ad mortem queretur indicaui illum irre
gularitatem incurro ſecuto homicidio.ſe
cus ſi neſciui nec ſuſpicatꝰ ſum quod ad
mortem vel ad penam ſanguinis quere
retur. Quod ego limitarem vt in
proxima queſtione puta niſi hoc nō ſpe
ctaret ad officium ſuum.vt ſi forte erat
clericus qui interrogatus fuit a iudice ſe
culari non obligatur ad hoc reſpondere
cum non ſit iudex ſuus ad hoc faciūt no.
per abb.in.c.i.de teſti.cogen. A predi
ctis oībus excipiuntur quattuor qui eti
am ſi occidant vel mutilent non incurrūt
irregularitatem.ſ.furioſus:infans dor
miens vel in ſe defendendo cū aliter mor
tem vitare non valens ſuū occidit in va
ſorē.pro hoc eſt tex.in cle.ſi furioſus de
homi. Circa furioſum tamē quero an
idem ſit inebrio vt non incurrat irregu
laritatem propter homicidium ⁊ videba
tur qđ ſic.quia ebrius equiparatus eſt ei
⁊ eſt exemplum ſi poſitus eſt extra ratio
nem.quemadmodum ⁊ ille furioſus.
Sed cōtrarium eſt verum quia a prin
cipio in culpa fuit ſe in ebriādo.pro quo
facit tex.in.c.inebriauerunt.xv.q.i.ita te
net aluarus in dicta cle.ſi furioſus.⁊ io.
de ymo.ibi ad quod facit id quod philo
ſophus dicit.iii.ethicoꝝ.vbi dicit quod
ebrius delinquens duplicis penas mere
tur.ſ.quia ſe inebriauit.⁊ quia delinq̄d
ex quo enī cauſa.ſ.ebrietas fuit in eius
poteſtate a principio quicquid ex inde ſe
quitur ſibi imputatur. An aūt delictū
iputetur ſibi i foro iudiciali remitto ad
ea que notat abb.in.c.ſicut de teſti.vbi te
net qđ ſic.non tamē punietur ordinaria
pena ſed minori:de quo vide ibi per eū.
Circa infantem etiam quero:an indi
ſtincte ille excuſetur ab irregularitate.
Dicendum quod non imo debet intelligi

DE FILOSOFIA Y LETRAS

dũmodo non ſit infans doli capax.pro-
batur hoc per dicta cle.que illas perſo
nas excuſat ab irregularitate propt̃ eis.
quia in eis ceſſabat oĩno voluntas occi
dendi.⁊ animus que ratio ceſſat in iſtis
ĩfantibꝰ dolicapacibus. ergo ceſſabit il
la diſpoſitio.vt in.l.cuꝫ pater.§.dulciſſi
mus.ff.de le.ii.iſtam concluſionem tenet
abbas in.c.i.de delictis puerorum. ⁊ ex
hoc poteris limitare.l.i.C.de falſa mo.
cum dicit q̃d etas illa ignorat quid vide
at. Ulterius etiam iuxta hoc quero.an
maior infante impubes non doli capax
occidens vel mutilans incurrat irregula
ritatem hoſti.in.c.i.de delic.puero quod
ſit quia in.l.prromotiones nõ voluntas
ſed factum attenditur.contrarium deter
minat glo.in dicta cle.ſi furioſus ad q̃d
allegat illum tex.quaſi velit ꝙ eadeꝫ ra
tione qua excuſatur infans excuſetur eti
am impubes qui nõ eſt doli capax. ⁊ iſtã
concluſionẽ ſeqtur ibi Henricus ⁊ pau-
lus ⁊ Bonifacius.⁊ Petrus de anchar
rano.⁊ Jo.de ymo.⁊ cõmuniter docto.ſꝫ
quidam doctor cum repeteret:dictaꝫ cle.
tenuit opinionem hoſti.dicens. ꝙ ad in-
currendam irregularitatem non ſequit̃
animus doloſus vt patet iniuſte occiden
te qui incurrit irregularitatem.⁊ ad di-
ctam.cle.reſpõdet q̃d intelligenda ſit ſtri
cte in criminibus vel in caſibus in quibꝰ
loquitur. Sed ego tenerem opi.glo.q̃
eſt cõmunis oĩum docto.pro quo facit tex.
in dicta cle.que non vt priuilegiaret ibi
contentos ſed illa ratione.quia illi care-
bant voluntate oĩno eximit illos ab irre
gularitate non enim dicitur illos delin-
quere. Ex quo in eis ex toto ceſſat ani
mus delinquendi.cum ergo hec ratio mi
litet in impubere non doli capace.milita
bit etiam eadem iuris diſpoſitio.
Preterea ĩpubes qui non eſt doli capax
eſt inter duo extrema.ſ.infantia ⁊ puber
tatem.debet ergo percipere naturam illi
us cui magis adheret.Cum ergo iſte ma
gis adheret infantie eius naturam cõmu
nicabit per.l.queritur.ff.de ſta.homi.
Item confirmatur quia legali pena iſte
qui proximus eſt infantie non punitur
pro eo ꝙ non eſt doli capax.Ita probat
tex.in.l.impubereꝫ.ff.de furtis.⁊ eſt tex.
in capi.i.de delic.puero.
Ad fundamenta conſtat facilis.reſpõſio
ad id q̃d dicitur ꝙ ad irregularitatẽ cõ-
trahendam non requiritur animus.
Dicẽdum ꝙ illud extat.ĩmo requiritur
vt colligitur in.d.cle.nec ob.ꝙ homicidã
quedam caſualia imputantur ſuppoſi-
to ꝙ in eis ceſſet animus ex quo culpa il
la caſus fortuitꝰ cõtingit ad quẽ culpa.
Uoluntas ⁊ animus acceſſit ꝙ ſufficit
ad hoc vt q̃d inde fuerit ſecutum impute
tur.ita determinat philoſophus.ii.ethi
corũ vbi de voluntario ⁊ in voluntario
agit.⁊ inde habuerunt ortum multa iu-
ra.tituli vt.c.ſignificaſti.i.⁊ in.c.ioan-
nes.⁊ ex litteris.i.⁊.ii.⁊.c.cõtinebatur.
Ad hoc ꝙ dicebatur de iudice dic ꝙ vbi
adeſt animus occidendi.ſuppoſito ꝙ ille
animus ſit iuſtus efficitur irregularis.
Circa dormientem queritur.an ſi dormi
ens occidit aliquem:quem videns occide
re cogitabat.an ille incurrat irregulari
tatem Guil.in dicta cle.ſi furioſus ⁊ cõ
muniter docto.tenent ꝙ non:ratio eſt qꝛ
ille tunc non ſentit quid faciat. Circa
ſe defendentem quero an ſit verum indi-
ſtincte ꝙ ille incurret irregularitatem.
Dicerem.ad hoc quod ſic.dummodo q̃d
concurrat aliqua. Primum ꝙ fiat in
continenti.⁊ nõ ex interuallo quia alias
potius eſſet vlcio ꝙ̃ defenſio. Item q̃d
faciat ſe defendens animo ſe defendendi
non vlciſcendi. Tertiuꝫ requiritur q̃d
fiat cum moderamine in culpate tutelle.
Dicitur etiam moderatum inculpate
ſeruari:ſi illud tãtum facit quo obmiſſo
violentia repelli non poſſet. vt dicit glo.
in dicto.c.ſignificaſti.ii.vnde non eſt ne-
ceſſe ad hoc vt dictum moderamen obſer
uetur q̃d per omnia ſint arma equalia in
uadentis ⁊ inuaſi.
Sed debet in hoc attendi qualitas per-
ſonarum ⁊ alie circumſtantie quas bo-
nus iudex conſiderabit pro:quo eſt glo.
no.in.l.i.C.vnde.vi.⁊ ibi tenent cõmuni
ter docto. Et ad hoc vt iſta defenſio lici
ta reddatur non eſt neceſſe primum ictũ
inuadentis expectare vt eſt gloſa in.§.ſꝫ
ex ſacris inſti.de iter.⁊ in.d.l.vnde.vi.C.

Item etiam poterit quis per foramē ſu-
um occidere in vaſorem. ita notat abbas
in dicto. c. ſignificaſti. ii. Item ⁊ bene
nota. vnde ſi minus potens timet magis
potentem poterit illum inſidioſe vel ve-
neno occidere. vt notat Jo. faber. inſti. §.
ius autez de iu. na. Sed intelligo hoc
quantum ad irregularitatem vitandam
dum tamen nequeant aliter mortem eua
dere. vt infra dicam. Et in tantum iux
ta defenſio excuſat qđ ſi clericus ſtās ad
altare miſſam celebrans inuaditur pote
rit obmiſſa celebratione defenſioni inſi-
ſtere: ⁊ ſi occidat poterit redire ad altare
⁊ in choatam miſſam cōſumere. ita not.
abbas in. c. clerici. arma. por. de vi. ⁊ ho.
cleri. Sed predicta intellige dūmodo
inuaſus ille aliter mortem vitare nō poſ
ſet. ſi ergo poſſet vitare forte fugiēdo dū
modo poſſet facere talem fugam ſine pe-
riculo. ⁊ tunc occidendo incurrit irregu-
laritatem pro quo facit tex. in dicta cle.
ſi furioſus. ⁊ ibi glo. q̄z ſequitur Jo. de
ymo. ⁊ docto. Quantum ad penam ta
men legalem excuſaretur occidens ſe de-
fendēdo. ⁊ eo caſu quo poſſet euadere fu
giendo. non enim tenetur quis fugere cū
illud ſit iniurioſum. vt in. l. item. §. apud
labionem. ff. de iniu. ita determīat bar.
in. l. i. C. vnde ui. ⁊ abb. in. c. ſignificaſti.
⁊ in. c. olim. i. de reſti. ſpoli. Pondera
tamen tex. in. d. cle. que dicit mortem vi-
tare non valens. ſecus ergo ſi detrimen-
tum rerum velit euitare. nam tunc ſi pro
pter hoc occidat incurrit irregularitatē
potius eni debuiſſet poſt tunicam relin-
quere palium q̄z pro rebus vilibus ⁊ trā
ſitorijs adeo acriter in fratres exardeſce
re. vt in. c. ſuſcepimus de homi. Item qđ
textus in dicta cle. dicit mortem. Quid
ſi aliter non poteſt vitare detruncationē
membri vel aliam penam corporalem.
In hoc dicendum quod quantum ad pe
nam que iudicialiter venit imponenda
pro homicidio iſte eſt īmunis ex quo qđ
dannum corporalem eſt irrecuperabile.
ita notat Florianus in lege ſcientia. ff.
ad. l. acqui. Sed quantum ad irregu-
laritatem contrahendam ſecus crederem
quia textus in dicta cle.. dicit mortē.

Item ad hoc facit id quod not. epūs
abulēſis. mathei. v. c. q. cix. vbi dicit ali-
ud fortiꝰ. ſ. qđ ſi mors infert alicui violē
ter. ⁊ ille ſtat deliberatus taliter q̄ poſt
mortem patienter. ⁊ in ſtatu gratie ſuſti
nere debet ne perdat animaz inua dētis.
Quod etiam confirmari poſſet per id
quod nicolaus dicit io. xv. ſup illud ma-
iorem charitatem nemo ⁊cēt̃a. Dicit ex
precepto charitatis obligatur quis po-
nere corpus ſuum per ſaluanda anima
proximi. Ad qđ etiam facit qđ ſcribi
tur Jo. iii. nos debemus pro fratribus
animas ponere exponitur ibi. i. corpora
nam vt Auguſtinꝰ inquid in. i. de doctri
na xp̄iana quattuor ſunt principaliter ī
telligenda. Primo deꝰ qui ſuper oīa
eſt. Secunda anima noſtra. Tertia aīa
proximi. Quarta ⁊ vltimo corpus nr̄m.
Ecce quod in dilectione preponitur aīa
proximi corpori noſtro. Pondero etiaz
tex. in. d. cle. que dicit mortē propriam.
Si ergo quis propter ſaluandam vi
tam proximi occidat. ⁊ ſi quantū ad legē
ciuilez a pena ſit in munis vt notat bar.
in. l. ſi quis in ſeruitutē. ff. de furtis ⁊ ibi
eſt tex. efficitur tamē irregularis. qđ pro
cedit etiam ſi occidat inuadentem prēm
vel matrem vel alium cōiunctum ita no.
glo. in dicta cle. ſi furi. Circa ſecundū
modum principalem in quo ſupra dixi
comiti homicidium. ſ. precepto. aduertē-
dum qđ ne dum mādans directi comitti
homicidium. ſed etiam mandans aliquē
verbarari vel aliquid in alium cōmitten
dum modo debuit iſte veri ſimiliter cogi
tare inde ſeq̄ poſſe homicidiū incurrit ir
regularitatem. etiam ſi expreſſe vetuerit
homicidium comiti vt ē tex. in. c. fi. de ho
mi. li. vi. tenetur iſte mandans ſiue incō-
tinenti ſiue poſt maximū interuallū ſeq̄-
tur illud homicidium. ita tenet Inno. in
dicto. c. ad audientiam. notandum etiam
iuxta hoc qđ ſi quis mādauit homicidiū
comitti ad hoc vt ſecuto homicidio excu
ſetur oportet qđ mandās illud reuocet q̄
reuocatio poteſt fieri dupl̄r. ſ. expreſſe ⁊
tacite expreſſe vitando exp̄ſſe ne exequat̃
mandatū ipiꝰ tacite: ſi pax ineatur inter
mādatū ⁊ ſuū inimicuz vel amicicia ſci-

ente eo qui mandatum recepit. ita notat Inno. in dicto. c. ad audientiã.

Circa. iii. modum principalem quo p̄ dixi homicidium cõmitti. ſ. quo aduertẽdum qꝺ aut conſulẽs dabat operam rei licite aut rei illicite. Primo caſu aut directe conſulit in mortem aut indirecte. ſi directe puta quia dixit occidite vel exponite vos morti vt pro patria vel aliquo huiuſmodi conſulẽs irregularis eſt ſecuto homicidio. Pro fide tamẽ ꝛ.l. poteſt quis in mortem conſulere ſine metu irregularitatis. ſi vero nõ conſulit directe in mortem vt ſi conſulit pro defenſione patrie capiendum eſſe: ꝛ tunc non incurrit conſulens irregularitatem. Ad hoc aũt vt quis de conſilio non teneatur requiritur qꝺ reuocet illud ꝛ contrariuȝ ſuadeat eius qꝺ primo conſulit: Immo debet ſuadere illi in cuius perniciem conſulit qꝺ ſibi caueat. predicta omnia ponit Inno. in dicto. c. ad audiẽtiã. Iuxta premiſſa quero clericus interrogatꝰ qualiter debeat aliquis maleficus puniri. Reſpondet qꝺ ad mortem vel ad mutilationem. An ſecuta morte vel mutilatione ille incurrat irregularitatem. Ad hoc dicendum qꝺ aut caſus iminebat de preſenti aut non. Primo caſu conſulens incurrit irregularitateȝ pro quo eſt tex. cum glo. in. c. ex litteris de exceſ. p̄la.

Aut non ĩminebat de preſenti ꝛ tunc ſuppoſito quod reſpõdeat. homicida eſt taliter puniendus non incurrit irregularitatem. vt not. glo. in dicto. c. ex litteris. ꝛ ibi not. docto. qꝺ limita verum ſi iſte recte cõſuluit: ſi tamen non recte: ꝛ tunc ſi probabiliter fuit dubitatio puta qꝺ cõflictatio magna erat inter docto. ar. eoꝝ quem notat Io. an. in. c. i. de conſti. ꝛ eoꝝ que docto. in. c. finem. de do. ꝛ contu. circa materiam expenſarum. Si vero nõ erat probabilis error. ſi iſte erat iuriſperitus vel putabatur eſſe. ꝛ iudex ſecutus eius conſilium occidit incurrit irregularitatem. ita not. ſpecula. in ti. de le. §. diſpenſatio. ꝟ. qꝺ ſi iudex.

Caueant ergo predicatores ne cum aliquis in carcere proxime pro crimine detinetur in ſuis predicationibus dicant aliquid ex quo iudex moueatur ad occidendum alioquin incurrunt irregularitatẽ. ſecus ſi ex eorum conſilio vel ſugeſtione iudex non mouetur. ſed alias erat diſpoſitus illud facere per ea: que notat abb. in dicto. c. ex lirteris de exceſ. prela. Qꝺ ego limitarem quando huiuſmodi predicator directe conſuleret vel ſuggeret mortem. Secus ſi generaliter ꝛ indirecte ſuaderet in predicatione dicens maleficos debere puniri. ꝛ prouinciam deberi per preſideȝ purgari malis hominibus vel iuſticiam deberi per preſidem miniſtrari. ad hoc induco quod not. Inno. in dicto. c. ad audientiam qꝺ eſt notabile.

Circa quartum modum quo cõmittitur homicidium. ſ. defenſione de defenſione dicendum qꝺ debet intelligi de defenſione propria nõ tamen neceſſaria vel aliena: vt ſi forte alium defenderet ꝛ occidit quibus caſibus iudicatur homicida. ꝛ irregularis de quo ſatis dictum eſt in precedentibus. Poteſt alius caſus addi quando cõmittitur homicidium. ſ. ratiabitione qui caſus includitur ſub. ii. mẽbro principali. ſ. precepta. nã ratiabitio retro trahitur. ꝛ mandato cõparatur vt in regula ratihabitionem de regulis iuris libro. vi. ad qꝺ eſt tex. expreſſus in. c. cum quis deſen. ex libro. vi. facit etiam tex. in l. i. §. item ſed ꝛ ſi quis. ff. de vi. ꝛ. vi. ar. Ad hoc tamen vt iſta ratihabitio incurrat irregularitem requiruntur duo Primo qꝺ nomine raptum habentis fuerit illud homicidium perpetratum: Secundo quod ille raptum habens raptum habeat tanquam geſtum nomine ſuo forte quia neſcit nomine ſuo factum vel poſito quod ſciat. Secus auteȝ ſi habeat raptum. ſed non tanquam geſtũ nomine ſuo. vt quia dicit qꝺ penitet eum ſuo nomine geſtum alias aũt plurimũ ſibi nõ imputabitur. ei illud delictuȝ pro hoc eſt glo. valde notanda in dicto. §. ſed ꝛ cum quis ꝙ ibi ſequitur bar.

Et iſta ratihabitio quantũ ad eccleſiaȝ militantẽ q̄ nõ iudicat de occultis debet exteriꝰ patere quãtũ ad deũ tñ ſufficit illa q̄ corde retineť. deꝰ in cor. ĩterrogat. et nõ manũ hic expſſe tenet i glo. in. c. cũ qs.

d Ixi etiaȝ q ex ſimonia in ordine cõmiſſa cõmittitur irregularitas circa qd eſt ſciendum qd ſymoniacus in ordine quãtũcunqȝ occultus eſt ſuſpẽſus quo ad ſe ⁊ quo ad alios vt in.c.verum.xxxii. q.vi.ſi celebrat incurrit irregularitatem per ea que not. Inno.in.c.ſi celebrat de clerico ex.mi. Si vero ſimonia fuit cõmiſſa in beneficio.⁊ tũc ſi eſt occultus nõ eſt ſuſpenſus quo ad alios.ſed quo ad ſe tantum.⁊ ſi renunciat beneficio poteſt in ordine ſuo miniſtrare poſt paratam penitentiam. Si vero eſt manifeſtus tũc eſt ſuſpenſus quo ad ſe ⁊ quo ad alios.lȝ renunciet beneficio.eget diſpenſatione ſicut quilibet notori⁹ criminoſus.vt in.c. fi.de tpo.ordi.ita notat abbas in.c.accuſatum de ſimonia.Itaqȝ ſcdȝ ea que predixi cuȝ iſte cenſeatur ſuſpenſus propter infamiam crederem illum effici irregularem ſi celebraret.ita probatur ex hijs q̃ not.Inno.i.d.c.ſi celebrat.

d Ixi vlterius qd clericus per ſaltum promotus eſt irregularis itaqȝ non poterit in ſuſceptis ordinibus miniſtrare ſine diſpenſatione. ⁊ decebit ante q̄ miniſtret etiam cum diſpenſatione in ordine quem habet recipere illum quem non habet. vt eſt textus in capitulo vno de cleri.per ſal.promo. Idem dicendũ ſi totus ordo non fuit obmiſſus ſed aliquod de ſolitis obſeruari in collatiõe ordinis.debet enim illud quod negligẽter fuit obmiſſum tacite ſuppleri.vt in.c.i. de ſacra.non iterum.quia vſqȝ ad hanc ſupplectionem non debet taliter ordinatus in ſuſcepto ordine miniſtrare. vt eſt textus in.c.ſolicitudo.l.ii.di.no.glo.i dicto.c.i.debet ſupplectio fieri cum ea ſolẽnitate cum qua a principio ordo debuit conferri vt eſt tex.i.c.vnico.in principio: de ſacra vnctione.

Ex quo elicit ibi Anto.regulam generalem qd ſupletio que debet fieri in aliquo actu debet fieri cum ea ſolẽnitate qua fit actus principalis. Ex quo dicendum qd ſicut collatio ſacrorum ordinum debet fieri in quattuor tẽporibus.⁊ in ſabbato dñice paſſionis.⁊ in ſabbato ſancto.vt in.c.de eo de tpo.ordi.ita erit dicendum in predicta ſuplectione pro quo eſt tex.in.c.fi.de ſacra.non iteran.

Aduertendum tamen in hoc qd licet omnes actus diuini non ſint iterandi.ſed tãtum ille qui obmiſſus eſt ſecus tamen in vno actu.nam qualiſcunqȝ eius pars fuit obmiſſa a capite debet inchoari.ita no. Inno.in.c.fi.de ſacra.non iteran.

Ex quo infert ipe qd ſi clericus miſſam celebrans deficiat infirmitate vel alias cum accederet ad verba conſecratiõis.ſ. hoc eſt corpus meum ⁊ceťa. Alius ſacerdos ſuplens pro eodem incipit.ſ. Qui pridie q̄ pateretur ⁊ceťa.ſi tamen conſecratio corpore xpi hoc contingit tunc incipit a conſecratione calicis ⁊ hoc nota.

d Ixi vlterius quod criminoſus crimine notorio eſt irregularis pro quo facit tex. in capitulo finali de tpo.ordi.⁊ capi.ex tenore eodem titulo.

Circa hoc tamẽ glo.ſatis extenſe tractauit materia in dicto capi.ex tenore melius tamen expeditur materia per quattuor regulas. Quarum prima eſt propter nullum crimẽ occultum poteſt quis iudicialiter prohiberi ne miniſtret in ordinibus ſuſceptis vel aſcendat ad ſuperiores pro quo eſt textus in dicto capitulo ex tenore. Secunda regula eſt in foro penitentiali talis debet moneri ⁊ prohiberi ante penitentiam ſed poſt non.

Fallit in homicidio ⁊ ſimonia in ordine.⁊ quia iſta ponuntur loco exempli. Idem dicendum in alijs criminib⁹ enormibus. Tertia regula ẽ quod licet nouum crimen vel de quo iudicialiter conſtat tale quod inducit depoſitionem vt ſunt illa de quibus exemplum textus in dicto capitulo finali in principio ſcilicet adulterium periurium.⁊ alia ſimilia impediunt ordinis executionem ⁊ nequis aſcendat ad ſuperiores.vt in dicto capitulo finali facit etiam ad hoc textus in dicto capi.ex tenore. Quarta regula eſt ſi crimen eſt leue tale ſcilicet qd ſi de ipo iudicialter conſtaret quis non deponeret ⁊ etiaȝ quia per ipm non perditur bonũ

conſcientie vt eſt veniale non impedit eti
am non parata penitentia vt in dicto.c.
ex tenore a contrario. Iſtas quattuor
regulas ponit Franciſcus in dicto.c.fi.

Aduertendum tamen eſt ꝙ etiam ſi in
predicto caſu criminis notorij quis ſit ir
regularis ne miniſtret in ſuſceptis: nec
aſcendat ad ſuperiores vt dictum eſt. ſi
tamen celebret non incurrit irregularita
tem.ita determinat Inno.in dicto.c.ſi ce
lebrat de quo iam predixi.

Dixi vlterius ꝙ illegittimi
ſunt irregulares eſt itelligē-
dum ſiue ſint nati ex adulte
rio ſiue al'.qualitercūq; dū
modo non ſint nati ex matrimonio. pro
quo ē tex.in.c.ſi.de fi.preſby.cū dicit ibi
⁊ ceteri ex fornicatione nati. Et proce
dit hoc etiam ſi illa irregularitas ſit oc-
culta vt ſi ſub colore matrimonij quis fu
it genitus nō ab illo qui putatur pater
ſed a clerico vel ab alio.tunc enim iſte oc
culte debet accedere ad ſedem apoſtolicā
a qua faciliter cum eo diſpenſatur.ita de
terminat Anto.in.c.i.de filijs preſby.

Aduertendum tamen eſt iuxta hoc qꝺ
nedum is de quo certum eſt eſſe illegitti
mum ab ordinatione prohibetur vt di-
ctum eſt: ſed etiam ille qui de hoc eſt infa
matus quouſq; ſe canonice purget pro
quo eſt tex.in.c.accedens.de pur.cano.

Sed pone ꝙ dubitatur an quis ſit le
gittimus vel non nec reperitur pater eiꝰ
vel mater an ſit preſumendum de eo qꝺ
ſit legittimus vel non. Et primo vide
tur qꝺ preſumatur legittimus: nam qui
libet preſumitur bonus.vt in.c.ſi.de pre
ſumptionibꝰ.⁊ in.c.vnico de ſcrutinio.in
or.fa.⁊ in dubio fauore prolis fertur ſen
tentia pro legittimatione.vt in.c.ex te-
nore.qui filij ſunt legi. In contrariū
arguitur quia non preſumitur pro ma-
trimonio niſi probet'.vt in.c.aliter.xxxv.
q.v. Solutio pro veritate.quia aut iſte
fuit infamatus ꝺ illegittimitate.⁊ tunc ſi
bi eſt indicēda purgatio.vt in.c.accedēs
de pur.ca. Aut non eſt infamatꝰ ⁊ ſem
per vixit vt legittimus.⁊ tunc ſue conſci-
entie relinquatur.de iu.iu.mulieri.⁊ qꝺ
ibi no.ita determinat ho.in.c.veniēs. de
preſby.non bap.mi.

Dixi etiam qꝺ patiens vorag
vel defectum in membris eſt
irregularis vt ſi partem di
giti amiſit ſine qua non po
teſt ſine ſcandalo celebrare.vt in.c.i. de
corpo.vici. Item ſi maculam in oculo
habet vt in.c.ii.eo.ti. Sed hoc intelli
ge quādo predicta macula ſine ſubtili ſu
ſpitione ſe offeret oculis intuentiū alias
aūt nō induceret irregularitatē.ita not.
Fran.in dicto.c.ii. Secus ſi vnum ocu
lum alio maiorē habet ita tenet ibi glo.

Sed quero an impeditus lingua ſit
irregularis. vin.in.c.ii. de clerico. egro.
mouet queſtionem ⁊ diſtinguit an perfe-
cte loq̄tur vt non tunc impediatur a pro
motione.alias aūt nō pro quo facit tex.
in.l.ſiquis linguā.ff.de edili.edito.
Quero iuxta hoc quid de claudo. Iuxta
hoc dicendum qꝺ aut ſine baculo poteſt
ad altare accedere.⁊ tunc poterit promo
ueri. Aut nequid accedere ad altare ſi-
ne baculo.⁊ tunc promoueri non poteſt.
pro hoc facit glo.in.c.ſiquis infirmitate
lv.di.⁊ glo.in.c.nullus.de cōſe.di.i.
In hac tamen materia glo.in.c.ſi.de cor
po.vici.poſuit quandam diſtinctionē qꝺ
aut quis eſt viciatus corpore in paruis
membris aut in magnis. ſi in paruis vt
forte in digito vel parte illius ⁊ tunc aut
ſponte fuit caſu vel ſine voluntate ſua.
Si ſponte aut iuſta cauſa interuenien-
te puta propter timorem infirmitatis vel
aliquid huiuſmodi ⁊ non eſt irregularis
pro quo eſt tex.in.c.ex parte.ii.de corpo.
vici. Intellige tamen hoc niſi defectus
illius membri induceret difformitatem.

Idem dico ſi induceret impedimentū
ad eccleſiaſticum officium per agendum
per ea que inferius dicam. Si vero fe
cit hoc vel fieri paſſus eſt nulla cauſa in
teruenientē.⁊ tunc eſt irregularis.qr nec
in ſuſceptis poteſt miniſtrare nec ad ma
iores ordines aſcendere vt in.c.qui par-
tem.lv.di. Sed iuxta hoc diſtingue me
lius ꝙ glo.qꝺ aut defectus ille inducit
difformitatē.⁊ tunc aut eſt notoriū qꝺ fe
cit hoc ex indignatione.⁊ repelitur ita in
telligitur tex.in dicto.c.qui partem.

Si verō non eſt notoꝛium ſed occultū non repellitur ita tenet hoſti. in dicto. c. fi. quem ſecuntur Fran. ꝛ antonius ibi. Ego tamē dubito de hoc nam pondera ta ratione tex. in. d. c. qui partez qui con cludit iſtud propter ſeuiciam quantū in ſe exercuit eſſe irregularē videretur poſſe ſuſtineri glo. tamen durum eſſe a cōmu ni opinione diſcere. Si vero membꝛū eſt magnuz indiſtincte repellitur. vt crus pes vel manus. Predicta limita niſi mēbꝛum ꝙ quis abſcidit eſſet ſuperfluū coꝛpoꝛi. vnde ſi clericus habens ſex digi tos facit ſibi amputari vnum. ſ. ſuperflu um non ex hoc reputabitur irregularis. ita no. glo. in dicto. c. qui partem. ꝛ tenet dn̄icus in. c. ab exoꝛdio. xxxv. di. per illū tex. Sed quero nunquid habens mem bꝛum ſuperfluum poſſit oꝛdinari. Di cendum ꝙ ſi impedit officiū exerceri pꝛe dicta ſuperfluitas tunc inducit irregula ritatem. alias nō inducit. ar. c. ii. de cleri. egro. ita not dominic⁹ in. c. in aliquo. lv di. Sed iuxta pꝛedicta quero nunqd. carens vtroqꝫ teſticulo poſſit oꝛdinari vľ ſi careat vno. Dicendum ꝙ ſi pꝛopter inſidias hominum factus eſt eunuchus. vel ita natus eſt vel in perſecutione fue runt ei amputata virilia. poterit etiam in epm̄ pꝛomoueri. vt eſt tex. in. c. ex par te. i. de coꝛpo. vicia.

Sed hoc ꝙ dictum eſt de perſecutione in telligitur. dūmodo talis perſecutio non ſit nata culpa iſtius: naz tunc efficeretur irregularis vt ſi maritus inuentum cuȝ vxoꝛe caſtraſſet ſcđz Jo. an. ꝛ ho. in. d. c. ex parte. Si vero ipe ſibi virilia ampu tauit vel amputari fecit ſine cauſa effici tur irregularis ex hoc vt pꝛobat tex. in capi. ſignificauit. de coꝛpo. vici. Unum tamen tenerem ꝙ amputatis teſticulis non eſt neceſſe carnem illam vel puluerē ſecum deferre vt dicūt vulgares pꝛo quo eſt glo. in. c. eunuchus. lv. di. not. Jo. an. in dicto. c. ex parte. Finaliter tamen in hac materia ſcias qꝺ vicium coꝛpoꝛis inducat irregularitatem. tene hanc regu lam ꝙ omnis coꝛpoꝛalis defect⁹ qui red dit hominem inhabilem ad exercendum diuinum officium vel eccleſiaſticum vel reddit eum difoꝛmem taliter qꝺ ſine ſcan dalo hoc non poſſet inducit irregularita tem pꝛo ac ſingulari regula ē tex. in. c. ii. de cleri. egro. ꝛ ibi tenet abbas. Ad iu dicandum aūt illum defectum eſſe talem ad arbitriū epi recurratur. ita tenet frā. poſt Inno. in. c. i. de coꝛpo. vici. Ex hijs determinatur queſtio. angiboſus repella tur a pꝛomotione. Dicendum eſt per pꝛedicta qꝺ repellitur ſi tanta eſt difoꝛ mitas qꝺ ſine ſcandalo non poteſt mini ſtrare ita notat fran. in dicto. c. ii. de coꝛ po. vici. Conſiderandum tamen quod vicium vel defectus coꝛpoꝛis non reddit quem ex toto irregularem. ſed ſolum ad illud officium ad quem eſt inabilis pꝛo pter impotentiam vel debilitatem. vnde ſi pꝛeſbyter cum ſit manum excepto offi cio altaris. vel alio quo maius miniſteri um requireretur. bene poſſet adminiſtra re in oꝛdine itaqꝫ poſſet abſoluere in fo ro penitentiali. ita eſt tex. in. c. ii. de cleri. egro. ꝛ ibi tenet abbas. Iſtud tamen limitarem niſi voluntarie incurriſſet di ctum coꝛpus defectum: quia tunc ex toto repelleretur pꝛo quo facit tex. in dicto. c. ſignificauit. Idem dicerez ſi culpa ſua illuȝ defectū incurriſſet vt ſi pꝛopꝛia cul pa fuerunt alicui amputata virilia. per ea que dixi ſupꝛa poſt Inno. ꝛ Jo. an.

Ixi etiaȝ qꝺ defectus etatis reddit quem irregularem.

Circa qꝺ obmiſi iterſtrictio ipſoꝛum qui olim in recipien dis oꝛdinibus ſeruabatur. hodie iure no uo in ſacris oꝛdinib⁹ recipiendis eſt etas taxata vt ſubdiaconatum non poſſint re cipere niſi cōſtituti in. xviii. anno. diaco natum. in. xx. pꝛeſbyteratuȝ. in. xxv. vt eſt tex. in cle. generalē de eta. ꝛ quali. Et pō dera qꝛ ſatis eſt atingere pꝛimā diē cuiu ſlibet etatis iſtaꝝ. nec ē neceſſe etatē illā cōſumare. ita no. glo. i. d. cle. Sȝ qro qꝺ ſit etas idonea ad minoꝛes oꝛdines reci piendos. Dicendū qꝺ ad pꝛimā tonſurā clericalē eſt etas. vii. annoꝝ. vt in. c. fi. de tpo. oꝛdi. li. vi. Ad alios vō minoꝛes oꝛ dines vſqꝫ ad acolitū oꝛdinē incluſiue vſ qꝫ ad. xii. ānos ab inde potit ī acolitū oꝛ dinari. ita determiāt glo. xxii. di. i ſūma.

Sed quero an ordinatus ante etatem
legittimā recipiat ordinez. Ad hoc di
cēdum qꝺ ſic pro quo facit tex.in.c.vl'nō
eſt cōpos.de tp̄o.ordinari ⁊ tex.i.c.ſubdi
achonatus.lxxvii.di.que iura mandant
interdici executionem ordi.ergo ſuppo-
nitur ordinem realiter fuiſſe receptū. In
tm̄ hoc procedit qꝺ ſcđm hugui.in.d.c.
ſubdiachonatus etiam puer in cunis po
terit ordinari.ita etiaz tenet archi. ⁊ ibi
Fran. in dicta cle.generalē. Quero ex
quo ꝓmotus ante etatē legittimā recipi
at ordinē an gaudeat priuilegio ordinis
ſuſcepti. Iuxta hoc ē diſtin.qꝺ aut pri
uilegium concernit ordinis executionem
aut reſpicit caracterem. Primo caſu
promotus ante etatem legittimā nō con
ſequeretur illud priuilegium ita debet in
telligi glo. in cle.vt hij qui de eta. ⁊ q̄li.
que dicit qꝺ promotus ad ſubdiachona
tuz ante etatem legittimā non debet ha
bere vocem in.c.habet eni locuz hoc pro
pterea qꝺ illa cle.exigit illud priuilegiū
cōcedi ordinatis i ſubdiachonos vt ſint
qui vacent diuinis officijs.ſic etiaz debet
intelligi glo.in.c.ticium de preben.li.vi.

Si vero priuilegium caracterem con-
cernit iſte gaudebit tali priuilegio exem
plum in priuilegio canonis ſi quis ſua-
dent ⁊ in priuilegio fori que concedūtur
clericis pro eo qꝺ in ſortem domini ſunt
vocati.⁊ ſunt res ſacrate. Et hoc dici
colligitur ex verbis. Io.an.in.d.cle. hij
qui ad qꝺ facit queſtio q̄ꝫ mouet Fran.
in.c.qꝺ trāſlatio de tp̄o.ordi.vbi mouet
queſtionem an promotus ab alio ep̄o ſi-
ne licētia ſui ep̄i gaudeat priuilegio fori
⁊ tenet qꝺ ſic ſufficit eni qꝺ caracterez re
cepit.ita ergo erit dicendū in propoſito.

Iri etiam qꝺ bigamus eſt
irregularis. Eſt notandū
d qꝺ dicit̄ quis bigamus mul
tis modis de quibus glo.in
c.ii.de biga.⁊ quatenus glo.ibi dicit de
viro que vxorem ſuam adulteram cogno
uit ſcienter vt illi bigamus efficiatur.
Debet intelligi idem ſi ignoranter quia
non agitur hic de vicio ordinandi.ſed de
defectu ſacramēti.ita no. Io.an.⁊ fran.
⁊ cōmunit̄ doctores in dicto.c.ii.⁊ ex hoc
patet qꝺ valde periculoſum eſt eos q̄ ma
trimonium contraxerunt mortuis vxori-
bus aſūmi ad ordines. Et aduerten-
dum ꝙ ad contrahendā bigamiam non
requiritur iuris effectus vt ſi binas nu-
ptias quis iuridice contrahat ſed ſuffi-
cit affectus vt ſi de facto contraxit vt eſt
in clerico qui ante ſacros ordines duxit
vnam ⁊ poſt ſacrum ordinez de facto du
xit aliam idez dicit Fran.in dicto.c.ii.in
eo qui ſimul cum duabus eis ſimul viuē
tibus.⁊ idem Inno.ſed quid ſiquis con
traxit matrimonium cum corrupta a ſe
ip̄o an incurrit bigamiam glo.in.c. debi
tam de biga.finaliter tenet qꝺ non ⁊ ean
dem concluſionez ſequitur glo.in.c.ii.de
cleri.coniu.ſed hoſti.in.c.tāta qui fi. ſūt
legi.tenet eandem concluſionem hanc eti
am ſequitur Fran.in.d.c.debitum ſecū-
tur etiam anto.⁊ abb.in dicto.c.ii.⁊ eſt
cōis opinio docto.quia illa non diuiſit
carnem ſuaz in plures. Sed quero nū
quid bigamus ordinatus recipiat cara-
cterem cōmuniter tenetur qꝺ caracterem
recipit pro hoc tex.in.c.ſiq̄s viduā.l.di.
E in hac materia aduertendū qꝺ nunq̄ꝫ
ſine copula carnali inducit̄ bigamia ita
q̄ꝫ etiam ſi cum mille mulieribus q̄s con
trahat matrimoniuz nunq̄ꝫ erit bigam⁹
enim ſaltem duas cognoſcat vel vnā cor-
ruptam.vt probat text⁹ in.c.valentino.
xxxiiii.di.ita tenet hugui.ibi ⁊ dn̄icus.

Sed dubitatur nunquid gaudeat pri
uilegio clericali. textus determinat qꝺ
non.in.c.vno de biga.li.vi.imo ſub ana-
temate.vetat eis ne deferant habitū cle-
ricalem ⁊ glo.ibi dicit qꝺ hoc veruz ſiue
ſit bigamus vere ſiue īterpretatiue quia
contraxit cum vidua intellige corrupta.
vt in.c.debitum in fi.de biga. ſed Fran.
tenet contrarium in.c.fi.de biga.dicens
hanc penam non debere extendi ad caſuz
fictum vel interpetratiuū.de qua tamen
materia vide dominicū in.d.c.vnico.

Iri etiā ꝙ leproſus ē irregularis
d illi eni nō debet in officio admini
ſtrare ꝓpter ſcādalū alioꝝ debēt
tamē ei coadiutor dari ita ꝓbat tex.in.c.
de rectorib⁹ ⁊ in.c.ex pte de clerico egro.
⁊ in.c.cum percuſſio.vii.q.i.

d Jxi etiam ꝙ eſt irregularis
areptitius a demone occupa
tus vl' morbo caduco graua
tus. vt in. c. maritum. ⁊ in. c.
cōmuniter. xxxiii. d. Juxta hoc tamen
aduertendum ꝙ aut querimus in nōdū
promoto aut impromoto an poſſit mi
niſtrare. Primo caſu dic ꝙ nullus ta
lis promoueri poteſt. vt in dicto. c. mari
tum. ſufficit enim ꝙ predictum morbum
aliquando habuerit. etiam ſi ſemel eum
occupauerit. Scḋo vero caſu ꝙ ſi fre
quenter cadunt non debent adminiſtra
re. vt. vii. q. i. c. i. Si aūt raro ⁊ emit
tunt voces ſuas confuſas miniſtrare po
terunt: ſed debent habere coadiutorem.
vii. q. i. illud ⁊ in hoc omnes concordāt.
In demoniacis vero eſt differentia in
ter hugui. ⁊ alios. hugui dicit qḋ etiam
ſi tales non debeant promoueri. vt in. d.
c. maritum promoti tamen lapſo anno
poſtq̄ ſūt curati a morbo miniſtrare po
terunt. Alij tamen dicunt qḋ iſti nun
quam poterunt miniſtrare ex eo. ſemel a
demone extiterūt occupati hec omnia po
nit glo. in dicto: c. cōmuniter. ⁊ hoc vide
tur verius. Jtem ſeruus irregularis
eſt ne promoueatur. pro hoc eſt totus ti
tulus de ſeruis non ordi. Jtem obli
gatꝰ ad raciocinia pro hoc tex. in. c. vni
co. ḋ obli. ad ratio. Jtem eſt irregula
ris qui cum eſſet in ſacris ordinibus cō
traxit matrimonium. vt in. c. i. ⁊. ii. eo. ti.
li. vi. Jtem qui extra ſtatuta tempora
fuit ordinatꝰ de quibꝰ in. c. de eo de tpo.
ordi. ⁊. c. litteras eo. ti. Jtem non ordi
natus miniſtrans irregularis efficitur.
vt in. c. i. ⁊. ii. de cleri. non ordi. vt ſi non
ordinatus dicat eplam quod intellige in
aparatu. ita notat abbas in dicto. c. i. ⁊
intellige aparatum ſi habeat manipulū
vltra dalmaticam. naꝫ illud inſigne prin
cipaliter tribuitur in ordinatione ſubdi
achoni. hoc etiam videmus in fratribus
mendicantibus qui cū manipulo ⁊ alba
⁊ dalmatica etiam non ordinati dicunt
epiſtolam. Jtem qui non habent
ſcientiam cōpetentem pro quo eſt tex. in
c. cum in cunctis de elec. ⁊ in. c. i. ⁊. c. que
ipſis. ⁊ per totum ti. xxxviii. d. Sed in
telli ge hoc nō qḋ de oībusꝰ iſtis in prom
ptu reſpondeat ſed ſufficit quod facta re
uolutione librorum ⁊ habita cum alijs
collatione hoc facere poſſit ita tenet Jn
no. in. c. firmiter de ſum. tri. Superiꝰ
vero epi quanto in maiori dignitate po
ſiti ſunt tanto eminēcius predita debēt
habere. Preſbyteri debent ſcire cano
nes penitentiales. Cōputum. ⁊ lectiona
rium. ⁊ baptiſterium. ita quod ſciant re
citare horas. in. c. que ipſis. xxxviii. di.
Jtem debent ſcire articulos fidei explici
te: ⁊ huic ſcientie debet principalius va
care. vt not. Jnno. in dicto. c. firmiter: ni
ſi propter paupertatē hoc dimiſiſſet. vt
tenet ipe. Ipi vero religioſi magis de
bent vacare contemplationi: vnde minor
inſtructio ſcientie in eis tolleratur: vt di
cit tex. in. c. legi. xvii. q. i. Archidiachonꝰ
ſi habet iuriſdictionē tenetur ſcire iura.
Finaliter tamen tenenda eſt regula ge
neralis que omnia cōplectitur qḋ illa eſt
ſufficiens ſcientia que ſufficit ad expedi
endum officiuꝫ ipi ordinato iniunctum.
ita tenet Jnno. in dicto. c. cum in cunctis
de elec. tenet etiā ſanctus Thomas. iiii.
ſententiaꝝ. di. xxiiii. Ex quo infertur qḋ
religioſi ⁊ alij preſbyteri qui nō ſunt cu
rati ſatis eſt qḋ ſciant officium ſuum: pre
dictis vero caſibus ſuppoſito qḋ incur
rat quis irregularitatem: ſi tamen admi
niſtrat in ordine: an nouam irregulari
tatem incurrat vel non. recurrendum eſt
ad illā diſtinctionem q̄ꝫ ſupra feci poſt
Jnno. in. c. ſi celebrat de clerico ex. mi.
Ad vnum tamen eſt diligenter attenden
dum qḋ vltra irregularitates predictas
omnis cōſtitutꝰ in mortali peccato quā
tum ad ſe eſt ſuſpenſus itaq̄ꝫ nullum ſa
cramētum debet adminiſtrare. alioquin
mortaliter peccat. Jtem nec debet di
cere miſſam: eplam: vel euangelium: nec
principaliter in eccleſia officiare dicendo
capitulā ⁊ orationem in choro. ita tenet
dñicus in. c. i. de re. iudi. libro. vi.
Et generaliter non poteſt admitti ad ali
quod officium reſeruatum certo ordini:
imo peccat mortaliter. Secus ſi ſaltē
de conſuetudine non eſſet reſeruatum cer
to ordini. vt dicere epiſtolā ſiue aparatu

vel miniſtrare alteri.ita determinat ſan
ctus Thomas vbi ſupra.
Quero an in dubio debemus iudicare
quem irregularem vel non. Iuxta hoc ē
dicendum qđ aut querimus in foro iudi
ciali.aut in penitētiali primo caſu cum
irregularitas ſit de iure poſitiuo in du-
bio non debemus iudicare quem irregu-
larem.ita not. Inno.in.c.ad audientiaꝫ
de homi. aut querimus in foro peniten
tiali.⁊ dico forum penitentiale:etiam ſi
quis non confiteatur: ſed alias requirit
remedium anime ſue ſiue conſilium ſalu
tare.⁊ tunc in dubio eſt iudicandus irre
gularis:quia hec pars eſt tucior anime.
vt probatur hoc per textum in capitulo
ſignificaſti.ii.de homi.

v Iſo ex quibus cauſetur ir-
regularitas videndū eſt qua
liter tollatur. Iuxta qđ pri
mo quero nunquid irregu-
laritas tollatur per baptiſmū. ⁊ in hoc
eſt diſtinguendum:quia aut talis irregu
laritas prouenit ex peccato aut non. ſi
prouenit ex peccato:quia qs cōmiſit ho-
micidium:vel mutilationem antequā ad
fidem catholicam cōuerteretur:⁊ tūc per
baptiſmum tollitur: quia ſicut tollitur
peccatū.ita ⁊ omnis ſequela peccati.pro
hoc eſt tex.in.c.ſi quis viduam.l.di. op.
tex.in.c.deinde.xxvi.di.ita not. Inno.in
c.gaudemus de diuor. Aut irregulari
tas eſt contracta ſine peccato vt in iudi-
ce iuſte occidente.⁊ talis non tollitur. cū
non accedat alicui peccato:vt ex eius ac
ceſſione tollatur.ita not.glo.in dicto.c.
deinde ⁊ glo.in dicto.c.ſi quis viduam
hoc idem ſequitur Dñicus ⁊ Archidia-
chonus in.c.deinde tenet Io.an.in dicto
c. gaudemus. ſed Io. an. calderinus ⁊
abbas ibi tenent hoc caſu talem irregu-
laritatem non durare poſt baptiſmū:qꝛ
in veritate a principio nō fuit contracta
nam irregularitas eſt inducta a iure ca-
nonico.vt not. Inno.in.c.niſi cum pri-
dem de renunciatione.⁊ in.c.ad audien
tiam de homi.⁊ eſt tex.in dicto.c.is qui
de ſen.ex.li.vi. Ius tamen canonicum
non ligat infideles.vt in.c.gaudemus de
diuor.in prin.ergo predicti infideles nō
incurrunt irregularitatem ſuper vacuū:
eſt ergo querere an per baptiſmum tolla
tur irregularitas talis cuꝫ non fuerit cō
tracta vt predictum eſt. Sed ego conſi
dero qđ hac ratione bigamus ante bap
tiſmum poſſet ordinari poſt baptiſmuꝫ
quod tamen falſum eſt.vt in.c.accucius.
xxvi.di.⁊ in.c.deinde ea.di.
Dicendum ergo videtur qđ etiam ſi bi-
gamus vel is qui homi.cōmiſit non cen-
ſetur irregularis ante baptiſmum per
ſupradictam rationē: quia tamen qđ iu
ſte factum eſt per baptiſmum non tollit.
vt dixit tex.not.in.c.deinde puta.matri-
monia que fuerunt contracta vel homici
dium qđ fuit iuſte cōmiſſum.vt in iudice
iuſte iudicāte adueniente fide nouiter ex
illis cauſatur irregularitas: nam tunc
qualitates ille inducentes irregularita-
tem habeut locuꝫ. Quod videtur pro
bari ⁊ ad.c.deinde ſi diligenter inſpicia-
tur ad quod facit id qđ not. Bar.in.l.ex
facto.ff.de vul.⁊ pupi.ī illa materia quo
tempore exiſtentia qualitatis conſidere-
tur. Et ideo ſalua correptione tenerē
contrarium:imo primam opinioneꝫ.⁊ ex
hac ratione dices qđ nulla irregularitas
proueniens ex defectu abſqꝫ delictu tol-
litur per baptiſmuꝫ per predicta no.enī
illa que contrahitur per peccatuꝫ.vel cū
peccato:quia cum ante baptiſmum fue-
rint contracta per ea que dicta ſunt.⁊ po
ſtea non potuerit contrahi cum per bap
tiſmum fuerit ſublata illa qualitas ex
qua poterit contrahi.ſ.peccatum per cō
ſequens illa nullo tempore contrahi po-
teſt. Illa vero que ſine peccato contra
hitur non poteſt per baptiſmum cum an
te non fuerat contracta:ſed eſt poſt facto
contrahitur per ſubſiſtentiam illi⁹ qua
litatis que per baptiſmum non fuit ſub
lata:vt predixi quod eſt valde notandū.
Ulterius quero an per ingreſſum reli
gionis tollatur irregularitas. Iuxta
hoc.glo.in.c.ii.de apoſtaticis diſtinxit.
an ſit contracta ex proprio delicto: ⁊ tūc
non tollatur aut ex alieno.vt patet in fi
lio clerici qui alieno vitaꝫ laborat: ⁊ tūc
per ingreſſum religionis tollit.pro quo
facit tex.in.c.i.de filijs presby.abbas ta

men in dicto.c.ii.tenet contrarium:nam
nullus iure predicta regula probatur:
imo dicendum eſt ꝙ per ingreſſum reli-
gionis tm̄ tollatur irregularitas in caſi
bus expreſſis in iure. Quero an per
penitentiam tollatur irregularitas.di-
cendum eſt ad hoc ꝙ non.licet eni penitē
tia remittat peccatū in priſtinū ſtatū de
pe.di.vi.i.c.quo vult.ꝛ.xv.q.vi.c.pſbr̄.
ita tenet Hugui.ꝛ archi.ꝛ Dñicus in.c.
miror.l.di. An irregularitas tollatur
per diſpenſationem. In hoc dicendum
ꝙ ſic.nam cum ſit de iure poſitiuo oīs
irregularitas poterit tolli per diſpenſa
tionem.vt tenet Inno.in.c.niſi cum pri-
dem de renun. Sed eſt dubitatio quis
poterit diſpenſare cum irregulari. Ad
hoc dicendum ꝙ ſi eſt irregularis pro eo
ꝙ excōmunicatus interdictus vel ſuſpē
ſus celebrauit:vel tempore iterdicti pre
ter miſſa iuris obſeruatione ad ſolū pa
pam expectet diſpenſatio per tex.in.c.i.
de re.iudi.li.vi.

Item ad hoc facit illa regula genera
lis in materia diſpenſationis ꝙ in ma-
ioribus criminibus adulterio non po-
teſt inferior a papa diſpenſare. niſi vbi
reperitur expreſſum.vt eſt tex.in.c.ac.ſi
clerici de iudi.in.§.de adulte.i predictis
tamen caſibus nullibi reperitur expreſ-
ſum ꝙ inferior diſpenſet. Unum ta
men eſt ꝙ cum predictis celebrantibus
legatus diſpenſat ſi non in cōtemptu ce
lebrauerint per ſupinam ignorantiam
ita no.bo. ꝛ Jo.an.in.c.clerici.de cleri.
ex.mi .ꝛ ita habet ſtilus curie.dicit ta-
men abbas.ꝙ hoc dictum potius obſer
uatur de facto q̄ȝ iure aliquo probetur.

Queritur quis poſſit diſpenſare cir-
ca irregularitatem q̄ȝ contraxit per ſal-
tum promotꝰ.dicendum eſt ꝙ epus hoc
poteſt.pro hoc eſt tex.in.c.vnico.de cleri.
per ſal.promo.ꝛ ibi tenēt cōmuniter do
ctores. Ulterius quero quis poſſit diſ
penſare contra irregularitateȝ q̄ȝ cōtra
xit homicida. Iuxta hoc eſt dicenduȝ
ꝙ aut eſt homicida voluntarius.aut ca-
ſualis.ſi voluntarius.glo.in.c.ſicut di-
gnum de homi.dicit ꝙ cuȝ eo non poſſit
diſpenſari etiā per papā. Sed hoſti.
ꝛ cōmuniter docto.ibi tenent contrariuȝ
dicentes ꝙ iura dicentia ꝙ cū homicida
voluntario nō diſpenſatur intelligātur
per inferiorem a papa:tamen papa diſ-
penſare poteſt ſi vult.aut eſt homicida
caſualis. Et tunc aut querimus in
ſacris ordinibus:ꝛ ſolus papa diſpen-
ſat.vt eſt tex.in.c.cōtinebatur de homi.
aut in minoribꝰ ordinibus.ꝛ poſſit epꝰ
diſpenſare.per tex.in.c.ad audientiam
eo.ti.ꝛ ibi hoſti.quem ſequitur abbas.

Quantum ad beneficia vero dic qᵭ
epus cū eo poteſt diſpenſare.vt in.c.hen
ricus de clericis pug.in due.qᵭ limita ve
rum in beneficio ſimplici.
Secus in curato.ita no.hoſti. ibi ꝓ quo
facit.nam in materia ſtringibili vel exor
bitante a iure appellatione beneficij tm̄
cōprehenditur ſimplex.vt eſt tex.in.c.fi.
preben.ita tenet abb.in dicto.c.henricꝰ.

Circa irregularitatem vero cōmiſſaȝ
per ſimoniam diſtinguendū ꝙ aut ſimo
nia fuit cōmiſſa in ordine ipo ordinante
dante pecuniam vel eo ſciente tacite vel
expreſſe.ꝛ tunc cōmunis opinio docto.ē
ꝙ ſolus papa diſpenſat ar.c.erga.i.q.i.
ꝛ in.c.penultimo de ſimonia. Aut fu-
it cōmiſſa eo ignorāte:nec ratum habēt
ꝛ tunc hoſti.ꝛ calde.diſtingunt inter ma
nifeſtum:ꝛ non manifeſtum delictū in.i.
diſpenſat ſolus papa.in.ii.vero epꝰ
Sed abb.in.c.de ſimonia.eo.ti.vbi tra-
ctatur iſta materia dicit indiſtincte diſ-
penſari cum talibus ratio eſt:quia mi-
ſericorditer eſt agendum cum illis qui a
alieno vicio laborant.pro quo facit tex.
in dicto.c.de ſimoniace vbi indiſtincte ꝑ
mittitur diſpenſatio.ergo epus poterit
hoc facere.Item facit tex.in.c.preſentiū
i.q.v.ꝛ.c. de regularibus. de ſimo. Nec
ob.d.c.ex tue.quia ibi ille qui fuit ordi
natus dedit pecuniā.ꝛ ſic per ſe ipm cō
miſit ſimoniā. Quantum ad benefici
um curatum aut dignitatem que equipa
rantur.vt in.c.de multa de preben. aut
eſt ſciens aut ignorans.ſi ſciens ꝛ ſpon-
te renunciat beneficio. poteſt ſecum diſ-
penſari per epm quo ad beneficium ſim
plex.ꝛ minores ordines quo ad illam ec
cleſiam. Quo ad aliam vero eccleſiaȝ

diſpenſari poteſt cum eo in executione oī um ordinum. Si vero nō renunciauit ſponte ſi expectauit ſententiam: tunc ad hoc q̄d habeat beneficium. ſiue in eadē eccleſia ſiue in alia ſolus papa diſpen ſat ꝑ quo facit tex. in. c. nobis. eo. ti. Si vero eo ignoranter ſimonia fuit cōmiſſa ⁊ tunc aut a ſuis emulis: ⁊ tunc ſibi non nocet. vt in. c. ſicut tuis. eo. ti. Aut ab amicis: ⁊ tunc ſi ſponte renunciat poteſt ſecum diſpenſari ex magna miſericordia ſcd̄m Inno. ⁊ Hoſti. in dicto. c. de ſimo niace. Sed intellige hoc non de eadē vacatione. ſed alia vero beneficia poteſt habere ſine diſpenſatione. exco. ſimoniā non cōmiſit ſcd̄ʒ Inno. ibi. Si vero be neficium eſt ſimplex ⁊ eo ignorante fuit cōmiſſa ſimonia ⁊ ſponte renūciauit: po teſt ep̄us etiam in illo beneficio diſpenſa re per tex. in. c. penultimo de elec. Si vero nō renunciauit ſponte vel eo igno rante fuit ſimonia cōmiſſa: poteſt ſecum ep̄us diſpenſare per dictū. c. pe. de. elec. Et oībus aliis caſibus quibus dictū eſt ep̄m diſpenſare poſſe debet intelligi dū modo nō fuerit ſimonia cōmiſſa forte q̄ȝ pecunia fuit ei data pro quo facit glo. in c. preſentiū. i. q. v. predicta ponit abbas in dicto. c. de ſimoniace in oībus tamen predictis caſibus de papa nō poteſt du bitari quin poſſit cum ſimoniaco diſpē ſare cum ſit ſupra iura poſitiua que in illis cauerunt omnes ſimoniacos ad or dines ⁊ beneficium vt in. c. propoſuit de conce. preben. ad q̄d facit q̄d not. Inno. in. c. niſi cum pridem de renuntia. §. per ſone. ibi tenet q̄d cum omnis irregulari tas ſit de iure poſitiuo in omni irre gularitate poterit papa diſpenſare.

Sed quero circa irregularitatem propt̄ crimen notorium quis poſſit cum clerico irregulari diſpēſare. Inno. in. c. i. de cor po. vici. colligit ar. ex illo tex. q̄d etiaȝ in crimine valde graue ⁊ notorio diſpenſat ep̄us. Sed Fran. i. c. fi. de tp̄o. ordi. di cit q̄d in mediocribus diſpenſant ep̄i ni ſi reperiatur prohibituȝ vt in. c. at ſi cle rici. §. de adulteris de iudi. ⁊ ſic per hoc ſentit hanc materiam reducendam ad di ctum. §. ⁊ eius materiā. Ego credo hoc reducendam ad illas regulas que in ma teriam diſpenſationis traduntur in. di cto. §. de adulteris per abb. Quarum vna eſt q̄d in adulterio ⁊ minoribus cri minibus diſpenſant ep̄i niſi hoc reperia tur prohibitum. Alia eſt q̄d in maio ribus criminibꝰ adulterio nō diſpēſant ep̄i: niſi permiſſum reperiatur: ⁊ dicitur permiſſum ſi in genere permittatur. ſup poſito q̄d nō expreſſe caueatur de ep̄o. vt not. Inno. in. c. cum dilectus. de tp̄o. or di. ⁊ in. c. preterea. eo. ti. ⁊ glo. in. c. in qui buſdam de penis. ⁊ in. c. poſtulaſtis. de cleri. ex. mi. inferior tamen nequid diſpē ſare niſi de eo caueatur vt not. Inno. in c. veniens de eo qui fur. ordi. rece. q̄d in tellige niſi ille habeat iuriſdictionē epiſ copalē in loco. per glo. in cle. i. tenet abb. in dicto. §. de adul. permiſſa tamen diſpē ſatione etiam inferior ep̄o habens iuriſ dictionem ordinariam poterit eam face re per glo. in. c. lȝ canon de elec. li. vi.

Circa irregularitatem vero que contra hitur ex defectu nataliū. Dicendū quā tum ad hoc vt ad ordines poſſit illegit timus promoueri. nō tamen aſſumi po teſt ad prela. vt in. c. i. de fi. preſby. Pa pa vero pōt diſpenſare cū eo quo ad oīa ep̄us vero tm̄ quo ad minores ⁊ ſimplex bn̄ficiū. vt in. c. i. de fi. preſby. libro. vi. Ex quo infertur q̄d etiam ad canonica tum in eccleſia cathedrali poterit cuȝ eo diſpenſare. quia tex. in dicto. c. i. generali ter loquitur de beneficio ſimplici. ita te net archi. quem ſequitur Dominicus in dicto. c. i. Aduertendum tamen ꝙ cuȝ iſte diſpenſationes ſint odioſe: ⁊ per cōſe quens reſtringende vt i dicto. c. i. ⁊. ii. eo. ti. nō ampliꝰ cenſet̄ in eis cōceſſuȝ quā eſt expreſſum: vnde ſi diſpenſatur cū illegit timo ad ordines minores nō poteſt ad ſa cros ⁊ cetera. Et ſi ad ep̄atum nō ad ar chiep̄atū. per ea que no. glo. in. c. ſcriptū de elec. ⁊ per tex. in dicto capi. i. de fi. pre ſby. libro. vi. Mo. docto. in. c. litteras eo. ti. hinc eſt q̄d ſi diſpēſatur cum layco vt fiat clericus. tantum ad minores ordi nes poterit promoueri ex hac diſpenſa tione vt dicit gloſa. no. que aprobat̄ cō muniter per doctores in dicto capi. lr̄as.

Predicta procedunt quando ſit habi

litatio per viam diſpenſationis:ſi tamē fiat per modum legittimationis reſtituendo primo natalibus facta.ſimpliciter completur omnia iſta not.abbas in ca. cōuitunien̄.de elec.ad quod optime facit qđ not.Bar.in.l.ii.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ ſali ce.in autētica.Item ſi quis.C.de natu. li.ꝛ abbas in dicto.c.cōuitinien̄.de elec. vbi dicit qđ legittimato ex toto reſtituit primis natalibus ꝛ dat legittimato oīa iura legittimi. Iſta tamen reſtitutio non poteſt fieri:niſi quis illegittimus qꝛ natus ex matrimonio diuina lege prohibitur ſcđm Io.an.ꝛ docto.in dicto capi. per venerabilem qui filij ſunt legi.

Item aduertendum qđ per conſequens matrimonium legittimatur antea legitimus vt in capi.tāta qui fi.ſunt legi.quo ad omnia.ſ.honores.ꝛ ordines qđ procedit dummodo cum illa ex qua fuit habitus filius potuerit eſſe matrimonium contractum per illuꝫ patrem illegittimū tempore conceptionis vt eſt tex. in dicto capitulo tanta.tenet abbas in dicto ca. innotuit.de elec.qđ procedit etiam ſi inſtrumenta dotalia in tali contractu matrimonij non interueniant .vt in.c.i. qui fi.ſunt legi.nec etiam requiritur quod ex concubina retenta in domo fuerit genitꝰ vt eſt tex.iuncta gloſa in dicto capi.innotuit de elec.ꝛ ibi tenet abbas. Circa illum vero qui patitur defectum in membris ſi eſſet corpore viciatus.quero quis poſſit diſpenſare. Dicendum qđ ſolus papa ita determinat.Inno.in.c.i.de corpo.vici.ad qđ facit ille textus.tenet franciſcus in capi. ſignificauit.eo. ti. Circa illum qui patitur defectū in etate quis poſſit diſpenſare. Dicendum qđ quantum ad beneficium ſolus papa.vt notat gloſa in capi.cum dilectus de elec. quantum ad omnes:etiam idem eſt dicendum vt tenet gloſa in cle.generalem de eta.ꝛ quali. Circa bigamum vero gloſa tangit queſtionem in.c.ii.de biga.ꝛ finaliter videtur concludi qđ papa poſſit diſpenſare in minoribus ordinibus ꝛ nō in ſacris.ſed Inno. ibi ſentit qđ papa indiſtincte poſſit:nam bigamus prohibetur promoueri ex ſententia pauli apl̄i.papa vero in adminiſtratione maior eſt paulo cum ſit ſucceſſor apoſtolorūꝫ.ita latius tenet ibi Franciſcus.

Epiſcopus vero cum bigamo etiaꝫ in minoribus ordinibus nequit diſpenſare. pro quo eſt tex.ꝛ ibi tenet Dn̄icus in ca. nō confidat.l.di. Circa irregularitatē vero propter lepram dicendū qđ ſoli pape eſt permiſſa diſpenſatio cuꝫ alijs hoc non reperiatur permiſſum. Arrepticius vero vel morbo caduco grauatus per ſolum papam poterit diſpenſatione diſponi ad ordines.Non tamen per inferiores cum nō reperitur hoc eis permiſſuꝫ.

Sed quero circa irregularitatem que prouenit ex infamia iuris. Dicendum qđ ep̄us non poteſt in ea diſpenſare niſi eo caſu quo poteſt infamia eo enim caſu poterit nam ſublata infamia tollitur irregularitas tanquam eius ſequela.

Unde conſiderandum qđ ep̄s directe nō poteſt tollere infamiam quia eſt reſeruatum principi indirecte:tamen poteſt in criminibus in quibus poteſt diſpenſare ita no.gloſa in.§.hinc colligitur.ii.q.iii. ꝛ abbas in.c. cū te.ab.e.de re.iudicata. Intelligo tamen qđ ſic acceſſorie tollat regularitatem cum infamia incipiendo diſpenſationeꝫ a delicto.nō tamē poſſet directe ꝛ principalem tollere irregularitatem ad quod optime facit qđ notat dominicus in capi.non confidat.l.di.Et infamis tamen infamia facti promoueatur non credo qđ epiſcopus poſſit diſpēſari cum ſibi non reperiatur permiſſum ad qđ facit vt notat Dn̄icus in dicto.c. non confidat. Circa illum vero qui cū eſſet in ſacris contraxit matrimoniū q̄s poſſit diſpenſare. Dicendum quod ſi ille contritus eſt vel ingreſſus religionem epiſcopus cum eo poteſt diſpenſare:alias auteꝫ nō.ita probatur in capi.i.ꝛ.ii. qui cleri.vel vouen.ꝛ tenet glo. ꝛ abbas in dicto.c.ii. Ordinatus vero ſine licentia epiſcopi ſui ex diſpenſatione eiuſdem poterit in ſuſceptis ordinibus miniſtrare pro quo. ē tex.in.c.lugdunēſis.ix. q.ii.ꝛ glo.in.c.ſignificaſti.de offi. archi. Circa illuꝫ vero qui cum nō eſſet ordinarius quero quis poſſit diſpenſare,

Dicendum ꝙ circa beneficium ep̄s diſ-
penſare poterit. ⁊ vt miniſtret in ſuſcep-
to. vt tamen aſcendam ad maiores ordi-
nes ſolus papa diſpēſat. ita probat tex.
⁊ ibi tenet abb. in. c. ii. de cleri. nō or. mi.
Circa illum vero qui non habet ſcien
tiam cōpetentem. dicendum ꝙ aut indi-
gnitas eſt tanta ꝙ non eſt tollerabilis: ⁊
tunc etiam papaͣ non poteſt diſpenſare:
vt quia eſſet maximum peccatum. Ex
quo etiam ſequitur: ꝙ etiam ſue diſpen
ſationi vel mandato iudex hoc non eſſet
parenduȝ per ea que not. Jo. an. ⁊ abb.
in. c. cũ a deo. ⁊. c. ſi quādo de reſcriptis.
Aut indignitas non eſt tanta. ⁊ tunc pa
pa indiſtincte poterit cum ſupra ius po
ſitiuum omnia poſſit. vt in. c. propoſuit
de conceſ. preben. Epiſcopus tamen
non poteſt: imo talem ordinans eſt pu-
niendus. vt in. c. quādo ep̄us. xxiiii. di.
Niſi eſſet ſpes ꝙ iſte adiſceret. ita not.
hoſti. i. c. cum in cunctis de elec. ⁊ vincen.
in. c. illitteratos. xxxvi. di. Iteȝ ſi eſſet
alias nimium proficius eccleſie ordina-
ri poſſet. ar. c. queri. de eta. ⁊ quali. ita te
net ho. in dicto. c. cum in cunctis. Predi
cta procedunt reſpectu ordinandorum.
Reſpectu vero ordinatorum dicēdum eſt
quod diſpenſat epiſcopus cum ydiota
iam ordinato vt non deponatur ſed do-
ceatur. vt in. c. placuit. x. q. i. ⁊ in. c. nullᵃ
xxviii. di. ita determinat ſpec. in ti. dele.
nunc de epiſcoporũ ꝗ. cũ. Cũ ordinatio-
ne vero extra tempora debita: ſolus pa-
pa diſpēſat. vt ē tex. in. c. litteras de tp̄o.
ordi. vnum tamen in diſpenſationibus
huiuſmodi eſt attendendum qđ cum reli
gioſo fauore religionis facilius diſpen-
ſatur. vt in. c. ii. qui clerici. vel vo. ⁊. in. c.
ii. de apoſta. ad qđ facit op. tex. in. c. legi.
xvi. q. i. circa fi. Item eſt aliud notan-
dum qđ illis caſibus quibus permitti-
tur epiſcopo diſpenſare cum irregulari:
non poterit hoc facere his qui eum ordi
nauit vel beneficium ei contulit cum in
hoc deliquerit. ⁊ ex hoc debeat puniri.
ita tenet abbas in. c. fi. de pur. cano.
Ad quod poſſet allegari glo. in. c. preſen
tium. i. q. v. qđ valet ad multa. Item
eſt aliud conſiderandum qđ per poteſta-
tem datam de abſoluēdo non poterit cũ
huiuſmodi irregularibus diſpenſari. ita
not. Dominicus in. c. miror. l. di. ad qđ
facit quod no. Archi. ⁊ hugui. Item fa-
cit. c. cum illorum de ſen. ex. vbi tex. dicit
quod plus ſe habet diſpenſatio ꝙ̄ abſo
lutio. Ex quo infertur qđ cuȝ per has
indulgentias que a ſede apoſtolica quo-
tidie conferuntur: tātum detur poteſtas
abſoluendi non poterit vigore illarum
diſpenſari cum huiuſmodi irregularibꝰ
vel alijs. Et hec no. per que fit finis hu-
ius tractatus. Chriſtus laudetur iteruȝ
dico laudetur per infinita ſeculorum ſe-
cula. Amen.

Tractatus de irregularitate vtile ac ne-
ceſſarium pro clericis per Gundiſſaluũ
de villadiego ſacri palacij auditorē edi-
tus feliciter explicit. Impreſſum Sal
mantice. vi. idus ianuarij per Leonardũ
alemannm: ⁊ per fratrem Lupum ſanz
de Nauarra ſocios. Anno domini. M.
cccc. lxxxvi.